

การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง เมืองคอนบ้านเรา
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนครศรีธรรมราช

นางกฤษณา เก็นโนนกกอก

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2562

The Construction of a Reading Enhancement Book Entitled “Mueang
Khon Ban Rao” for Mathayom Suksa III Students in Nakhon Si
Thammarat Province

Mrs. Kristsana Kurnnonkok

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Curriculum and Instruction

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

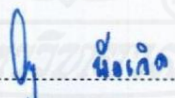
2019

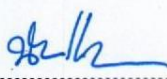
หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ	การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง เมืองคอนบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนครศรีธรรมราช
ชื่อและนามสกุล	นางกฤษณา เก็นโนนกกอก
แขนงวิชา	หลักสูตรและการสอน
สาขาวิชา	ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2563

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์วรรณา บัวเกิด)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.นิรนาท แสนสา)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง เมืองคอนบ้านเรา

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผู้ศึกษา นางกฤษณา เก็นโนนกกอก **รหัสนักศึกษา** 2562101082 **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
(หลักสูตรและการสอน) **อาจารย์ที่ปรึกษา** รองศาสตราจารย์ธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์ **ปีการศึกษา** 2562

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง เมืองคอนบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนครศรีธรรมราช และ (2) ตรวจสอบคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่าน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ (1) หนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่องเมืองคอนบ้านเราที่สร้างขึ้น (2) แบบประเมินคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่าน และ (3) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือส่งเสริมการอ่าน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาค้นคว้ามีดังนี้ (1) หนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่องเมืองคอนบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วยเนื้อหาจำนวน 6 บท ได้แก่ (1.1) อดีตและปัจจุบันของเมืองคอน (1.2) สถานที่สำคัญของเมืองคอน (1.3) สถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติ (1.4) ประเพณีที่สำคัญของจังหวัดนครศรีธรรมราช (1.5) บุคคลสำคัญของเมืองคอน และ (1.6) ของดีเมืองคอน แต่ละบทมีภาพประกอบและกิจกรรมท้ายเรื่อง และ (2) ผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้นพบว่าผู้เชี่ยวชาญและนักเรียนมีความคิดเห็นหนังสือดังกล่าวในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก

คำสำคัญ หนังสือส่งเสริมการอ่าน นครศรีธรรมราช มัธยมศึกษา

Independent Study title: The Construction of a Reading Enhancement Book Entitled “Mueang Khon Ban Rao” for Mathayom Suksa III Students in Nakhon Si Thammarat Province

Author: Mrs. Kristsana Kurnnonkok; **ID:** 2562101082;

Degree: Master of Education (Curriculum and Instruction);

Independent Study advisor: Thanarat Sirisawadi, Associate Professor;

Academic year: 2019

Abstract

The purposes of this independent study were (1) to construct a reading enhancement book entitled “Mueang Khon Ban Rao” for Mathayom Suksa III students in Nakhon Si Thammarat province; and (2) to verify quality of the constructed reading enhancement book.

The research sample consisted of 3 experts and 10 Mathayom Suksa III students, all of whom were purposively selected. The employed research instruments were (1) the reading enhancement book entitled “Mueang Khon Ban Rao” that had been constructed, (2) a quality evaluation form for the reading enhancement book, and (3) a questionnaire on opinions towards the reading enhancement book. Statistics employed for data analysis were the mean and standard deviation.

Results of this study were as follows: (1) the constructed reading enhancement book entitled “Mueang Khon Ban Rao” had contents comprising 6 chapters: (1.1) The Past and Present of Mueang Khon; (1.2) Important Places of Mueang Khon; (1.3) Natural Tourist Attractions; (1.4) Important Traditions of Nakhon Si Thammarat Province; (1.5) Important Persons of Mueang Khon; and (1.6) Good Products of Mueang Khon; each chapter had illustrations and end-of-story activities; and (2) regarding results of quality verification of the constructed reading enhancement book, it was found that the experts and students had opinions that the book as a whole was appropriate at the high level.

Keywords: Reading enhancement book, Nakhon Si Thammarat, Mathayom Suksa

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้ศึกษาได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษา และรองศาสตราจารย์วรรณ บัวเกิด กรรมการสอบ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและติดตามผลการศึกษาค้นคว้าอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ จนกระทั่งเสร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้ศึกษาค้นคว้ารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบประเมินคุณภาพ พร้อมทั้ง เสนอแนะเพื่อการแก้ไขปรับปรุงการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน ขอบคุณผู้บริหาร คณะครู โรงเรียนเฉลิมราชประชาอุทิศ ที่ให้กำลังใจและได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามความคิดเห็น รวมถึงกัลยาณมิตรและครอบครัวที่มีส่วนเกี่ยวข้องส่งเสริมและสนับสนุน ทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยดี

หากผลการศึกษาค้นคว้ามมีส่วนช่วยให้เกิดประโยชน์แก่วงการศึกษ ผู้ศึกษาขอมอบ เป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดา มารดา ครูอาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอน รวมทั้ง มอบคุณค่าและประโยชน์ของหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง เมืองคอนบ้านเรา แก่ชาวนครศรีธรรมราช ทุกคนที่ช่วยสืบสานมรดกที่สำคัญยิ่งของท้องถิ่นให้คงอยู่มาจนถึงทุกวันนี้

กฤษณา เก็นโนนกก

ตุลาคม 2563

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา	4
กรอบแนวคิดการสร้างหนังสือ	4
ขอบเขตการสร้างหนังสือ	18
นิยามศัพท์เฉพาะ	18
แนวทางการสร้างหนังสือ	19
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	26
บทที่ 2 หนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง เมืองคอนบ้านเรา	27
บทที่ 3 สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	161
สรุปการศึกษา	161
อภิปรายผล	167
ข้อเสนอแนะ	168
บรรณานุกรม	169
ภาคผนวก	173
ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ	174
ข ผลการหาคุณภาพของเครื่องมือ	177
ค เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	182
ประวัติผู้ศึกษา	187

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 แสดงผลการสำรวจการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แบบสอบถามความคิดเห็นนักเรียนเกี่ยวกับหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่องเมืองคอนบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนครศรีธรรมราช	165

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การอ่านเป็นพื้นฐานสำคัญของการศึกษา เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ เพื่อพัฒนาบุคคลให้เกิดความเจริญงอกงามทางสติปัญญา ช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ ความคิด วิจลรณญาณ เป็นสะพานเชื่อมความเข้าใจของมนุษย์ทุกชาติภาษาให้ถึงกัน สามารถประกอบกิจต่าง ๆ อันเป็นคุณประโยชน์ร่วมกัน ผลักดันให้สังคมเจริญก้าวหน้า ยอมรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลกอย่างมีเหตุผล การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมจึงเหมาะสำหรับการแสวงหาความรู้ ความคิด ทศนคติและประสบการณ์อันเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ได้พระราชทานพระบรมราโชวาทเกี่ยวกับการอ่านไว้ในพิธีเปิดหนังสือระหว่างชาติ และงานแสดงการพิมพ์แห่งประเทศไทย ทรงให้ความสำคัญแก่หนังสืออันเป็นเครื่องมือของการอ่านและการศึกษาค้นคว้าว่า “หนังสือเป็นเสมือนคลังที่รวบรวมเรื่องราวความรู้ ความคิด วิทยาการทุกด้านทุกอย่าง ซึ่งมนุษย์ได้เรียนรู้ ได้คิดอ่าน และพากเพียรพยายามบันทึกไว้ด้วยลายลักษณ์อักษร หนังสือแพร่ไปทีใด ความรู้ ความคิดก็แพร่ไปถึงที่นั่น หนังสือจึงเป็นสิ่งมีค่าและมีประโยชน์ ที่จะประมาณมิได้ ในแง่ที่เป็นบ่อเกิดแห่งการเรียนรู้ของมนุษย์ หนังสือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนา ทั้งกายทั้งอาชีพทั้งการค้นคว้าและในที่สุดความพอใจ...”

กระทรวงศึกษาธิการให้ความสำคัญของการอ่านโดยกำหนดความสำคัญของการอ่านไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (2553, น. 37) ว่ามีความสำคัญต่อการรับรู้ข่าวสาร การอ่านเป็นทักษะพื้นฐานทางภาษา ที่เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ผู้ที่มีทักษะความสามารถในการอ่าน สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ได้ถูกต้องรวดเร็ว มีความรอบรู้ทันต่อเหตุการณ์ ในสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาการอ่านนอกจากจะเป็นเครื่องมือในการศึกษาหาความรู้แล้ว การอ่านยังเป็นประโยชน์ในการพัฒนาความคิดของบุคคลทุกเพศทุกวัย แม้วัยจะล่วงเลยวัยเรียนแล้วก็ตาม การอ่านยังเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมได้ตลอดเวลา ในวัยเรียนก็เช่นกันนอกจากการแสวงหาความรู้จากในตำราเรียนแล้ว ผู้เรียนยังต้องแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ โดยการศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากการอ่าน

กระทรวงศึกษาธิการได้กล่าวไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานปีพุทธศักราช 2551 (2553, น. 37) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านอีก ว่าการอ่านออกเสียงคำ ประโยค การอ่านบทร้อยแก้ว คำประพันธ์ ชนิดต่าง ๆ การอ่านในใจเพื่อสร้างความเข้าใจ และการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้จากสิ่งที่อ่าน เพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันและได้กำหนดความสำคัญของการอ่านไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ภาษาไทยสาระที่ 1 การอ่านและกำหนดมาตรฐานการอ่าน ท. 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

จากความสำคัญของการอ่านจะเห็นได้ว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลางที่เกี่ยวกับการอ่าน ดังนี้

สาระที่ 1 การอ่านมาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่านโดยมีการกำหนดตัวชี้วัดที่สำคัญ ได้แก่ การจับใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่าน ระบุเหตุผลและข้อเท็จจริงกับข้อคิดเห็นกับเรื่องที่อ่าน วิเคราะห์คุณค่าที่ได้รับจากการอ่านงานเขียนอย่างหลากหลายแก้ปัญหาในชีวิต และมีมารยาทในการอ่าน

ในการส่งเสริมผู้เรียนให้มีนิสัยรักการอ่านและเจตคติที่ดีต่อการอ่านนั้น ครูจะต้องเป็นผู้จัดกิจกรรมให้แก่ผู้เรียนและสิ่งสำคัญต้องมีหนังสือที่เหมาะสมกับวัยผู้เรียน เพราะหนังสือเป็นสื่อพื้นฐานของการศึกษาขั้นต้นที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ดังนั้นหนังสือจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาทักษะการอ่านสื่อที่พัฒนาการอ่านอีกประเภทหนึ่งคือหนังสือส่งเสริมการอ่าน

การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เป็นการสร้างสื่อการอ่านอีกอย่างหนึ่งที่สามารถส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้แก่ผู้เรียนให้ผู้เรียนได้ศึกษาความรู้จากหนังสือที่สร้างตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการสื่อความรู้นอกเหนือจากในตำราเรียนที่มีอยู่แล้ว ดังนั้น หนังสืออ่านเพิ่มเติมจึงเป็นสื่อที่เกี่ยวข้องกับการสร้างนิสัยรักการอ่านและการจัดกิจกรรมการอ่านให้กับผู้เรียน จะเห็นได้จาก

กระทรวงศึกษาธิการ (2552, น. 27) ได้กล่าวไว้ใน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ว่า สื่อการเรียนรู้ว่าเป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพสื่อการเรียนรู้หลากหลายประเภท ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีในท้องถิ่นการเลือกใช้สื่อควรเลือกให้มีความเหมาะสมกับระดับพัฒนาการ และการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียน การจัดหาสื่อการเรียนรู้ ผู้เรียนและผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาขึ้นเองหรือปรับปรุงเลือกใช้อย่างมีคุณภาพจากสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัวเพื่อนำมาใช้ประกอบในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมและสื่อสารให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยสถานศึกษาควรจัดให้มีอย่างพอเพียง เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

กระทรวงศึกษาธิการ (2560, น. 45) ได้กล่าวไว้ใน วารสารวิชาการว่าการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้การอ่านและการรู้หนังสือ (Reading & Literacy) เป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการอ่านและการรู้หนังสือเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และสาระต่าง ๆ จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาความรู้ การคิดวิเคราะห์ วิจัย และประยุกต์ใช้ข้อมูลจากสิ่งที่ได้อ่านสำหรับการพัฒนาหรือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตได้อย่างสร้างสรรค์ ด้วยเหตุนี้การจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการอ่านและการรู้หนังสือ (Reading & Literacy) กระทรวงศึกษาธิการ จึงกำหนดให้การพัฒนาการอ่าน การเขียนเป็นนโยบายสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมุ่งให้ผู้เรียนสามารถอ่านเขียน และมีทักษะการสื่อสาร เพื่อเป็นฐานในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อื่น ๆ ให้เกิดประสิทธิภาพ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) มีหลักการสำคัญโดยยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรมคุณธรรม ให้คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นพลเมืองที่มีวินัย ตื่นรู้ และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดชีวิต แต่แนวโน้มปัญหาและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นของสังคมไทย พบว่า คนไทยมีอัตราการอ่านหนังสือโดยเฉลี่ยเพียงวันละ 37 นาที และแหล่งเรียนรู้ยังไม่ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นเพียงแต่แหล่งให้ความรู้ เช่น พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อุทยานประวัติศาสตร์ หอสมุดประชาชน เป็นต้น

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (มาตราที่ 23 น. 7) กล่าวถึงแนวในการจัดการศึกษาว่าต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับในเรื่องเกี่ยวกับตนเอง ความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข และมาตราที่ 24 น. 8 กล่าวไว้ว่า สถานศึกษาจะต้องดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างของบุคคล จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

ฉะนั้นผู้ศึกษาได้เลือกที่จะสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อพัฒนาการอ่าน การศึกษาค้นคว้าโดยเริ่มต้นจากการอ่านและศึกษาสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว ให้อ่านและเข้าใจในท้องถิ่นของตนเอง คือ เมืองนครศรีธรรมราช อันนำไปสู่ความรู้ ทักษะ และวัฒนธรรมการใช้ภาษา เพื่อการสื่อสาร ได้มีโอกาสชื่นชมเห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย มีความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่ามรดกสำคัญของท้องถิ่นตนเอง โดยศึกษาเรื่องราวหลักฐานทางประวัติศาสตร์ความเป็นมาจากอดีตสู่ปัจจุบัน ศึกษาแหล่งโบราณคดี โบราณวัตถุ สถานที่ท่องเที่ยว ประเพณีสำคัญ บุคคลสำคัญ และของดีเมืองนครศรีธรรมราช ซึ่งสอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่ต้องการให้รัฐดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรศาสนาและเอกชนจัด และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนความรู้รัก สามัคคีและการเรียนรู้ ปฏิบัติงานดีและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ ตลอดจนค่านิยมอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. วัตถุประสงค์ของการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา

2.1 เพื่อสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง เมืองคอนบ้านเรา สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.2 เพื่อตรวจสอบคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง เมืองคอนบ้านเรา

3. กรอบแนวคิดการสร้างหนังสือ

กรอบแนวคิดที่ใช้เป็นแนวทางในการเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านประเภทสารคดี เรื่อง เมืองคอนบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นั้น ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยในประเด็นต่อไปนี้

3.1 หนังสือส่งเสริมการอ่าน

3.2 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับจังหวัดนครศรีธรรมราช

3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังนี้

3.1 หนังสือส่งเสริมการอ่าน

3.1.1 ความหมายและความสำคัญของหนังสือส่งเสริมการอ่าน

หนังสือส่งเสริมการอ่าน เป็นสื่อการสอนที่ช่วยให้กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดประสิทธิภาพ มีผู้อธิบายความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2541, น. 5) ได้ให้ความหมายว่าหนังสือส่งเสริมการอ่าน คือ หนังสือที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะในการอ่านภาษาไทย และมีนิสัยรักการอ่านยิ่งขึ้น มีคติอันเป็นประโยชน์ตามวัยของผู้เรียน ทั้งนี้อาจเรียบเรียงขึ้นเป็นเรื่องสนุก หรือสารคดีเร้าความรู้เร้าความสนใจให้อ่านมากยิ่งขึ้น

กุกุยา แสงเดช (2545, น. 5) ได้อธิบายความหมายไว้ว่า เป็นวัสดุประเภทหนึ่งซึ่งไม่ใช่แบบเรียน แต่เป็นหนังสืออ่านที่ผู้เรียนสามารถอ่านได้ทั้งในเวลาและนอกเวลาเรียน ผู้เรียนอาจใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านในหลายลักษณะด้วยกัน เช่น อ่านเพื่อหาคำตอบ อ่านเพื่อขยายประสบการณ์ให้ลึกซึ้งเฉพาะเรื่อง อ่านเพื่อความเพลิดเพลิน เพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

จินตนา ไบกาชุย (2542, น. 7) ได้ให้ความหมายว่า หนังสือส่งเสริมการอ่าน คือ หนังสือที่จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เน้นไปในทางส่งเสริมให้ผู้อ่านเกิดทักษะในการอ่านและมีนิสัยรักการอ่านมากยิ่งขึ้น อาจเป็นหนังสือสารคดี นวนิยาย นิทาน ฯลฯ ที่มีลักษณะไม่ขัดต่อวัฒนธรรม ประเพณี และศีลธรรมอันดีงาม ให้ความรู้ มีคติ และมีสารประโยชน์

สุชาติ เจริญฤทธิ์ (2543) ได้สรุปความหมายของ หนังสือส่งเสริมการอ่านไว้ว่า เป็นหนังสือที่มุ่งเน้นให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน ช่วยฝึกทักษะและพัฒนาทักษะการอ่านของเด็ก ทั้งยังช่วยส่งเสริมประสบการณ์ให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาที่นอกเหนือไปจากหนังสือเรียน โดยมีเนื้อหาอิงหลักสูตร เนื้อหาสาระไม่ขัดต่อประเพณีและศีลธรรมอันดีงาม

สุวิทย์ คำมูล (2549, น. 23) ได้ให้ความหมายของ หนังสือส่งเสริมการอ่านไว้ว่า หนังสือส่งเสริมการอ่าน คือ หนังสือที่มุ่งเน้นให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน ซึ่งเป็นการเพิ่มทักษะการอ่านไปในตัว โดยเนื้อหาที่ไม่ขัดต่อประเพณี วัฒนธรรม และศีลธรรมอันดีงามของสังคม เป็นหนังสือที่ให้ประโยชน์ในแง่ความรู้ ความคิด ปรัชญา ความบันเทิง

เอมอร ตั้งศุภกุล (2549, น. 6) ได้กล่าวถึงความหมายของ หนังสือส่งเสริมการอ่านว่า หนังสือส่งเสริมการอ่าน คือ หนังสือที่จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ผู้อ่านเกิดทักษะในการอ่าน มีนิสัยรักการอ่านมากยิ่งขึ้น มีลักษณะไม่ขัดต่อวัฒนธรรม ประเพณี และศีลธรรมอันดีงาม ให้ความรู้ มีคติ และสารประโยชน์

รังสิมันต์ ฉิมรักษ์ (2550, น. 8) ได้ให้ความหมายของ หนังสือส่งเสริมการอ่านไว้ว่า เป็นหนังสือที่เขียนขึ้นมาเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านนั่นเอง รูปแบบของหนังสือส่งเสริมการอ่านอาจเป็นนิทาน นวนิยาย สารคดี เรื่องสั้น วรรณกรรมเยาวชนก็ได้ ทั้งนี้ต้องมีคติแง่คิดจากเรื่อง รูปเล่มต้อง

สวยงาม มีภาพประกอบ จะเขียนในรูปของร้อยแก้วหรือร้อยกรองก็ได้แต่เนื้อหาต้องไม่ขัดต่อประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของสังคม

จากความหมายของ หนังสือส่งเสริมการอ่าน สรุปได้ว่า หนังสือส่งเสริมการอ่าน หมายถึง หนังสือที่จัดทำขึ้นเพื่อมีวัตถุประสงค์ส่งเสริมให้ผู้อ่านเกิดทักษะในการอ่าน เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของภาษา และมีนิสัยรักการอ่าน รูปแบบของหนังสือส่งเสริมการอ่าน อาจเป็น นิทาน นวนิยาย สารคดี เรื่องสั้น หรือวรรณกรรมเยาวชนก็ได้ มีลักษณะไม่ขัดต่อวัฒนธรรม ประเพณีและ ศิลธรรมอันดีงาม ให้ความรู้มีคติและสารประโยชน์

3.1.2 วัตถุประสงค์ของการเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่าน

จินตนา ไบกาซูยี (2542, น. 1) กล่าวว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านที่จัดทำขึ้นสำหรับเด็กมี จุดมุ่งหมายเพื่อช่วยให้เด็กได้รับความบันเทิงสนุกสนาน เพลิดเพลิน สนองความต้องการของเด็ก ช่วยกระตุ้นให้คิดและเกิดความคิดสร้างสรรค์ ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ด้านภาษาของเด็กให้เจริญงอกงาม ยิ่งอ่านมากยิ่งแตกฉานในด้านภาษา ช่วยปลูกฝังคุณธรรม เจตคติและแบบอย่างที่ดีที่พึงปรารถนา ช่วยให้เด็ก รู้จักเลือกหนังสืออ่าน อ่านหนังสือเป็น อ่านหนังสือเก่ง และเกิดนิสัยรักการอ่าน ใช้การอ่านเป็นเครื่องมือ แสวงหาความรู้เป็นเพื่อนกับเด็ก และช่วยให้เด็กได้อ่านหนังสือที่เหมาะสมกับวัย

ศศิธร พูลทอง (2546, น. 52) กล่าวว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เป็น แหล่งเรียนรู้ สร้างความสนุกสนานเพลิดเพลิน พัฒนาการเรียนรู้ด้านภาษา ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และ นิสัยรักการอ่าน

สมลักษณ์ ภาพันธ์ (2547, น. 9) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการสร้าง หนังสือสำหรับเด็ก ว่าการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเพื่อใช้เป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ของนักเรียน เพื่อส่งเสริมการอ่านและปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและใช้การอ่านเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ เพื่อให้ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ปลูกฝังคุณธรรม เจตคติ และแบบอย่างที่ดีที่พึงปรารถนาให้บังเกิดแก่เด็ก ช่วยให้ เด็กอ่านหนังสือเป็น อ่านหนังสือเก่ง และเด็กได้อ่านหนังสือที่เหมาะสมกับวัย

จากวัตถุประสงค์ของการเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านที่กล่าวมาอาจสรุปได้ว่า วัตถุประสงค์สำคัญเน้นการส่งเสริมและพัฒนานิสัยการอ่านของนักเรียน ให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ได้รับความเพลิดเพลิน ดังนั้นจำเป็นต้องมีการวางแผนในการสร้างหนังสือให้มีคุณภาพดีและเหมาะสมกับวัยของ ผู้อ่าน

3.1.3 ลักษณะของหนังสือส่งเสริมการอ่าน

หนังสือส่งเสริมการอ่าน เป็นหนังสือที่ช่วยส่งเสริมหรือเปิดโอกาสให้เด็กก้าวไปสู่โลกแห่ง ความเจริญงอกงามทางสติปัญญา พัฒนาการทางภาษา อารมณ์และจิตใจ สร้างความเข้าใจในเนื้อหาวิชา ผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเอง สร้างนิสัยรักการอ่าน รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีผู้ กล่าวถึงลักษณะของหนังสือส่งเสริมการอ่านไว้ดังนี้

จินตนา ไบกาซูยี (2542, น. 25) ได้กล่าวถึงลักษณะหนังสือส่งเสริมการอ่านที่ดีไว้ว่ามีลักษณะดังนี้

1. สอนโดยตรง อย่าให้เด็กเข้าใจว่ากำลังถูกสอน
2. จุดประสงค์ของเรื่องชัดเจน ต้องการให้เด็กรู้อะไรต้องชัดเจน
3. คุณค่าของเรื่องมีแก่น ความคิดรวบยอดที่ดี
4. เนื้อเรื่องที่ดี ชวนอ่าน ให้คิดสอใจ สนุกสนาน เพลิดเพลิน
5. รสของเนื้อหาอาจรัก ขม เปรี้ยว หวาน ชื่นบาน ตามรสนิยมความชอบของเด็ก
6. ตัวละครต้องมีการเคลื่อนไหว อุปนิสัยใจคอดี
7. การตั้งชื่อเรื่องให้สะดุดตา สะดุดใจ สร้างความสนใจ สะเทือนใจ
8. การสร้างฉากต้องเป็นฉากสมจริง เป็นไปได้ กลมกลืนกับเรื่องยุคสมัย
9. ยุคสมัยหรือกาลเวลาที่เกิดขึ้น ต้องให้สอดคล้องกับฉาก ตัวละคร
10. กลวิธีการเขียนเพื่อเสนอเนื้อหา อาจเขียนบรรยายได้หลายรูปแบบแล้วแต่

ผู้เขียนแต่ละคน

11. การเขียนเรื่องความรู้ ควรให้ข้อเท็จจริง ข้อมูลจริงแต่ควรเขียนให้สนุกสนาน
12. มีโครงเรื่องที่ดี ไม่ซับซ้อน มีตัวละครน้อย เดินเรื่องต่อเนื่องเคลื่อนไหวชัดเจน

กศยา แสงเดช และอุไร สุขรัตน์ (2545, น. 10) ได้กล่าวว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านควรมีลักษณะโดยทั่วไป ดังนี้

1. มีภาพประกอบ หนังสือจะต้องมีภาพประกอบเนื้อหา โดยเฉพาะถ้าเป็นหนังสือสำหรับเด็กเล็กจะมีภาพทุกหน้า สีและขนาดของภาพจะต้องเหมาะสมกับวัยและจิตวิทยา
2. การเขียนตัวอักษร ลักษณะของตัวอักษรต้องเป็นไปตามรูปแบบที่ถูกต้องและอ่านง่าย ขนาดและสี เหมาะสมกับวัยของเด็ก
3. ความยาวของเรื่อง ความยาวที่นิยมเขียนทั่วไป คือ 16 - 24 หน้า และในแต่ละหน้าไม่ควรมืข้อความมากนัก เพราะความสนใจของเด็กจะมีในระยะสั้น ๆ ถ้ายาวเกินไป เด็กจะเบื่อ

กศยา แสงเดช และอุไร สุขรัตน์ (2545, น. 11) กล่าวถึง สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531) ได้กล่าวถึงลักษณะที่ดีของหนังสือส่งเสริมการอ่านไว้ดังนี้

1. คุณภาพด้านการพิมพ์ คือพิมพ์ตัวอักษร ภาพประกอบชัดเจน มีสีสวยงามดึงดูดความสนใจของเด็ก
2. คุณภาพการจัดหน้าและรูปเล่ม ต้องจัดให้เป็นไปตามหลักจิตวิทยาของเด็ก หน้าหนังสือโปร่งตา การใช้ตัวอักษรมีขนาดเหมาะสมกับวัยของเด็ก

3. คุณภาพทางศิลปะ ภาพเขียนหรือภาพประกอบควรจะเขียนให้อารมณ์แก่ผู้อ่าน ควรเขียนอย่างประณีต การใช้สีต้องเหมาะสม บางครั้งสีอาจจะผิดธรรมชาติไปบ้าง ก็ต้องถือว่าเหมาะสมสำหรับเด็ก

4. คุณภาพในการเขียน ผู้เขียนจะต้องมีความสามารถในการเขียนผูกเรื่องให้สนุก ใช้ถ้อยคำสละสลวย เด็กอ่านแล้วเข้าใจ

สนม ครุฑเมือง (2550, น. 123) ได้กล่าวถึง การเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความมุ่งหมายส่งเสริมการอ่าน และสร้างนิสัยให้รักการอ่าน
2. มีเนื้อหาสาระไม่ขัดต่อประเพณี วัฒนธรรม และศีลธรรมอันดีงามของสังคม
3. มีการส่งเสริมให้ความรู้ ความคิด ปรัชญา และบันเทิง
4. มีเนื้อหาสาระเป็นร้อยแก้วหรือร้อยกรอง แล้วแต่ความถนัดและความมุ่งหมายของผู้เขียน
5. มีเนื้อหาสาระที่ส่งเสริมสนับสนุนในรายวิชาที่เรียนหรือใช้ประกอบการเรียนการสอน

6. มีเนื้อหาสาระที่ดี สนุกสนานอยากติดตาม
7. มีภาพประกอบทำให้เรื่องราวน่าสนใจ
8. มีเค้าโครงเรื่องง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน
9. มีการเน้นบทบาทตัวละครมากกว่าความนึกคิด
10. มีเรื่องราวที่เกินความเป็นจริง แต่แฝงไว้ด้วยจริยธรรม คุณธรรม ตัวละครเป็นมนุษย์ เทวดา ยักษ์ สัตว์ และภูตผีปิศาจ เป็นต้น

สรุปได้ว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านที่ดีต้องมีเนื้อหาสาระชัดเจนไม่ขัดต่อประเพณีและศีลธรรม ให้ประโยชน์ในแง่ความรู้ ความคิด ปรัชญาและบันเทิง กระตุ้นให้ผู้อ่านคิดและเกิดความคิดสร้างสรรค์ ใช้ภาษาสละสลวย มีลีลา ขนาดภาพเหมาะสมกับวัยผู้อ่าน

3.1.4 แนวทางการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน

นักวิชาการกล่าวว่าสิ่งสำคัญของการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน คือ ผู้จัดทำควรเตรียมงานเขียนและวางแผนงานเขียนให้พร้อม เพื่อใช้เป็นหลักหรือแนวทางการเขียนของตนเองที่จะนำไปสู่การผลิตผลงานที่ดี มีคุณภาพมีผู้กล่าวถึงแนวทางการสร้างหนังสืออ่านหนังสือส่งเสริมการอ่าน ดังนี้

จินตนา ไบกาชุย (2536, น. 147-173) ได้กล่าวถึงการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านไว้ดังนี้

1. สำรองแรงบันดาลใจในการเขียน ผู้เขียนสำรวจตนเองว่ามีความสามารถในการเขียนเพียงใด ต้องการเขียนหนังสือเพื่ออะไร

2. ศึกษาหนังสือสำหรับเด็กในเรื่องต่อไปนี้เป็นเรื่องต่อไปนี้ คือ วัตถุประสงค์ของเรื่องต้องชัดเจน เนื้อหาที่ง่าย เหมาะสมกับวัย สำนวนภาษาเหมาะสมกับระดับของผู้อ่าน มีแนวการเขียนเหมาะสมกับเนื้อหา มีโครงเรื่องสนุกชวนให้ติดตาม และสอดคล้องกับจิตวิทยาการอ่านของเด็กตามระดับวัย

3. กำหนดองค์ประกอบในการเขียน ได้แก่ กำหนดประเภทหนังสือ กำหนดผู้อ่าน กำหนดหัวข้อเรื่องหรือเนื้อหา ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อเรื่อง วางจุดประสงค์หรือแก่นของเรื่อง วางโครงเรื่องเนื้อหาหรือโครงเรื่องเพื่อจัดลำดับของเรื่อง เลือกแนวการเขียน เลือกสรรในการเขียน กำหนดวรรณศิลป์อื่น ๆ เช่น ตัวละคร บทสนทนาและฉาก ตั้งชื่อเรื่องให้สั้นกะทัดรัด สะดุดตา สะดุดใจ ชวนคิด ชวนสงสัย กำหนดความยากง่ายของภาษา และออกแบบหนังสือโดยกำหนด ขนาดรูปเล่ม ภาพประกอบ และจำนวนหน้า

รังสิมันต์ ฉิมรักษ์ (2550, น. 22-24) แนะนำขั้นตอนในการเขียนง่าย ๆ ไว้ 3 ขั้นตอน ซึ่งมีสาระโดยสรุปดังนี้

ขั้นที่ 1

1. ตั้งเป้าหมายในการเขียนให้ชัดเจนว่าจะเขียนในรูปแบบใด นิทาน นิยาย สารคดี เรื่องสั้น หรือวรรณกรรมเยาวชน ฯลฯ โดยจะเน้นความบันเทิงหรือสาระความรู้ พร้อมคติสอนใจอะไรแก่เด็ก

2. แนวคิดของเรื่อง (แก่นของเรื่อง) ต้องกำหนดชัดเจน และควรมีเพียงแนวคิดเดียว ไม่ควรมีหลายแนวคิด เพราะจะทำให้เรื่องที่เขียนขาดเอกภาพ

3. เขียนโครงเรื่องไว้คร่าว ๆว่าจะปิดเรื่องอย่างไร ตอนกลางของเรื่องจะเขียนอย่างไร ตอนปิดเรื่องจะปิดอย่างไร ต้องกำหนดจุดสุดยอดของเรื่อง การคลี่คลายปัญหาเพื่อนำไปสู่การจบเรื่องที่ดี

4. เขียนโครงเรื่องย่อ ๆ ลงกระดาษทบทวนดูว่าลงตัวหรือไม่

5. กำหนดวิธีการเปิดเรื่อง ดำเนินเรื่อง และการจบเรื่องอย่างละเอียด ทบทวนดูจนกว่าจะพอใจ

6. สร้างตัวละครให้ชัดเจน ว่าแต่ละตัวมีบุคลิกภาพอย่างไร อายุเท่าไร รูปร่างนิสัยใจคอเป็นอย่างไร เป็นต้น

7. กำหนดฉากในเรื่องให้ชัดเจนว่าใช้สถานที่ใด เรื่องราวเกิดขึ้นสมัยไหน

8. ทบทวนโครงเรื่องให้ถูกใจแล้วลองนำไปเล่าให้เด็กฟัง เพื่อทดสอบดูว่าเด็กสนุกกับการฟังหรือไม่

9. ทบทวนดูว่าแนวคิดของ เรื่อง พรรคนะ หรือคุณธรรม กำหนดไว้ครบถ้วนชัดเจนหรือไม่ แทรกไว้อย่างแนบเนียนหรือไม่ แล้วปรับปรุงให้สมบูรณ์

10. สํารวจโครงเรื่องว่าดีหรือไม่ ตัวละครเอกคํานึงเรื่องราบรินหรือไม่ เนื้อเรื่องมีเอกภาพ มีเหตุผลหรือไม่

11. กำหนดความยาวของเรื่องว่าจะใช้จำนวนกี่หน้า

ขั้นที่ 2

1. ลงมือเขียนตามลำดับขั้นตอนที่กำหนดไว้โดยละเอียดแล้วตั้งชื่อเรื่อง
2. ทบทวนว่าชื่อเรื่องเหมาะสมกับเนื้อเรื่องหรือไม่ น่าสนใจหรือไม่ ปัญหาของตัวละครได้รับการแก้ไขอย่างสมเหตุสมผลหรือไม่ สนุกเร้าใจหรือไม่ สำนวนภาษาที่ตัวละครใช้เหมาะสมกับวัยและสถานะของตัวละครหรือไม่ บทสนทนาเหตุการณ์ มากเกินความจำเป็นหรือไม่ เกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่องหรือไม่ ต้องทบทวนให้ดีและปรับปรุงแก้ไข

ขั้นที่ 3

1. ทบทวนเรื่องที่เขียนอีกครั้งเพื่อดูสำนวนภาษาและความเป็นเอกภาพของเรื่อง
2. ลงมือเขียนหรือพิมพ์ต้นฉบับ
3. ถ้าต้นฉบับเป็นหนังสือการ์ตูน ต้องจัดทําเป็นบทสคริปต์ละคร มีคำพูดโต้ตอบ และคำบรรยายเรื่อง จัดภาพคร่าว ๆ ให้เหมาะสมกับคำบรรยายและบทสนทนา
4. ถ้าต้นฉบับเป็นหนังสือภาพของเด็กก่อนวัยเรียนหรือหนังสือสำหรับเด็กระดับประถมศึกษา ซึ่งมีภาพประกอบทุกหน้าควรจัดทําต้นฉบับจำลอง กำหนดเนื้อเรื่อง เลขหน้าและภาพอย่างหยาบ ๆ ลงในหน้ากระดาษให้ได้สัดส่วน หรือหากวาดภาพไม่ได้ให้เขียนเนื้อเรื่องแล้วเว้นที่สำหรับผู้วาดภาพประกอบ
5. อ่านทบทวนต้นฉบับเป็นครั้งสุดท้ายเพื่อดูความถูกต้องเรียบร้อยโดยเฉพาะตัวสะกด วรรคตอน
6. จัดส่งต้นฉบับให้บรรณาธิการเพื่อจัดทําภาพประกอบ
กุกุยา แสงเดช (2545, น. 26-28) ได้เสนอแนวทางการจัดทําหนังสือหนังสือส่งเสริมการอ่านเพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. ดําเนินการวิเคราะห์หลักสูตรในกลุ่มสาระที่ทําการสอน การวิเคราะห์หลักสูตรถือว่าเป็นหัวใจสําคัญของการจัดทําสื่อต่าง ๆ เพราะทําให้ทราบถึงขอบเขตของสาระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ เวลาเรียน เป็นต้น เพื่อเกิดความชัดเจนในการนําหนังสือส่งเสริมการอ่านไปใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน

2. วิธีการเขียน ต้องมีเทคนิควิธีเขียนที่น่าสนใจ ใช้ถ้อยคำสุภาพ ใช้ภาษาง่ายพอเหมาะกับระดับชั้น บทสนทนาจะต้องกะทัดรัด สมจริงสมจัง ถ้ามีคำศัพท์ที่ยาก ๆ ต้องมีคำอธิบายศัพท์ไว้ท้ายเล่ม การดําเนินเรื่องไม่สับสนเข้าใจง่าย สอดแทรกข้อคิดและคุณธรรมในเรื่อง

3. รูปแบบของการเขียนที่เหมาะสม มีรูปแบบเป็นสารคดีและบันเทิงคดี ซึ่งสามารถเขียนได้ทั้งในลักษณะร้อยแก้วและร้อยกรอง ส่วนประกอบของรูปแบบหนังสือ มีดังนี้

- 3.1 ปกหน้า - ปกหลัง
- 3.2 ไบรอนปกหน้า - ไบรอนปกหลัง
- 3.3 คำนำ
- 3.4 สารบัญ
- 3.5 สารบัญตารางและหน้าสารบัญรูป
- 3.6 บทนำ
- 3.7 เนื้อหา
- 3.8 บรรณานุกรม
- 3.9 ภาคผนวก
- 3.10 อภิธานศัพท์
- 3.11 ดรรชนี

4. ภาพประกอบ ภาพประกอบต้องสัมพันธ์กับเนื้อหา ให้ความหมายตรงกับเนื้อหาซึ่งช่วยให้เนื้อหาชัดเจนขึ้น

5. ความยาวของเนื้อเรื่อง ควรพอเหมาะกับวัยของเด็ก

6. ความหนา - บางของเล่ม ควรมีตั้งแต่ 16 - 24 หน้า และไม่ควรเกิน 32 หน้า
ผู้จัดทำควรศึกษาความชอบของนักเรียนที่มีต่อขนาดและรูปเล่มของหนังสือ

7. ควรมีการระบุกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ปฏิบัติด้วยตนเอง เช่น การฝึกอ่าน และการทำความเข้าใจเรื่องที่ทำด้วยตนเอง เป็นการเสริมสร้างทักษะการอ่านได้มากยิ่งขึ้น

8. ควรมีแบบฝึกหัด คำถามหรือแบบทดสอบท้ายเรื่องพร้อมกับเกณฑ์การประเมิน
เจตต์จ คชฤทธิ์ (2554, น. 125) ได้กล่าวถึงการจัดทำหนังสือสำหรับเด็กซึ่งจะใช้เป็นแนวทางในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม ว่าต้องเข้าใจธรรมชาติและความต้องการของเด็กอย่างแท้จริงจึงจะทำให้หนังสือสำหรับเด็กที่ทำขึ้นมานั้นมีประโยชน์และสอดคล้องกับความต้องการของเด็กได้โดยทั่วไป มีหลักเกณฑ์ในการเขียนดังต่อไปนี้

1. รูปเล่มและส่วนประกอบต้น หมายถึง ลักษณะและองค์ประกอบทางกายภาพตอนต้นของหนังสือ อันประกอบไปด้วย ขนาดรูปเล่ม ปก ใบหุ้มปก ไบรอนปก คำนำหรือคำชี้แจง สารบัญ

2. เนื้อหาหรือเนื้อเรื่อง หมายถึง เรื่องราวหรือเนื้อหาทั้งหมดที่ปรากฏในหนังสือสำหรับเด็กควรมีเนื้อหาที่ตรงกับความต้องการและความสนใจของเด็ก ในการจัดทำหนังสือสำหรับเด็กนั้น ส่วนของเนื้อเรื่องหรือเนื้อหาถือว่ามีสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเนื้อเรื่องหรือเนื้อหาที่ดีนั้นจะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการและความคิดที่สร้างสรรค์

3. ภาษาที่ใช้ในการเขียนเรื่องควรใช้ถ้อยคำที่ง่ายถูกต้องและตรงความหมาย ไม่ซับซ้อน หรือยากก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการทำความเข้าใจเรื่องราวหรือเนื้อหาของเรื่อง

4. ภาพประกอบ หมายถึง ภาพที่ใช้ประกอบเนื้อเรื่องหรือเนื้อหา เพื่อช่วยให้ อ่านเข้าใจเรื่องราวต่างๆ ในหนังสือได้ง่ายและแจ่มชัดยิ่งขึ้น

เจดจ์ คชฤทธิ์ (2554, น. 196) ได้กล่าวถึง การจัดทำรูปเล่มของหนังสือสำหรับเด็ก ว่า หนังสือสำหรับเด็กโดยทั่วไปมีหลายขนาด หลากรูปร่างลักษณะ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการจัดพิมพ์และการนำไปใช้ ส่วนใหญ่จะจัดพิมพ์ขนาด 16 หน้ายก (เล่มเล็ก) ขนาด 16 หน้ายกใหญ่ (เล่มกลาง) และขนาด 8 หน้ายกใหญ่

สรุปได้ว่าขั้นตอนการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านมีดังนี้ คือ ผู้เขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านต้องศึกษาหลักสูตร และเอกสารหลักสูตร ศึกษาจิตวิทยาของเด็กแต่ละวัยเกี่ยวกับอ่านหนังสือ ศึกษาเทคนิควิธีการเขียนเรื่องสำหรับเด็ก กำหนดองค์ประกอบในการเขียน ได้แก่ กำหนดประเภทหนังสือ กำหนดผู้อ่าน กำหนดหัวข้อเรื่องหรือเนื้อหา วางโครงเรื่องเนื้อหาหรือโครงเรื่อง กำหนดตัวละคร บทสนทนาและฉาก กำหนดความยากง่ายของภาษา และออกแบบหนังสือโดยกำหนด ขนาดรูปเล่ม ภาพประกอบ และจำนวนหน้า ควรมีการระบุงิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ปฏิบัติด้วยตนเอง มีแบบฝึกหัด คำถามหรือแบบทดสอบท้ายเรื่องด้วย

3.1.5 แนวทางหรือหลักเกณฑ์การประเมินคุณค่าหนังสือส่งเสริมการอ่าน

การจัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่านที่ดีสำหรับเด็กนั้นจะเป็นการส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน ได้รับความรู้ด้วย ดังนั้นในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านที่ดีสำหรับเด็กนั้นต้องเลือกหนังสือที่มีเนื้อหาสาระตรงตามความต้องการและความสนใจของเด็ก มีผู้เกี่ยวข้องในวงการวรรณกรรมสำหรับเด็กหลายท่านได้ให้หลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพหนังสือสำหรับเด็กไว้หลายประการ ดังนี้

ถวัลย์ มาศจรัส (2539, น. 87-89) กล่าวถึงหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพหนังสือสำหรับเด็กไว้ดังนี้

1. โครงเรื่อง (Plot) จะพิจารณาว่าผู้เขียนได้กำหนดเค้าโครงเรื่องไว้เป็นเอกภาพหรือไม่มีการเปิดเรื่อง ดำเนินเรื่องและปิดเรื่องดีเพียงไร ถ้าวางโครงเรื่องสับสน คุณค่าจะต่ำลงแต่ถ้าหากวางโครงเรื่องให้มีปมการต่อสู้ขัดแย้ง ยกย่อนจนน่าติดตามแล้ว ถือได้ว่าการวางโครงเรื่องนั้นมีความลงตัวได้ดี

2. การเปิดเรื่อง คือ การเริ่มต้นฉากแรกของเรื่องได้อย่างน่าติดตาม

3. แก่นเรื่อง (Theme) มีความกระชับ ชัดเจน ให้ความคิดรวบยอดแก่เด็กได้ตรงเป้าหมายหลังจากอ่านเนื้อเรื่องจบ ในขณะที่โครงเรื่องจะเป็นการกำหนดเรื่องราวที่เกิดขึ้นว่ามีอะไรบ้าง แต่แก่นเรื่องจะเป็นตัวกำหนดว่าเรื่องราวเกิดขึ้นนั้นให้สาระอะไรแก่คนอ่าน เรื่องสำหรับเด็ก แก่นของเรื่อง

จะไม่ซับซ้อนไม่วกเวียน มีเป้าหมายเด่นชัดในการนำเสนอ เช่น ความอดทน ความเมตตา การกระทำความดี หรือความขยันเป็นต้น โดยให้เรื่องราวเป็นตัวคลี่คลายให้เห็นอย่างมีศิลปะ

4. การดำเนินเรื่อง (Story) ต้องชวนติดตาม น่าสนใจ ทำให้ผู้อ่านอยากรู้อยากเห็น และคิดจินตนาการตามไปในขณะที่อ่าน

5. ฉาก (Background) หนังสือเด็กต้องมีฉากที่ชัดเจน เช่น ในป่าเขา ขุนเขา ริมทะเล ในท้องทะเล ท้องฟ้า ในถ้ำ บนชะง่อนผา เป็นต้น ฉากจะมีส่วนเสริมเรื่องราวในเนื้อหาให้โดดเด่นขึ้นและตัวฉากจะช่วยให้หนังสือสวย เมื่อวาดภาพประกอบแล้ว

6. บทบรรยายและคำสนทนาจะต้องตรงเป้าหมาย ให้ภาพให้ความรู้สึกโกรธรู้ว่า โกรธ รักรู้ว่ารัก เป็นต้น ตัวละครมีจำนวนเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง มีบุคลิกที่ชัดเจน เช่น ตัวเอกตัวร้าย ในตอนจบเรื่องจะต้องมีการพัฒนาบุคลิกลักษณะที่เคยร้าย ให้เป็นผู้สำนึกได้ หรือได้รับผลตอบแทนที่ทำให้ต้องกลับตัวกลับใจ เพื่อเป็นการปลูกฝังเด็กเล็ก ๆ ให้เห็นถึงผลของการกระทำความดี

7. ท่วงทำนองเขียน มีลีลา สำนวนที่แสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดที่เหมาะสมกับเรื่องที่เขียน เช่น เขียนเรื่องสนุกสนานต้องใช้ลีลาของภาษาที่อ่านแล้วทำให้รู้สึกสนุกกระชับ เป็นต้น

8. ภาพประกอบต้องได้รับการจัดวางอย่างสมดุล สื่อเรื่องราวได้ตรงเนื้อหา มีสีสันสดใส ตื่นตาตื่นใจ

9. การปิดเรื่อง เป็นการจบเรื่องที่คลี่คลายปมปัญหา ปมความขัดแย้งทั้งหมดอย่างกระจ่างชัด ให้ข้อคิด ให้คติโดยไม่ต้องบอกวาทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า แต่อย่างไร โดยให้ตัวละครและเนื้อหาเป็นผู้แสดงพฤติกรรมทั้งหมดออกมา

กรมวิชาการ (2543, น. 78) ได้กำหนดเกณฑ์การประเมินค่าหนังสือสำหรับเด็กครอบคลุม 4 ประเด็น ได้แก่ เนื้อเรื่อง ภาษา ภาพประกอบ รูปเล่ม ซึ่งแต่ละประเด็นมีรายละเอียดในการพิจารณาดังนี้

1. เนื้อเรื่อง ด้านความสนุกสนาน ตื่นเต้น ตัวละคร การให้ความรู้เรื่องของธรรมชาติการพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ สังคม การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การส่งเสริมให้ผู้อ่านมีประสบการณ์ ความเหมาะสมของเนื้อเรื่อง

2. ภาษา ด้านการใช้ภาษาสุภาพเหมาะสมกับวัยของผู้อ่านและการใช้ภาษาส่งเสริมจินตนาการของผู้อ่าน

3. ภาพประกอบ ด้านความเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน ความเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง และภาพสร้างความสนใจของผู้อ่าน ปริมาณของภาพประกอบที่เหมาะสมกับวัยและเนื้อเรื่อง

4. รูปเล่ม ด้านคุณภาพความแข็งแรงของปก รูปเล่มสร้างความสนใจ ออกแบบปกเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง ความเหมาะสมของขนาดอักษร สีและการพิมพ์ คุณภาพของกระดาษ ความเหมาะสมและความน่าสนใจของจัดหน้า

เจตต์ คชฤทธิ์ (2554, น. 222) ได้เสนอแนวทางในการประเมินคุณภาพหนังสือสำหรับเด็กว่าหนังสือเล่มนั้น ๆ ก่อนที่จะได้รับการคัดเลือกหรือส่งเสริมให้เด็กอ่านอย่างน้อยก็เป็นการทบทวนและหาคำตอบพื้นฐานให้ได้ก่อนว่า “เมื่อเด็กอ่านหนังสือเล่มนั้นแล้วได้อะไร” ในการพิจารณาประเมินค่าหนังสือสำหรับเด็ก ยังสามารถทำได้หลายวิธี ดังพอสรุปเป็นหลักง่าย ๆ ดังนี้

1. ด้านรูปเล่มและส่วนประกอบต้นของหนังสือ โดยพิจารณาจาก
  - 1.1 ชื่อเรื่อง ที่สั้นกะทัดรัด ใช้คำและพยางค์ที่ถูกต้องตามหลักภาษาไทย อ่านแล้วสื่อความหมายได้ง่ายชัดเจนเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาของเรื่องได้
  - 1.2 ขนาดรูปเล่มเหมาะกับวัยของเด็กตรงกับจุดประสงค์และการนำไปใช้
  - 1.3 ปกเป็นส่วนประกอบของหนังสือที่สามารถดึงดูดความสนใจแรกได้ง่ายที่สุด ดังนั้นปกของหนังสือเด็กจึงควรดูสวยงาม มีสีสันสดใส คมชัด ภาพบนปกจะต้องสอดคล้องสัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง ตัวอักษรที่ปรากฏอยู่บนปกนั้น ควรมีลักษณะโดดเด่นอ่านง่าย
  - 1.4 ใบหุ้มปก ใบหุ้มปกจะสามารถช่วยรักษาสภาพของปกให้คงทนได้
  - 1.5 ใบรองปกมีประโยชน์ในกรณีปกชำรุด
  - 1.6 คำนำเป็นส่วนที่ใช้แสดงวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของหนังสือ
  - 1.7 สารบัญจะต้องจัดพิมพ์เลขหน้าให้ตรงกับเนื้อหา
2. เนื้อเรื่องหรือเนื้อหาหนังสือสำหรับเด็กควรมีเนื้อหาที่ตรงกับความต้องการและความสนใจของเด็ก
3. ภาษาที่ใช้ควรเลือกใช้ภาษาให้เหมาะสมกับวัยและศักยภาพของเด็ก ทั้งยังควรใช้ถ้อยคำที่ง่าย กระชับ สละสลวย ถูกต้องตรงตามความหมายไม่ซับซ้อนหรือยากจนก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการทำความเข้าใจเรื่องราว
4. ภาพประกอบเป็นสิ่งสำคัญ เพราะภาพสามารถช่วยขยายความเข้าใจเรื่องราวและดึงดูดความสนใจเด็กได้ ดังนั้นในหนังสือสำหรับเด็กจึงควรให้ความสนใจคัดเลือกภาพประกอบต้องเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

จึงสรุปได้ว่า การประเมินคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านมีความสำคัญมากเพราะเป็นเกณฑ์ที่กำหนดคุณค่า ทำให้ทราบข้อบกพร่องในการจัดทำหนังสือสำหรับเด็กและเพื่อใช้เป็นหนังสือสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณค่าแก่การศึกษา

3.2 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับจังหวัดนครศรีธรรมราช

หนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่องเมืองคอนบ้านเรา ได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 6 เรื่อง ดังนี้

เรื่องที่ 1 อดีตและปัจจุบันของเมืองคอนบ้านเรา กล่าวถึงประวัติและความเป็นมาของเมืองนครศรีธรรมราชตั้งแต่อดีตตามหลักฐานโบราณคดีและประวัติศาสตร์ที่สืบค้นได้ มีจุดกำเนิดและ

พัฒนาการที่รุ่งเรือง ยาวนานมาหลายยุคสมัย โดยเริ่มตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยธนบุรี สมัยรัตนโกสินทร์ จนกระทั่งถึงปัจจุบัน

เรื่องที่ 2 สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในเมืองคอน นครศรีธรรมราชเป็นเมืองแห่งดินแดนพุทธภูมิที่มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์มายาวนานมากไปด้วยอารยธรรม ศิลปวัฒนธรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ อันเป็นเอกลักษณ์และความภาคภูมิใจของชาวนครศรีธรรมราช ในวันนี้ได้รวบรวมเอาสถานที่ทางประวัติศาสตร์ ของเมืองนครศรีธรรมราช มาให้ผู้สนใจศึกษาและเป็นแหล่งเรียนรู้แก่ชนรุ่นหลังถึงอาณาจักรที่บรรพบุรุษได้สร้างสมมาสถานที่ที่สำคัญคือวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารโบราณสถาน เขาคา วัดเขาขุนพนม ศาลหลักเมืองนครศรีธรรมราช และพระตำหนักบ้านพ่อ

เรื่องที่ 3 สถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติของเมืองคอน เป็นเมืองที่ได้ชื่อว่าเมืองสองธรรม เพราะเป็นเมืองที่เกิดศิลปวัฒนธรรมที่รุ่งเรืองทรงคุณค่า และมีธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์งดงาม พรั่งพราย หลากหลาย เช่น มีผืนป่าอันเขียวชอุ่ม มีชายหาดโค้งเว้าดูเจ๋งพระจันทร์ มีทะเล น้ำตก ภูเขา ฯลฯ เป็นมนต์เสน่ห์ให้นักท่องเที่ยวได้เดินทางไปสัมผัสหรือชื่นชม ในวันนี้จะกล่าวถึงสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช คือ หมู่บ้านคีรีวง อุทยานแห่งชาติเขาหลวง เขาพลายดำ เขาสุญย์ ทะเลหมอกเขาจิ้งโหลน

เรื่องที่ 4 ประเพณีของชาวเมืองคอน นครศรีธรรมราชเป็นเมืองโบราณที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน มีความหลากหลายทางศิลปวัฒนธรรมและประเพณี ชาวเมืองมีวิถีชีวิตและขนบธรรมเนียมเก่าแก่ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ประเพณีที่สำคัญของจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ได้ปฏิบัติสืบต่อกันมาแต่ครั้งโบราณจนถึงปัจจุบันส่วนใหญ่เนื่องมาจากความเชื่อทางพุทธศาสนาที่สำคัญคือประเพณีสารทเดือนสิบ ประเพณีแห่ผ้าขึ้นธาตุ ประเพณีให้ทานไฟ ประเพณีลากพระและประเพณีสวดดำน

เรื่องที่ 5 บุคคลสำคัญของชาวเมืองคอน ที่ได้รับการยกย่องในเรื่องคุณงามความดีและสร้างชื่อเสียงให้กับท้องถิ่น ประเทศชาติบ้านเมืองของตน สำหรับจังหวัดนครศรีธรรมราชมีบุคคลสำคัญทั้งในอดีตและปัจจุบันที่กล่าวถึง คือ พ่อท่านคล้ายวาจาสิทธิ์ ขุนพันธุรักษ์ราชเดช นายประยงค์ รัตนรงค์ หนังกุชาติ ทรัพย์สิน พ่อจำดำ

เรื่องที่ 6 ผลิตภัณฑ์เลื่องชื่อของเมืองคอน กล่าวถึงผลิตภัณฑ์ของชาวเมืองนครศรีธรรมราชที่สำคัญ เช่น เครื่องถม เครื่องจักรสาน ผ้ายกเมืองนคร รูปหนังตะลุง ส้มโอทับทิมสยาม

3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

ผู้ศึกษาได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างหนังสือดังกล่าว รายละเอียดดังต่อไปนี้

เทวีวรรณ การปลูก (2556) ได้วิจัยเรื่องการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่องเล่าเมืองโคราช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบุญวัฒนา จังหวัดนครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่องเล่าเมืองโคราช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียน

บุญวัฒนา จังหวัดนครราชสีมา และเพื่อตรวจสอบคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้น ผลการวิจัยพบว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง เล่าเรื่องเมืองโคราช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบุญวัฒนา จังหวัดนครราชสีมา ที่สร้างขึ้นแต่งเป็นคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี 11 และกลอนสุภาพ มีเนื้อหาประกอบด้วย เนื้อเรื่องเกี่ยวกับเมืองนครราชสีมา จำนวน 5 เรื่อง คำอธิบายศัพท์ และกิจกรรมท้ายเรื่อง ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านมีความเหมาะสมทุกด้าน โดยค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ ระดับ 0.66 - 1.00 และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสือส่งเสริมการอ่าน มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.48 ถึง 4.83 และมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.68 ซึ่งอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด สรุปได้ว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้นมีคุณภาพเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

สิริกาญจน์ ศิริพานิช (2556) ได้วิจัยเรื่อง การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่องนิทานพื้นบ้านกรุงเทพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดราชบพิธ กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “นิทานพื้นบ้านกรุงเทพ” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อตรวจสอบคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “นิทานพื้นบ้านกรุงเทพ” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “นิทานพื้นบ้านกรุงเทพ” ผลการวิจัยพบว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้นมีเนื้อหาเกี่ยวกับนิทานพื้นบ้าน จากภาพจิตรกรรมเชิงบานหน้าต่างพระอุโบสถวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม มีการสอดแทรกคุณธรรม และมีภาพสีประกอบ ผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.65 ซึ่งอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด และผลการตรวจสอบความคิดเห็นมีต่อหนังสือที่สร้างขึ้นของนักเรียน มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.54 ซึ่งอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด สรุปได้ว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้นมีคุณภาพเหมาะสมในระดับมากที่สุด

อานวย เรื่องศรี (2556) ได้วิจัยเรื่อง การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่องเมืองตะลุง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีพัทลุง จังหวัดพัทลุง โดยวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง เมืองตะลุง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีพัทลุง จังหวัดพัทลุง เพื่อตรวจสอบคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง เมืองตะลุง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีพัทลุง จังหวัดพัทลุง ผลการวิจัยพบว่า ได้หนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่องเมืองตะลุงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีพัทลุง ประกอบด้วยเนื้อเรื่อง จำนวน 9 เรื่อง คือ เรื่องเมืองตะลุง เรื่องเกาะสี่เกาะห้า เรื่องสินลาคูดี เรื่องไกวเปลกล่อมน้อง เรื่องอู่นาข้าว เรื่องนั่งรถไฟไปบ้านปู่ เรื่องโพนก้าหอ เรื่องแข่งโพนที่บ้านปู่เมืองลุง และเรื่องวีรชนและการตรวจสอบคุณภาพของหนังสือโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่าคุณภาพของหนังสือด้านลักษณะของหนังสือ ด้านการใช้ภาษา ด้านเนื้อหา และด้านคุณค่า ของหนังสือมีความเหมาะสม มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่าง 0.67 - 1.00 และมีค่าดัชนีความสอดคล้องโดยรวม 0.96

เอื้อสุภา ส่องสว่าง (2551) ได้วิจัยเรื่อง การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่องพระยาพิชัยดาบหัก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง พระยาพิชัยดาบหัก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และเพื่อศึกษาผลการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่องพระยาพิชัยดาบหัก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นหนังสือคำบรรยาย ประกอบภาพการ์ตูนสี เนื้อเรื่องเป็นประวัติบุคคลสำคัญทางด้านมวยไทย คือ พระยาพิชัยดาบหัก หนังสือเล่มนี้มีประสิทธิภาพ 88.17/86.89 เป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ที่กำหนดไว้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

เมทินี สว่างศรี ไวท์ (2550) ได้ศึกษาการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่องเพื่อนรักสี่ขา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 วัตถุประสงค์เพื่อสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่องเพื่อนรักสี่ขา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และตรวจสอบคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้น ผลการศึกษาพบว่า หนังสือที่สร้างขึ้นมีรูปแบบขนาดสีบทยาก เนื้อหาของหนังสือแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับเด็กหญิงกำพร้าแม่คนหนึ่งกับสุนัขแสนรู้ที่มีความมกตัญญู ลักษณะของเนื้อหา มีการสอดแทรกคุณธรรม มีภาพสีประกอบ และมีคำถามท้ายเล่ม ผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านเนื้อเรื่อง สำนวนภาษา ภาพประกอบรูปแบบและการจัดรูปแบบ คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.60 ถึง 4.07 และมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.81 ซึ่งอยู่ในระดับเหมาะสมมาก และผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยนักเรียน ด้านเนื้อเรื่อง สำนวนภาษา ภาพประกอบ รูปแบบและการจัดรูปแบบ คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.60 - 2.85 และมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 2.72 ซึ่งอยู่ในระดับเหมาะสมมาก

อรุณี จิรมหาศาล (2550) ได้ศึกษาการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านประกอบการเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่องเที่ยวเมืองสามชัย มีความมุ่งหมายเพื่อสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน และหาประสิทธิภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านประกอบการเรียนภาษาไทยตามเกณฑ์ 80/80 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองกุงน้อย กิ่งอำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านประกอบการเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่องเที่ยวเมืองสามชัย มีประสิทธิภาพ 80.44/80.20 แสดงว่าหนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่าหนังสือส่งเสริมการอ่านช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ในเนื้อหาสาระที่อยู่ใกล้ตัว การนำเรื่องราวในท้องถิ่นมาจัดทำเป็นหนังสือให้นักเรียนศึกษาค้นคว้า จะทำให้นักเรียนมีความสนใจในเรื่องราวที่อ่านส่งเสริมคุณลักษณะนิสัยรักการอ่าน มีพัฒนาการเกี่ยวกับ

การอ่านมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรักหวงแหนภูมิปัญญาและภาคภูมิใจในท้องถิ่นอีกด้วย

4. ขอบเขตการสร้างหนังสือ

4.1 หนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง เมืองคอนบ้านเรา สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นหนังสือที่ใช้เพื่อส่งเสริมการอ่านในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีเนื้อหาที่ให้ความรู้เกี่ยวกับจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 6 เรื่อง ดังนี้ เรื่องที่ 1 อดีตและปัจจุบันของเมืองคอน เรื่องที่ 2 สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ของเมืองคอน เรื่องที่ 3 สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติของเมืองคอน เรื่องที่ 4 ประเพณีของชาวเมืองคอน เรื่องที่ 5 บุคคลสำคัญชาวเมืองคอน และเรื่องที่ 6 ผลิตภัณฑ์เมืองคอน ซึ่งสร้างขึ้นจากการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

4.2 การตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในด้านภาษาไทย โดยใช้แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องตรวจสอบความเหมาะสมของขบข่ายเนื้อหา นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำหนังสือที่ได้รับแก้ไขแล้วให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 คน ของโรงเรียนเฉลิมราชประชาอุทิศ จังหวัดนครศรีธรรมราช ประเมินคุณภาพของหนังสือโดยใช้แบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 หนังสือส่งเสริมการอ่าน หมายถึง หนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่องเมืองคอนบ้านเรา สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเฉลิมราชประชาอุทิศ จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นที่มีสาระอิงหลักสูตร ให้ความรู้ซึ่งเป็นประโยชน์เสริมประสบการณ์ให้ผู้อ่าน ได้เลือกศึกษาด้วยตนเอง ตามความเหมาะสมของวัยและความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคล

5.2 เมืองคอน หมายถึง จังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งอยู่บริเวณกึ่งกลางทางภาคใต้ของประเทศไทย มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ยาวนาน ได้ชื่อว่าเป็น “เมืองอันงามสง่าแห่งพระราชามหาผู้ทรงธรรม” มีความอุดมสมบูรณ์ ทางธรรมชาติ มีร่องรอยอารยธรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ ประเพณีและวัฒนธรรม ที่มีคุณค่ามาเป็นเวลาอันยาวนาน

6. แนวทางการสร้างหนังสือ

การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง เมืองคอนบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้ศึกษามีแนวทางในการสร้างดังนี้

6.1 แนวทางการสร้างหนังสือ

ผู้ศึกษาได้กำหนดแนวทางในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง เมืองคอนบ้านเราดังนี้

6.1.1 ลักษณะหนังสือที่สร้างขึ้น เป็นหนังสือส่งเสริมการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีลักษณะที่เน้นการส่งเสริมการอ่านให้ความรู้เรื่องความเป็นมาของเมืองนครศรีธรรมราช จากอดีตจนถึงปัจจุบัน สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ สถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติ ประเพณีที่สำคัญ บุคคลสำคัญ ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นของเมืองนครศรีธรรมราช โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการอ่านแก่นักเรียนและส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อท้องถิ่นให้รู้จักการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามให้สืบทอดต่อไปให้กับท้องถิ่นของตนเอง

6.1.2 โครงสร้างหนังสือ โครงสร้างหนังสือประกอบด้วย บทนำเรื่อง เนื้อเรื่อง กิจกรรมท้ายบทและภาพประกอบ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ความนำประกอบด้วยเนื้อหาที่เป็นความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเนื้อเรื่องในบทนั้น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาหาความรู้

2) โครงสร้างเนื้อหาการเขียนเนื้อหาแต่ละเรื่องจะประกอบด้วยนำเรื่อง เนื้อหา กิจกรรมท้ายบทและภาพประกอบ

(1) นำเรื่องเป็นการบอกความรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ อย่างพอสังเขป

(2) เนื้อหาเป็นการนำเรื่องประวัติความเป็นมาของจังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและนำเอาเรื่องราวที่น่าสนใจของจังหวัดนครศรีธรรมราชมาจำแนกเป็นเรื่องและเรียบเรียงให้เป็นเนื้อหาที่เป็นความรู้ที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน แหล่งข้อมูลได้มาจากเอกสารตำราทางวิชาการที่มีผู้บันทึกไว้ ที่ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช หอสมุดแห่งชาติจังหวัดนครศรีธรรมราช เว็บไซต์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช และจากการสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้าน บุคคลผู้รู้ในท้องถิ่น

(3) กิจกรรมท้ายบท เป็นการสร้างกิจกรรมเพื่อประเมินผลจากการอ่านเนื้อหาในแต่ละบทโดยเน้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นกิจกรรมโดยเน้นทักษะสัมพันธ์

(4) ภาพประกอบ เป็นภาพที่ถ่ายจากสถานที่จริง จากเอกสารอ้างอิงต่าง ๆ ทั้งในหนังสือ ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด เว็บไซต์ของจังหวัด เป็นภาพที่มีความสัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง ช่วยเสริมเนื้อเรื่องให้ผู้อ่านเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น และให้ผู้อ่านมีความเพลิดเพลินในการอ่าน

6.2 การสร้างและการพัฒนาคุณภาพหนังสือ

การสร้างและการพัฒนาคุณภาพหนังสือมีขั้นตอน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการสร้างหนังสือ ขั้นตอนการปรับปรุงคุณภาพโดยอาศัยความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพ โดยการนำหนังสือที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและให้นักเรียนอ่าน รายละเอียดและขั้นตอนมีดังต่อไปนี้

6.2.1 การสร้างหนังสือ

การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง เมืองคอนบ้านเรา ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนต่อไปนี้

1) ศึกษาหลักสูตรโดยพิจารณาจากมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิเคราะห์ความ สอดคล้องของมาตรฐานตัวชี้วัด เนื้อเรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมถึงการวัดและประเมินผลที่ เหมาะสมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหนังสือในครั้งนี้

2) ศึกษาเนื้อหาจากหนังสือเอกสาร บันทึกต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับจังหวัด นครศรีธรรมราช

3) ศึกษาข้อมูลจากศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช หอสมุดแห่งชาติ จังหวัดนครศรีธรรมราช ข้อมูลสำคัญของสถานที่ต่าง ๆ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช สัมภาษณ์ปราชญ์ ชาวบ้าน ผู้รู้ในท้องถิ่น

4) กำหนดโครงสร้างหนังสือ นำผลการศึกษาหลักสูตร ข้อมูลและอื่น ๆ มาเป็น แนวทางในการตั้งวัตถุประสงค์ของหนังสือ ดังนี้

(1) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพทั่วไป และประวัติความเป็นมาของ จังหวัดนครศรีธรรมราช

(2) มีทักษะการอ่านและนิสัยรักการอ่าน ตลอดจนได้รับความเพลิดเพลินจาก การอ่าน

(3) นำความรู้ที่ได้จากการอ่าน การดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น คุณธรรม จริยธรรมที่อยู่ในเนื้อหา มาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

(4) อ่านออกเสียง ภาษาไทยมาตรฐานและภาษาถิ่นได้ถูกต้อง

(5) อธิบายความหมายของคำประโยค ข้อความ ที่เป็นภาษาถิ่นในวรรณกรรม ท้องถิ่น

(6) มีความรักและภูมิใจในท้องถิ่นของตนเองรวมถึงช่วยอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ท้องถิ่นของตนเอง

(7) อ่านข้อความ อ่านเรื่องสั้น ๆ อย่างหลากหลาย แสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน

ดำเนินชีวิต

(8) อธิบายความรู้และความคิดจากเรื่องที่อ่าน นำมาตัดสินแก้ปัญหาในการ

(9) แยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน

(10) แสดงความคิดเห็นจากวรรณคดีหรือวรรณกรรมที่อ่าน

(11) เล่าเรื่องประเพณีท้องถิ่นของตนเองและประเพณีท้องถิ่นอื่น

จากวัตถุประสงค์ดังกล่าวนี้ สามารถแบ่งเป็นโครงร่างเนื้อหาสาระในหนังสือ โดยแบ่งเป็นเรื่อง ๆ นำเสนอเนื้อหาตามลำดับดังนี้

1. อดีตและปัจจุบันของเมืองคอน

1.1 นครศรีธรรมราชในอดีต

1.1.1 สมัยก่อนประวัติศาสตร์

1.1.2 สมัยสุโขทัย

1.1.3 สมัยอยุธยา

1.1.4 สมัยธนบุรี

1.1.5 สมัยรัตนโกสินทร์

1.2 นครศรีธรรมราชในปัจจุบัน

1.2.1 สภาพทั่วไปของจังหวัดนครศรีธรรมราช

1.2.2 สัญลักษณ์ประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช

1.2.3 การปกครองของจังหวัดนครศรีธรรมราช

1.2.4 ประชากรและการประกอบอาชีพของชาวนครศรีธรรมราช

2. สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในเมืองคอน

2.1 วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร

2.2 แหล่งโบราณคดีเขาควา

2.3 วัดเขาขุนพนม

2.4 ศาลหลักเมืองนครศรีธรรมราช

2.5 พระตำหนักบ้านพ่อปากหนัง

3. สถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติของจังหวัดนครศรีธรรมราช

3.1 บ้านคีรีวง

3.2 อุทยานแห่งชาติเขาหลวง

3.3 เขาขุนยี่

3.4 ทะเลหมอกเขาจิ้งโหลน

3.5 เขาพลายดำ

4. ประเพณีของชาวเมืองคอน
  - 4.1 ประเพณีสาทรเดือนสิบ
  - 4.2 ประเพณีแห่ผ้าขึ้นธาตุ
  - 4.3 ประเพณีให้ทานไฟ
  - 4.4 ประเพณีชักพระ
  - 4.5 ประเพณีสวดด้าน
5. บุคคลสำคัญของจังหวัดนครศรีธรรมราช
  - 5.1 พ่อท่านคล้ายวาจาสิทธิ์
  - 5.2 ขุนพันรักษ์ราชเดช
  - 5.3 ครูประยงค์ รัตนรงค์ (ปราชญ์ชาวบ้าน)
  - 5.4 หนึ่งสุชาติ ทรัพย์สิน
  - 5.5 พ่อจำด้า
6. ผลิตภัณฑ์เรื่องชื่อของเมืองคอน
  - 6.1 เครื่องถมเมืองนคร
  - 6.2 ผ้ายกเมืองนคร
  - 6.3 เครื่องจักสาน
  - 6.4 รูปหนังตะลุง
  - 6.5 ส้มโอทับทิมสยาม

6.2.2 การพัฒนาคุณภาพหนังสือ

การพัฒนาคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นมีกระบวนการดังนี้

1) การสร้างแบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับประสบการณ์ในด้านการสอนและนิเทศกลุ่มสาระภาษาไทย จำนวน 3 คน โดยผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยเรื่องการพัฒนาเกณฑ์ การประเมินค่าวรรณกรรมไทยของ ชูติมา สัจจามันท์และคนอื่น ๆ (2543, น. 23-28) นำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมินหนังสือโดยจัดทำแบบประเมินเป็น 2 ชุด ชุดที่ 1 สำหรับผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ชุดที่ 2 สำหรับนักเรียนเป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า

2) ตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้เชี่ยวชาญ นำหนังสืออ่านเพิ่มเติมเสนอผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 3 คน พิจารณาประเมินคุณภาพหนังสือเป็นแบบสอบถามเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องพร้อมให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงหนังสือ การตรวจสอบคุณภาพหนังสือใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC

$$\text{สูตร IOC} = \frac{\sum x}{N}$$

IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมิน

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ผลการประเมินคุณภาพหนังสือสรุปได้ดังนี้

(1) ด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์ มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า การออกแบบปกหนังสือสวยงามน่าสนใจ สอดคล้องกับเนื้อหา รูปเล่มน่าอ่าน ขนาดของหนังสือเหมาะสมกับชั้นและวัยของผู้เรียน ส่วนประกอบของหนังสือครบถ้วน ขนาดของตัวอักษรเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนและการพิมพ์ตัวสะกดการันต์ถูกต้อง

(2) ด้านเนื้อหา มีความเหมาะสมโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ระดับ 1.00 ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า การแบ่งเนื้อหาแต่ละบทมีความเหมาะสม ความยาวของบทเรียนมีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน การเสนอเนื้อหาเป็นลำดับขั้นตอนเข้าใจง่าย เนื้อหาของหนังสือเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน เนื้อหาถูกต้องและสอดคล้องกับหลักสูตร รวมทั้งยังให้ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น กิจกรรมท้ายบทมีความสอดคล้องกับเนื้อหา

(3) ด้านการใช้ภาษา มีความเหมาะสมโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ระดับ 1.00 ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า การใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจนเข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และคำศัพท์ที่ใช้มีความเหมาะสม

(4) ด้านภาพประกอบ มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ภาพประกอบมีความสัมพันธ์กับเนื้อหา มีสีสันสวยงาม ชัดเจนน่าสนใจ การจัดวางภาพประกอบเหมาะสมกับหนังสือ ดึงดูดความสนใจให้อยากอ่านเนื้อหาช่วยให้เข้าใจเนื้อหาดียิ่งขึ้น

(5) ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าหนังสือมีส่วนช่วยทำให้นักเรียนเกิดความรักและภาคภูมิใจท้องถิ่นของตน คือ จังหวัดนครศรีธรรมราช ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน หนังสือมีส่วนช่วยให้นักเรียนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

สรุปผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน ในภาพรวมพบว่า มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ระหว่าง 0.67 - 1.00 โดยมีความเห็นโดยรวมดังนี้ หนังสือมีองค์ประกอบโดยรวมครบถ้วนตามลักษณะของหนังสือส่งเสริมการอ่านประเภทสารคดี เนื้อหาของหนังสือ

ถูกต้องทั้งการพิมพ์ ตัวสะกด การันต์ จัดเรียงเนื้อหาตามขั้นตอน มีประโยชน์ต่อนักเรียน ส่งเสริมการอ่าน และส่งเสริมให้เกิดความรักความภูมิใจในท้องถิ่น และมีข้อเสนอแนะดังนี้

(1) การจัดวางภาพควรให้มีความสมดุลกับเนื้อหาในแต่ละหน้าภาพกับเนื้อหาที่สอดคล้องกันบางภาพอยู่คนละหน้ากับเนื้อหา

(2) ควรเขียนคำอธิบายใต้ภาพเพื่อให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

(3) การพิมพ์ยังมีฉีกคำอยู่บ้าง ควรตรวจสอบให้ละเอียด

3) ผู้ศึกษาได้นำหนังสือมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

(1) จัดวางภาพประกอบใหม่ให้ตรงสาระสอดคล้องกับเนื้อหา

(2) เขียนคำอธิบายใต้ภาพให้สอดคล้องกับเนื้อหา

(3) ตรวจสอบการพิมพ์ให้ถูกต้อง

4) การตรวจสอบคุณภาพของหนังสือ โดยใช้ข้อมูลจากความคิดเห็นของนักเรียน ตรวจสอบคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านในขั้นนี้เป็นการนำหนังสือที่ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญและได้แก้ไขปรับปรุงแล้วไปให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเฉลิมราชประชาอุทิศ อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 10 คน อ่านเพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือส่งเสริมการอ่าน โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากโปรแกรมสำเร็จรูป

การหาค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตรดังนี้

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{n}$$

$\bar{x}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนนักเรียนทุกคน

n แทน จำนวนนักเรียน

การแปลคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง เมืองคอนบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

การหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ใช้สูตร ดังนี้

$$S. D. = \frac{\sqrt{\sum(X-\bar{X})^2}}{N}$$

เมื่อ S. D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
X	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
N	แทน	จำนวนข้อมูล

ผลการตรวจสอบคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่องเมืองคอนบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนครศรีธรรมราช ปรากฏผลดังนี้

(1) ด้านการจัดรูปเล่มและการพิมพ์ นักเรียนมีความคิดเห็นในภาพรวมระดับเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.58) โดยมีรายละเอียดดังนี้ การออกแบบปกหนังสือสวยงามน่าสนใจ ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.52) การออกแบบปกสอดคล้องกับเนื้อหา ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.52) ขนาดของหนังสือเหมาะสมกับชั้น ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.63) และวัยของผู้เรียน และขนาดของตัวอักษรเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.63)

(2) ด้านเนื้อหา นักเรียนมีความคิดเห็นในภาพรวมระดับเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.50) โดยมีรายละเอียดดังนี้ การแบ่งเนื้อหาแต่ละบทมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.53) การเสนอเนื้อหาเป็นลำดับขั้นตอนเข้าใจง่าย ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.52) เนื้อหาของหนังสือให้ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.52) และกิจกรรมท้ายเรื่องสอดคล้องกับเนื้อหา ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.52)

(3) ด้านการใช้ภาษา นักเรียนมีความคิดเห็นในภาพรวมระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.50) โดยมีรายละเอียดดังนี้ การใช้ภาษามีความชัดเจน เข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.53) และคำศัพท์ที่ใช้มีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.52)

(4) ด้านภาพประกอบ นักเรียนมีความคิดเห็นในภาพรวมระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.51) โดยมีรายละเอียดดังนี้ ภาพประกอบมีความสัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.52) ภาพประกอบมีสีสันสวยงามชัดเจนน่าสนใจ ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.48) การจัดวางภาพประกอบเหมาะสมกับหนังสือ ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.53) ภาพประกอบดึงดูดความสนใจให้อยากอ่านเนื้อหา บทเรียน ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.48) และภาพประกอบส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาดียิ่งขึ้น ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.52)

(5) ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ใช้ นักเรียนมีความคิดเห็นในภาพรวมระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.51) โดยมีรายละเอียดดังนี้ หนังสือนี้มีส่วนช่วยทำให้นักเรียนเกิดความรักและภาคภูมิใจในจังหวัดนครศรีธรรมราช ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.48) หนังสือนี้มีส่วนช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.53) หนังสือนี้มีส่วนช่วยส่งเสริมและอนุรักษ์ของดีของจังหวัดนครศรีธรรมราช ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.52) และนักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.42)

สรุปผลการประเมินคุณภาพหนังสือเรียนจากนักเรียน 10 คน โดยภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.52) หนังสือส่งเสริมการอ่านเล่มนี้ มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ สามารถให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับจังหวัดนครศรีธรรมราช ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน นักเรียนเกิดความรักความภาคภูมิใจในท้องถิ่นนครศรีธรรมราช เนื้อหาของหนังสือมีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน ภาพประกอบมีสีสันสวยงามสัมพันธ์กับเนื้อหา ภาษาที่ใช้ชัดเจนเหมาะสม นักเรียนให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีคำบรรยายใต้ภาพให้ชัดเจน หนังสือส่งเสริมการอ่านเล่มนี้น่าเรียนรู้ สามารถทำใ้บุคคลทั่วไปรู้จักเมืองคอน (จังหวัดนครศรีธรรมราช) มากยิ่งขึ้น และมีความภาคภูมิใจที่ได้เกิดเป็นคนคอน (จังหวัดนครศรีธรรมราช)

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 สถานศึกษามีหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง เมืองคอนบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเฉลิมราชประชาอุทิศ อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

7.2 ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทำให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน ใฝ่รู้ใฝ่เรียนมากขึ้น

7.3 ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรักและความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง

7.4 เป็นแนวทางในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน สำหรับครูผู้สอนในระดับอื่นเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

บทที่ 2

หนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง เมืองคอนบ้านเรา

หนังสือส่งเสริมการอ่าน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓
วิชาภาษาไทย

เมืองคอนบ้านเรา

คำนำ

หนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่องเมืองคอนบ้านเรา จัดทำขึ้นสำหรับใช้เป็นหนังสือส่งเสริมการอ่านในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเฉลิมราชประชาอุทิศ โดยมีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง ตามความเหมาะสมของวัยและความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคล อีกทั้งยังส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ เห็นคุณค่า และภาคภูมิใจในท้องถิ่นที่ตนอาศัยและมีนิสัยรักการอ่าน

ผู้เขียนได้เลือกศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นของนักเรียนจากแหล่งเรียนรู้จากหนังสือ เอกสารต่าง ๆ เรียบเรียงเป็นเรื่องราวด้วยภาษาที่เข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัยและความสามารถของนักเรียน เนื้อหาในหนังสือเล่มนี้ เป็นเรื่องเกี่ยวกับจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยแบ่งเป็น 6 บทเกี่ยวกับอดีตและปัจจุบันของเมืองคอน สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ สถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติ ประเพณีที่สำคัญ บุคคลสำคัญ และผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นของเมืองคอนบ้านเรา

ผู้เขียนหวังว่าหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่องเมืองคอนบ้านเราเล่มนี้คงเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนในการเรียนรู้เรื่องราวของจังหวัดนครศรีธรรมราช และมีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน มีนิสัยรักการอ่านมากขึ้น ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้ข้อมูลและสนับสนุนการจัดทำหนังสือเล่มนี้จนเสร็จสมบูรณ์

กฤษณา เก็นโนนกอก

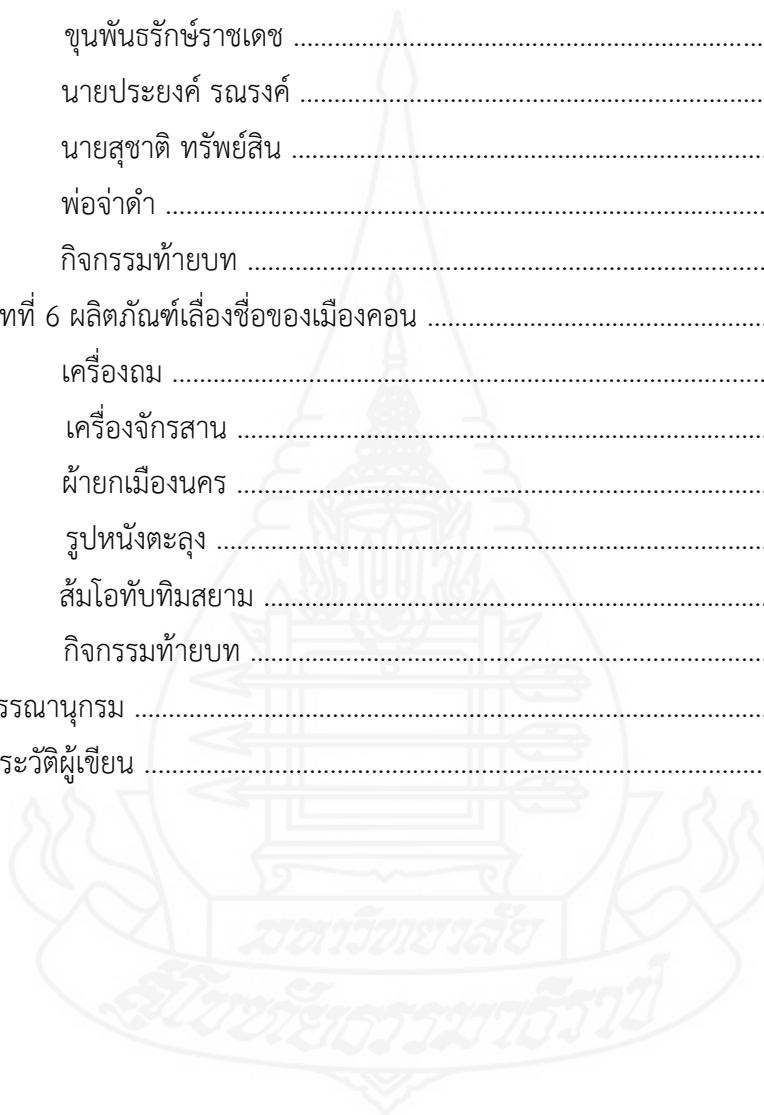

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 อดีตและปัจจุบันของเมืองคอน	1
นครศรีธรรมราชในอดีต	2
นครศรีธรรมราชในปัจจุบัน	7
กิจกรรมท้ายบท	18
บทที่ 2 สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในเมืองคอน	19
วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร	19
แหล่งโบราณสถานเขาคา	23
วัดเขาขุนพนม	27
ศาลหลักเมืองนครศรีธรรมราช	34
พระตำหนักบ้านพ่อ	37
กิจกรรมท้ายบท	41
บทที่ 3 สถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติของเมืองคอน	42
หมู่บ้านคีรีวง	42
อุทยานแห่งชาติเขาหลวง	47
เขาศุูนย์	54
ทะเลหมอกเขาจิ้งโหลน	57
เขาปลายด้าม	60
กิจกรรมท้ายบท	66
บทที่ 4 ประเพณีของชาวเมืองคอน	67
ประเพณีสารทเดือนสิบ	67
ประเพณีแห่ผ้าขึ้นธาตุ	72
ประเพณีให้ทานไฟ	76
ประเพณีลากพระ	79
ประเพณีสวดดำน	83
กิจกรรมท้ายบท	87

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 บุคคลสำคัญของชาวเมืองคอน	88
พ่อท่านคล้ายวาจาสิทธิ์	88
ขุนพันธรักษ์ราชเดช	91
นายประยงค์ รณรงค์	97
นายสุชาติ ทรัพย์สิน	100
พ่อจำคำ	105
กิจกรรมท้ายบท	109
บทที่ 6 ผลิตภัณฑ์เลื่องชื่อของเมืองคอน	110
เครื่องถม	110
เครื่องจักรสาน	114
ผ้ายกเมืองนคร	116
รูปหนังตะลุง	119
ส้มโอทับทิมสยาม	122
กิจกรรมท้ายบท	126
บรรณานุกรม	127
ประวัติผู้เขียน	130

บทที่ 1

อดีตและปัจจุบันของเมืองคอน

เมืองคอนหรือนครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีประชากรมากที่สุดในภาคใต้ ตั้งอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 780 กิโลเมตร เป็นจังหวัดที่มีความสำคัญทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และศาสนา คำว่า "นครศรีธรรมราช" น่าจะมาจากสร้อยพระนามของปฐมกษัตริย์ ผู้ครองนครศรีธรรมราช คือ พระเจ้าศรีธรรมโศกราช คำนี้ แปลความได้ว่า "นครอันงามสง่าแห่งพระราชาผู้ทรงธรรม" นครศรีธรรมราช เป็นจังหวัดที่มีประวัติความเป็นมายาวนานประมาณ 1,800 ปี จึงมีผู้เรียกชื่อบริเวณนี้แตกต่างกัน เช่น ตั้งหม่าหลิง โลแค็ก ลิงกอร์ ละคร ลิกอร์ และตามพรลิงค์ แต่ชื่อที่คนนครเรียกคุ้นหูมี 2 ชื่อ คือ ลิกอร์ เป็นชื่อที่พ่อค้าชาวโปรตุเกสเรียกดินแดนแห่งนี้ พ่อค้าชาวโปรตุเกสเป็นชาตินิโบลชาติแรกที่เข้ามาติดต่อค้าขายกับไทย ตรงกับรัชสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่สอง (พ.ศ. 2061) มีหลักฐานสำคัญ คือ ศิลาจารึกหลักที่ 23 ที่พบ ณ วัดเสมาชัย ในเขตอำเภอเมือง กล่าวถึง "จารึกแห่งลิกอร์" โดยเขียนด้านที่ 1 ของศิลาจารึกหลักนี้ว่า "ลิกอร์ปี" ส่วนอีกชื่อของนครศรีธรรมราชที่คุ้นหู คือ "ตามพรลิงค์" สันนิษฐานกันว่าเป็นชื่อเก่าแก่ที่สุดของเมืองนครศรีธรรมราช ซึ่งชาวอินเดียที่มาค้าขายทางทะเลในสมัยโบราณเมื่อประมาณ 1400 - 1500 ปีมาแล้วเป็นผู้ตั้งชื่อ

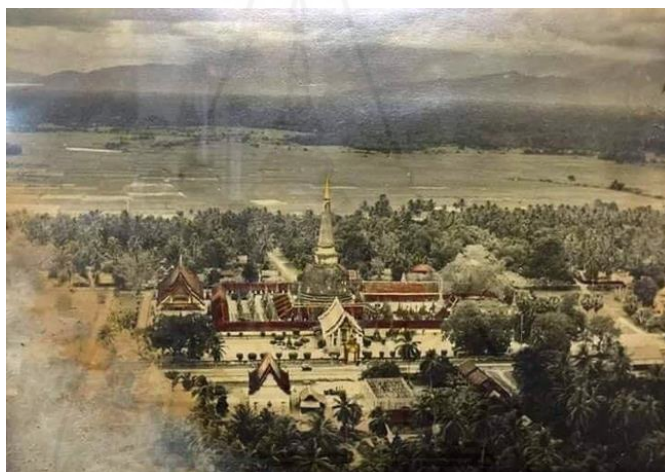

แผนที่แสดงอาณาจักรตามพรลิงค์

จะเห็นได้ว่าชื่อดังกล่าวเรียกตามความรู้ความเข้าใจที่สืบทอด กันมา และสำเนียงภาษาของชนชาติต่าง ๆ ที่เคยเดินทางผ่านมาในระยะเวลาที่แตกต่างกันแล้วบันทึกไว้ ในที่นี้จะขอกล่าวถึงจังหวัดนครศรีธรรมราชใน 2 ประการ ได้แก่ นครศรีธรรมราชในอดีต และนครศรีธรรมราชในปัจจุบัน ดังนี้

1. นครศรีธรรมราชในอดีต

นครศรีธรรมราช เมืองโบราณตามหลักฐานโบราณคดีและประวัติศาสตร์ที่สืบค้นได้ มีจุดกำเนิดและพัฒนาการที่รุ่งเรือง และยาวนานมาหลายยุคสมัย ในที่นี้จะแบ่งเป็น 5 สมัย ดังนี้

1.1 สมัยก่อนประวัติศาสตร์ นครศรีธรรมราช มีกำเนิดมาแล้วตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 7 เป็นอย่างน้อย จากหลักฐานมีการพบเครื่องหิน ที่มีตัวขวานยาวใหญ่ ที่อำเภอท่าศาลา ในยุคโลหะ ได้พบหลักฐานทางโบราณคดี คือ กลองมโหระทึกสำริด 2 ใบ ที่บ้านเกตุกาย ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง และที่คลองคุดด้วน อำเภอฉวาง นอกจากนี้ในบริเวณพื้นที่อำเภอสิชลปัจจุบัน ยังมีร่องรอยประติมากรรมรูปเคารพ สถาปัตยกรรม สระน้ำโบราณที่สร้างขึ้นตามคติพราหมณ์ โบราณสถานและโบราณวัตถุ และเกี่ยวเนื่องในศาสนาพราหมณ์ ซึ่งมีอายุเก่าแก่ที่สุดในนครศรีธรรมราช ช่วงนี้ นครศรีธรรมราชได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมมาจากอินเดีย ทั้งในด้านศาสนา ความเชื่อ อักษร ภาษา ประเพณี และการปกครอง นักโบราณคดีสันนิษฐานว่า ศูนย์กลางของเมืองนครศรีธรรมราช หรือเมืองตามพรลิงค์ ในยุคแรกน่าจะตั้งอยู่ในบริเวณตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง ซึ่งเป็นบริเวณที่พบร่องรอยการตั้งถิ่นฐานสืบเนื่องมาตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ มีทั้งเครื่องมือหินขัด กลองมโหระทึก เทวสถาน และโบราณวัตถุในศาสนาพราหมณ์ ตลอดจนพระพุทธรูป

กลองมโหระทึกสำริด

สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ยุคโลหะ
อายุ ประมาณ ๒,๕๐๐ ปี มาแล้ว
พบที่บ้านเกียกกาย ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง
นครศรีธรรมราช

หลักฐานการตั้งถิ่นฐานของคนนครศรีธรรมราชในสมัยก่อนประวัติศาสตร์
พบที่ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ราว พ.ศ. 1016 ผู้ครองแคว้นนครศรีธรรมราชตั้งตนเป็นกษัตริย์ ทรงพระนาม พระเจ้าศรีธรรมไตรราช และสถาปนาราชวงศ์ปฐมวงศ์หรือปฐมวงศ์ขึ้น แผลือทธิพลเหนือหัวเมืองต่าง ๆ ทั่วคาบสมุทรมหาคไต้ แคว้นตามพรลิงค์มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับลังกา พระภิกษุจากลังกาได้นำ พระพุทธศาสนาเถรวาทเข้ามาปลูกฝังอย่างหยั่งรากลงมั่นคงและเผยแผ่สู่แคว้นอื่นจนเป็นที่ ยอมรับว่า นครศรีธรรมราชเป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พระองค์เป็นกษัตริย์พระองค์แรกของเมืองนครศรีธรรมราช ทรงก่อพระเจดีย์พระบรมธาตุและตั้ง พระอารามขึ้นบนหาดทรายแก้ว ในสมัยต่อมา มีการขยายอาณาเขตออกไปกว้างไกล มีเมืองขึ้นรอบ อาณาเขตเมืองลิกอร์ 12 เมือง เรียกว่า เมือง 12 นักษัตริย์ พุทธศตวรรษที่ 17 - 19 เป็นช่วงที่ นครศรีธรรมราชมีความเจริญรุ่งเรืองสูงสุดปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองน่าจะ เนื่องมาจากการเป็นสถานีการค้าสำคัญของคาบสมุทรมไทย เป็นจุดพักถ่าย ซื้อสินค้าระหว่าง ตะวันออกกับตะวันตกที่ดีที่สุดในเวลานั้น ประกอบกับบริเวณหาดทรายแก้วอันเป็นศูนย์กลาง ของชุมชน เป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธองค์ ความศรัทธาและความเลื่อมใส

ในบรรพบุรุษศาสนา จึงเป็นปัจจัยชักนำให้ผู้คนจากทุกสารทิศในภาคใต้เข้ามาตั้งถิ่นฐานในนครศรีธรรมราชอย่างหนาแน่น

1.2 สมัยสุโขทัย (ราว พ.ศ. 1837) ในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราชแห่งกรุงสุโขทัย เมืองลิกอร์กลายเป็นเมืองขึ้นของสุโขทัย นับว่าสิ้นสุทธราชวงศ์ศรีธรรมมาโคกราช เมืองลิกอร์จึงมีความสัมพันธ์ด้านการปกครองคือเป็นเมืองประเทศราช นอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์ด้านศาสนาด้วย จากศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง กล่าวว่า “พ่อขุนรามคำแหง กระทำไอยทานแก่มหาเถร สังฆปรมาจารย์ เรียนจบปิฎกไตร หลวกกว่าปู่ครูเมืองนี้ ทุกคนลูกแต่ศรีธรรมราชมา” แสดงว่าพระสงฆ์ที่นิมนต์มาจากเมืองนครศรีธรรมราชมีความรู้สูง เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป

1.3 สมัยอยุธยา (ราว พ.ศ. 1893) เมื่อพระรามาธิบดีที่ 1 หรือพระเจ้าอู่ทองได้ทรงตั้งกรุงศรีอยุธยาขึ้นเป็นอิสระและมีอำนาจเหนือสุโขทัย นครศรีธรรมราชก็ตกเป็นเมืองขึ้นของกรุงศรีอยุธยาสืบมา และมีฐานะเป็นเมืองเจ้าพระยามหานคร ครั้นเมื่อกรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่า เมื่อปีพุทธศักราช 2310 บ้านเมืองไทยได้แตกแยกออกเป็นก๊กเป็นเหล่าถึง 6 ก๊ก ด้วยกัน ในที่นี้มีพระปลัดหนูผู้รั้งเมืองนครศรีธรรมราชก็ได้ตั้งตนเป็นใหญ่เรียกกันว่าก๊กเจ้าพระยานคร

สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น แคว้นนครศรีธรรมราชเข้าร่วมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับแคว้นศรีอยุธยา และแคว้นอื่น ๆ ด้วย เช่น ล้านนา สุโขทัย และละโว้ เป็นต้น เมื่อรัฐอิสระเหล่านี้รวมเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแล้วจึงเรียกว่า "ราชอาณาจักรสยาม" โดยให้มีศูนย์กลางหรือราชธานีที่กรุงศรีอยุธยา ส่วนแคว้นอื่น ๆ มีฐานะเป็นประเทศราช

พ.ศ. 1928 พระรามาธิบดี ได้เสด็จยกกองทัพขึ้นไปตีเชียงใหม่และได้กวาดต้อนชาวเชียงใหม่มาไว้ที่เมืองนครศรีธรรมราช นับเป็นวิธีลดอำนาจหัวเมืองล้านนาไทย และเพิ่มประชากรให้เมืองนครศรีธรรมราช ในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ได้ทรงเปลี่ยนฐานะเมืองนครศรีธรรมราชเมือง "พระยามหานคร" มาเป็น "หัวเมืองเอก" ใน พ.ศ. 1998 และให้เจ้าเมืองได้รับบรรดาศักดิ์เป็น "เจ้าพระยาศรีธรรมราช"

สมัยพระเจ้าปราสาททอง นับเป็นครั้งแรกที่นครศรีธรรมราชเป็นกบฏ โดยมีสาเหตุจากความแตกแยกของข้าราชการในกรุงศรีอยุธยาและการผลัดเปลี่ยนแผ่นดิน ใน พ.ศ. 2172 ซึ่งตรงกับสมัยพระอาทิตย์วงศ์ฝ่ายกรุงศรีอยุธยาเมื่อทราบสาเหตุ เจ้าพระยาโกมลสุริยวงศ์ ซึ่งต้องการเป็นกษัตริย์ปกครองกรุงศรีอยุธยาแทนพระอาทิตย์วงศ์กษัตริย์ผู้เยาว์ ก็ได้เริ่มวางแผนที่จะกำจัดออกญาเสนาภิมุข (ยามาดา) เจ้ากรมอาสาญี่ปุ่นผู้มีอำนาจมากในกรุงศรีอยุธยาเวลานั้นให้ออกไปเสียจากกรุงศรีอยุธยา เพื่อจะได้ไม่ขัดขวางการปราบดาภิเษกขึ้นเป็นกษัตริย์ของตน โดยส่งให้ออกญาเสนาภิมุขไปปราบกบฏที่นครศรีธรรมราชสำเร็จ ออกญาเสนาภิมุขได้ประหารชีวิตข้าราชการผู้ใหญ่ของเมืองที่ไม่ยอมอ่อนน้อมหลายคน พร้อมทั้งริบที่ดินจากชาวเมืองแบ่งปันให้ชาวญี่ปุ่นที่ติดตามเมื่อเสร็จศึกเมืองนครศรีธรรมราชแล้ว ออกญาเสนาภิมุขได้ยกทัพไปปราบกบฏที่ปัตตานี แต่เสียทีถูก

อาวุธบาดแผลสาหัสกลับมารักษาตัวที่เมืองนครศรีธรรมราชจนเกือบหาย แต่กลับถูกพระยามะริด ซึ่งออกไปช่วยราชการอยู่ที่เมืองนครศรีธรรมราช ใช้ผ้าพันแผลอาบยาพิษปิดให้ จึงถึงแก่กรรมเพราะ ยาพิษใน พ.ศ. 2173

ฝ่ายนครศรีธรรมราชเมื่อสิ้นออกญาเสนาภิมุขแล้ว ก็คิดตั้งตนเป็นอิสระไม่ขึ้นกับ กรุงศรีอยุธยาอีก เพราะไม่เห็นด้วยกับการปราบดาภิเษกของพระเจ้าปราสาททอง การตั้งตนเป็น อิสระเช่นนี้ทางกรุงศรีอยุธยาถือว่าเป็นกบฏ จึงได้ส่งกองทัพไปปราบปรามโดยให้ออกพระศักดาพลฤทธิ์ และออกญาทำยนน้ำเป็นแม่ทัพ ผลปรากฏว่าตีเมืองนครศรีธรรมราชได้โดยง่าย

ล่วงมาอีกประมาณ 25 ปี เมืองนครศรีธรรมราชก็เป็นกบฏต่อกรุงศรีอยุธยาอีกครั้ง หนึ่ง คือ เป็นกบฏในสมัยพระเพทราชา ใน พ.ศ. 2227 โดยสาเหตุจากเมืองนครศรีธรรมราช ไม่ยอมรับพระเพทราชาให้สืบสันตติวงศ์ต่อจากสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ทางกรุงศรีอยุธยา ก็ยกกองทัพไปปราบอีกโดยให้พระสีหราชเดโชเป็นทัพหน้า พระยาราชบุรีเป็นทัพหลัง และให้พระยา ราชวังสัน เป็นแม่ทัพเรือ ใช้เวลาอยู่ถึง 3 ปี จึงตีแตก ผลการเกิดกบฏครั้งนี้ ทำให้กรุงศรีอยุธยาไม่สู้ ใจไว้วางใจเมืองนครศรีธรรมราชมากนัก จึงได้มีการย้ายสังกัดจากสมุหพระกลาโหมและสมุหนายกไป ขึ้นกับสมุหพระยากลาโหมแต่ฝ่ายเดียวภายหลังที่เมืองนครศรีธรรมราชเป็นกบฏในรัชสมัยพระเพท- ราชาแล้ว เจ้าเมืองนครศรีธรรมราชก็ถูกลดฐานะลงเป็นเพียง "ผู้รั้งเมือง" อยู่ระยะหนึ่ง ครั้นถึงสมัย พระเจ้าอยู่หัวบรมโกศได้มีการยกฐานะเจ้าเมืองนครศรีธรรมราชขึ้นอีกครั้งหนึ่ง และยกฐานะเมือง เป็น "เมืองพระยามหานคร" เพราะเห็นว่าเมืองนครศรีธรรมราชเป็นหัวเมืองเอกอยู่ทางภาคใต้เพียง เมืองเดียว มีหน้าที่ในการควบคุมหัวเมืองประเทศราชในหัวเมืองมลายู และเป็นผู้รักษาอาณาเขต ทางด้านนี้ด้วยสิ้นสมัยพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ กรุงศรีอยุธยาละสำระสายมาก พม่าก็ยกกองทัพใหญ่ มาประชิดเมือง และในที่สุดเสียกรุงศรีอยุธยาใน พ.ศ. 2310 เมืองนครศรีธรรมราชก็ได้ตั้งตนเป็นใหญ่ ขึ้นนาม "ชุมนุมเจ้านครศรีธรรมราช" โดยมีพระปลัด (หนู) ผู้รั้งเมืองเป็นหัวหน้าควบคุม

1.4 สมัยธนบุรี เมื่อสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีได้กู้อิสรภาพได้เรียบร้อยแล้ว ได้ยกทัพไป ปราบปรามชุมนุมเจ้าพิมาย เสร็จแล้วจึงยกทัพลงมาปราบปรามชุมนุมเจ้านครศรีธรรมราช ผลของ การรบในระยะแรกทัพหน้าของสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีเสียที เป็นผลให้พระยาเพชรบุรีและพระศรี- พิพัฒน์ตายในที่รบ ครั้นสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีทราบผลศึกว่าเพลิงพล้ำจึงโปรดเกล้าฯให้ยกทัพ หลวงไปทันที ครั้นนี้ทัพเมืองนครศรีธรรมราชได้โดยง่าย พระยาปัตตานีเกรงพระบรมเดชานุภาพจึงจับ เจ้านคร (หนู) และครอบครัวส่งมาถวายแต่โดยดี คณะลูกขุนได้ปรึกษาโทษให้สำเร็จโทษเสีย แต่สมเด็จพระเจ้าธนบุรีทรงเห็นว่า เจ้านคร (หนู) มิได้เป็นกบฏประทุษร้ายต่อราชอาณาจักร เป็นแต่ ตั้งตัวเป็นใหญ่ขึ้นในเวลาที่บ้านเมืองจลาจลและสูญเสียอิสรภาพแก่พม่า จึงเห็นสมควรพระราชทาน อภัยโทษ และได้รับพระราชทานน้ำพิพัฒน์สัตยาเป็นข้าราชการในกรุงธนบุรี แต่ให้มียศเพียงพระยา พระราชทานบ้านเรือนให้อาศัยเป็นอย่างดี

เสร็จศึกเมืองนครศรีธรรมราชในครั้งนี้ สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี โปรดเกล้าฯ ให้ราชบัณฑิตอัญเชิญพระไตรปิฎกจากเมืองนครศรีธรรมราชลงเรือไปยังกรุงธนบุรีให้ครบทุกคัมภีร์ เพื่อคัดลอกเป็นฉบับจำลองไว้ ณ กรุงธนบุรี ทั้งนี้เนื่องจากพระไตรปิฎกในกรุงศรีอยุธยาได้ถูกพม่าเผาทำลายเสียหายมาก ส่วนตำแหน่งผู้รั้งเมืองนครศรีธรรมราชคนใหม่ โปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าหลานเธอ เจ้าปราสาททอง ครองตำแหน่งและยกฐานะเมืองนครศรีธรรมราชขึ้นเป็น "ประเทศราช" อีกครั้งหนึ่ง โดยมีเจ้าปราสาททองเป็นเจ้าประเทศราช

เจ้าปราสาททองครองเมืองนครศรีธรรมราชได้ราว 6 ปี ก็ถึงแก่พิราลัย เมื่อ พ.ศ. 2319 สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีทรงแต่งตั้งให้เจ้านคร (หนู) ซึ่งเข้ารับราชการในกรุงธนบุรีให้กลับไปครองเมืองนครศรีธรรมราชอีกครั้ง โดยได้สุพรรณบัฏเป็น "พระเจ้าขัติยราชนิคม สมมตมโหศวรรย พระเจ้านครศรีธรรมราช เจ้าชั้นทสี่มา" เมื่อ พ.ศ. 2319 พระเจ้านครศรีธรรมราชได้รับเฉลิมพระยศเสมอด้วยเจ้าประเทศราช มีอำนาจแต่งตั้งพระยาอัครมหาเสนาและจตุสดมภ์สำหรับเมืองนครศรีธรรมราชได้ คล้ายกรุงธนบุรี พระเจ้านครศรีธรรมราช (หนู) ได้รับราชการสนองพระเดชพระคุณมาจนกระทั่งสิ้นรัชสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี

1.5 สมัยรัตนโกสินทร์ สมัยสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ใน พ.ศ. 2327 จึงถูกถอดจากพระยศ "พระเจ้านครศรีธรรมราช" ลงเป็น "พระยานครศรีธรรมราช" และในรัชกาลเดียวกันได้แต่งตั้งอุปราช (พัฒน์) บุตรชายของพระเจ้านครศรีธรรมราช (หนู) ขึ้นเป็น "เจ้าพระยานครศรีธรรมราช" เจ้าพระยานครศรีธรรมราช (พัฒน์) รับราชการมาจนถึงปลายรัชสมัยรัชกาลที่ 2 จึงได้กราบพูลลาออกจากตำแหน่งด้วยเห็นว่าตนชราภาพมากแล้วพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย จึงได้โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งพระบริรักษ์ภูเบศรผู้ช่วยราชการเมืองนครศรีธรรมราชเป็นเจ้าเมืองนครศรีธรรมราช มีนามในตราตั้งว่า "พระยาศรีธรรมโศกราช ขาดิเดโชไชยมโหสิริยาธิปัตติ อภัยพิริยปรากรมพาหุ พระยาศรีธรรมราช" ต่อมากระทำความดีความชอบในราชการจนได้รับการแต่งตั้งเป็น "เจ้าพระยานครศรีธรรมราช" คนทั่วไปรู้จักในนาม "เจ้าพระยานครน้อย" เจ้าเมืองนครศรีธรรมราชผู้นี้มีความสามารถมากได้ทำการปราบปรามหัวเมืองมลายูได้สงบราบคาบ เป็นนักการทูตที่สำคัญคนหนึ่งของประเทศ โดยเฉพาะการเจรจากับอังกฤษในสมัยรัชกาลที่ 2 - 3 ได้ทำให้เมืองนครศรีธรรมราชมีอิทธิพลต่อหัวเมืองมลายู และเป็นที่น่าถือยำเกรงแก่บริษัทอังกฤษ ซึ่งกำลังแผ่อิทธิพลทางการค้าขายและทางการเมืองในภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นอกจากนี้เจ้าพระยานครศรีธรรมราช (น้อย) ยังเป็นผู้มีฝีมือในทางช่าง เช่น ฝีมือในทางการต่อเรือจนได้รับสมญาว่าเป็น "นาวิสถาปนิก" และในสมัยรัชกาลที่ 4 เจ้าพระยานครศรีธรรมราช (น้อย) ก็ได้ถวายพระแท่นถมตะทองและพระราชยานถมอีกด้วย

ภายหลังที่เจ้าพระยานครศรีธรรมราช (น้อย) ถึงแก่อสัญกรรม เจ้าเมืองนครศรีธรรมราชคนถัดมา คือ เจ้าพระยานครศรีธรรมราช (น้อยกลาง) ผู้บุตร ไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร เป็นเหตุให้หัวเมืองมลายูกระด้างกระเดื่อง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงแก้ไขจัดการปกครองหัวเมือง

ปักชัยใต้ โดยให้มีการปกครองเป็นมณฑล นครศรีธรรมราชจึงเป็นมณฑลของประเทศไทยโดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระยาสุขุมนัยวินิต (ปั้น สุขุม) เป็นข้าหลวงเทศาภิบาลมณฑลนครศรีธรรมราช ใน พ.ศ. 2439

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีการเปลี่ยนแปลงการบริหารราชการแผ่นดินด้านการปกครองหัวเมืองอีกครั้งหนึ่ง ในรัชกาลนี้ได้ โปรดฯ ให้มีการแต่งตั้งตำแหน่งอุปราชปักชัยใต้ขึ้นเพื่อปกครองหัวเมืองปักชัยใต้ทั้งหมด ในการนี้ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งสมเด็จพระเจ้าฟ้ายุคลทิฆัมพร กรมหลวงลพบุรีราเมศวร์ ดำรงตำแหน่งอุปราชปักชัยใต้จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2475 สมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชเป็นระบอบประชาธิปไตย ทางเราได้ยุบมณฑล นครศรีธรรมราชลงเป็นจังหวัดหนึ่งของราชอาณาจักรไทย และดำรงฐานะดังกล่าวเรื่อยมา

ด้วยเหตุที่นครศรีธรรมราชมีประวัติอันยาวนานมาก่อนกรุงสุโขทัย จึงมีความเจริญรุ่งเรืองทางพุทธศาสนาและศาสนาพราหมณ์มาก่อน อารยธรรมและศิลปวัฒนธรรม เช่น ประติมากรรม สถาปัตยกรรม จิตรกรรม ช่างฝีมือพื้นบ้าน การละเล่น และขนบธรรมเนียมประเพณี อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติบ้านเมืองจึงยังยึดถือปฏิบัติอยู่จนกระทั่งถึงปัจจุบัน

2. นครศรีธรรมราชในปัจจุบัน

จังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งอยู่ทางตอนกลางของภาคใต้ ห่างจากกรุงเทพมหานคร 780 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 9,942.502 ตร.กม. อาณาเขตทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดสุราษฎร์ธานี ทิศใต้ติดต่อกับจังหวัดสงขลา จังหวัดพัทลุง จังหวัดตรัง ทิศตะวันออก ติดต่อกับอ่าวไทยเป็นชายฝั่งทะเล มีความยาวประมาณ 225 กิโลเมตร ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดกระบี่ ในที่นี้จะขอกกล่าวถึงลักษณะต่าง ๆ ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนี้

2.1.2 ลักษณะภูมิอากาศ จังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งใกล้เส้นศูนย์สูตรมีภูเขาและ เป็นคาบสมุทรทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านตะวันออกเป็นทะเลจีนใต้ มหาสมุทรแปซิฟิก ด้านตะวันตกเป็น ทะเลอันดามัน มหาสมุทรอินเดีย ทำให้นครศรีธรรมราชได้รับอิทธิพลลมมรสุมจากมหาสมุทรอินเดีย และพายุหมุนเขตร้อนจากทะเลจีนใต้สลับกัน ดังนี้

1) **ลมมรสุม** ในแต่ละปีจังหวัดนครศรีธรรมราชจะได้รับอิทธิพลของลมมรสุม ดังนี้

(1) **ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้** ลมนี้มีทิศทางพัดผ่านมหาสมุทรอินเดียและ ทะเลอันดามันเข้าสู่ประเทศไทย บริเวณชายฝั่งตะวันตกจึงมีฝนตกชุก ในส่วนของจังหวัด นครศรีธรรมราชนั้นเนื่องจากมีเทือกเขาทางตะวันตกและตอนกลางเป็นแนวกั้นทิศทางลม ทำให้ฝน ตกไม่มากนัก อิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้จะอยู่ในช่วงประมาณเดือนพฤษภาคม ถึงเดือน ตุลาคม

(2) **ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ** ลมนี้พัดผ่านอ่าวไทยเข้าสู่ภาคใต้ ทำให้ เกิดฝนตกชุกในจังหวัดนครศรีธรรมราช เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดตั้งอยู่ในด้านรับลมของ เทือกเขา อิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ จะทำให้ฝนตกมากในช่วงประมาณเดือน พฤศจิกายน - มกราคม

2) **พายุหมุนเขตร้อน** เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อลักษณะอากาศของจังหวัด นครศรีธรรมราช เท่าที่ปรากฏ จังหวัดนครศรีธรรมราชได้รับผลกระทบในช่วงตั้งแต่กลางเดือนตุลาคม จนถึงเดือนพฤศจิกายน พายุที่ส่งผลกระทบต่อจังหวัดทั้งจากกระแสลมที่พัดแรงจัด และฝนที่ตกหนัก มากจนเกิดอุทกภัย เป็นบริเวณกว้าง พายุ 2 ลูกดังกล่าว ได้แก่ พายุโซนร้อน "แฮเรียต" ที่เคลื่อนขึ้น ฝั่งบริเวณแหลมตะลุมพุก เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2505 นับเป็นภัยธรรมชาติที่รุนแรงที่สุดที่เคย เกิดขึ้นในจังหวัดนครศรีธรรมราช อีกลูกหนึ่ง คือ พายุโซนร้อน "ฟอร์เรสต์" ที่เคลื่อนขึ้นฝั่งเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2535

2.1.3 ลักษณะฤดูกาล จังหวัดนครศรีธรรมราช มี 2 ฤดู คือ

1) **ฤดูร้อน** อยู่ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน มีอากาศร้อนตลอดฤดูกาล

2) **ฤดูฝน** แบ่งเป็น 2 ช่วง ได้แก่ ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม - ตุลาคม เป็นช่วงที่ ได้รับอิทธิพลลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดผ่าน แต่เนื่องจากมีเทือกเขานครศรีธรรมราชที่สูงชันและ เป็นแนวยาวกั้นทิศทางลม จึงมีฝนตกไม่มากนัก และตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน - มกราคม เป็นช่วงที่ ได้รับอิทธิพลลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ พื้นที่ของจังหวัดนครศรีธรรมราชตั้งอยู่ทางด้านรับลม ของภูเขาช่วงนี้จึงมีฝนตกชุก

2.2 สัญลักษณ์ประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช

สัญลักษณ์ประจำจังหวัด

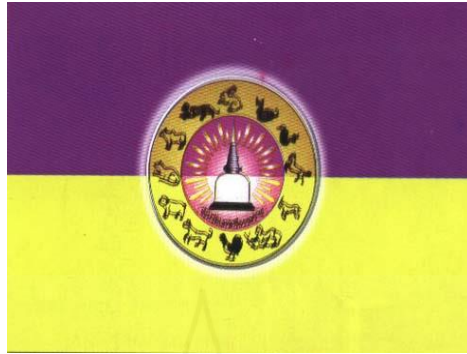
ตราประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นวงกลม 2 ชั้น ชั้นในเป็นภาพพระบรมธาตุเจดีย์นครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นปูชนียสถานสำคัญของเมืองซึ่งเป็นที่เคารพสักการะของพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย เปล่งรัศมีโดยรอบ วงกลมชั้นนอกเป็นภาพสัตว์ตามปีนักษัตร หมายถึง เมือง 12 นักษัตร หรือเมืองบริวาร 12 เมือง ของอาณาจักรนครศรีธรรมราชโบราณ

สีประจำกลุ่มจังหวัด ม่วง - เหลือง

อักษรย่อจังหวัด นศ.

อักษรย่อภาษาอังกฤษ NST

ความหมายจังหวัดนครศรีธรรมราช: นครอันงามสง่า แห่งพระราชผู้ทรงธรรม
ธงประจำจังหวัด ธงของจังหวัดนครศรีธรรมราชได้เริ่มมีการใช้ครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 2458 สืบเนื่องมาจากการชุมนุมลูกเสือแห่งชาติครั้งแรก ที่จังหวัดพระนคร (กรุงเทพฯ) ในการชุมนุมครั้งนั้น คณะลูกเสือจากจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้คิดจัดทำธงขึ้นโดยกะทันหัน โดยเลือกสีธงเป็น "สีม่วง" ตามชื่อเดิมของ "พระรัตนธัชมุนี" (ม่วง) ซึ่งเป็นผู้อำนวยการจัดการศึกษาของมณฑลนครศรีธรรมราช และเป็นผู้ฝึกขับร้องเพลงบอกให้แก่คณะลูกเสือจังหวัดนครศรีธรรมราชที่ไปเฝ้าคราวนั้น เมื่อกลับจากการชุมนุมที่จังหวัดพระนคร คณะลูกเสือเหล่านี้ได้มารายงานเรื่องสีของธงต่อผู้ว่าราชการจังหวัด (พระยาประชาภิจักร์) (พืด มหาเปารยะ) ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่าได้ใช้สีม่วงไปแสดงต่อประชาชนในวงกว้างแล้ว ก็ให้ถือเอาสีม่วงเป็นสีธงประจำจังหวัดนับแต่นั้นมา อนึ่ง มาใช้ในชั้นหลังได้มีการนำสีเหลือง ซึ่งเป็นตราสัญลักษณ์ของเมืองพระและตราสีบสองนักษัตร อันเป็นตราประจำเมืองเข้าไปไว้ตรงกลางผืนธง ทำให้ธงประจำจังหวัดนครศรีธรรมราชมีตราสีบสองนักษัตรประทับอยู่แต่นั้นมา

ธงประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช

ดอกไม้ประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช

ดอกราชพฤกษ์

ดอกราชพฤกษ์เป็นไม้พื้นเมืองที่รู้จักแพร่หลาย มีชื่อเรียกหลายชื่อต่างกันในแต่ละภาค เช่น ลมแล้ง คุณราชพฤกษ์เป็นไม้มงคล ใช้ประโยชน์ในพิธีสำคัญๆ เช่น ลงหลักเมือง ลงเสาเอก ทำคชา จอมพลและยอดธงชัย เฉลิมพลของกองทหาร ในช่วงฤดูร้อน

ราชพฤกษ์จะออกดอกสะพรั่งทั้งต้น ช่อดอกมีรูปร่างสวยงาม สีเหลืองอร่ามเป็นสัญลักษณ์ของพระพุทธศาสนาอันเป็นศาสนา ประจำชาติ รวมทั้งเป็นสีเดียวกับวันพระราชสมภพของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ นอกจากนี้ความงามของช่อดอก และความหมายที่ดียังถูกจำลองแบบประดับไว้บนอินทราญของดอกราชพฤกษ์ข้าราชการพลเรือนอีกด้วย

ต้นไม้ประจำจังหวัด

ต้นไม้ประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช คือ ต้นแฉะ เป็นพันธุ์ไม้พระราชทานเพื่อปลูกเป็นมงคลสำหรับจังหวัดนครศรีธรรมราช ลักษณะเป็นไม้ยืนต้นสูง 20 – 30 เมตร เรือนยอดเป็นพุ่มทึบ ใบเป็นใบประกอบแบบขนนก ใบย่อยออกตรงกันข้าม มีใบย่อยปลายก้านอีก 1 ใบ แผ่นใบรูปขอบขนานแกมรูปหอก ออกเป็นช่อตามปลายกิ่งหรือง่ามใบ รูปดอกถั่ว สีแดงแกมม่วงทึบ กลิ่นหอม ออกดอกช่วงเดือนมกราคม - เมษายน ผลเป็นฝักสีน้ำตาล กลมรี จะพบต้น “แฉะ” ได้ตามป่าดิบชื้นในพื้นที่ภาคใต้ ชาวบ้านเคียดอดจิ้มกับน้ำพริก ให้รสชาติกลมกล่อม

ต้นแซะ

ต้นไม้ประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช

ดอกและผลแซะ

นกประจำจังหวัด

นกประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช คือ นกกินปลีหางยาวเขียว (Green - tailed Sunbird) เป็นนกที่พบตามป่าดิบเขา มีลักษณะโดดเด่น คือ ชอบอยู่อาศัยบนพื้นที่สูง โดยเฉพาะที่ยอดเขาหลวง ด้วยความสูงจากระดับน้ำทะเลถึง 1,835 เมตร

นกกินปลีหางยาวเขียว

คำขวัญประจำเมืองนครศรีธรรมราช

“เราชาวนครฯ อยู่เมืองพระ มั่นอยู่ในสัจจะ ศีลธรรม กอปรกรรมดี มีมานะ
พากเพียรไม่เบียดเบียน ทำอันตรายผู้ใด”

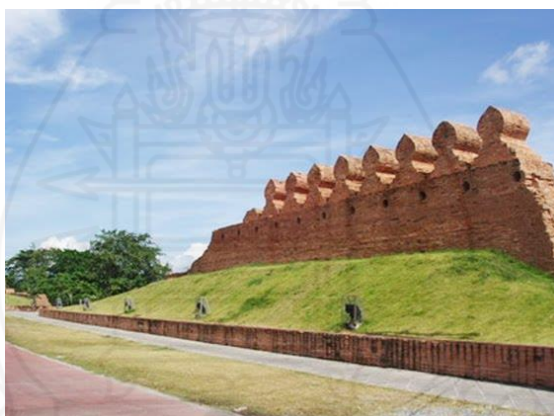

คำขวัญส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดนครศรีธรรมราช

“เมืองประวัติศาสตร์ พระธาตุทองคำ ชื่นฉ่ำธรรมชาติ แร่ธาตุอุดม เครื่องถมสาม
กษัตริย์ มากวัดมากศิลป์ ครบสิ้นกุ้งปู ”

ความหมายหรือที่มาของคำขวัญ มีดังนี้

เมืองประวัติศาสตร์ หมายถึง นครศรีธรรมราชเป็นดินแดนที่มีการตั้งถิ่นฐานอยู่
อาศัยมาตั้งแต่สมัยประวัติศาสตร์และพัฒนาเป็นชุมชนขนาดใหญ่ขึ้นมาเป็นลำดับ ดังเห็นได้จากการ
ขุดค้นได้พบหลักฐานทางโบราณคดี ทั้งเครื่องมือหินและกลองมโหระทึกโบราณสถานบ้านโมคลาน
และเขาคา ซึ่งปรากฏร่องรอยอิทธิพลของศาสนาพราหมณ์ พบศิลาจารึกหุบเขาช่องคอยอายุพุทธ
ศตวรรษที่ 11 ที่มีข้อความบูชาพระศิวะและจากศิลาจารึกวัดเสมาเมือง พ.ศ. 1318 แสดงให้เห็นว่า
นครศรีธรรมราชเป็นศูนย์กลางของอาณาจักรศรีวิชัยในพุทธศตวรรษที่ 18 สมัยอาณาจักรตามพรลิงค์
ภายใต้การปกครองของพระเจ้าศรีธรรมมาโคกราชนครศรีธรรมราชเจริญสูงสุดมีอำนาจปกครอง
ครอบคลุมหัวเมืองรายรอบถึงสิบสองเมือง เรียกว่า เมืองสิบสองนักษัตรนครศรีธรรมราช จึงเป็น
รัฐใหญ่ศูนย์กลางการปกครองและศูนย์กลางการเผยแพร่พระพุทธศาสนา

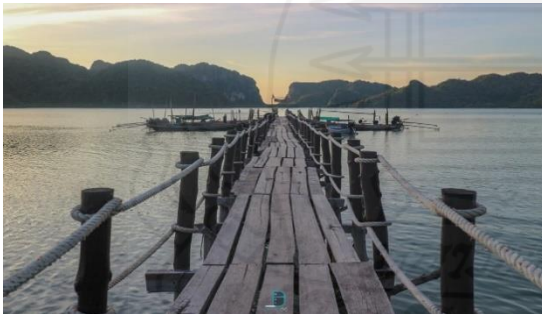
กำแพงเมืองเก่านครศรีธรรมราช

พระธาตุทองคำ หมายถึง พระบรมธาตุเจดีย์นครศรีธรรมราช ที่บรรจุพระบรม
สารีริกธาตุเป็นที่เคารพสักการะของพุทธศาสนิกชนทั้งหลายพระบรมธาตุเจดีย์องค์นี้มีขนาดใหญ่
และสูงสง่ายิ่ง ส่วนปลียอดของพระบรมธาตุมีแผ่นทองคำปิดประดับตกแต่ง มีน้ำหนักถึง 800 ชั่ง เย็บ
ร้อยรัดไว้ด้วยเส้นด้ายทองคำประดับอัญมณีมีค่านานาชนิด กลีบบัวคว่ำบัวหงายที่รองรับปลียอด
ทองคำยังหุ้มไว้ด้วยแผ่นทองคำล้าค่า "ปลียอดทองคำ" ส่วนบนสุดจึงเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้องค์พระ
บรมธาตุเจดีย์งามสง่ายิ่งขึ้น

พระบรมธาตุนครศรีธรรมราช

ชื่นฉ่ำธรรมชาติ หมายถึง นครศรีธรรมราชมีทั้งลักษณะภูมิประเทศที่เป็นภูเขา และชายฝั่งทะเลจึงมีธรรมชาติที่สวยงามให้ชื่นชม ในอุทยานแห่งชาติเขาหลวงป่าไม้ยังคงไว้ซึ่งความสมบูรณ์ เป็นแหล่งต้นน้ำมีน้ำตกอันงดงาม เช่น น้ำตกกรุงชิง น้ำตกในเขียว น้ำตกสี่ขีด มีถ้ำเขาวังทอง ที่มีก้อนหินลูกน้อยหน้าชื่นชมธรรมชาติตลอดแนวชายทะเล มีทั้งหาดทรายขาว ป่าโกงกาง เกาะ อ่าว แหลม และแก่งหิน มีชายหาดที่สวยงาม เช่น หาดหินงาม และหาดในเพลา

แร่ธาตุอุดม หมายถึง นครศรีธรรมราชอุดมสมบูรณ์ด้วยแร่ธาตุชนิดต่าง ๆ มีทั้ง ยิปซัม ซึ่งเป็นแร่ที่มีมูลค่ามากที่สุดในนครศรีธรรมราช พบมากในอำเภอทุ่งใหญ่และฉวาง แหล่งแร่ดีบุก พบในหลายอำเภอใช้ประโยชน์ในการทำภาชนะบรรจุอาหาร สีทาบ้านทำแก้วเนื้อทึบ แร่จุลแฟรม พบบริเวณเดียวกับแร่ดีบุก ใช้ทำไส้หลอดไฟฟ้า นอกจากนี้ยังมีแร่อื่น ๆ อีก เช่น พลวง แบไรท์ ดินขาว เหล็ก บอลเคลย์

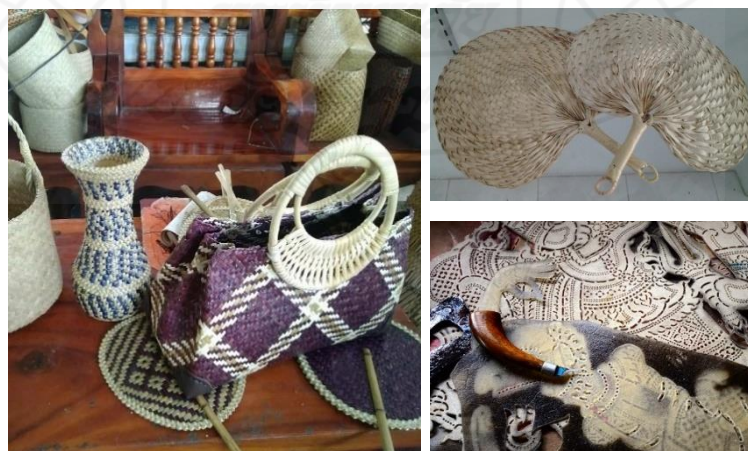
เครื่องถมสามกษัตริย์ หมายถึง เครื่องถมของนครศรีธรรมราชมีชื่อเสียงมาตั้งแต่ สมัยอยุธยา เครื่องราชูปโภคทั้งหลายล้วนแต่เป็นเครื่องถมจากนครศรีธรรมราช ถมนครมีทั้งถมเงิน และถมทองประดิษฐ์เป็นผลิตภัณฑ์ประเภทชิ้นน้ำพานรอง กรอบรูป ถาด ตลับแป้ง ตลับบุหรี

เครื่องถมเมืองนคร

กระเป่าถือสตรี เข็มกลัดกำไล และอื่น ๆ สามกษัตริย์ หมายถึงสายสร้อยสามกษัตริย์ ประกอบด้วย ทอง นาค และเงินจัดเป็นเครื่องประดับที่เป็นเอกลักษณ์ของนครศรีธรรมราช

มากวัดมากศิลป์ หมายถึง นครศรีธรรมราชมีวัดมากกว่า 600 วัด มากศิลป์ หมายถึง ศิลปหัตถกรรมของนครศรีธรรมราชมีมากกว่าจังหวัดอื่นในภาคใต้ มีทั้งแกะสลักไม้ แกะหนัง จักสานย่านลิเภา สานพัดใบพ้อ สานเสื่อกระจูด ทำเครื่องปั้นดินเผา เครื่องถมเงินและถมทอง และเครื่องประดับเงิน

งานหัตถกรรมคนเมืองคอน

ครบสิ้นกุ้งปู หมายถึง นครศรีธรรมราชอุดมสมบูรณ์ด้วยพืชพันธุ์ธัญญาหารเป็น
อยู่ข้าวอยู่น้ำอาหารการกินของนครศรีธรรมราชจึงมีทุกฤดูกาล มีทั้งทำนาข้าว สวนผลไม้อาหารทะเลสด
ทุกชนิด

เพลงประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช

"ชาวจังหวัดนครศรีธรรมราช มีเชื้อชาติไทยพำนักทางปักชี่ใต้
ตั้งนครสุนทรสง่ามาแต่ไกล ปัญญาไวฉลาดเฉลียวเชี่ยวชาญ
เคยมีชื่อเด่นชัดในประวัติศาสตร์ สืบทายาทตระกูลใหญ่เกียรติไพศาล
มีพระธาตุขุขวัญเมืองเรืองสักการ ตามตำนานชาติไทยได้มีมา
จนบัดนี้ก็ยังมีความดีเด่น สมที่เป็นเมืองสำคัญอันสุดหา
สมเป็นด่านด่านใต้ใกล้คงคา พึงรักษาเกียรติไว้คู่ไทยเทอญ"
(ประพันธ์คำร้อง: อนิรุทธ์ พันธุ์ทิพย์แพทย์)

บทเพลงนี้กล่าวถึง นครศรีธรรมราชว่าเป็นเมืองโบราณที่มีความสำคัญทั้งในด้าน
เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และศาสนามากที่สุดเมืองหนึ่ง มีวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารเป็น
วัดคู่บ้านคู่เมืองพื้นที่ติดทะเลอ่าวไทย เชื้อชาติของคนนครมีถิ่นกำเนิดอยู่ทางภาคใต้ของประเทศไทย
ชาวเมืองนครเป็นผู้มีภูมิรู้และเฉลียวฉลาด

2.3 การปกครองของจังหวัดนครศรีธรรมราช

จังหวัดนครศรีธรรมราช แบ่งเขตการปกครองตามลักษณะพื้นที่ออกเป็น 23 อำเภอ
165 ตำบล 1,551 หมู่บ้าน มีวิสัยทัศน์ คือ "นครศรีธรรมราช เมืองศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ เมืองเกษตร
และท่องเที่ยวที่น่าอยู่ สู่สังคมพัฒนายั่งยืน"

2.4 ประชากรและการประกอบอาชีพของชาวนครศรีธรรมราช

ชาวนครศรีธรรมราชส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธประมาณ 93.61% รองลงมา ได้แก่
ศาสนาอิสลาม 6.17% ศาสนาคริสต์ 0.20% ชาวนครศรีธรรมราชส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร
คือ ทำนา ทำสวน การประมง

อาชีพคนชาวเมืองคอน

กิจกรรมท้ายบทที่ 1

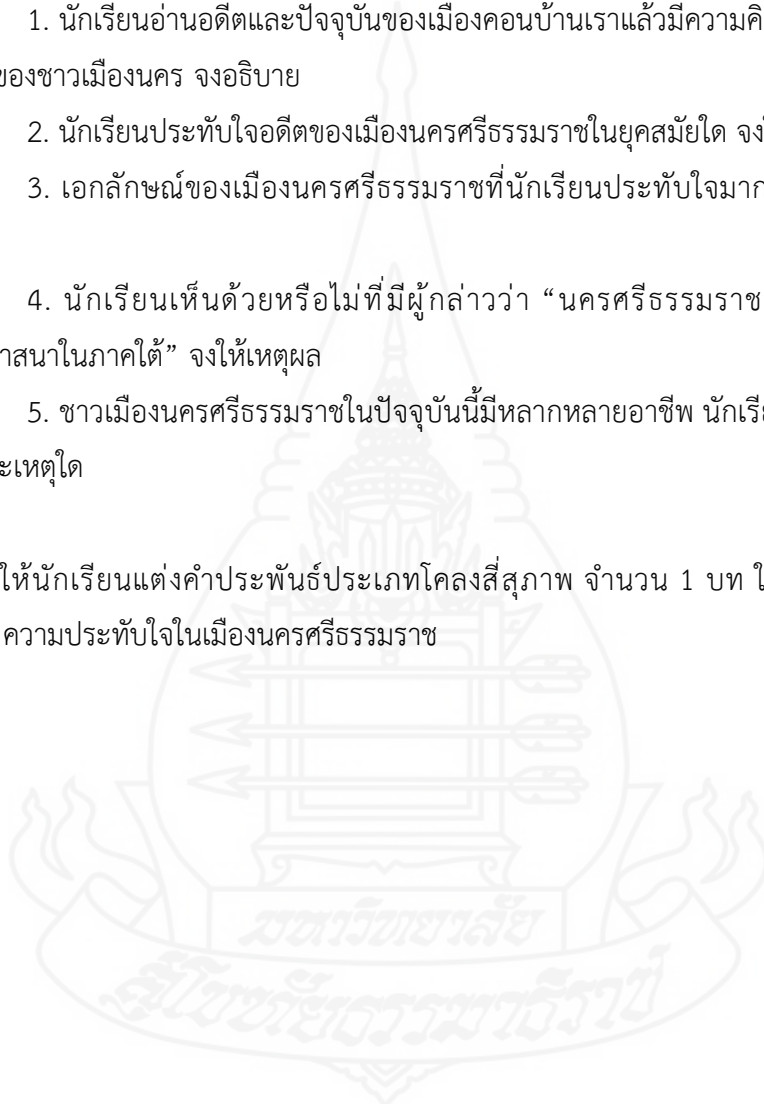
เรื่อง อดีตและปัจจุบันของเมืองคอน

คำชี้แจง หลังจากอ่านหนังสือ เรื่อง เมืองคอนบ้านเรา แล้วให้นักเรียนทำกิจกรรมต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ตอบคำถามจากเรื่องที่ย่าน

1. นักเรียนอ่านอดีตและปัจจุบันของเมืองคอนบ้านเราแล้วมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการตั้งถิ่นฐานของชาวเมืองนคร จงอธิบาย
2. นักเรียนประทับใจอดีตของเมืองนครศรีธรรมราชในยุคสมัยใด จงให้เหตุผล
3. เกล็ดลักษ์ของเมืองนครศรีธรรมราชที่นักเรียนประทับใจมากที่สุดคืออะไร จงให้เหตุผล
4. นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ที่มีผู้กล่าวว่า “นครศรีธรรมราชเป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนาในภาคใต้” จงให้เหตุผล
5. ชาวเมืองนครศรีธรรมราชในปัจจุบันนี้มีหลากหลายอาชีพ นักเรียนชอบอาชีพใดมากที่สุด เพราะเหตุใด

ตอนที่ 2 ให้นักเรียนแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ จำนวน 1 บท ให้มีเนื้อหาเกี่ยวกับความประทับใจในเมืองนครศรีธรรมราช

บทที่ 2

สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในเมืองคอน

นครศรีธรรมราชเป็นเมืองแห่งดินแดนพุทธภูมิที่มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์มายาวนานมากไปด้วยอารยธรรม ศิลปวัฒนธรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ อันเป็นเอกลักษณ์และความภาคภูมิใจของชาวนครศรีธรรมราช ในที่นี่ได้รวบรวมเอาสถานที่สำคัญของเมืองนครศรีธรรมราชมาให้ผู้สนใจศึกษา และเป็นแหล่งเรียนรู้แก่นรุ่นหลังถึงอาณาจักรที่บรรพบุรุษได้สร้างสมมาพอสังเขปดังนี้

1. วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร

วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร

วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร หรือ ที่ชาวนครเรียกว่าวัดพระธาตุ โบราณสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ และเป็นมิ่งขวัญชาวเมืองนครศรีธรรมราชตลอดจนพุทธศาสนิกชน ทั้งหลาย สัญลักษณ์ของจังหวัด นครศรีธรรมราชที่รู้จักกันแพร่หลายก็คือ พระบรมธาตุเจดีย์ ซึ่งตั้งอยู่ภายในวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร เนื่องจากเป็นที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า ปัจจุบันกรมศิลปากรได้ประกาศจดทะเบียนวัดพระมหาธาตุเป็นโบราณสถาน นับเป็นปูชนียสถานที่สำคัญแห่งหนึ่งของภาคใต้ ซึ่งนำศึกษาดังนี้

วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารเป็นพระอารามหลวงชั้นเอกชนิดวรมหาวิหาร ตั้งอยู่ที่ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งอยู่ภายในเขตกำแพงเมืองโบราณมีเนื้อที่ทั้งหมดจำนวน 25 ไร่ 2 งาน เป็นวัดเก่าแก่ ประวัติการสร้างวัดไม่มีหลักฐานปรากฏแน่ชัดนอกจากประวัติจากตำนานที่กล่าวถึงการก่อสร้างพระมหาธาตุ ซึ่งเป็นเอกสารที่เขียนขึ้นจากคำบอกเล่าภายหลังเหตุการณ์จริงเป็นเวลายาวนานมาก หลักฐานทางเอกสารที่ชัดเจน ปรากฏขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 6 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์กล่าวว่าวัดนี้ในสมัยโบราณถือว่าเป็นเขตพุทธาวาส เป็นวัดที่ไม่มีพระสงฆ์จำพรรษา ต่อมาพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้ายุคลทิฆัมพร กรมหลวงลพบุรีราเมศวร์ อุปราชปักษ์ใต้ นิมนต์พระสงฆ์จากวัดเพชรจริก มาดูแลรักษาวัด และคราวที่รัชกาลที่ 6 เสด็จประพาสเมืองนคร ได้โปรดพระราชทานนามวัดว่า วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จากตำนานที่เล่าเรื่องการก่อสร้างพระบรมธาตุมีหลายสำนวนสามารถประมวล เนื้อหาได้ว่า เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพาน เมืองต่าง ๆ ในแคว้นแคว้นชมพูทวีปได้แบ่งพระบรมสารีริกธาตุไปเก็บรักษา เคารพบูชา มีเมืองหนึ่งชื่อเมืองทนบุรี ได้พระทันตธาตุมาเก็บรักษาไว้ ต่อมามีกษัตริย์จากเมืองอื่นยกทัพมาเพื่อขอแบ่งพระทันตธาตุ กษัตริย์สิงหาราชเจ้าเมืองทนบุรีเห็นว่าจะรักษาเมืองไว้ไม่ได้ จึงให้พระนางเหมชาลา และเจ้าชายทนทกุมารพระธิดาและพระโอรสอัญเชิญพระทันตธาตุ ลงเรือหนีไปลังกา เผอิญเรือกำปั่นถูกพายุพัด เรือแตกทั้งสองพระองค์มาขึ้นฝั่ง ณ หาดทรายแก้ว แล้วฝังพระทันตธาตุไว้ เรื่องราวดำเนินต่อไปจนทั้งสอง พระองค์ได้กลับ ไปลังกาโดยมีพระทันตธาตุส่วนหนึ่งยังฝังอยู่ที่หาดทรายแก้ว

พระแม่เจ้าเหมชาลา และเจ้าชายทนทกุมาร
ผู้อัญเชิญพระทันตธาตุจากลังกามาไว้ที่หาดทรายแก้ว
วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารในปัจจุบัน

ต่อมาพระเจ้าศรีธรรมโศกราช ได้มาพบพระทันตธาตุ และโปรดให้สร้างพระบรมธาตุเจดีย์ ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุและสร้างเมือง ณ หาดทรายแก้ว จนสำเร็จเมืองดังกล่าว ก็คือเมืองนครศรีธรรมราช พระบรมธาตุเจดีย์ ก็คือ พระบรมธาตุเจดีย์ นครศรีธรรมราช ซึ่งเชื่อกันว่าเดิมเป็นเจดีย์แบบอิทธิพลศิลปะศรีวิชัย คือ เป็นเจดีย์ทรงมณฑป มีหลังคาเป็นสลุบห้ายอดคล้ายพระบรมธาตุเจดีย์ ที่อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี อายุราวพุทธศตวรรษที่ 13 - 15 ต่อมาพระสลุบแบบศรีวิชัยทรุดโทรมลง จึงได้มีการสร้างเจดีย์องค์ใหญ่ทรงลังกาซึ่งเป็นเจดีย์องค์ปัจจุบันครอบไว้ เชื่อกันว่าในขณะนั้น คือ ราวพุทธศตวรรษที่ 18 อิทธิพลพุทธศาสนาแบบลังกาในดินแดน นครศรีธรรมราชเข้มแข็งมาก นครศรีธรรมราชจึงได้รับอิทธิพลทั้งศาสนาและศิลปกรรมจากลังกา

นอกจากพระบรมธาตุแล้วเจดีย์องค์เล็กที่รายล้อมรอบองค์พระธาตุมากมายเป็นสิ่งที่แปลกตาแก่นักท่องเที่ยว ที่ได้พบเห็นเจดีย์นี้เรียกว่า องค์เจดีย์บริวาร ซึ่งมีทั้งหมด 149 องค์ เจดีย์บริวาร คือ เจดีย์ที่ถูกหลานบรรพบุรุษได้สร้างไว้สืบทอดกันมาเรื่อย ๆ เพื่อบรรจุอัฐิของญาติผู้ล่วงลับไปแล้วโดยอริยฐานว่าขอให้ญาติของตนได้มาเกิดในศาสนาของพระพุทธองค์อีกครั้งในภพหน้า

องค์เจดีย์บริวารรายล้อมรอบองค์พระบรมธาตุ

วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักดีทั้งในเมืองนครศรีธรรมราช และทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย เพราะเป็นที่ตั้งขององค์พระบรมธาตุเจดีย์อันเป็นที่เคารพสักการะของพุทธศาสนิกชนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ พุทธศาสนิกชนทั้งใกล้และไกลจะหลั่งไหลมามันสักการพระบรมธาตุเจดีย์อยู่เสมอได้ขาดสาย มีโบราณสถานโบราณวัตถุเป็นจำนวนมาก อยู่ภายในวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารซึ่งล้วนแล้วแต่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรมทั้งสิ้น เช่น

พระวิหารหลวงซึ่งเป็นอาคารที่มีความใหญ่โตและงดงามมากนับเป็นพระอุโบสถที่กว้างใหญ่ที่สุดในภาคใต้ และภายในวัดยังมีวิหารพระม้า วิหารเขียน วิหารโพธิ์ลังกา วิหารสามจอม วิหารพระแอด

ภาพพระศรีศากยมุนีศรีธรรมราช
ในพระวิหารหลวง

วิหารทับเกษตร วิหารคดหรือพระระเบียง วิหารธรรมศาลา วิหารโพธิ์พระเดิม เจดีย์รอยองค์พระบรมธาตุเจดีย์ พระพุทธบาทจำลอง พระศรีมหาโพธิ์ พระพวย พระบรมราชา พระบุญมาก พระพุทธรูปปางประทานอภัย พระเจ้าศรีธรรมมาโคกราช เนื่องด้วยองค์พระบรมธาตุเจดีย์เป็นที่รวมแห่งความเลื่อมใสศรัทธาของพุทธศาสนิกชน จึงได้มีการนำทรัพย์สินเงินทองมาถวายเป็นพุทธบูชา ซึ่งทางวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารก็ได้ใช้ วิหารเขียน เป็นพิพิธภัณฑสถานของวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร เก็บรักษาสิ่งของขนาดเล็กที่ทำด้วย ทอง เงิน นาก สำริด เช่น พระพุทธรูป ต้นไม้เงิน ต้นไม้ทอง ถ้วยชาม และใช้วิหารโพธิ์ลังกาเก็บโบราณวัตถุ เช่น ศิลาจารึก เครื่องปั้นดินเผา พระพุทธรูป หีบศพ เจ้าพระยานคร พระพุทธรูปปางมารวิชัย เป็นต้น

ภาพปูนปั้น
เรื่องพุทธประวัติ ตอนพระพุทธองค์
ทรงม้าเสด็จออกบรรพชา

โบราณวัตถุภายในวิหารพระทรงม้า

ปัจจุบันนี้วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่มีคุณค่ายิ่ง เป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนาในภาคใต้ เป็นแหล่งกำเนิดประเพณีสำคัญ ๆ ของจังหวัด นครศรีธรรมราช ได้แก่ ประเพณีแห่ผ้าขึ้นธาตุ ประเพณีตักบาตรรูปเทียน ประเพณีสวดดำน ในวันที่ สำคัญทางพุทธศาสนาจะมีพุทธศาสนิกชนพร้อมใจกันมาทำบุญในวัดพระมหาธาตุเป็นจำนวนมาก ใช้เป็นสถานที่ประกอบราชพิธีและพิธีที่สำคัญในอดีต เช่น การแต่งตั้งเจ้าเมือง การถือน้ำพิพัฒน์สัตยา พิธีแรกนาขวัญ พิธีโล้ชิงช้า เป็นต้น จนกระทั่งปัจจุบันก็ยังนิยมใช้วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ปลุกเสกวัตถุมงคลต่าง ๆ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารจึงเป็นมรดก ทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชาติที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์สืบไป

2. แหล่งโบราณสถานเขาคา

โบราณสถานเขาคา จัดเป็นเทวสถานที่มีความสำคัญสูงสุดในบรรดาเทวสถานพราหมณ์ที่พบในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการอย่างต่อเนื่องของชุมชนในแถบนี้ อย่างชัดเจน เป็นศูนย์กลางทางคติความเชื่อของศาสนาพราหมณ์ โดยการจำลองจักรวาลโดยมีเขาพระสุเมรุเป็นศูนย์กลาง โบราณสถานบนยอดเขาคา ในครั้งอดีตเปรียบเป็นวิมานแห่งพระศิวะ เป็นศูนย์รวมของชุมชนที่ยิ่งใหญ่แห่งหนึ่งในคาบสมุทรมหาลุ่มได้มีสิ่งที่น่าสนใจน่าศึกษาดังนี้

ซากโบสถ์เก่าของศาสนาพราหมณ์บนเขาคา

แหล่งโบราณคดีเขาคา เป็นศาสนสถานสำคัญในลัทธิไศวนิกาย ซึ่งเคารพนับถือพระศิวะหรือพระอิศวร เป็นเทพเจ้าสูงสุด ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 11 ตำบลเสาเกา อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช บริเวณเขาคาเป็นที่ตั้งของเมืองโบราณอายุกว่า 1,500 ปี ซึ่งเป็นชุมชนโบราณขนาดใหญ่มีร่องรอยของโบราณสถานที่ทำด้วยศิลาแลง อิฐ และหิน กระจายอยู่โดยทั่วไป มีวัฒนธรรมการสลักสำริดขนาดใหญ่พร้อมประติมากรรมน้ำลงบนหินภูเขา

ซากโบราณสถานบนเขาคาทำด้วยศิลาแลง

เขาคาเริ่มเป็นที่รู้จักในหมู่นักวิชาการโบราณคดี เมื่อปี พ.ศ. 2509 เมื่อชุมนุมศึกษา วัฒนธรรมและโบราณคดี คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร นำโดยอาจารย์ศรีศักร วัลลิโภดม ได้สำรวจพบโบราณสถานบนแนวสันเขาและพบศิลาแลง ซึ่งได้นำไปเก็บรักษาไว้ที่หน่วยศิลปากรที่ 8 นครศรีธรรมราช หลังจากนั้น เขาคาก็เป็นจุดสนใจของนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน พบหลักฐานการประดิษฐ์ฐานศาสนบทยอดเขาอย่างแท้จริง และอาจเป็นแห่งเดียวในจังหวัดนครศรีธรรมราชหรือภาคใต้ที่มีการจำลองจักษวล คือ เขาพระสุเมร (เขาไกรลาส) อันเป็นที่สถิตของพระผู้เป็นเจ้าของพระมหาเทวะผู้ยิ่งใหญ่ คือ พระศิวะมหาเทพ ซึ่ง นายคงเดช ประพัฒน์ทอง หัวหน้าสำนักงานหน่วยศิลปากร กรมศิลปากร เรียกบริเวณเขาคาว่า "ไศวภูมิณฑล" หมายถึง ศูนย์กลางแห่งมณฑลของศาสนาฮินดูไศวนิกาย ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2530 กรมศิลปากร โดยหน่วยศิลปากรที่ 8 นครศรีธรรมราช ได้เริ่มขุดแต่งเนินโบราณสถานบนเขาคา และบูรณะโบราณสถานอย่างต่อเนื่องจนแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2536

โบราณวัตถุที่ค้นพบบนแหล่ง
โบราณสถานเขาคา

ฐานโยนีและศิวลึงค์
รูปเคารพในศาสนาพราหมณ์

ผลการศึกษาทางโบราณคดีในบริเวณเขาคาและรัศมีโดยรอบ ทำให้ทราบว่าปัจจัยที่
เกื้อหนุนในการตั้งศาสนสถานและชุมชนบริเวณรอบเขาคา คือ สภาพภูมิศาสตร์ที่เอื้ออำนวยเป็นอย่างดี
ยิ่งต่อการตั้งชุมชน ได้สำรวจพบโบราณวัตถุ จำพวกขวานหินขัด บริเวณพื้นที่ราบเชิงเขาคาด้านทิศ
ตะวันออกเฉียงเหนือสันนิษฐานว่าบริเวณที่ราบรอบเขาคาน่าจะเป็นแหล่งที่น่าจะเป็นแหล่งที่อยู่อาศัย
ของมนุษย์ มาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ยุคหินใหม่ ชุมชนเหล่านี้ได้อยู่อาศัยสร้างสมวัฒนธรรมสืบ
ทอดมาจนถึงสมัยแรกเริ่มประวัติศาสตร์ เมื่อชุมชนติดต่อค้าขายทางทะเลกับชาวอินเดีย จึงรับอิทธิพล
วัฒนธรรมคติความเชื่อทางศาสนามาจากพ่อค้าและนักบวช (พราหมณ์) จึงเกิดมีอารยธรรมที่โดดเด่นขึ้น

ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 10 - 11 เป็นต้นมา เนินโบราณสถานที่พบชิ้นส่วนสถาปัตยกรรม เช่น ธรณีประตู กรอบประตู ฐานเสา เศษอิฐ ฯลฯ ร่วมกับโบราณวัตถุทางศาสนา ได้แก่ ศิวลึงค์ ฐานโยนิ พระคเณศ และพระวิษณุ ทำให้ทราบว่าพื้นที่บริเวณนี้เป็นที่ตั้งของกลุ่มชุมชนผู้นับถือศาสนาฮินดู กลุ่มใหญ่ที่สุดในนครศรีธรรมราชหรือในภาคใต้ โบราณวัตถุจำพวกศิวลึงค์แสดงรูปแบบการวิวัฒนาการจากศิวลึงค์กลุ่มเหมือนจริง ไปสู่รูปแบบของศิวลึงค์แบบประเพณีนิยม สะท้อนให้เห็นถึงวิวัฒนาการของศิวลึงค์ตั้งแต่ประมาณพุทธศตวรรษที่ 11 ไปจนถึงพุทธศตวรรษที่ 14 นั้นหมายความว่าโบราณสถานที่อยู่บนพื้นราบรอบเขาคาบางแห่ง มีอายุเก่ากว่าโบราณสถานบนยอดเขาคา หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ ชุมชนพราหมณ์ฮินดูในยุคแรก คงจะตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่ราบรอบเขาคาก่อนที่จะขึ้นไปสร้างศาสนสถานบนยอดเขา ต่อมาเมื่อได้สำรวจพบว่าเขาคาเป็นสถานที่ที่เหมาะสมแก่การขึ้นไปสร้างวัด (เทวสถาน) ชุมชนจึงได้ดัดแปลงสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ให้กลายเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อทางศาสนาที่ว่าพระผู้เป็นเจ้าสูงสุดนั้นสถิตอยู่บนภูเขา จึงได้จำลองจักรวาลโดยสมมติให้เขาคาเปรียบประดุจเขาพระสุเมรุอันเป็นที่สถิตของพระผู้เป็นเจ้า

โบราณสถานเขาคา เป็นเทวสถานที่มีความสำคัญสูงสุดในบรรดาเทวสถานพราหมณ์ที่พบในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ในครั้งอดีตเปรียบเป็นวิมานแห่งพระศิวะ เป็นศูนย์รวมของชุมชนที่ยิ่งใหญ่แห่งหนึ่งในคาบสมุทรมหาลไต้

โบราณสถานเขาคา มีประโยชน์ต่อการศึกษาเพราะมีร่องรอยของอารยธรรมและความเจริญของอาณาจักรแห่งทะเลใต้ที่มีความเชื่อและความศรัทธาในศาสนาพราหมณ์ ส่งผลทำให้ประชาชนในท้องถิ่นได้ศึกษารากเหง้าของตนเองได้มีความรู้ความเข้าใจในประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศาสนา และชาติพันธุ์วิทยาของชาวนครศรีธรรมราช ปัจจุบันเขาคายังเป็นสถานที่ท่องเที่ยววันวิถี และพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนทั่วไปทางศิลปและวัฒนธรรมที่สำคัญยิ่งของอำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช

3. วัดเขาขุนพนม

วัดเขาขุนพนม เดิมชื่อ วัดเขาน้อย แต่ตามตำนานสร้างพระธาตุกล่าวว่า เดิมชื่อ วัดเขาคุมพนม ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น วัดเขาขุนพนม ตามชื่อขุนพนมวัง กษัตริย์เมืองนครศรีธรรมราช ขุนบุตรเขยพระเจ้าอู่ทอง แห่งกรุงศรีอยุธยาได้สร้างสถานที่แห่งนี้ไว้เพื่อเป็นที่หลบภัย เมื่อยามข้าศึกบุกมาประชิด เป็นวัดที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี มีถ้ำซึ่งมีกำแพงก่ออิฐถือปูน และในเสมาเช่นเดียวกับกำแพงเมือง ในถ้ำมีพระพุทธรูปสำริดประมาณ 30 องค์ และมีหลายถ้ำทะลุถึงกัน อย่างไรก็ตามเป็นที่เชื่อกันในหมู่นักท่องเที่ยวว่า เป็นที่ประทับของพระเจ้าตากสินขณะทรงผนวช

วัดเขาขุนพนม

วัดขุนเขาพนม ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 3 ตำบลบ้านเกาะ อำเภอ พรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นวัดเก่าแก่แห่งหนึ่งของจังหวัดนครศรีธรรมราช จากหลักฐานด้านโบราณคดี ประเภทโบราณวัตถุ และโบราณสถานต่าง ๆ ที่พบภายในบริเวณวัด สามารถบ่งชี้ได้ว่า วัดขุนเขาพนม สร้างขึ้นในสมัยอยุธยาตอนปลายหรือสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น หลักฐานทางประวัติศาสตร์

ทางเดินขึ้นไปชมโบราณสถานเขาขุนพนม

ตามประวัติเชื่อกันว่า เขาขุนพนม เคยเป็นที่ประทับของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ภายหลังจากสิ้นรัชกาลของพระองค์ มีผู้สันนิษฐานว่าพระเจ้าตากสินทรงมิได้ถูกประหารชีวิต ไม่ได้ถูกทุบด้วยไม้ท่อนจันทร์ อย่างที่พงศาวดารกล่าวอ้างแต่ได้ทรงสลับเปลี่ยนพระองค์กับพระญาติหรือทหารคนสนิท แล้วเสด็จมายังนครศรีธรรมราช มีการเตรียมการ โดยมีการสร้างป้อมปราการ ทำเชิงเทิน

ป้อมวงกลมตามช่องอนณาเพื่อให้พระเจ้าตากสินได้ประทับเมื่อทรงผนวชเจริญวิปัสสนากรรมกรรมฐาน ณ วัดเขาขุนพนมจนเสด็จสวรรคต

บริเวณกำแพงด้านขวาจะมีประตูเล็ก ๆ เข้าไปภายในจะเป็นช่องอนณา มีพระพุทธรูปตั้งอยู่หลายองค์ เป็นสถานที่ที่พระเจ้าตากสินประทับขณะผนวช

บางกระแสกล่าวว่าเขาขุนพนม สร้างโดยพระยาตรังภูมาภิบาลเจ้าเมืองนครศรีธรรมราช สำหรับพักตากอากาศที่เขาขุนพนมจึงมีการสร้าง ป้อมปราการคอยป้องกันอย่างแน่นหนา ความสำคัญต่อชุมชน ชาวเขาขุนพนมมีความเชื่อเรื่องพระเจ้าตากสินมหาราช เสด็จหนีมาประทับที่เขาขุนพนม จึงได้ร่วมมือกันสร้างพระตำหนักสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช บริเวณช่องอนหินเชิงเขา ซึ่งเป็นบริเวณที่เชื่อว่าพระองค์ประทับขณะผนวชอยู่ ประชาชนที่ยังระลึกถึงวีรกรรม และความกล้าหาญในการกู้เอกราชชาติไทยในสมัยเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๒ ได้ร่วมกันสร้างพระบรมสาทิสลักษณ์ทั้งในเพศบรรพชิต และชุดฉลองพระองค์นักรบ แล้วอัญเชิญมาไว้ในศาลให้ผู้คนที่ศรัทธาได้กราบไหว้ ปัจจุบันจึงมีประชาชน จากทั่วสารทิศมาเขาขุนพนม อยู่เสมอเพื่อตามรอยพระเจ้าตากสินมหาราช

วัดเขาขุนพนม แห่งนี้มีการร่วมสร้างอนุสาวรีย์ของ พระองค์ท่าน แสดงออกซึ่งศรัทธาของคนเมืองคอนที่มีต่อพระองค์ และดูเหมือนเป็นการต่อยอดร่องรอยของประวัติศาสตร์ที่แน่นไม่มีการจารึกเป็นลายลักษณ์อักษร แต่ฝังรากลึกอยู่ในตำนานการบอกเล่าของชาวนครศรีฯ

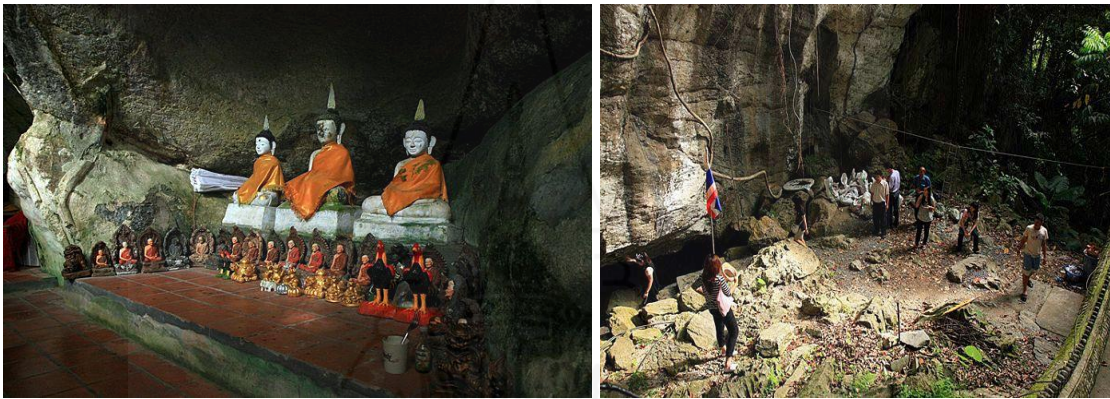

อนุสาวรีย์พระเจ้าตากสินมหาราชในวัดเขาขุนพนม

ผู้มีจิตศรัทธากราบขอพรท่านพระเจ้าตากสินมหาราช

ลักษณะทางสถาปัตยกรรมเขาขุนพนมมี ลักษณะเป็นภูเขาหินปูนลูกโดดเดี่ยว ๆ มีต้นไม้ปกคลุมอยู่อย่างหนาแน่น บนภูเขามีถ้ำหินปูน ที่มีโพรงหินงอกหินย้อย ลักษณะของภูเขาวางตัวอยู่ในแถบเหนือ - ใต้ มีความยาวประมาณ 750 เมตร กว้างตามแนวทางทิศตะวันออก - ตะวันตก ประมาณ 500 เมตร สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 43 เมตร ส่วนยอดเขาสูง จากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 165 เมตร ทางทิศใต้ของภูเขาเป็นทางลาดชัน ทางทิศเหนือเป็นไหล่เขา ทางทิศตะวันตกเป็นสวนมังคุดและสวนยางพารา ทางทิศตะวันตกเป็นโรงเรียนและวัดเขาขุนพนม เขาขุนพนมมีจุดเด่นอยู่ที่วัดเขาขุนพนมซึ่งตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ของเขาขุนพนม

ถ้ำหินปูนบนเขาขุนพนม

ประวัติการก่อสร้างไม่ปรากฏ แต่หลักฐานประเภทโบราณสถานและโบราณวัตถุต่าง ๆ สามารถบ่งบอกได้ว่า วัดเขาขุนพนมน่าจะสร้างขึ้นในตั้งแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี สถานที่แห่งนี้มีเรื่องราว ร่องรอย ตำนานในการตามรอย เป็นแหล่งพำนัก พักพิง บำเพ็ญเพียร ของบุรุษนักรบ ผู้เป็นมหาราช “พระเจ้าตากสินมหาราช” เมื่อครั้งที่พระองค์เสด็จหนีภัยทางการเมืองมายังจังหวัด นครศรีธรรมราช บริเวณวัดเขาขุนพนมสถานที่สำคัญ เช่น ถ้ำขนาดใหญ่บนเขา โบสถ์มหาอุดท์ อายุ 100 ปี เป็นโบราณสถานที่สำคัญในการใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา และพิธีพุทธาภิเษกที่สำคัญ, พระบรมอนุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช (ผู้มีจิตรศรัทธาสร้างถวาย ปี 2544), ตำหนักสมเด็จพระสังฆราชองค์ที่ 19 (เริ่มสร้างปี พ.ศ. 2540 เสร็จ พ.ศ. 2542), สระน้ำโบราณหรือ สระนางเลือดขาว ลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง 5 เมตร ยาว 10 เมตร ตามตำนานกล่าวว่า สระน้ำแห่งนี้มีไว้สำหรับบาทบริจาริก นางสนมกรมใน (หญิงที่มีหน้าที่รับใช้ปฏิบัติ พระเจ้าแผ่นดิน) เป็นสาวผิวขาวเชื้อสายจีน บ่อน้ำแร่โบราณ เป็นต้น

โบสถ์มหาอุตม์ เป็นโบสถ์เล็ก ๆ มีประตูทางเข้าด้านเดียวเท่านั้น

ภายในโบสถ์ จะเห็นมีเพียงช่องลม พอให้อากาศได้ระบายเท่านั้น

มีการผูกโยงตำนานเรื่องเล่า เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ กล่าวกันว่า ถ้าขุนพนม หรือ ถ้าพระเจ้าตาก ภายในถ้ำแห่งขุนเขาลูกนี้ เป็นที่บำเพ็ญเพียรภาวนา พร้อมด้วยผู้ติดตามจำนวนหนึ่ง และพระองค์ได้สวรรคตในขณะที่เป็นพระภิกษุที่วัดแห่งนี้และมีการปลงพระศพพร้อมกับศพของ เจ้าพระยานคร (หนู) ที่เมรุใหญ่สนามหน้าเมือง ซึ่งปรากฏเป็นพระวิหารสูงในปัจจุบัน เรื่องเล่าต่าง ๆ กันมาปรากฏในรูปมุขปาฐะ ดังเช่น เพลงร้องเรือปริศนา ที่มีเนื้อหว่า “ฮาเหอ...ว่าแป๊ะหนวดยาย เราสิ้นทุกข์ เอาศพใส่โลกติบูก้างไว้ในตอนดง ลูกเจ้าจอมหม่อมปลัดถือนัฏถือนอง เอาศพไปค้ำไว้ในตอนดง ค่อยปลงศพบนเมรุใหญ่ เหอ...” ส่วนคำอธิบายถอดความว่าไว้นั้น คือ แป๊ะหนวดยายนั้นอาจหมายถึง สมเด็จพระเจ้าตากสิน เมื่อทรงสิ้นพระชนม์ในพระตำหนักเขาขุนพนม โดยสันนิษฐานว่า

ในระยะเวลาดังกล่าวพระองค์ทรงพำนัก ณ ตำหนักบนเขาขุนพนม มีการสร้างวัด และโบสถ์มหาอุดร หลังพระองค์สิ้นพระชนม์ เพื่อใช้เป็นสถานที่ประกอบกิจการทางศาสนา และเก็บพระบรมศพ

สระน้ำโบราณที่เรียกว่า “สระนางเลือดขาว”

ลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง 5 เมตร ยาว 10 เมตร

ตามตำนานกล่าวว่าสระน้ำแห่งนี้มีไว้สำหรับบาทบริจาริการนางสนมกรมใน

รูปหล่อนางเลือดขาวประดิษฐานอยู่ในวัดเขาขุนพนม

ชาวบ้านเรียกกันว่า “นางเลือดขาว” เป็นหญิงที่ตามเสด็จพระเจ้าตากสินมาใช้ชำระร่างกายนางเลือดขาว หรือ หม่อมปราง เป็นคนผิวขาวมีเชื้อสายจีน ใช้ชำระร่างกาย จึงเป็นเหตุให้ผู้มีจิตศรัทธา ต่อหม่อมปรางได้ร่วมสร้างพลับพลายถวายเป็นที่ประดิษฐานรูปหล่อให้ประชาชนมาบูชาจนถึงปัจจุบัน

4. ศาลหลักเมืองนครศรีธรรมราช

ตามประเพณีไทยตั้งแต่สมัยโบราณมาแล้ว เมื่อมีการสร้างเมืองใหม่ขึ้น ไม่ว่าจะเป็นที่ใดก็ตาม จะต้องมีการสร้างเสาหลักเมือง รวมทั้งต้องมีการหาฤกษ์ยามดีในการฝังเสาหลักเมืองลง ก่อนที่จะเริ่มสร้างบ้านเมืองนั้น ๆ ศาลหลักเมืองนครศรีธรรมราช ก็เป็นอีกสถานที่หนึ่งที่มีความน่าสนใจดังจะได้กล่าวดังนี้

ศาลหลักเมืองนครศรีธรรมราชสร้างขึ้นบนที่ดินราชพัสดุ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง บริเวณทิศเหนือของสนามหน้าเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช มีเนื้อที่ประมาณ 2 ไร่

ศาลหลักเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช

หลักเมืองนครศรีธรรมราชสร้างขึ้นในช่วงราวปี 2530 “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงเจิมหลักเมืองนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2530 ณ ตำหนักจิตรลดารโหฐาน และอัญเชิญมาประดิษฐาน ณ ศาลหลักเมืองในวันรุ่งขึ้น หลักเมืองนครสร้างตามความเชื่อ และศิลปะแบบศรีวิชัย ทั้งองค์เสาหลักเมือง และอาคารศาลหลักเมือง แต่ละขั้นตอนในการสร้างล้วนมีพิธีกรรมแบบโบราณทั้งสิ้น ในยุคที่มี นายอเนก สิทธิประศาสน์ เป็นผู้ว่าราชการจังหวัด ด้วยวัตถุประสงค์เพื่อ

เป็นศูนย์รวมใจของชาวนครโดยมีบุคคลสำคัญ 2 คน ที่เกี่ยวข้องกับการสร้าง คือ พล.ต.ต.ขุนพันธรักษ์ราชเดช และ พล.ต.ท.สรรเพชญ์ ธรรมาธิกุล อดีตผู้กำกับการตำรวจภูธรจังหวัดนครศรีธรรมราช สองนายตำรวจจอมขมังเวทย์เป็นผู้ดำเนินงานตามพิธีกรรมโบราณ

ศาลหลักเมืองนครศรีธรรมราชสร้างขึ้นเพื่อประดิษฐานหลักเมือง ประกอบด้วยอาคาร 5 หลัง หลังกลางเป็นที่ประดิษฐานของศาลหลักเมืองซึ่งออกแบบให้มีลักษณะคล้ายศิลปะศรีวิชัย เรียกว่าทรงเหมราชลีลา วางศิลาฤกษ์เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ. 2532 ส่วนอาคารเล็กทั้งสี่หลังถือเป็นบริวารสี่ทิศ เรียกว่า ศาลจตุโลกเทพ ประกอบด้วยพระเสื้อเมือง ศาลพระทรงเมือง ศาลพระพรหมเมือง และศาลพระบันดาลเมือง วางศิลาฤกษ์เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2535 ก่อสร้างเสร็จเสร็จสมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2542

← อาคารหลังกลาง
เป็นที่ประดิษฐานเสาหลักเมือง

องค์เสาหลักเมืองทำด้วยไม้ตะเคียนทองที่ได้มาจากภูเขายอดเหลืองอันเป็นภูเขาลูกหนึ่งในทิวเขานครศรีธรรมราช ส่วน “ลูกตาดำ” อันเป็นแก้วตาของพรหม 8 หน้า ยอดศาลหลักเมือง

ทำมาจาก “ไม้ค้ำฟ้า” เพื่อให้เกิดพลังอำนาจศักดิ์สิทธิ์ โดยไม้ค้ำฟ้าที่ว่าเป็นต้นไม้ที่มีความพิเศษเหนือต้นไม้อื่น ๆ เพราะไม่ว่าจะไปขึ้นอยู่ที่ใด ในป่าลึกสักเพียงไหนหรือมีต้นไม้ใหญ่มากมายปกคลุมมากสักเพียงไหน แต่ไม้ค้ำฟ้าจะไม่ยอมอยู่ใต้ร่มเงาของต้นไม้ใด ๆ หรือจะต้องขึ้นอยู่ “เหนือ” ต้นไม้อื่นเสมอ

เสาหลักเมืองนครศรีธรรมราช

ส่วนบนของเสาเป็นรูปจตุคามรามเทพ (สี่พักตร์) หรือเทวดารักษาเมือง เหนือสุดเป็นเปลวเพลิงอยู่บนยอดพระเกตุ คือ ยอดชัยหลักเมือง รูปแบบการแกะสลักจินตนาการจากความเชื่อในพุทธศาสนา ฝ่ายมหายาน ซึ่งเคยมีอิทธิพลทางศิลปกรรมในภาคใต้และนครศรีธรรมราชแต่ครั้งโบราณ

ตามประเพณีไทยตั้งแต่สมัยโบราณมาแล้ว เมื่อมีการสร้างเมืองใหม่ขึ้น ไม่ว่าจะเป็นที่ใดก็ตาม จะต้องมีการสร้างเสาหลักเมือง รวมทั้งต้องมีการหาฤกษ์ยามดีในการฝังเสาหลักเมืองลงก่อนที่จะเริ่มสร้างบ้านเมืองนั้น ๆ ด้วย ดังนั้นเมื่อเมืองนั้น ๆ รวมถึงเสาหลักเมืองถูกสร้างเสร็จแล้ว ผู้คนก็มักจะไปกราบไหว้เปรียบเสมือนสิ่งศักดิ์สิทธิ์คอยปกป้องรักษาบ้านเมืองให้พ้นจากภัยอันตรายต่าง ๆ ทั้งนี้ผู้ที่ไปกราบไหว้ก็กระทำเพื่อเป็นการเสริมความมั่นคงในชีวิต เสริมความมั่นคงด้านการงาน ขอพรให้ก้าวหน้า ได้เลื่อนยศเลื่อนขั้นตำแหน่งต่าง ๆ หรือแม้แต่ขอให้ทำงานตามที่ชอบที่หวังไว้ให้ชีวิตราบรื่น มีความสุขสมหวัง พบเจอแต่ความเจริญก้าวหน้าเสริมความเป็นสิริมงคล เสริมพลังบุญ และทำให้มีพลังกาย พลังใจที่เข้มแข็งและมั่นคง สามารถฝ่าฟันและเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ในชีวิตไปได้ไร้ซึ่งอุปสรรคทั้งปวง

5. พระตำหนักบ้านพ่อ

พระตำหนักบ้านพ่อ หรือพระตำหนักประทับแรมเฉลิมพระเกียรติอำเภอปากพนัง ตั้งอยู่ที่ ตำบลหูล่อง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นพระตำหนักแห่งแรกและแห่งเดียวของประเทศ ที่ก่อสร้างขึ้นจากความร่วมแรงร่วมใจของประชาชนชาวไทย เพื่อทูลเกล้าฯ ถวายแด่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ และความกตัญญูรู้คุณ แห่งแผ่นดินถิ่นกำเนิด

ชาวนครศรีธรรมราชและชาวลุ่มน้ำปากพนัง ได้ดำริร่วมกันที่จะถวายความจงรักภักดี และแสดงซึ่งความกตัญญูทวยทิวต่อ พระบาทสมเด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 โดยเชิญชวนพี่น้อง ชาวลุ่มน้ำปากพนังรวมทั้งผู้มีจิตศรัทธาทั่วไปร่วมกัน "สร้างพระตำหนักประทับแรมเฉลิมพระเกียรติ หรือ สร้างบ้านให้พ่อ" ขึ้นที่ บริเวณห้วงงานประตูละบายน้ำฝั่งตะวันตก ตำบลหูล่อง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

พระตำหนักบ้านพ่อ

ที่มา: www.pakphanang.in.th/toris.php

พระตำหนักประทับแรม ถูกสร้างขึ้นในโครงการสร้างบ้านให้พ่อ ซึ่งดำเนินการโดยความร่วมมือของชาวจังหวัดนครศรีธรรมราชและชาวไทยทั่วประเทศ ที่ประชาชนร่วมใจกันถวายพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ด้วยความซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงห่วงใยพสกนิกร จนมีโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จากปัญหาน้ำ ปัญหาที่ทำกิน ปัญหาดินเปรี้ยว การเสียดุลยของธรรมชาติ

ทัศนียภาพพระตำหนักประทับแรมปากพนัง

ปัญหาอุทกภัยประชาชนชาวปากพนังจึงพร้อมใจกันจัดสร้างพระตำหนักปากพนัง เพื่อเป็นพระตำหนักแปรพระราชฐานเสด็จทรงงาน ณ ลุ่มน้ำปากพนัง

ประตูละบายน้ำอุทกวิทยาประสิทธิ์

อยู่ในอาณาบริเวณพระตำหนักบ้านพ่อเป็นส่วนหนึ่งของโครงการพระราชดำริที่พัฒนาชาวลุ่มน้ำปากพนังให้อยู่ดีกินดีชาวลุ่มน้ำซาบซึ้งในพระราชหฤทัยจึงร่วมกันสร้างพระตำหนักน้อมเกล้าฯ ถวายในหลวงรัชกาลที่ 9

พระตำหนักฯ สร้างโดยกรมโยธาธิการและผังเมืองได้รับมอบหมายให้ ดำเนินการ ตรวจสอบ และสานต่อโครงการการก่อสร้างพระตำหนักประทับแรม เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2546 โดยมีผู้แทนจากหลายหน่วยงาน ร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินงาน ซึ่งได้มีการว่าจ้าง บริษัท สเทท คอนสตรัคชั่น จำกัด ให้ดำเนินการก่อสร้าง จนกระทั่งแล้วเสร็จสมบูรณ์ เมื่อวันที่ 27 กันยายน 2547 รวมมูลค่างานทั้งสิ้น 392,328,704 บาท ผู้ออกแบบอาคาร คือ รศ.ดร.ภิญโญ สุวรรณคีรี เป็นสถาปนิก ชาวจังหวัดสงขลา และเป็นศิลปินอาวุโสดีเด่นเป็นที่ยอมรับในด้านสถาปัตยกรรม ท่านได้ไปศึกษาแบบมาจากทุกภาคทั่วไทยว่าจะออกแบบตำหนักนี้ยังไงให้เหมาะกับภาคใต้โดยเฉพาะ จึงนำศิลปะแบบใต้มาสร้าง โดยจังหวัดนครศรีธรรมราชได้น้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายพระตำหนักประทับแรมอำเภอปากพนังเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2550 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จมารับมอบ ปัจจุบันทางสำนักพระราชวังได้รับมอบและเข้าไปดูแลอาคารสถานที่

พระตำหนักประทับแรมปากพนังมีลักษณะสถาปัตยกรรมของภาคใต้อย่างโดดเด่นชัดเจน เป็นอาคารก่ออิฐถือปูน โดยใช้หลังคาทรง “บรานอร์” และใช้หลังคาสีน้ำเงินซึ่งเป็นสีอันเป็นสัญลักษณ์ของพระมหากษัตริย์การประดับตกแต่งภายในเน้นศิลปวัฒนธรรมภาคใต้ โดยเฉพาะผ้าทอพื้นเมืองนคร พระตำหนักประกอบด้วย ห้องบรรทมของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระบรมราชินีนาถ พระตำหนัก พระบรมวงศานุวงศ์ ห้องพระโรง ห้องจัดพระราชทานเลี้ยงและบ้านพักรับรองสำหรับเหล่ามหาดเล็ก และข้าราชการ ผู้ตามเสด็จทางจังหวัดนครศรีธรรมราชและชาวปากพนังได้ร่วมกับมอบความงดงามให้กับพระตำหนัก โดยการจัดสวนดอกไม้เมืองร้อน ใช้ต้นไม้ท้องถิ่นเป็นหลัก เช่นจันทกะพ้อ ต้นสัง เป็นต้น

พระตำหนักฯ ตั้งอยู่ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มแม่น้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งประกอบไปด้วย กลุ่มอาคารพระตำหนัก พิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี ซึ่งเป็นพิพิธภัณฑสถานเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของโครงการพระราชดำริในการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังและพระราชกรณียกิจของของพระบาทสมเด็จพระ

พระเจ้าอยู่หัว เป็นพิพิธภัณฑ์ของชาวลุ่มน้ำปากพนังเกี่ยวกับศิลปะไทยโบราณช่างสิบหมู่ เป็นแหล่งเรียนรู้กาญจนาภิเษกวิทยาลัยในวัง ลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช และมีประตูละบายน้ำ อุทกวิทยาประสิทธิ์ที่ในหลวงทรงช่วยเหลือคนนครฯด้านน้ำซึ่งประชาชนประสบปัญหาอย่างหนัก จากเดิมในอดีตที่มีการปลูกข้าวกันมาก เดี่ยวนี้ด้วยความนิยมการทำนากุ้ง ทำให้ทุกอย่างเปลี่ยนไปที่ดินนาเดิม กลายเป็นนากุ้ง มีการบุกรุกพื้นที่ป่าชายเลนจำนวนมาก และเมื่อราคากุ้งตก นากุ้งก็ร้าง ดินเค็ม และกลับมาใช้ประโยชน์ไม่ได้กลายเป็นนาร้างมากมาย จนมีโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มแม่น้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริขึ้นมาโครงการนี้เข้ามาปรับปรุงเรื่องการชลประทานน้ำให้กับเกษตรกร เพื่อประโยชน์ด้านเกษตรกรรมโดยตรง เพื่อรักษาสมดุลธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นสำคัญ พระตำหนักจะเปิดให้ประชาชนเข้าชมในวันเสาร์ - อาทิตย์ตั้งแต่เวลา 09.00 - 15.00 น.

กิจกรรมท้ายบทที่ 2

เรื่อง สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ของเมืองคอน

คำชี้แจง กิจกรรมนี้มี 2 ตอน

ตอนที่ 1 ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. จากการอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่องเมืองคอนบ้านเรา นักเรียนประทับใจสถานที่ใดในจังหวัดนครศรีธรรมราชมากที่สุด จงอธิบายและให้เหตุผลประกอบ
2. วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความสำคัญต่อท้องถิ่นอย่างไรบ้าง จงอธิบาย
3. พระตำหนักประทับแรมปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนอย่างไร จงอธิบายพร้อมให้เหตุผล
4. นักเรียนคิดว่าในการท่องเที่ยวชมโบราณสถาน โบราณวัตถุของสถานที่ต่าง ๆ จะทำให้เราทราบหรือเรียนรู้สิ่งใดอีกนอกเหนือไปจากความงดงามของสถานที่นั้น ๆ
5. นักเรียนคิดว่าพระตำหนักประทับแรมปากพนัง ควรมีกิจกรรมใดบ้างที่จะส่งเสริมให้คนในจังหวัดนครศรีธรรมราชรู้จักกันอย่างแพร่หลายมากขึ้น

ตอนที่ 2 กิจกรรมเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มค้นคว้า ชื่อและความเป็นมาของสถานที่สำคัญในท้องถิ่นของตน และนำมารวบรวมทำเป็นหนังสือไว้สำหรับอ่านเพิ่มเติม
2. สมมุติว่านักเรียนมีเพื่อนอยู่ต่างจังหวัด ให้นักเรียนเขียนจดหมายเชิญชวนเพื่อนมาเที่ยวที่จังหวัดนครศรีธรรมราชในช่วงปิดภาคเรียน โดยเนื้อหาในจดหมายเป็นการประชาสัมพันธ์สถานที่สำคัญของจังหวัดนครศรีธรรมราช

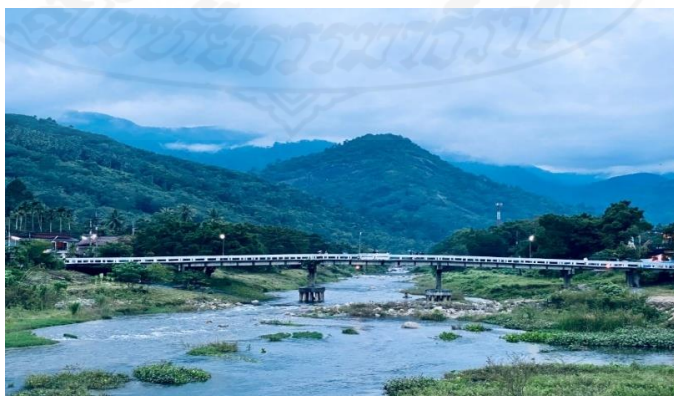
บทที่ 3

สถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติของเมืองคอน

นครศรีธรรมราช เป็นเมืองที่ได้ชื่อว่า เมืองสองธรรม เพราะเป็นเมืองที่ก่อให้เกิด ศิลปวัฒนธรรมที่รุ่งเรืองทรงคุณค่า และมีธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์งดงามพร่างพราย หลากหลาย เช่น มีผืนป่าอันเขียวชอุ่ม มีชายหาดโค้งเว้าดูเจาพระจันทร์ มีทะเล น้ำตก ภูเขา ฯลฯ เป็นมนต์เสน่ห์ให้นักท่องเที่ยวได้เดินทางไปสัมผัสหรือชื่นชม ในที่นี้จะกล่าวถึงสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัด นครศรีธรรมราช ให้ผู้สนใจศึกษาดังนี้

1. หมู่บ้านคีรีวง

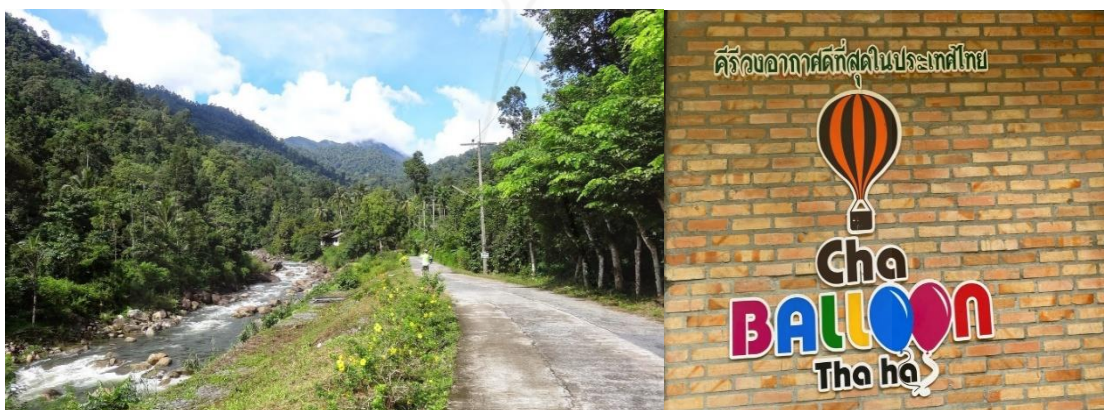
หมู่บ้านคีรีวง ตั้งอยู่ที่ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นชุมชน ต้นแบบในการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้รับรางวัลยอดเยี่ยม อุตสาหกรรมท่องเที่ยว (Thailand Tourism Awards) ประจำปี 2541 ประเภทเมืองและชุมชน เนื่องจากเป็นชุมชนที่มี วิถีชีวิตแบบชาวสวนอยู่กับธรรมชาติ และได้พัฒนา การบริการนักท่องเที่ยวขึ้นมาเป็นธุรกิจใหม่ ของชุมชน ประกอบด้วย การนำทางเดินป่า ลูกรหาบ การจัดที่พักแบบโฮมสเตย์ โดยการจัดตั้งชมรม การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นองค์กรกลางของชาวชุมชน จัดแบ่งหน้าที่ไปยังกลุ่มต่าง ๆ ให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างทั่วถึง การมาท่องเที่ยวที่หมู่บ้านคีรีวงนี้ถือว่าคุ้มค่ามากที่สุด เพราะ นอกจากจะได้มาท่องเที่ยว ในบริเวณที่มีธรรมชาติ สวยงามแล้ว ยังได้สัมผัสกับวิถีชีวิตของชาวบ้าน พร้อมกับการกินอยู่แบบพื้นบ้านอีกด้วย

สะพานข้ามคลองท่าดีในชุมชนบ้านคีรีวง

ชุมชนบ้านคีรีวง เป็นชุมชนเก่าแก่ที่อพยพไปอาศัยอยู่เชิงเขาหลวง ชาวบ้านมีวิถีชีวิตที่สงบสังคมแบบเครือญาติ อาชีพหลักคือการทำสวนผลไม้ผสม เช่น มังคุด เงาะ ทุเรียน สะตอ สถานที่อากาศดีที่สุดในประเทศ มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวอย่างไม่ขาดสายเพื่อสูดอากาศบริสุทธิ์ มาชมความงามของธรรมชาติที่สวยงาม ในแต่ละวันมีนักท่องเที่ยวเข้ามาไม่ต่ำกว่า 400 - 500 คน ถ้าเป็นวันเสาร์ - อาทิตย์ จะมากขึ้นเท่าตัวหลังประสบอุทกภัยครั้งใหญ่เมื่อปี 2531 ชาวบ้านในชุมชนฝ่าวิกฤตจนมาสู่สถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงอันดับต้น ๆ ของจังหวัด

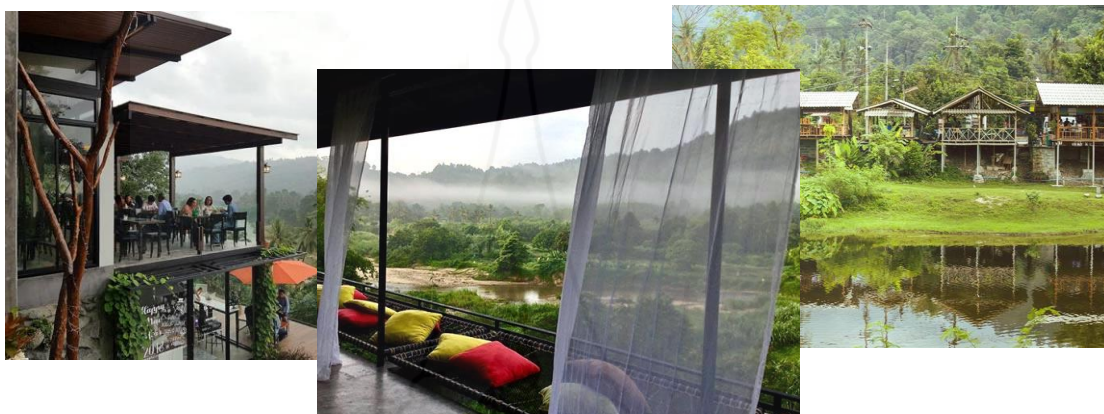
ลักษณะทางธรรมชาติของหมู่บ้านคีรีวง

บ้านคีรีวง อยู่ในเว็งหุบเขาของ ต.กำโลน อ.ลานสกา จ.นครศรีธรรมราช เป็นหมู่บ้านประวัติศาสตร์ที่ได้รับความเดือดร้อนจากสถานการณ์อุทกภัยครั้งใหญ่เมื่อปี 2531 พร้อมกับเหตุการณ์ดินโคลนถล่มพื้นที่ ต.กะทูน อ.พิปูน ซึ่งเหตุการณ์ในครั้งนั้นมีความร้ายแรงจากน้ำป่าไหลหลากดินโคลนถล่ม จนชาวบ้านต้องสังเวชชีวิตนับร้อยนับพันราย ส่วนผู้ที่รอดชีวิตต้องฝ่าฟันอุปสรรคมาอย่างยาวนาน จนสามารถฝ่าวิกฤตร้ายในครั้งนั้นมาได้

ชาวคีรีวงยึดอาชีพทำสวนผลไม้เป็นหลัก

บ้านคีรีวง หรือชุมชนคีรีวง คนในชุมชนได้ปลูกฝังให้รักถิ่นฐานบ้านเกิดแม่ในยามที่ลำบากก็ต้องต่อสู้ ล้มลุกคลุกคลานมาจนวันนี้ ทุกคนได้นำแนวทางของในหลวง ร.9 มาใช้ ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง การก่อสร้างสร้างเศรษฐกิจชุมชนขึ้นมาใหม่ของหมู่บ้านคีรีวงก็ยังคงยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง ขยายผลจากวัสดุในท้องถิ่น แปรรูป เปลี่ยนสภาพให้เกิดเป็นมูลค่า ซึ่งเป็นหัวใจของการฟื้นฟูชุมชนคีรีวง จนเกิดผลประจักษ์ชัดจนถึงปัจจุบัน

บรรยากาศที่พักส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านคีรีวง

จุดเด่นของหมู่บ้านคีรีวง ก็คือ ทัศนียภาพแห่งธรรมชาติ เพราะคีรีวงตั้งอยู่ท่ามกลางเทือกเขา ป่าไม้และสายน้ำ กิจกรรมที่น่าสนใจ ในหมู่บ้านคีรีวง คือ การพักในที่พักแบบโฮมสเตย์ เพลินตาและเพลินอารมณ์กับทัศนียภาพแห่งธรรมชาติ ปั่นจักรยานชมวิวดูดอากาศบริสุทธิ์ ซึ่งสามารถเช่าจักรยานได้ตามร้านเช่าจักรยานในจุดต่าง ๆ รอบหมู่บ้าน

ทัศนียภาพหมู่บ้านคีรีวง

การลองชิมอาหารพื้นเมือง ถ้าหากมาในฤดูผลไม้จะได้ร่อยกับผลไม้มานานาพันธุ์ ผลผลิตของคีรีวงตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ชาวคีรีวง มีอาชีพหลัก คือ การเพาะปลูกผลไม้ เช่น ทุเรียน มังคุด เงาะ ลองกอง ชมและเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ OTOP ผลิตภัณฑ์คีรีวงที่ได้รับ เลือกลงเป็นผลิตภัณฑ์ OTOP 5 ดาว ได้แก่ ผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติชาวบ้านในชุมชนหมู่บ้านคีรีวง มีการรวมตัวกันตั้งเป็นกลุ่มอาชีพหลายกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มมัดย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มสมุนไพร กลุ่มจักสาน และผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว กลุ่มแปรรูปน้ำผลไม้ กลุ่มไวน์ และกลุ่มทุเรียนกวน ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีผลิตภัณฑ์ที่ได้รับความนิยมจากผู้บริโภค ผ้ามัดย้อมเป็นผลิตภัณฑ์เด่น คีรีวงในฐานะ หมู่บ้านท่องเที่ยว OTOP จึงมีจุดท่องเที่ยวเชิงสราิตซึ่งเกี่ยวเนื่องกับผ้าและความเป็นธรรมชาติ

ผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ
ของชุมชนบ้านคีรีวง

ผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมของชาวคีรีวงใช้สีย้อมผ้าจากธรรมชาติในชุมชน เช่นสีจากใบเปลือก
มังคุด ใบหูกวาง แก่นขนุน แก่นฝาง แก่นไม้หม้อแตก ขมิ้น ฯลฯ

ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ที่เสริมรายได้ให้แก่ชุมชนชาวคีรีวง

ฟ้าหลังฝนมักจะสวยงามยังคงใช้ได้ดีกับหมู่บ้านคีรีวงแห่งนี้หลังจากที่หมู่บ้านเชิงเขาแห่งนี้ถูกกระหน่ำซัดด้วยภัยธรรมชาติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระเมตตา มีพระราชดำรัสให้กรมชลประทานดำเนินการขุดลอกคลอง ตกแต่งขอบตลิ่งด้วยหินเรียงเพื่อระบายน้ำให้ได้ทันในกรณีฝนตกหนัก และยังเป็นจุดกำเนิดของแลนด์มาร์กประจำหมู่บ้าน นั่นคือ สะพานคลองท่าดี ชุมชนคีรีวง จึงขยับเข้าสู่ความปกติสุขตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา พร้อมกับคำยกย่องว่า คีรีวงคือหมู่บ้านที่เหมาะสมแก่การสูดโอโซนมากที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศไทย

2. อุทยานแห่งชาติเขาลง

บริเวณดินแดนคาบสมุทรทางภาคใต้ของประเทศไทย ในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีเทือกเขาสูงสลับซับซ้อนทอดตัวเป็นแนวยาว ในบริเวณนี้ส่วนที่เป็น “เทือกเขานครศรีธรรมราช” มี “อุทยานแห่งชาติเขาลง” เป็นมรดกทางธรรมชาติที่สำคัญที่สุด ประกอบด้วย “ยอดเขาลง” เป็นยอดเขาที่สูงที่สุดในภาคใต้ มีสภาพธรรมชาติที่สมบูรณ์และสวยงามที่สุดแห่งหนึ่งของภูมิภาคนี้เป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธารหลายสายที่ไหลหล่อเลี้ยงผืนแผ่นดินภาคใต้ตอนกลาง มีสถานที่รื่นรมย์สำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ เช่น น้ำตก ภูเขา ยอดเขา ทิวทัศน์ และที่สำคัญมีคุณค่าอันแท้จริงที่จะอำนวยประโยชน์ต่อมนุษยชาติ คือ มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง ในที่นี้จะกล่าวถึงอุทยานแห่งชาติเขาลง ดังนี้

อุทยานแห่งชาติเขาหลวงมีพื้นที่ครอบคลุมอยู่ในท้องที่อำเภอลานสกา อำเภอฉวาง อำเภอเมือง อำเภอพิปูน อำเภอพรหมคีรี อำเภอช้างกลาง และอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีเนื้อที่ประมาณ 356,250 ไร่ หรือ 570 ตารางกิโลเมตร พื้นที่อุทยานแห่งชาติครอบคลุมเทือกเขานครศรีธรรมราชตอนกลาง ประกอบด้วยเทือกเขาสูงสลับซับซ้อนทอดยาวเหนือจรดใต้ขนานไปกับชายฝั่งทะเลด้านตะวันออก มีที่ราบตามหุบเขาเล็กน้อยมียอดเขาสูงสุดคือ ยอดเขาหลวง สูงจากระดับน้ำทะเล 1,835 เมตร

ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2502 ให้กำหนดป่าเขาหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นอุทยานแห่งชาติ กรมป่าไม้ได้ให้ นายสนธิ พรหมอักษร นักวิชาการป่าไม้โท ทำการสำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพพื้นที่บริเวณป่าเขาหลวง ปรากฏว่ามีสภาพป่าอุดมสมบูรณ์เป็นแหล่งต้นน้ำลำหลายสาย แม้ว่าป่าเขาหลวงจะถูกवादภัยในปี พ.ศ. 2505 ทำให้ไม้ขนาดใหญ่ล้มโค่นถอนรากเป็นจำนวนมาก มีเอกลักษณ์ทางธรรมชาติที่สวยงามหลายแห่ง เช่น ถ้ำ น้ำตก ยอดเขาสูง ทิวทัศน์ต่าง ๆ และสัตว์ป่านานาชนิด กรมป่าไม้จึงได้เสนอคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ ได้มีมติในการประชุม ครั้งที่ 1/2517 เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2517 เห็นชอบในหลักการให้จัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติ โดยมีพระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณที่ดินป่าเขาหลวง ในท้องที่ตำบลดอนตะโก ตำบลโมคลาน ตำบลหัวตะพาน ตำบลกะหรอ ตำบลนบพิตำ อำเภอท่าศาลา ตำบลเขาพระ ตำบลกะทูน ตำบลพิปูน ตำบลยางค่อม กิ่งอำเภอพิปูน อำเภอฉวาง ตำบลละอาย ตำบลช้างกลาง อำเภอฉวาง ตำบลท่างั่ว อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช ตำบลพรหมโลก ตำบลบ้านเกาะ ตำบลอินทคีรี กิ่งอำเภอพรหมคีรี อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช และตำบลเขาแก้ว ตำบลท่าดี ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นอุทยานแห่งชาติ ซึ่งประกาศไว้ในพระราชกิจจานุเบกษา เล่ม 91 ตอนที่ 216 ลงวันที่ 18 ธันวาคม 2517 เป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 9 ของประเทศ

ความหลากหลายทางชีวภาพบนอุทยานแห่งชาติเขาสง

ภาพน้ำตกกรุงชิง “หนานผนแสนท่า” บนเทือกเขาสง
เคยถูกตีพิมพ์ลงในธนบัตรฉบับละ 1,000 บาท เมื่อปี พ.ศ. 2535

จุดเด่นของอุทยานแห่งชาติเขาหลวง คือ พื้นที่เป็นป่าฝนเขตร้อนที่มีความอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งรวมความหลากหลาย ทางชีวภาพที่สำคัญแห่งหนึ่ง โดยเฉพาะเป็นแหล่งที่สำรวจพบ ป่าเฟินโบราณ เหลือรอดมาจนถึงยุคปัจจุบัน เช่น มหาสดำ หรือเฟินต้นที่มี ลักษณะของลำต้นที่ สูงใหญ่ กว่า 15 - 20 เมตร และมีแผ่นใบสีเขียวสดรูปขนนก ขนาดใหญ่แผ่ ออกจากปลายยอดจนให้ จินตนาการถึงบรรยากาศยุคจูแรสสิกซึ่งไดโนเสาร์ยังคงครองโลกอยู่ ป่าเขาหลวงมี เฟินชนิดนี้ อยู่อย่างหนาแน่นจนได้รับการขนานนามว่าหุบผามหาสดำอันแสนอัศจรรย์

ต้นมหาสดำบนเทือกเขาหลวง

นอกจากนี้บนป่าดงดิบที่สูงเฉลี่ยเกิน 1000 เมตร ยังพบเฟินโบราณที่วิวัฒนาการ มานานกว่า 180 - 200 ล้านปี อย่างบัวแฉกและบัวแฉก ไบมน เฟินที่มีรูปทรงของใบแตกเป็นแฉก สวยงามอย่างน่าประหลาด และพบขึ้นเป็นดงหนาแน่น ตามลาดไหล่เขาชั้นที่ชุ่มชื้นใกล้ยอดเขาสูง

เฟิร์นบัวแฉก

ยิ่งกว่านั้น ป่าเขาหลวงยังเป็นแดนสวรรค์ของกล้วยไม้เมืองไทย เพราะที่นี้ถือเป็น "สุดยอดแห่งกล้วยไม้เมืองใต้" เนื่องจากสามารถพบกล้วยไม้ป่าดั้งเดิมของภูมิภาคอินโด - มลายันแทบทุกสกุล รวมแล้วไม่ต่ำกว่า 300 ชนิด โดยเฉพาะกล้วยไม้ถิ่นใหม่ของโลกและกล้วยไม้ชนิดหายาก เช่น สิงโตอาจารย์เต็ม เอื้องคีรีวง และสิงโต ใบพัด เขาหลวง เป็นต้น สิงโตอาจารย์เต็ม (*Bulbophyllum smitinandii*) เป็นกล้วยไม้ชนิดใหม่ของประเทศไทย ซึ่งสำรวจพบเฉพาะบนยอดป่าดิบเขาหลวงและภูเขาในบริเวณใกล้เคียงเพียงไม่กี่แห่งเท่านั้น จึงจัดเป็นกล้วยไม้พันธุ์เฉพาะถิ่นที่หายากมากกล้วยไม้ชนิดนี้ได้รับการตั้งชื่อเพื่อเป็นเกียรติแก่ ศ.ดร.เต็ม สมิตินันท์ นักพฤกษศาสตร์คนสำคัญของเมืองไทย จัดเป็นกล้วยไม้ในสกุลสิงโตกลอกตาที่มีนิเวศอิงอาศัยอยู่กับลำต้นของไม้ใหญ่ในป่าดิบที่มีความชุ่มชื้นสูง มีสีส้มและลวดลายงดงามอย่างยิ่ง

พันธุ์ไม้หายากบนเทือกเขาหลวง

รองเท้านารี

ดอกสิงโตใบพัดเหลือง

นมยาย

ขันทาสิงห์โตหรือสิงห์โตภูทอง

พันธุ์ไม้หายากบนเทือกเขาหลวง

เอื้องสายเสริต

เฟิร์น

อุทยานแห่งชาติเขาหลวง ได้รับการยกย่องว่าเป็นหลังกาสีเขียวแห่งภาคใต้ เป็นแหล่งของต้นน้ำลำธารและคลองต่าง ๆ กว่า 15 สาย มีธรรมชาติที่สวยงามได้รับรางวัลยอดเยี่ยม (กินรีทอง) ประเภทแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในการประกวดรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประจำปี พ.ศ. 2541 อุทยานแห่งชาตินี้มีสถานที่ท่องเที่ยวประเภทน้ำตกที่มีธรรมชาติงดงาม อยู่หลายแห่ง เช่น น้ำตกกระโรม น้ำตกพรหมโลก น้ำตกท่าแพ น้ำตกสวนอายุ และโดยเฉพาะน้ำตกกรุงชิง มีแหล่งธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพที่สวยงาม มีเส้นทางเดินป่าศึกษาธรรมชาติ เข้าค่าย การศึกษาพันธุ์ไม้ ชมนก และการเที่ยวชมน้ำตกโดยเฉพาะน้ำตกกรุงชิงชั้น "หอนานฝนแสนห่า" หรือหอนานฝนแสนห่าที่ปรากฏในธนบัตรใบละ 1,000 บาท นอกจากนี้ยังมีร่องรอยประวัติศาสตร์ต่อสู้ด้านการปกครอง ของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย เช่น ถ้ำหลบภัย ถ้ำเก็บเสบียง หลุมขวาก สนามบาสเกตบอล เป็นต้น

ธารน้ำตกบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาหลวง

นอกจากนี้อุทยานแห่งชาติเขาหลวงยังมีสถานที่ท่องเที่ยวประเภทถ้ำ คือ ถ้ำเขาแก้ว สุรกานต์ มีหินงอกหินย้อยสวยงามมาก บนผนังถ้ำเป็นรูปปั้นลักษณะต่าง ๆ และมีน้ำหยดตามเพดานถ้ำ ความลึกของถ้ำแห่งนี้ประมาณ 700 เมตร และมีจุดชมวิวยอดเขาหลวง เป็นยอดเขาที่สูงที่สุดของภาคใต้ คือ สูงประมาณ 1,835 เมตร อยู่ในท้องที่บ้านคีรีวง ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา ห่างจากตัวเมืองนครศรีธรรมราช ประมาณ 20 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินขึ้นถึงยอดเขาไปกลับ 3 วัน กับ 2 คืน เหมาะสำหรับเฉพาะผู้สนใจศึกษาสภาพป่าดึกดำบรรพ์และศึกษาวิจัยพันธุ์ไม้ยอดเขาหลวง

ถ้ำแก้วสุรกานต์

ด้วยความหลากหลายทางชีวภาพอุทยานแห่งชาติเขาหลวง เป็นมรดกทางธรรมชาติที่สำคัญที่สุด ประกอบด้วย “ยอดเขาหลวง” เป็นยอดเขาที่สูงที่สุดในภาคใต้ มีสภาพธรรมชาติที่สมบูรณ์และสวยงามที่สุดแห่งหนึ่งของภูมิภาคนี้ เป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธารหลายสายที่ไหลหล่อเลี้ยงผืนแผ่นดินภาคใต้ตอนกลาง มีสถานที่ที่รื่นรมย์สำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ เช่น น้ำตก ภูเขา ยอดเขา ทิวทัศน์ และที่สำคัญมีคุณค่าอันแท้จริงที่จะอำนวยประโยชน์ต่อมนุษยชาติ คือ มีความหลากหลายทางชีวภาพที่สูงยิ่งและเป็นพื้นที่ที่มีประวัติแห่งการต่อสู้ด้านความคิดการปกครองในพื้นที่ผืนป่า “กรุงชิง” ถูกปกครองโดยพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 ต่อมาฝ่ายรัฐบาลสามารถยึดพื้นที่ได้ ป่ากรุงชิงแตกในปี 2524 ปัจจุบันยังคงทิ้งร่องรอยหลงเหลือให้ได้ศึกษา ควรค่าแก่การอนุรักษ์และควรรหาโอกาสเดินทางไปศึกษาเพิ่มพูนความรู้ให้มากยิ่งขึ้น

3. เขาขุนยี่

เขาขุนยี่ ตั้งอยู่ในพื้นที่บ้านคลองหาด ตำบลไม้เรียง ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับบ้านปลายเส ตำบลนาเกาะชะ บ้านทานพอ ตำบลไม้เรียง และตำบลกะเปียด อาณาเขตของเขาขุนยี่ ทิศเหนือตั้งอยู่ในตำบลกะเปียด ทิศใต้อยู่ในเขตตำบลไม้เรียง ต่อเนื่องไปด้านทิศตะวันออกซึ่งเป็นอาณาเขตหมู่ที่ 2 หมู่ที่ 5 หมู่ที่ 9 และหมู่ที่ 10 ตำบลไม้เรียงและทิศตะวันตกเป็นเขตบ้านปลายเส ตำบลนาเกาะชะ อำเภอนาวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จากพื้นราบถึงยอดเขาขุนยี่ระยะทาง 7 กิโลเมตร ระยะทางจากตลาดทานพอในตัวเมืองฉวาง ถึงเขาขุนยี่ประมาณ 9 กิโลเมตร

บริเวณโดยรอบเทือกเขาขุนยี่จะมีเขาบริวารสามลูก คือ เนินลูกกรอก ควนไฟไหม้ และเขาขวาง สภาพบนเขาขุนยี่จึงเป็นที่ลุ่มดอนสลับกันไปภูมิประเทศของเขาขุนยี่ เป็นพื้นที่ป่าที่มีการปลูกต้นยางพาราแทรกอยู่โดยทั่วไปจนถึงยอดเขา บางส่วนเป็นพื้นที่ปลูกไม้ผล ลักษณะพื้นที่เป็นแนวเขา

สูงสลับกับร่องเขา ร่องน้ำทางทิศเหนือจะไหลสู่คลองชัยต่อกับแม่น้ำตาปี ร่องน้ำทางทิศตะวันตกของพื้นที่จะไหลสู่คลองชันต่อกับแม่น้ำตาปี ร่องน้ำทางทิศตะวันออกและทิศใต้ของพื้นที่จะไหลลงสู่คลองเสต่อกับแม่น้ำตาปี ยอดเขาขุนยี่ มีความสูง 510 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง บนยอดเขาเป็นที่ตั้งของสถานีถ่ายทอดสัญญาณโทรคมนาคม มีการตัดถนนลาดยาง ขึ้นไปบนเขาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2508 ระยะทาง 7 กิโลเมตร ในช่วงตอนเช้า หรือหลังฝนตกจะมีทะเลหมอกปกคลุมโดยรอบ

"เขาขุนยี่" เป็นภูเขาแห่งความทรงจำของคนเก่าแก่รุ่นก่อน ๆ ในยุคเหมืองแร่เริ่มบุกเบิกเป็นสังคมชนบท ที่คนในชุมชนมีความเป็นอยู่อย่างเป็นกันเอง ซึ่งคนที่ขึ้นมาขุดแร่ส่วนใหญ่จะรู้จักสนิทสนม เข้าใจวัฒนธรรมกันเนื่องจากเป็นกลุ่มคนในท้องถิ่นเดียวกันมาก่อน การจับจองพื้นที่เพื่อขุดแร่ มีวิธีการจัดสรรกันเอง โดยการนำไม้มาปักแสดงสิทธิ์ เรียกว่า "ปักกำ" เพื่อแบ่งอาณาเขตการถือสิทธิ์ครอบครอง โดยไม่มีการละเมิดสิทธิกัน ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของภาคใต้ในยุคของการอยู่ร่วมกันด้วยความเอื้ออาทร ชาวบ้านในอดีตได้รับการสัมปทานทำเหมืองแร่วุฒแพรม ชาวบ้านที่มีอาชีพทำเหมืองแร่จะมีฐานะดี นักเรียนที่เรียนหนังสือโรงเรียนเขาขุนยี่เขาส่วนใหญ่เป็นลูกหลานเจ้าของหลุมแร่ จะเก่งคณิตศาสตร์ คิดเลขเร็ว เพราะเก็บแร่ขายทุกเช้าจึงได้เงินได้ถูกต้อง พ่อค้าหลอกไม่ได้ ด้านกีฬานักเรียนจะชนะเลิศกรีฑาประเภทลาน คือ ทูม่น้ำหนัก ขว้างจักร เพราะนักเรียนทุกคนคุ้นกับการขว้างก้อนหินแร่ซึ่งมีน้ำหนักมากกว่าหินปกติ นักเรียนเขาขุนยี่ในอดีตมีรายได้จากการขายแร่ในตอนเช้าวันละ 100 – 200 บาทต่อคน ตอนเย็นและวันเสาร์ – วันอาทิตย์ เด็ก ๆ จะไปค้าขายก้อนหินซึ่งเจ้าของหลุมแร่โยนทิ้งแล้ว เด็ก ๆ จะนำมาทุบหินออก บางก้อนมีแร่ที่สามารถนำไปขายได้รวมกันแล้ววันละ 200 – 500 บาท แต่บางครั้งเด็ก ๆ ก็จะใช้วิธีไปขอแร่ตามหลุม ตามอุโมงค์ ซึ่งส่วนใหญ่เจ้าของอุโมงค์จะแบ่งให้ เด็ก ๆ จะภูมิใจเพราะเป็นรายได้ที่ทำได้เอง นักเรียนบางคนมีเงินไปโรงเรียนเป็นหลักพันถึงหลักหมื่น เวลาทานอาหารกลางวัน ถ้านักเรียนไปทานอาหารร้านเดียวกับครู นักเรียนจะสั่งอาหารดีกว่า มีราคาแพงกว่าครู และบ่อยครั้งนักเรียนจะมีน้ำใจจ่ายค่าอาหารกลางวันให้ครู นักเรียนเขาขุนยี่จะมีน้ำใจ มีระเบียบ และแต่งกายเรียบร้อย ความร่ำรวยของชาวบ้านในชุมชนเป็นที่เลื่องลือจนทำให้ผู้คนจากภายนอกชุมชนเข้าไปแสวงหาผลประโยชน์ แ่งแย่งกันทำมาหากิน จน พลโทหาญ ลีนานนท์ แม่ทัพภาคที่ 4 สั่งปิดเขาขุนยี่และสั่งให้ผู้คนอพยพลงจากพื้นที่

เขาศูนย์จึงกลายเป็นดินแดนอาถรรพ์ เป็นดินแดนมรณะในอดีตที่ผู้คนทั่วสารทิศเอาชีวิตไปสังเวยบน
เขาแห่งนี้มากมายนับไม่ถ้วน

เขาศูนย์

จุดชมวิวนบยอดเขาศูนย์

จนเวลาล่วงเลยผ่านไป มีการตั้งเสาสัญญาณโทรศัพท์บนยอดเขาศูนย์ ชาวบ้านเริ่มขึ้นมาเที่ยว ปัจจุบันนี้เขาศูนย์ได้รับการพัฒนากลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง มีจุดชมวิวนักท่องเที่ยวจะต้องตื่นตากับวิวทะเลหมอกสวย ๆ ที่ทั้งใกล้และหนา ลอยคลอเคลียขุนเขา โดยมีลานกว้างเป็นจุดกางเต็นท์ จุดเด่น คือ สามารถชมวิวได้แบบ 360 องศา แถมยังมีห้องอาบน้ำ ร้านค้าไว้คอยบริการนักท่องเที่ยวอีกด้วย

4. ทะเลหมอกเขาจ้งโหลน

ทะเลหมอกเขาจังโหลน จัดว่าเป็นเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อีกแห่งหนึ่งของเมืองนคร ตั้งอยู่ที่ตำบลรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ที่เต็มไปด้วยพันธุ์ไม้ที่หายาก จุดเด่นของทะเลหมอกเขาจังโหลน คือ เป็นเส้นทางศึกษาธรรมชาติ อีกทั้งสามารถชมพระอาทิตย์ขึ้น และลับขอบฟ้าด้วยทัศนียภาพที่สวยงาม เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบธรรมชาติ ชมทะเลหมอกตอนเช้า นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสความหนาวเย็น สามารถชมได้ตลอดทั้งปีแต่ช่วงที่มีหมอกมาก คือ ช่วงเดือนมกราคม - มีนาคม ระหว่างเวลา 05.00 – 08.00 น. คือ ช่วงเวลาที่ดีที่สุด

ระหว่างเส้นทางไปเขาจังโหลน จะได้ศึกษาพันธุ์ไม้ และพันธุ์สัตว์ชนิดต่าง ๆ ของป่าดิบชื้นมีสภาพธรรมชาติสวยงามพร้อม อุดมสมบูรณ์ไปด้วยไม้เนื้อแข็งซึ่งมีราคา ไม้ผลที่เป็นอาหารและไม้เบญจพรรณ ทั้งไม้กอ ไม้เถา บุก บอน ฝือก มัน กับผักนานาชนิด ดินดี น้ำดี อากาศดี พืชพันธุ์อุดม สูงใหญ่ร่มรื่นตลอดปี ซึ่งหาที่ใดเสมอเหมือนได้ยาก

ทะเลหมอกบนยอดเขาจังโหลน

เนื่องจากเขาจังโหลนอยู่ติดกับอุทยานแห่งชาติเขาหลวง และอุทยานแห่งชาติเขานัน ทำให้ทะเลหมอกเขาจังโหลน ล้อมไปด้วยธรรมชาติที่สมบูรณ์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่พัฒนาขึ้นมาโดยกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงเกษตรผสมผสาน ทางกลุ่มได้มีการพัฒนาบริเวณโดยรอบให้เป็นพื้นที่สำหรับชมทะเลหมอก และเป็นจุดถ่ายรูปที่สามารถมองเห็นธรรมชาติของทิวเขาที่วางเรียงรายสลับซับซ้อน ซึ่งยอดเขาจะมีหมอกขาวโพลนกระจายไปทั่ว บริเวณโดยรอบเต็มไปด้วยสวนผลไม้ ในขณะที่พื้นราบก็มีอ่างน้ำขนาดใหญ่ที่เข้ากันอย่างกลมกลืนกับธรรมชาติ ช่วยเพิ่มเสน่ห์ให้กับธรรมชาติ และสะท้อนภาพแห่งธรรมชาติที่งดงาม

จุดชมวิวทะเลหมอกเขาจังโหลน

กิจกรรมกลุ่มที่มีไว้บริการนักท่องเที่ยว คือ ขึ้นชมทะเลหมอก พร้อมดื่มด่ำกับบรรยากาศยามเช้า ชมพระอาทิตย์ จิบกาแฟเคล้าสายหมอก สูดอากาศอันบริสุทธิ์ยามเช้าอันสดชื่น สำหรับการเดินทางไปยังทะเลหมอกเขาจังโหลนจะต้องเตรียมตัวเดินทางตั้งแต่เช้ามืดเพื่อขึ้นไปสู่จุดชมวิวให้ทันก่อนฟ้าสว่าง ใช้การเดินทางโดยรถขับเคลื่อน 4 ล้อเท่านั้น ต้องอาศัยรถนำเที่ยวของชาวบ้าน เพราะมีความชำนาญทางมากกว่าโดยคิดค่าบริการคนละ 59 บาท ซึ่งทางกลุ่มมีไว้บริการนักท่องเที่ยวเช่นกัน โดยคิดราคาเหมาไป - กลับ ราคา 400 บาท สามารถบรรทุกได้ไม่เกิน 8 คน ตลอด 2 ข้างทางจะได้พบกับวิถีชีวิตของชาวสวนยางพาราท่ามกลางสายหมอกอันเย็นสบาย

เส้นทางขึ้นชมทะเลหมอกเขาจิ้งโหลนผ่านเส้นทางคดเคี้ยว
และความเขียวขจีของภูเขาดลอดสองข้างทาง

การเดินทางขึ้นเขาจิ้งโหลนต้องอาศัยคนในพื้นที่ที่ชำนาญเส้นทางสูงชันและคดเคี้ยว

5. เขาพลายดำ

เขาพลายดำ แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แห่งทะเลใต้ เป็นภูเขาที่ติดทะเลตรงแนวรอยต่อเขตอำเภอขนอมและอำเภอลิขิต อยู่ห่างจากตัวเมือง นครศรีธรรมราช ประมาณ 86 กม. เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็น หาดทราย โขดหินชายทะเล ป่า ภูเขา และน้ำตก

ตั้งอยู่ที่ตำบลทุ่งไผ่ อำเภอลือชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของสถานที่พัฒนาและอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าเขาพลายดำ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

เขาพลายดำเป็นภูเขาอุดมสมบูรณ์แห่งหนึ่งประกอบด้วย ภูเขาสามลูกเรียงซ้อนกัน คือ เขาพลายดำ เขาหลวงและเขากลาง ในพื้นที่ป่าสงวนป่าคลองหลง ซึ่งมีพื้นที่ 2,618 ไร่ เป็นภูเขาสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 100 - 150 เมตร อยู่ห่างจากทะเลประมาณ 1 กิโลเมตร สภาพภูเขาเป็นป่าดิบชื้น มีสัตว์ป่านานาชนิด เช่น เลียงผา กวางป่า เก้ง กระซัง หมูป่า งูเห่า ลิง ค่าง โดยเฉพาะนกและผีเสื้อ จากการสำรวจพบว่า มีนกถึง 142 ชนิดและมีผีเสื้อ 73 ชนิด ที่อาศัยอยู่ในบริเวณเขาพลายดำ

กิจกรรมค่ายเยาวชนบนสถานีพัฒนา
และอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าเขาพลายดำ

สัตว์ป่าบนเขาพลายดำ

ด้านตะวันออกติดกับทะเลที่อ่าวท้องยาง อ่าวที่มีความสวยงามท่ามกลางหุบเขา มีหาดทรายขาวสะอาด ยาวประมาณ 3 กิโลเมตร ในอ่าวท้องยางยังมีหาดหินงามรังทัดที่เต็มไปด้วยโขดหินรูปร่างต่าง ๆ แปลกตา จากหาดท้องยางขึ้นไปถึงสถานีป่าไม้จะมีน้ำตกเล็ก ๆ ได้แก่ น้ำตกหนานเตย เดินขึ้นไปอีก 1 กิโลเมตร จะพบน้ำตกหนานไผ่ น้ำตกทั้งสองเป็นน้ำตกขนาดเล็กมีลักษณะโขดหินกว้าง ร่องน้ำมีน้ำไม่มากนัก โขดหินเป็นหน้าผาลาดลงไปสู่เบื้องล่างมีน้ำตกไหลตามทางลาดมีเส้นทางเดินป่าให้ศึกษาธรรมชาติ เขาพลายดำจึงเป็นธรรมชาติที่มีทั้งภูเขา น้ำตก ทะเล และยังเป็นที่ตั้งของสถานีพัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่านครศรีธรรมราช ทำให้พื้นที่ป่าได้รับการปกป้องเป็นอย่างดี ทั้งจากทางเจ้าหน้าที่อนุรักษ์และจากชาวบ้านเขาพลายดำ จึงมีผืนป่าสมบูรณ์ให้เป็นที่อาศัยที่ปลอดภัยของสัตว์ป่าหลากหลายชนิด อบ.จ.นศ.ได้พัฒนาขึ้นมาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เมื่อปี 2546 จนได้รับฉายาเป็น "มังกรทะเลใต้" อย่างสมภาคภูมิ

ทัศนียภาพอ่าวท้องยางบริเวณเขาพลายดำ

ลักษณะเด่นของเขापलयดำ เขิงเขापलयดำติดต่อกับทะเลที่บริเวณหาดห้องยาง มีนักท่องเที่ยวนิยมมาตั้งแคมป์พักแรมที่บริเวณชายหาด เล่นน้ำทะเล ห่างจากหาดห้องยาง 800 เมตร เป็นแหล่งที่มีปลาโลมาที่มักจะเข้ามาแหวกว่ายเล่นน้ำและหาอาหารในบริเวณนี้ ตรงบริเวณชายฝั่งจะเป็นเนินหิน เรียกว่า เนินโลมา ลักษณะเป็นหินขนาดใหญ่ที่ยื่นลงไปทะเล เป็นโขดหินสลับซับซ้อนไปตามชายหาด จากอ่าวห้องยางไปถึงหาดในเพลาของอำเภอขนอมยาวประมาณ 12 กิโลเมตร มีความกว้างยื่นลงไปทะเลประมาณ 5 เมตร เป็นบริเวณที่เป็นที่นิยมของนักตกปลา และเป็นที่ยอมรับของโลมาซึ่งขึ้นมาเล่นน้ำเป็นระยะ ๆ โดยเฉพาะตอนเย็น

เนินโลมาลักษณะเป็นอ่าวที่ติดกับภูเขาสูงชัน
เป็นบริเวณที่นักท่องเที่ยวนิยมตกปลาและชมปลาโลมา

เขापलयดำมีสถานที่ท่องเที่ยวหลายจุด เช่นทุ่งไสนุ่น จุดชมนกนานาชนิดในยามเช้า – เย็น หาดทุ่งไสน่ หาดทรายที่ขาวสะอาดมีทิวสนเรียงเป็นแนวยาวตลอดริมหาด หินงามรังทัด แหล่งตกปลา และสถานที่พักผ่อน น้ำตกหนานไผ่ ลักษณะเป็นทางลาดซึ่งเรียกว่า “หนาน” ด้านบนของน้ำตกเป็นป่าไผ่ เรียกติดปากกันว่า “หนานไผ่” น้ำตกหนานเตย ก้อนหินเรียงตัวกันมองเห็นเป็นรูปร่างต่าง ๆ

เขापलयดำ จุดชมวิวิวทิวทัศน์ที่งดงาม ตระการตา หินกอง เป็นลักษณะการเรียงตัวของหินที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ อยู่บนอ่าวห้องยาง มีปลาชุกชุม วังโลมา อ่าวที่ติดกับภูเขาสูงชัน ก้อนหินน้อยใหญ่เรียงรายเป็นทางยาว ฯลฯ

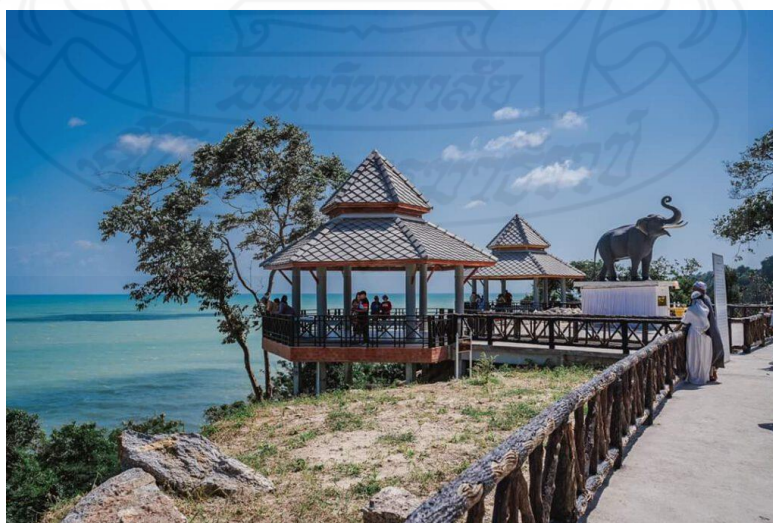
อ่าวห้องยาง

นอกจากนี้เขาพลาวยังมีถนนเลียบชายทะเลเส้นทางธรรมชาติเปิดตัวใหม่ และถูกยกให้เป็นอีกหนึ่งถนนวิวยสวยของเมืองไทย นั่นคือ เส้นทางเขาพายดำ อำเภอสีชล ถึง อ่าวท้องหยี อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นถนนที่สวยงามมากที่สุดแห่งหนึ่งของไทย

ถนนเลียบชายทะเลระหว่าง อ.สีชล - อ.นอม

มีจุดชมวิวและเส้นทางขับรถเที่ยวชมความงามของท้องทะเล เป็นถนนสายอนุรักษ์ธรรมชาติ ตลอดเส้นทางจะมีกวางป่า (กวางม้า) ที่อาศัยอยู่ไม่น้อยกว่า 100 ตัว ปรากฏตัวให้นักท่องเที่ยวได้ชื่นชมความน่ารักในเวลากลางคืน อีกทั้งยังเป็นจุดชมวิวที่สวยงาม มองไปได้ไกลถึงเกาะสมุยและเกาะพะงัน ยิ่งช่วงเวลาที่พระอาทิตย์ลับขอบฟ้า แสงสีส้มบรรจบกับน้ำทะเลสวยงาม นักท่องเที่ยวสามารถวิ่ง หรือปั่นจักรยานออกกำลังกายได้

จุดชมวิวระหว่างถนนเลียบชายทะเลสีชล - นอม

การเดินทางไปเขาพลายดำสามารถขับรถจากตัวเมืองตามทางหลวงหมายเลข 401 (นครศรีธรรมราช - สีชล) ถึงกิโลเมตรที่ 98 แล้วเลี้ยวขวาเข้าหมู่บ้านบางปอไป 10 กิโลเมตร ถึงหาดห้องยาง หากเดินทางต่อไปอีก 5 กิโลเมตร จะถึงเขาพลายดำนักท่องเที่ยวสามารถทำกิจกรรมได้หลากหลายตามความถนัดและสนใจ เช่น สัมผัสแสงตะวันยามรุ่งอรุณ ขับรถกินลม ชมวิว สัมผัสทัศนียภาพที่งดงาม ขับขี่จักรยานเสือภูเขา บนเส้นทางที่ท้าทายเช่าเรือไปตกปลา หรือลัดเลาะชมชายหาดตามมุมต่าง ๆ ของท้องทะเล ชมฝูงผีเสื้อหลากชนิดหลายเผ่าพันธุ์ ชมนกป่า สีสันสดสวย

นักท่องเที่ยวนิยมมาวิ่งออกกำลังกายบนถนนเลียบชายทะเลบนเขาพลายดำ

ชมฝูงปลาโลมา เล่นน้ำตามริ้วคลื่น ชมและศึกษาพันธุ์ไม้ เขตป่าดิบชื้นที่หายาก เดินป่าผจญภัย ด้วยเส้นทางที่ธรรมชาติสรรสร้างมาให้อย่างท้าทาย เล่นน้ำตก ชมนกน้ำ ยามบ่ายขึ้นเขา นั่งห้างส่องสัตว์ป่ายามค่ำคืน นอนตากลม ชมดาวทะเล ยามอัสดง เป็นต้น เขาพลายดำจึงเป็นตัวเลือกหนึ่งที่น่าสนใจและไปสัมผัสบรรยากาศของท้องถิ่นเมืองคอนบ้านเราเป็นอย่างยิ่ง

กิจกรรมท้ายบทที่ 3

เรื่อง สถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติของเมืองคอน

คำชี้แจง กิจกรรมนี้มี 2 ตอน

ตอนที่ 1 ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. จากการอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่องเมืองคอนบ้านเรา นักเรียนประทับใจสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราชที่ใดมากที่สุด จงอธิบายและให้เหตุผลประกอบ
2. สมมุติว่านักเรียนเป็นมัคคุเทศก์น้อยเมืองคอน นักเรียนคิดว่าจะแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใดให้กับนักท่องเที่ยว จงบอกเหตุผล
3. ในการไปเที่ยวชมสถานที่สำคัญต่าง ๆ นักเรียนคิดว่ามีข้อควรปฏิบัติอย่างไรบ้างที่จะช่วยอนุรักษ์สถานที่นั้น ๆ จงอธิบายอย่างน้อย 5 ข้อ
4. นักเรียนคิดว่าสถานที่สำคัญของเมืองคอนบ้านเรายังมีที่ใดน่าท่องเที่ยวและน่าสนใจอีกบ้างจงยกตัวอย่างและอธิบายมาพอสังเขป
5. ในฐานะที่นักเรียนเป็นชาวเมืองคอน นักเรียนจะมีวิธีใดบ้างในการประชาสัมพันธ์ให้คนทั่วไปรู้จักประเพณีที่น่าสนใจของเมืองคอน

ตอนที่ 2 กิจกรรมเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนพูดโน้มน้าวใจประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้เพื่อนๆมาท่องเที่ยวในเมืองคอนบ้านเรา
2. ให้นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับแนวโน้มการท่องเที่ยวในเมืองคอนบ้านเรา แล้วนำมาเสนอหน้าชั้นเรียน

บทที่ 4

ประเพณีของชาวเมืองคอน

นครศรีธรรมราชเป็นเมืองโบราณที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน มีความหลากหลายทางศิลปวัฒนธรรมและประเพณี ชาวเมืองมีวิถีชีวิตและขนบธรรมเนียมเก่าแก่ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ประเพณีที่สำคัญของจังหวัดนครศรีธรรมราชที่ชาวนครศรีธรรมราชได้ปฏิบัติสืบต่อกันมาแต่ครั้งโบราณจนถึงปัจจุบันส่วนใหญ่เนื่องมาจากความเชื่อทางพุทธศาสนาที่สำคัญ มีดังนี้

1. ประเพณีสารทเดือนสิบ

ประเพณีสารทเดือนสิบเป็นงานบุญของชาวนครศรีธรรมราชที่สืบทอดต่อกันมาจากบรรพบุรุษเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ดวงวิญญาณของบรรพชนและญาติที่ล่วงลับ ซึ่งเชื่อว่าจะได้รับการปล่อยตัวมาจากภุมินรก ที่ต้องถูกจองจำเนื่องจากผลกรรมที่ตนเคยทำไว้ตอนที่ยังมีชีวิตอยู่ และยังเป็น การแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษอีกด้วย ในที่นี้จะกล่าวถึงประเพณีบุญสารทเดือนสิบ ดังนี้

ประเพณีสารทเดือนสิบ

ประเพณีสารทเดือนสิบวิวัฒนาการมาจากประเพณีเปตพลีของพราหมณ์ ซึ่งลูกหลานจัดขึ้น เพื่อทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ล่วงลับไปแล้ว ต่อมาพวกพราหมณ์จำนวนมากได้หันมานับถือ

พระพุทธศาสนาและยังถือปฏิบัติในประเพณีดังกล่าวอยู่ พระพุทธองค์เห็นว่า ประเพณีนี้มีคุณค่า เป็นการแสดงออกซึ่งความกตัญญูทวาทต่อบรรพบุรุษนำความสุขใจให้ผู้ปฏิบัติ จึงทรงอนุญาตให้อุบาสกอุบาสิกาประกอบพิธีนี้ต่อไปได้ ประเพณีสารทเดือนสิบมีมาตั้งแต่พุทธกาลคาดว่าเมื่อพระพุทธศาสนาเผยแผ่เข้ามาในนครศรีธรรมราชจึงรับประเพณีนี้มาด้วย

ช่วงระยะเวลาของการประกอบพิธีสารทเดือนสิบ จะกระทำกันวันแรม 1 ค่ำ ถึงแรม 15 ค่ำเดือนสิบ แต่ชาวนครศรีธรรมราช นิยมทำบุญคือ วันแรม 13 - 15 ค่ำ สำหรับการจัดงานเดือนสิบประจำปีจะเริ่มตั้งแต่วันแรม 9 ค่ำ เดือน 10 ถึง วันขึ้น 3 ค่ำ เดือน 11 ของทุกปี รวม 10 วัน 10 คืน

การปฏิบัติพิธีกรรมการทำบุญสารทเดือนสิบ มี 3 ขั้นตอน คือ

1. การจัดหมรับและยกหมรับ จะจัดเตรียมสิ่งของที่ใช้จัดหมรับ เริ่มขึ้นในวันแรม 13 ค่ำ วันนี้เรียกว่า “วันจ่าย” ตลาดต่าง ๆ จึงคึกคักและคลาคล่ำไปด้วยชาวบ้านที่จะซื้ออาหารแห้ง พืชผักที่เก็บไว้ได้นาน ข้าวของเครื่องใช้ในชีวิตรประจำวัน และขนมที่เป็นสัญลักษณ์ของสารทเดือนสิบ จัดเตรียมไว้สำหรับใส่หมรับ และสำหรับนำไปมอบให้ผู้ใหญ่ที่ตนเคารพนับถือ

การจัดหมรับเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้บรรพบุรุษ

ลักษณะของการจัดหมรับ ชั้นล่างสุด จะจัดบรรจุสิ่งของประเภทอาหารแห้ง ลงไว้ที่ ก้นภาชนะ ได้แก่ ข้าวสาร พริก เกลือ หอม กระเทียม กะปิ น้ำปลา รวมทั้งบรรดาปลาเค็ม เนื้อเค็ม กุ้งแห้ง เครื่องปรุงอาหารที่จำเป็น ชั้นที่สอง จัดบรรจุอาหารประเภทพืชผักที่เก็บไว้ได้นาน เช่น มะพร้าว หัวมัน กล้วยแก่ อ้อย หรือพืชผักตามฤดูกาล ชั้นที่สาม จัดบรรจุสิ่งของประเภทของใช้ในชีวิตรประจำวัน เช่น น้ำมันพืช ไม้ขีดไฟ บุหรี่ ยาเส้น ธูปเทียน ยาสามัญประจำบ้าน ฯลฯ ชั้นบนสุด ใช้บรรจุประดับประดาด้วยขนมอันเป็นสัญลักษณ์ของสารทเดือนสิบ ได้แก่ ขนมพอง ใช้เป็นสัญลักษณ์แทนเรือแพที่บรรพบุรุษใช้ข้ามห้วงมหรณพ ขนมลา ใช้เป็นสัญลักษณ์แทนแพพรรณ เครื่องนุ่งห่ม เหตุเพราะขนมลามีรูปทรงดั่งผ้าถักทอ พับแผ่เป็นผืนได้ ขนมกง (ขนมไข่ปลา) ใช้เป็น

สัญลักษณ์แทนเครื่องประดับ เหตุเพราะรูปทรงมีลักษณะคล้ายกำไล แหวน ขนมห้า ใช้เป็นสัญลักษณ์แทนลูกสะบ้า

สำหรับใช้เล่นต้อนรับสงกรานต์ ขนมติห้า ใช้เป็นสัญลักษณ์แทนเงิน เบี้ย สำหรับใช้สอย หรือขนมอื่น ๆ ที่บรรพบุรุษและญาติที่ล่วงลับได้นำไปใช้ประโยชน์

ขนมสัญลักษณ์ของสารทเดือนสิบเมืองคอน

3. การฉลองหมรับและการบังสุกุล วันแรม 15 ค่ำ เดือนสิบ ซึ่งเป็นวันสารทเรียกว่า “วันหลอมหมรับ” เป็นวันที่นำอาหารคาวหวานไปทำบุญเลี้ยงพระที่วัดครั้งใหญ่ และทำพิธีบังสุกุลเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้วิญญาณที่ไม่มีลูกหลานมาทำบุญให้ ขณะเดียวกันก็ทำพิธีฉลองสมโภชหมรับที่ยกมา การทำบุญวันนี้เป็นการส่งบรรพบุรุษและญาติพี่น้องให้กลับไปยังเมืองนรก นับเป็นวันสำคัญ

วันหนึ่งซึ่งเชื่อกันว่าหากไม่ได้กระทำพิธีกรรมในวันนี้ บรรพบุรุษที่ล่วงลับจะไม่ได้รับส่วนกุศล ทำให้เกิดทุกข์เวทนาด้วยความมอดอยาก ลูกหลานที่ยังมีชีวิตอยู่ก็จะกลายเป็นคนอกตัญญู

การทำบุญฉลองหมรับ

4. การตั้งเปรตและการชิงเปรตเสร็จจากการฉลองหมรับและถวายภัตตาหารแล้วนิยมนำขนมอีกส่วนหนึ่งไปวางไว้ตามบริเวณวัดโคนไม้ใหญ่ หรือกำแพงวัด เรียกว่า “ตั้งเปรต” เป็นการแผ่ส่วนกุศลให้เป็นสาธารณทานแก่ผู้ล่วงลับที่ไม่มีญาติหรือญาติไม่ได้มาร่วมทำบุญ บางวัดนิยมสร้างร้านขึ้นเพื่อสะดวกแก่การตั้งเปรตเรียกว่า “หลาเปรต” เมื่อตั้งขนมผลไม้และเงินทำบุญเสร็จแล้วก็นำสายสิญจน์ที่ได้บังสุกุลแล้วมาผูกเพื่อแผ่กุศลด้วย เมื่อเสร็จพิธีสงฆ์แล้วก็จะเก็บสายสิญจน์ให้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่เข้าไปแย่งขนมกันเรียกว่า “ชิงเปรต” เพราะมีความเชื่อว่าของที่เหลือจากการเซ่นไหว้บรรพบุรุษถ้าใครได้กินจะได้กุศลแรงเป็นมงคลแก่ชีวิต

การตั้งเปรตและการชิงเปรต

ประเพณีสารทเดือนสิบของชาวนครศรีธรรมราช ที่ยึดถือกันมาตามวัฒนธรรมท้องถิ่น มีสาระสำคัญ ดังนี้

1. เป็นการแสดงความกตัญญูตเวทีต่อบรรพบุรุษ โดยรำลึกถึงคุณความดีของบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว
2. เป็นโอกาสได้รวมญาติที่อยู่ห่างไกลได้มาพบปะซักถามสารทุกข์สุกดิบต่อกันและได้โอกาสทำบุญร่วมกัน
3. เป็นการเก็บเสปียงอาหารมีทั้งพืชผักอาหารแห้ง อาหารสำเร็จรูปจัดนำไปถวายในรูปหมรับหรือสำรับ เพื่อที่ทางวัดจะได้เก็บรักษาไว้เป็นเสปียงสำหรับพระภิกษุสงฆ์ในฤดูฝน

เพื่อเป็นการแสดงออกถึงความสนุกสนานรื่นเริงประจำปี เป็นสิ่งที่มีอยู่ในทุกประเพณีของชาวนคร แต่ประเพณีนี้มีชื่อเสียงมากที่สุด ได้จัดขึ้นอย่างยิ่งใหญ่ทุก ๆ ปี เรียกว่า “งานเดือนสิบ” ซึ่งได้จัดควบคู่กับประเพณีสารทเดือนสิบมาตั้งแต่ พ.ศ. 2466 จนกระทั่งถึงปัจจุบัน

ขบวนแห่หมรับเทศกาลสารทเดือนสิบเมืองคอน

โดยสรุปประเพณี พิธีการ และความเชื่อ เรื่องสารทเดือนสิบมีขึ้นด้วยเหตุผลหลายประการตามความเชื่อของพุทธศาสนิกชนชาวนครศรีธรรมราชที่เชื่อว่าบรรพบุรุษ อันได้แก่ ปู่ ย่า ตา ยาย และญาติพี่น้องที่ล่วงลับไปแล้ว หากทำความดีไว้เมื่อครั้งยังมีชีวิตอยู่จะเข้าไปเกิดในสรวงสวรรค์ แต่หากทำความชั่วจะตกนรกกลายเป็นเปรต ต้องทนทุกข์ทรมานในอเวจีต้องอาศัยผลบุญที่ลูกหลาน อุทิศส่วนกุศลให้ในแต่ละปีมายังชีพ โอกาสนี้ลูกหลานและผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่จึงนำอาหารไปทำบุญที่วัด เป็นการแสดงออกถึงความกตัญญูต่เวทิต เป็นประเพณีอันดีงามที่ควรสืบทอดต่อไป

2. ประเพณีแห่ผ้าขึ้นธาตุ

ประเพณีแห่ผ้าขึ้นธาตุ เป็นประเพณีหนึ่งที่เป็นเอกลักษณ์ของเมืองนครศรีธรรมราช แก่นแท้อยู่ที่การบูชาพระพุทธเจ้าอย่างใกล้ชิดโดยใช้องค์พระบรมธาตุเจดีย์เป็นตัวแทนของพระพุทธองค์ เป็นประเพณีที่ฝังแน่นอยู่ในจิตใจของพุทธศาสนิกชนชาวนครศรีธรรมราชและชาวจังหวัดใกล้เคียง ชาวนครได้ร่วมมือร่วมใจกันบริจาคเงินตามกำลังศรัทธานำเงินที่ได้ไปซื้อผ้ามาเย็บติดต่อกันเป็น แถบยาว แล้วจัดขบวนแห่ผ้าขึ้นห่มพระบรมธาตุเจดีย์ ในที่นี้จะกล่าวถึงประเพณีแห่ผ้าขึ้นธาตุ ดังต่อไปนี้

ประเพณีแห่ผ้าขึ้นธาตุเมืองคอน

ในสมัยพระเจ้าศรีธรรมโศกราชเป็นกษัตริย์ครองตามพรลิงค์(นครศรีธรรมราช) อยู่ ณ ได้มีการบูรณะปฏิสังขรณ์พระบรมธาตุเจดีย์ครั้งใหญ่และแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 1773 ขณะที่เตรียม สมโภชพระบรมธาตุอยู่นั้น ชาวปากพนังมากราบทูลว่า คลื่นได้ซัดเอาผ้าแถบยาวผืนหนึ่งซึ่งมี

ภาพเขียนเรื่องพุทธประวัติมาขึ้นที่ชายหาดปากพ่อง ชาวปากพ่องเก็บผ้านั้นถวายพระเจ้าศรีธรรมโศกราช พระองค์รับสั่งให้ชักผ้านั้นจนสะอาดเห็นภาพวาดพุทธประวัติ เรียกว่า “ผ้าพระบฏ” จึงรับสั่งให้ประกาศหาเจ้าของ ได้ความว่าชาวพุทธจากหงสาวดีกลุ่มหนึ่ง จะนำผ้าพระบฏไปบูชาพระพุทธบาท

← ผ้าพระบฏจะเป็นภาพ
เรื่องราวเกี่ยวกับพุทธ
ประวัติ

ที่ลังกา แต่ถูกพายุพัดพามาขึ้นชายฝั่งปากพ่อง เหลือผู้รอดชีวิตสิบคนพระเจ้าศรีธรรมโศกราชทรงมีความเห็นว่าควรนำผ้าพระบฏไปห่มพระบรมธาตุเจดีย์ เนื่องในโอกาสสมโภชพระบรมธาตุ แม้จะไม่ใช่พระพุทธบาทตามที่ตั้งใจ แต่ก็เป็พระบรมสารีริกธาตุซึ่งเจ้าของผ้าพระบฏก็ยินดี การแห่ผ้าขึ้นธาตุจึงมีขึ้นตั้งแต่ปีนั้นและดำเนินการสืบต่อมา จนกลายเป็นประเพณีสำคัญของชาวนครศรีธรรมราชในปัจจุบัน แต่เดิมการแห่ผ้าขึ้นธาตุนิยมจัดปีละสองครั้ง ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือนสาม (วันมาฆบูชา) และวันขึ้น 15 ค่ำ เดือนหก (วันวิสาขบูชา) โดยนำผ้าไปห่มองค์พระบรมธาตุเจดีย์ ณ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร ปัจจุบันนิยมทำกันในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือนสาม (วันมาฆบูชา) มากกว่า

ผ้าพระบฏ

การเตรียมผ้าพระบฏ ผ้าที่นำขึ้นแท่นองค์พระธาตุเจดีย์ มักจะนิยมใช้สีขาว เหลือง และแดง พุทธศาสนิกชนคนใดต้องการห่มผ้าพระธาตุ จะตระเตรียมผ้าขนาดความยาว ตามความศรัทธาของตน เมื่อไปถึงวัดจะนำผ้ามาผูกต่อกันเป็นขนาดยาวที่สามารถห่มพระบรมธาตุรอบองค์ได้ หากใครต้องการทำบุญร่วมด้วยก็จะบริจาคเงินสมทบในขบวนผ้าพระบฏนี้ก็ได้

ผ้าพระบฏพระราชทาน

การจัดขบวนแห่ผ้าขึ้นธาตุ เมื่อถึงวันแห่ผ้าขึ้นธาตุ มีการจัดอาหารคาวหวาน เครื่องอุปโภคและบริโภคไปถวายพระสงฆ์ในวัดพระบรมธาตุวรมหาวิหาร โดยการหาบคอนกันไปเป็นขบวนแห่ที่สวยงามพร้อมนำผ้าพระบฏไปวัดด้วย ผ้าพระบฏจะเขียนภาพพุทธประวัติ

ขบวนแห่ผ้าขึ้นธาตุ

เดิมการแห่ผ้าขึ้นธาตุจะนัดหมายโดยพร้อมเพรียงกันเป็นขบวนใหญ่ แต่ในปัจจุบัน การเดินทางสะดวกขึ้น ผู้คนที่ศรัทธาก็มาจากหลายทิศทาง ต่างคนต่างคณะ ต่างจึงเตรียมผ้ามาห่ม พระธาตุ ใครจะตั้งขบวนแห่ผ้าขึ้นธาตุในเวลาใดก็ได้แต่ความสะดวก ขบวนแห่ผ้าขึ้นธาตุจึงมีตลอดทั้ง วันโดยไม่ขาดสาย เดิมขบวนแห่ผ้าขึ้นธาตุทุกขบวน นิยมใช้ดนตรีพื้นบ้านนำหน้าขบวน ได้แก่ ดนตรี หนังตะลุง ดนตรีโนรา แต่ในปัจจุบันเปลี่ยนมาเป็นกลองยาวบรรเลงจังหวะที่ครึกครื้น เพื่อช่วยให้เกิดความพลัดพลิน ขบวนแห่ผ้าขึ้นธาตุจะเดินเป็นแถวเรียงเป็นริ้วยาวไปตามความยาวของผืนผ้า ทุกคนชู (เทิน) ผ้าพระบรมธาตุไว้เหนือศีรษะ ทั้งนี้เพราะเชื่อกันว่าผ้าพระบรมธาตุเป็นเครื่องสักการะ พระพุทธเจ้าจึงควรถือไว้ในระดับสูงกว่าศีรษะ การถวายผ้าพระบรมธาตุ เมื่อแห่ถึงวัดพระมหาธาตุ วรมหาวิหารแล้วจะทำพิธีถวายผ้าพระบรมธาตุ โดยมีหัวหน้าคณะกล่าวนำด้วยภาษาบาลีแล้วตามด้วย คำแปลซึ่งมีใจความว่า “ข้าแต่พระผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายผ้าห่มพระธาตุนี้แก่ พระพุทธเจ้า เพื่อเป็นพุทธบูชา ข้าพเจ้าทั้งหลายขอกราบไหว้ซึ่งเจดีย์ทั้งหลายในสถานที่นี้ ขออาณิสส แห่งบุญกุศล ของข้าพเจ้าทั้งหลายจงมีแก่ข้าพเจ้าและญาติมิตรทั้งหลายเพื่อความสุขความเจริญตลอด กาลนานเทอญ” การนำผ้าขึ้นห่มองค์พระธาตุเจดีย์ หลังจากกล่าวคำถวายผ้าพระบรมธาตุเรียบร้อยแล้ว จะแห่ทักษิณาวัตรรอบองค์พระบรมธาตุเจดีย์ 3 รอบ แล้วนำผ้าสู่วิหารพระทรงม้า เมื่อถึงตอนนี้อยู่ ร่วมในขบวนแห่จะส่งผู้แทนเพียงสามหรือสี่คนสมทบกับเจ้าหน้าที่ของวัดนำผ้าพระบรมธาตุขึ้นโอบรอบ พระบรมธาตุเจดีย์ ไม่สามารถขึ้นไปรอบกำแพงแก้วได้หมดทั้งขบวน เพราะลานภายในกำแพงแก้ว คับแคบและเป็นเขตหวงห้าม และเชื่อว่าที่ฐานพระบรมธาตุเจดีย์ มีพระบรมสารีริกธาตุประดิษฐานอยู่ หากเดินบนลานกำแพงแก้วเป็นการไม่เคารพพระพุทธรูป

ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบปฏิบัติไปจากเดิมบ้าง โดยได้ยกเลิกการนำ ภัตตาหาร เครื่องอุปโภคและบริโภคที่นำไปทำบุญถวายพระ การประดับตกแต่งผ้าพระบรมธาตุก็ลด หรือตัดไปยังมีก็เฉพาะแต่ผ้าพระบรมธาตุของบางหน่วยงาน เช่น สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช และ วิทยาลัยศิลปหัตถกรรมนครศรีธรรมราช เป็นต้น

ชาวนครศรีธรรมราช เชื่อว่าการทำบุญและการกราบไหว้บูชาที่ให้ได้กุศลจริง จะต้อง ปฏิบัติต่อพระพักตร์และให้ใกล้ชิดกับพระพุทธเจ้าให้มากที่สุด แม้พระพุทธเจ้าเสด็จปรินิพพานแล้ว แต่ก็มีสัญลักษณ์ของพระพุทธองค์อยู่ ได้แก่ พระบรมธาตุเจดีย์ พระพุทธรูป เป็นต้น การกราบไหว้ บูชาสิ่งเหล่านี้เท่ากับเป็นการกราบไหว้บูชาพระพุทธเจ้าโดยตรง ด้วยเหตุนี้ชาวพุทธในนครศรีธรรมราช จากทุกที่จึงมุ่งหมายมาสักการะบูชาองค์พระบรมธาตุเจดีย์ เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต ปีหนึ่ง จะต้องมาห่มผ้าพระธาตุครั้งหนึ่งไม่ให้ขาด แสดงให้เห็นถึงลักษณะสังคมของนครศรีธรรมราช ที่ยึดมั่นในพระพุทธศาสนา ทำบุญเพื่ออุทิศเป็นพุทธบูชา พระบรมธาตุเจดีย์ จึงเป็นศูนย์รวมจิตใจ และความศรัทธาของพุทธศาสนิกชนจนกระทั่งปัจจุบัน

3. ประเพณีให้ทานไฟ

ประเพณีการให้ทานไฟเป็นประเพณีที่ชาวนครศรีธรรมราชปฏิบัติสืบต่อกันมาช้านาน เป็นประเพณีบุญที่จังหวัดใกล้เคียงไม่มี หรือมีแต่อาจสูญหายไปแล้ว แต่ในนครศรีธรรมราชยังคงปฏิบัติอยู่กันจนทุกวันนี้ กล่าวคือเมื่อถึงหน้าหนาว เมื่อตนรู้สึกหนาวก็เป็นห่วงว่าสถาบันอันเป็นที่เคารพของตนคือภิกษุในบวรพระพุทธศาสนาจะได้รับความหนาวเย็น ซึ่งเป็นการไม่เหมาะสม จึงได้ประกอบพิธีนี้ขึ้นเพื่อช่วยให้พระสงฆ์สุขสบาย และนำความสุขใจมาสู่ผู้ปฏิบัติ จึงได้ยึดถือเป็นประเพณีสืบต่อกันมาถึงปัจจุบัน และจะขอกกล่าวถึงรายละเอียดของประเพณีการให้ทานไฟดังนี้

ประเพณีการให้ทานไฟ

นครศรีธรรมราช ตั้งอยู่ติดชายฝั่งทะเล ลักษณะภูมิอากาศเป็นแบบร้อนชื้น ในหน้าหนาวก็ไม่หนาวจัด เพียงแต่คนรู้สึกที่อากาศเย็นลงกว่าปกติ เนื่องจากไม่เคยชินกับอากาศที่หนาวเย็นลง ตอนย่ำรุ่งเช้ามีดจิ่งลุกขึ้นมาก่อไฟผิงเพื่อสร้างความอบอุ่น ประกอบกับชาวนครศรีธรรมราชยึดมั่นในพระพุทธศาสนา พุทธศาสนิกชนจึงพากันก่อกองไฟในวัดใกล้บ้าน แล้วนิมนต์พระภิกษุสงฆ์มาผิงไฟให้ได้รับความอบอุ่นด้วย

ระยะเวลาดำเนินการ การให้ทานไฟไม่มีกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนตายตัวแล้วแต่ความสะดวกในการนัดหมาย แต่ส่วนใหญ่จะปฏิบัติในช่วงเดือนยี่ ซึ่งเป็นช่วงที่มีอากาศหนาวเย็นที่สุด ชาวบ้านจะนัดหมายไปพร้อมกันในเวลาอย่างรุ่งหรือตอนเช้ามืด ซึ่งจะเป็นวันไหนก็ได้

พิธีกรรมการประกอบประเพณีให้ทานไฟ กระทำกันในช่วงเวลาที่อากาศหนาวจัดที่สุด กล่าวคือ แต่เดิมในเวลาเช้าตรู่ของวันที่มีอากาศหนาว พุทธศาสนิกชนได้พร้อมใจกันไปวัด แล้วช่วยกันก่อไฟกองโตขึ้นทั่ววัด แล้วนิมนต์พระภิกษุสงฆ์มาฝังไฟเพื่อช่วยให้ร่างกายอบอุ่น และยังได้มีการทำขนมชนิดต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการก่อไฟให้พระภิกษุสงฆ์ และนำขนมที่ทำเสร็จในทันทีนั้นไปถวายพระ

นัยว่าเพื่อให้ได้กุศลเพิ่มขึ้น ขนมที่ทำจะเป็นขนมพื้นบ้านง่ายๆ เช่นขนมเบื้อง ขนมครก ขนมจู้จุน ข้าวเกรียบปากหม้อ เป็นต้น เมื่อขนมสุกแล้วนิมนต์พระสงฆ์มาที่โรงฉันโดยการปูเสื่อไว้รอบกองไฟ เมื่อพระสงฆ์ฉันเสร็จแล้วก็ให้ศีล เป็นอันจบพิธี

การทำบุญให้ทานไฟนิยมทำกันตอนเช้าตรู่

สาระสำคัญของการทำบุญให้ทานไฟของคนนครคือ

1. เป็นโอกาสหนึ่งที่ได้นัดหมายพร้อมกันในตอนเช้ามีด เพื่อร่วมทำบุญเลี้ยงพระ รวมทั้งร่วมรับประทานอาหารกันเป็นที่สนุกสนาน ซึ่งเป็นการสร้างสามัคคีในหมู่คณะได้ดียิ่ง
2. ทำให้มีสุขภาพดีมีพละกำลังแข็งแรง เพราะการตื่นนอนตอนเช้าตรู่ได้รับอากาศบริสุทธิ์ทำให้มีความสดชื่นเบิกบาน
3. เมื่อได้ปฏิบัติตามประเพณีแล้วย่อมทำให้เกิดความสุขใจเบิกบานใจในผลบุญที่ตนได้กระทำ อีกทั้งยังได้เป็นแบบอย่างแก่ลูกหลานของตนด้วย

ประเพณีการให้ทานไฟในปัจจุบันได้เปลี่ยนไปจากเดิมบ้างเล็กน้อย กล่าวคือ แต่เดิมพุทธศาสนิกชนจะไปทำขนมที่วัดพร้อม ๆ กับก่อไฟให้ภิกษุสงฆ์ได้ผิงในวันนี้อากาศหนาวเย็นที่สุด แต่เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจเปลี่ยนไป การจะไปทำขนมอยู่ที่วัดอาจทำให้เสียเวลาในการประกอบอาชีพ ขนมที่ถวายพระในวันให้ทานไฟจึงเป็นขนมที่ทำสำเร็จจากบ้าน เมื่อไปถึงวัดก็ก่อไฟให้พระภิกษุสงฆ์ผิงและประเคนขนมถวาย เป็นอันเสร็จพิธี

4. ประเพณีลากพระ

ประเพณีลากพระหรือชักพระ เป็นประเพณีแห่พระของชาวภาคใต้โดยเฉพาะจังหวัด นครศรีธรรมราช ด้วยวิธีการลากหรือชักพระพุทธรูป ซึ่งประดิษฐานอยู่บนบุษบกที่ประดิษฐ์ขึ้นอย่าง สวยงาม แห่แหนไปทั่วเมือง เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้สักการะบูชาและถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์ ประเพณีลากพระ เป็นการแสดงออกถึงความพร้อมเพรียง สามัคคีพร้อมใจกันในการทำบุญทำทาน

ประเพณีลากพระ

ประเพณีลากพระเป็นประเพณีพราหมณ์และพุทธศาสนิกชนปฏิบัติสืบทอดกันมา สันนิษฐานว่าประเพณีนี้เกิดขึ้นครั้งแรกในประเทศอินเดีย ที่นิยมเอาเทวรูปออกแห่ในโอกาสต่าง ๆ ต่อมาพุทธศาสนิกชนได้นำเอาคติความเชื่อดังกล่าวมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับความเชื่อทางพุทธ ศาสนา ซึ่งเชื่อกันว่า เมื่อครั้งที่พระพุทธเจ้าเสด็จไปจำพรรษา ณ สวรรค์ชั้นดาวดึงส์เพื่อโปรด พระมารดา เมื่อครบพรรษาจึงเสด็จมายังโลกมนุษย์ พุทธศาสนิกชนจึงมารอรับเสด็จ แล้วอัญเชิญ พระพุทธเจ้าขึ้นประทับบน บุษบกแล้วแห่ไปรอบเมืองในตอนเช้าตรู่ของวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ซึ่งเป็นวันออกพรรษานั้น พุทธศาสนิกชนที่ทราบกำหนดการเสด็จกลับของพระพุทธองค์ต่างแสดง ความยินดีมารอรับเสด็จอย่างเนืองแน่น พร้อมกับเตรียมภัตตาหารไปถวายด้วย แต่เนื่องจาก พุทธศาสนิกชนที่มารอรับเสด็จมีเป็นจำนวนมากจึงไม่สามารถจะเข้าไปถวายภัตตาหารถึงพระพุท ธองค์ได้ทั่วทุกคน จึงจำเป็นต้องเอาภัตตาหารห่อไปไม้ส่งต่อ ๆ กันเข้าไปถวายส่วนคนที่อยู่ไกลออกไป มาก ๆ จะส่งต่อ ๆ กันก็ไม่ทันใจ จึงใช้วิธีห่อภัตตาหารด้วยใบไม้โยนไปบ้าง ปาบ้าง เข้าไปถวายเป็น ที่ไกลหull โดยถือว่าเป็นการถวายที่ตั้งใจด้วยความบริสุทธิ์ด้วยแรงอธิษฐานและอภินิหารแห่งพระ พุทธองค์ ภัตตาหารเหล่านั้นไปตกในบาตรของพระพุทธองค์ทั้งสิ้น เหตุนี้จึงเกิดประเพณี "ห่อต้ม"

"ห่อปัด" ขึ้น เพื่อเป็นการแสดงถึงความปิติยินดีที่พระพุทธรองค์เสด็จกลับจากดาวดึงส์ พุทธศาสนิกชน ได้อัญเชิญพระพุทธรองค์ขึ้นประทับบนบุษบกที่เตรียมไว้ แล้วแห่แหนกันไปยังที่ประทับของพระพุทธรองค์ โดยตกลงนัดหมายลากพระไปยังจุดศูนย์รวม วันรุ่งขึ้น แรม 2 ค่ำ เดือน 11 จึงลากพระกลับวัด รูปแบบการลากพระ ขึ้นอยู่กับสภาพภูมิศาสตร์ของแต่ละท้องถิ่นว่าจะสะดวกแบบใด ซึ่งประเพณีลากพระของชาวนครศรีธรรมราชกระทำมียู่ 2 ประการ คือ

1. การลากพระบก

ใช้เชือกแบ่งผูกเป็น 2 สาย เป็นสายผู้หญิงและสายผู้ชาย ใช้โพน ฆ้อง ระฆัง เป็นเครื่องตีให้จังหวะในการลากพระ คนลากจะเบียดเสียดกันสนุกสนานและประสานเสียงร้องบทลากพระเพื่อผ่อนคลาย ตัวอย่างบทร้องที่ใช้ลากพระ คือ อีสาระพา เอโล เอโล ไอ้ไทรกลมกลม ห้วนมสาวสาว ไอ้ไทรยาวยาว สาวสาวชอบใจ

การลากพระบก

2. การลากพระน้ำ มักเป็นวัดที่อยู่ใกล้ริมน้ำ จะสนุกกว่าการลากพระทางบก เพราะสภาพการเอื้ออำนวยต่อกิจกรรมอื่น ๆ เช่น สะดวกในการลากพระ ง่ายแก่การรวมกลุ่มกันจัดเรือพาย แหล่งลากพระน้ำที่มีชื่อเสียงของจังหวัดนครศรีธรรมราช คือ ที่ อำเภอปากพนัง มีกิจกรรมแข่งขันพายเรือในแม่น้ำปากพนังให้นักท่องเที่ยวได้ชมอีกด้วย

การลากพระน้ำ

ส่วนพิธีกรรมการลากพระ ก่อนจะถึงวันชักพระประมาณ 7 - 10 วัน วัดจะมีการ “คุมพระ” หรือประโคมตะโพน หรือกลอง เป็นการส่งสัญญาณให้ชาวบ้านทราบว่าจะมีการชักพระ เพื่อชาวบ้านจะได้เตรียมตัว เช่น ประดับตกแต่งนวมพระหรือบุษบกประดิษฐานพระพุทธรูปโดยสมมุติ ให้เป็นที่ประทับของพรพพุทเจ้า แล้วอัญเชิญพระพุทธรูป เรียกว่า พระลาก คือ พระพุทธรูปยืน ที่นิยม คือ พระพุทธรูปปางอุ้มบาตร ในตอนนี้บางวัดจะทำพิธีทางไสยศาสตร์ เพื่อให้การลากพระราบรื่น ปลอดภัย ตอนเช้าของวันชักพระ ชาวบ้านจะทำบุญตักบาตร ถวายภัตตาหารเช้าแล้วชักลากเรือพระมาชุมนุมกัน ณ จุดใดจุดหนึ่งตามแต่คณะกรรมการจะตกลงกัน เมื่อถึงเวลาเพล ชาวบ้านจะนิมนต์พระสงฆ์จากทุกวัดมารวมกัน ชาวบ้านทำบุญตักบาตรและถวายภัตตาหารเพลแด่พระภิกษุสงฆ์เสร็จแล้วชาวบ้านจะรับประทานอาหารร่วมกัน ตอนบ่ายมีการเล่นสนุกสนานโดยการแข่งเรือพระกัน มีการเล่นขว้างโคลน เล่นกีฬาซัดตัมหรือปาตัม มีการแข่งเรือพาย มีการประกวดเรือพระ มีการประชันเสียงตะโพน มีการประกวดเทพีงานชักพระ และมีมหรสพต่าง ๆ บางแห่งชาวบ้านจะชักเรือพระกลับวัดในตอนเย็นวันนั้น แต่บางแห่งอาจมีการสมโภชหรือจัดงานวันชักพระกัน 3 - 7 วัน มีการประกวดต่าง ๆ มีการแสดงมหรสพ เช่น หนังตะลุง มโนราห์ รำวง มวย ฯลฯ เป็นที่สนุกสนาน แล้วค่อยลากเรือพระกลับวัดเมื่อเสร็จงาน

การตกแต่งเรือพระลาก

สาระสำคัญของประเพณีลากพระ มีดังนี้

1. ชาวบ้านเชื่อว่า อานิสงส์ในการลากพระ จะทำให้ฝนตกตามฤดูกาล เกิดคติความเชื่อว่า "เมื่อพระหลบหลัง ฝนจะตกหนัก" นมพระจึงสร้างสัญลักษณ์พญานาค เพราะเชื่อว่าให้น้ำ การลากพระ จึงสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในสังคมเกษตร
2. เป็นประเพณีที่ปฏิบัติตามความเชื่อว่า ใครได้ลากพระทุกปี จะได้บุญมาก ส่งผลให้พบความสำเร็จในชีวิต ดังนั้นเมื่อนมพระลากผ่านหน้าบ้านของใคร คนที่อยู่ในบ้านจะออกมาช่วยลากพระ และคนบ้านอื่นจะมารับทอลากพระต่ออย่างไม่ขาดสาย เป็นการปฏิบัติตามความเชื่อ
3. เกิดแรงบันดาลใจ แต่งบทร้อยกรองสำหรับขับร้องในขณะที่ช่วยกันลากพระ ซึ่งมักจะเป็นบทกลอนสั้น ๆ ตลก ขบขัน และโต้ตอบกัน ได้ฝึกทั้งปัญญาและปฏิภาณไหวพริบ
4. เป็นการแสดงออกถึงความพร้อมเพรียง ความสามัคคีพร้อมใจในการทำบุญทำทาน และเกิดความสุขสนาน

ปัจจุบันประเพณีลากพระหรือชักพระได้มีการปรับเปลี่ยนแต่งเติมให้แตกต่างออกไป จากเดิมหลายอย่าง เช่น เปลี่ยนจากที่เคยใช้เรือ 2 - 3 ลำ มาตรึงให้ติดกันทำเป็นเรือพระมาใช้เรือ

เพียงลำเดียวทำเรือพระ หรือใช้เรือหางยาวแทนเรือเฟี้ยวหรือเรือยาว ส่วนการชักพระทางบกก็ใช้รถยนต์แทนล้อเลื่อน มีการใช้วัสดุสมัยใหม่จำพวกโฟมมาประดับตกแต่งเรือพระ มีการนำเอากลองยาวมาประกอบขบวนแห่ บางวัดมีการวางหีบไว้ในเรือพระเพื่อรับเงินบริจาค บางท้องถิ่นอาจจัดให้มีงานบันเทิงต่าง ๆ หรือการประกวดหลายอย่างเข้ามาประกอบในประเพณีชักพระด้วย

5. ประเพณีสวดด้าน

การสวดด้านเป็นประเพณีท้องถิ่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการสวดหนังสือ (อ่านเป็นทำนองเสนาะ) ประเภทนิทานต่าง ๆ ในวันพระที่วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร ที่เรียกประเพณีนี้ว่าสวดด้านก็เพราะการสวดกระทำที่ “พระด้าน” ในที่นี้จะกล่าวถึงประเพณีการสวดด้านดังต่อไปนี้

การสวดด้าน

ในวันธรรมสวนะพุทธศาสนิกชนจะมาทำบุญฟังธรรมกัน ณ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร ซึ่งถือกันว่าเป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนาแม่โบราณ จึงมีชาวบ้านมาทำบุญกันมากเป็นพิเศษ สถานที่ที่จัดให้มีภิกษุสงฆ์มาเทศนา คือ ในวิหารคดหรือพระระเบียง ชาวนครศรีธรรมราช เรียกว่า “ด้าน” การเทศน์ของพระภิกษุสงฆ์จะมีด้านละหนึ่งธรรมาสน์เป็นอย่างน้อย การไปฟังเทศน์ฟังธรรมชาวบ้านจะต้องเตรียมตัวไปนั่งรอที่พระระเบียงก่อนที่พระสงฆ์จะไปถึง ในขณะที่นั่งรอ บางคนก็พูดคุยสนทนาเรื่องราวต่าง ๆ บางคนก็มีเรื่องราวมาบอกเล่าสู่กันฟัง บางคนนั่งอยู่เฉย ๆ ทำให้น่าเบื่อ

ในที่สุดจึงเกิดความคิดเห็นพ้องกันว่าควรหาหนังสือมาสวดจนกว่าพระจะมาเทศน์ เพื่อจะได้ฟังกันได้ทั้งความเพลิดเพลินและความรู้เป็นคติสอนใจ จึงเกิดประเพณีสวดด้านขึ้น

การสวดด้านจะมีเฉพาะในวันพระหรือในวันธรรมสวนะ (ขึ้นหรือแรม 8 ค่ำ และขึ้นหรือแรม 15 ค่ำ) เวลาก่อนเพล ก่อนพระสงฆ์จะขึ้นธรรมาสน์แสดงธรรมเทศนาให้พุทธศาสนิกชนฟังที่ระเบียงทั้งสี่ด้านในวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร

พิธีกรรมเริ่มขึ้นเมื่อพุทธศาสนิกชนนำปิ่นโตบรรจุอาหารคาวหวานและดอกไม้ธูปเทียนมานั่งรอเพื่อถวายพระสงฆ์และฟังเทศน์ ขณะนั่งรอคนสวดด้านจํานำหนังสือร้อยกรอง นิทานชาดกที่เตรียมมาสวดให้ผู้ฟังได้ฟังและหยุดสวดด้านเมื่อพระสงฆ์เข้ามาในพระระเบียง ผู้สวดด้านและผู้ฟังจึงร่วมกันทำบุญในวันธรรมสวนะ ประเพณีสวดด้านได้สูญหายไปตามความเจริญในยุคโลกาภิวัตน์ระยะหนึ่ง แต่ก็ยังคงมีการเทศนาของพระสงฆ์อยู่ ปัจจุบันนี้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครศรีธรรมราชได้จัดกิจกรรมส่งเสริมพระพุทธศาสนาจัดให้มีการสวดด้านในวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารอยู่ บางครั้งก็ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาส่งนักเรียนเข้าประกวดสวดด้านเพื่อฟื้นฟูประเพณีซึ่งปฏิบัติสืบต่อกันมาแต่โบราณในปัจจุบันจะมีพระเทศน์ในพระด้านอยู่เพียงธรรมมาสน์เดียว

พระวิหารคดเป็นสถานที่ที่ใช้ในการสวดด้าน

สาระสำคัญของการสวดด้าน มีดังนี้

1. ผู้ฟังได้ฟังสาระจากการสวดหรือการอ่านหนังสือ ได้ทั้งความรู้คติสอนใจ และความเพลิดเพลิน ส่วนผู้สวดได้ประโยชน์จากการอ่านหนังสือนับเป็นภูมิปัญญาที่ชาญฉลาดที่ช่วยให้คนรักการอ่านหนังสือและรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ทั้งยังเป็นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและการฟังแก่เด็กนักเรียนได้

การสวดด้านเป็นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน

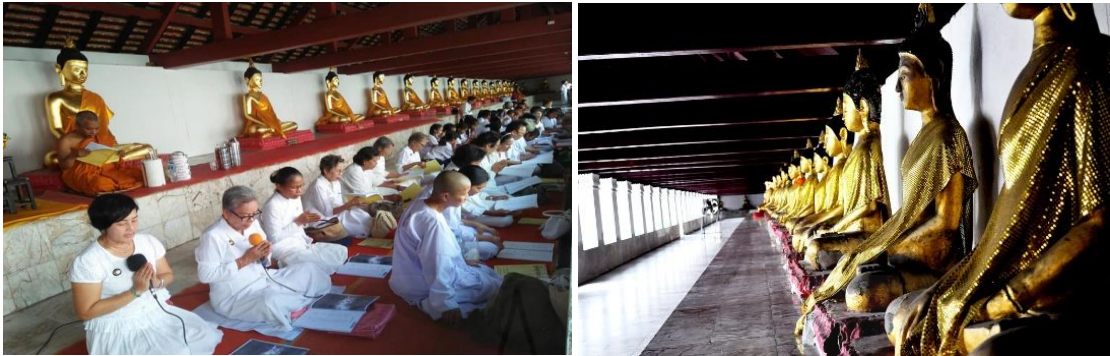
2. ได้ทราบข่าวความเป็นไปของบ้านเมือง เพราะวัดเป็นศูนย์รวมของจิตใจ
3. เกิดความรักความสามัคคีในหมู่คณะที่ไปทำบุญวัดเดียวกันสร้างแบบอย่างให้แก่

ลูกหลาน

การฟังพระธรรมเทศนาในวันธรรมสวนะก่อนมีการสวดด้าน

4. เป็นการอนุรักษ์วรรณกรรมของชาวนครศรีธรรมราชในฐานะปราชญ์ชาวบ้าน ทั้งทางด้านภาษาและวรรณกรรมมาเป็นเวลายาวนาน สมควรแก่การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวรรณกรรมท้องถิ่นไว้เป็นมรดกของท้องถิ่นที่มีคุณค่ายิ่ง

การสวดด้านเป็นการฝึกสมาธิให้จิตใสสงบ

จะเห็นได้ว่าประเพณีการสวดด้าน ได้ทั้งความรู้คติสอนใจ และความเพลิดเพลิน ส่วนผู้สวดได้ประโยชน์จากการอ่านหนังสือ นับเป็นภูมิปัญญาที่ชาญฉลาด ที่ช่วยให้คนรักการอ่านหนังสือ รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ทั้งยังเป็นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและการฟังแก่เด็กนักเรียนได้ ได้ทราบข่าวความเป็นไปของบ้านเมือง เพราะวัดเป็นศูนย์รวมของจิตใจ ชาวบ้านทุกคนจะเข้าวัดไปทำบุญ ได้สนทนาเล่าเรื่องที่ตนประสบให้เพื่อนฟัง ประเพณีสวดด้านจึงมีประโยชน์เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน สมควรแก่การฟื้นฟูให้มีประเพณีการสวดด้านต่อไป เป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาวนครศรีธรรมราชในฐานะปราชญ์ชาวบ้าน ทั้งทางด้านภาษาและวรรณกรรมมาเป็นเวลานาน ควรค่าแก่การพัฒนาวรรณกรรมท้องถิ่นไว้เป็นมรดกของท้องถิ่นที่มีคุณค่ายิ่ง

กิจกรรมท้ายบทที่ 4

เรื่อง ประเพณีของชาวเมืองคอน

คำชี้แจง กิจกรรมนี้มี 2 ตอน

ตอนที่ 1 ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. ประเพณีสารทเดือนสิบมีความสำคัญต่อนักเรียนอย่างไรบ้าง จงอธิบาย
2. ประเพณีแห่ผ้าขึ้นธาตุเมืองนครเป็นประเพณีที่แสดงถึงความเจริญทางพระพุทธศาสนาอย่างไร จงอธิบาย
3. ประเพณีการให้ทานไฟ เป็นประเพณีที่ส่งเสริมความสามัคคีในหมู่คณะ นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ จงอธิบายพร้อมบอกเหตุผล
4. ปัจจุบันนี้ประเพณีสวดด้านไม่ค่อยเป็นที่นิยมของชาวเมืองคอน นักเรียนคิดว่าเป็นเพราะสาเหตุใด และนักเรียนจะมีส่วนช่วยส่งเสริมหรืออนุรักษ์ไว้คู่เมืองนครอย่างไร
5. ในฐานะที่นักเรียนเป็นชาวเมืองคอน นักเรียนจะมีวิธีใดบ้างในการประชาสัมพันธ์ให้คนทั่วไปรู้จักประเพณีที่น่าสนใจของเมืองคอน

ตอนที่ 2 กิจกรรมเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนสำรวจประเพณีที่น่าสนใจในท้องถิ่นของนักเรียนมา 1 ประเพณี แล้วจดบันทึกนำมาเล่าให้เพื่อน ๆ ฟังในชั้นเรียน
2. ให้นักเรียนหาโอกาสไปเที่ยวงานประเพณีต่าง ๆ ในท้องถิ่น แล้วนำมาเขียนประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้มาร่วมงาน พร้อมทั้งทำแผ่นพับประชาสัมพันธ์

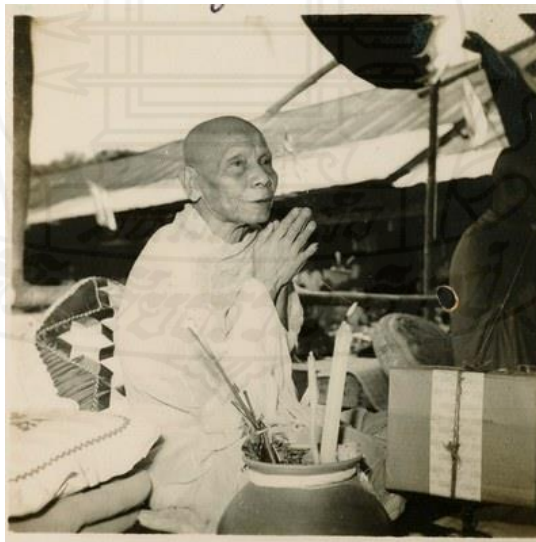
บทที่ 5

บุคคลสำคัญของชาวเมืองคอน

บุคคลสำคัญ คือ บุคคลที่ได้รับการยกย่องในเรื่องคุณงามความดีและสร้างชื่อเสียงให้กับท้องถิ่น ประเทศชาติบ้านเมืองของตน สำหรับจังหวัดนครศรีธรรมราชมีบุคคลสำคัญทั้งในอดีตและปัจจุบันที่จะกล่าวถึงดังนี้

1. พ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์

พ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์ หรือพระครูพิศิษฐ์อรรถการ เดิมชื่อ คล้าย สีนิล เกิดวันที่ 27 มีนาคม 2419 ตรงกับวันอังคาร ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 4 ปีชวด ที่บ้านโคกทือ ตำบลช้างกลาง กิ่งอำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นบุตรของนายอินทร์ นางเหนียว สีนิล มีพี่สาว 1 คน ชื่อ นางเพ็ง ลักษณะนิสัย เป็นคนมีมานะอดทน ขยันหมั่นเพียร อยู่ในโอวาทคำสั่งสอนของบิดามารดา และครูอาจารย์อย่างเคร่งครัด สุภาพ เรียบร้อย ว่านอนสอนง่าย นิสัยอ่อนโยนละมุนละไม จึงเป็นที่รักของบิดามารดา ครูอาจารย์และญาติมิตรเป็นอันมาก

พ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์

พ่อท่านได้บรรพชาเป็นสามเณร เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2438 (อายุ 19 ปี) บรรพชาที่วัดจันดี ต.หลักช้าง บรรพชาโดยอาจารย์ พระอธิการจันเจ้าอาวาสวัดจันดี (ทุ่งปอน) และพ่อท่านสามารถท่อง พระปาฏิโมกข์จนได้แม่นยำ เมื่ออายุครบ 20 ปี จึงอุปสมบทเป็นพระภิกษุ ณ อุทกุกเขปสีมา หรือศาลาน้ำ ได้รับฉายาว่า จนทสุวณโณ โดยมีพระครูกราย คงคสุวณโณ เจ้าอาวาสวัดหาดสูง เป็นพระอุปัชฌาย์ แล้วได้ไปจำพรรษา อยู่ที่วัดทุ่งปอน หรือวัดจันดี

การศึกษาเบื้องต้น พระครูพิศิษฐ์อรรถการ เริ่มศึกษาเบื้องต้นที่บ้าน โดยบิดาเป็นผู้สอน เรียนวิชาคำนวณ และวิชาอักษรโบราณ จนสามารถอ่านออกเขียนชำนานู ทั้งหนังสือไทยและหนังสือขอม ต่อมาศึกษาต่อในสำนักนายชำ ที่วัดทุ่งปอน บ้านโคกทือ จนจบหลักสูตร ต่อมาได้ไปฝึกหัดเล่นหนังตะลุงกับนายทองสาก ประกอบกับพ่อท่านคล้ายมีหน้าตาดี น้ำเสียงไพเราะ จึงมีคนติดใจการเล่นหนังตะลุงของท่านมาก การศึกษาสมัยอุปสมบท เมื่อบวชเป็นพระสงฆ์ได้ศึกษา พระธรรมวินัย ศึกษา ภาษาบาลี (มูลกัจจายณะ) ณ สำนักวัดหน้าพระบรมธาตุฯ โดยมีพระครูกาแก้ว (ศรี) เป็นอาจารย์ ต่อมาได้ศึกษาทางวิปัสสนากัมมัฏฐานที่สำนักวัดสามพัน อำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีอาจารย์ หนูเจ้าอาวาสเป็นผู้สอน

พ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์ ได้รับสมณศักดิ์เป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นตรีที่พระครูพิศิษฐ์อรรถการ ในปี พ.ศ. 2498 ต่อมาได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระครูชั้นพิเศษในนามสมณศักดิ์เดิม แต่ประชาชนทั่วไปเรียกท่านตามชื่อเดิมว่า “พ่อท่านคล้าย” ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดสวนขัน ตำบลละอาย อำเภอฉวาง ใน พ.ศ. 2445 จนมรณภาพ

ท่านเป็นเจ้าอาวาสวัดธาตุน้อย ใน พ.ศ. 2500 เนื่องจากมีการสร้างถนนผ่านกลางวัดจันดีหรือวัดทุ่งปอน ทำให้วัดถูกแบ่งออกเป็นสองส่วน ประชาชนได้ประชุมตกลงสร้างวัดใหม่ในเนื้อที่ที่แยกออกไป เรียกว่า วัดพระธาตุน้อย และแต่งตั้งให้พระครูพิศิษฐ์อรรถการ เป็นเจ้าอาวาส เมื่อท่านมรณภาพไปแล้ว วัดนี้ก็เป็นที่ประดิษฐานสรีระของท่านไว้ในโลงแก้ว

วัดธาตุน้อยสถานที่ประดิษฐานสรีระ พ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์

พระครูพิศิษฐ์อรรถการ เป็นผู้นำในการสร้างวัด พระเจดีย์ พระพุทธรูป และร่วมกันในการปฏิสังขรณ์บูรณะศาสนสถานเป็นจำนวนมาก ผลงานสำคัญ เช่น สร้างวัดมะปรางงาม ตำบลละออ อำเภอดวาง ใน พ.ศ. 2490 ต่อมา พ.ศ. 2500 ทายาทอึ้งค่ายท่าย ถวายที่ดินใกล้ตลาดนาบอน จึงสร้างวัดขึ้นเรียกชื่อตามสมณศักดิ์ว่า วัดพิศิษฐ์อรรถการาม และวัดที่สำคัญที่สุด คือ วัดพระธาตุน้อย และสร้างเจดีย์องค์ใหญ่ไว้เป็นอนุสรณ์ โดยยึดรูปแบบมาจากวัดพระมหาธาตุทั้งหมด การก่อสร้างสำเร็จในปี พ.ศ. 2513 ส่วนพระเจดีย์ที่ท่านสร้างไว้หลายองค์เช่น เจดีย์วัดสวนขัน เจดีย์บ้านควรรสวรรค์ ตำบลนาแวง อำเภอดวาง เจดีย์วัดยางค้อม อำเภอฟิปูน และที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ เจดีย์วัดสวนขัน อำเภอพระแสง และเจดีย์หน้าถ้ำขมิ้น บนภูเขาอำเภอนาสาร

ในส่วนงานด้านพัฒนาท้องถิ่น ท่านจัดได้ว่าเป็นนักพัฒนาที่ยิ่งใหญ่ตลอดชีวิตทำงาน โดยไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อยเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ได้เดินทางไปพัฒนาในที่ต่าง เช่น สร้างถนนเข้าวัดจันดี ถนนจากตำบลละออไปฟิปูน ถนนจากวัดสวนขันไปยังสถานีรถไฟคลองจันดี ถนนจากตำบลละออไปนาแวง ถนนระหว่างหมู่บ้านในตำบลละออ เป็นต้นและสร้างสะพานอีกหลายแห่ง เช่น สะพานข้ามคลองคุดด้วนเข้าวัดสวนขัน สะพานข้ามแม่น้ำตาปีจากตลาดทานพอไปนาแวง สะพานข้ามคลองเสขลา หน้าวัดมะปรางงาม สะพานข้ามคลองจันดี เป็นต้น

รูปเคารพพ่อท่านคล้ายในวัดธาตุน้อย

ด้วยเมตตาบารมีและความเคารพศรัทธาของศิษย์และประชาชน ศิษย์ยานุศิษย์และประชาชนที่เคารพนับถือ ศรัทธาพ่อท่านคล้ายได้เชื่อถือถึงความศักดิ์สิทธิ์ของวาทะ พุดอย่างไรเป็นอย่างนั้น พ่อท่านคล้ายจะพุดจากกับทุกคนด้วยใบหน้ายิ้มแย้มและแจ่มใสอารมณ์เยือกเย็นอยู่

ตลอดเวลา ท่านมักจะให้พรกับทุกคน "ขอให้มีความสุข เป็นสุข" ผู้ที่เคารพนับถือท่านต่างพากันกล่าวคำคำทูล เพราะผู้ที่ถูกคำทูลทุกรายล้วนแต่พบความวิบัติ คนส่วนมากจึงหวังที่จะได้รับคำอวยพร เพราะคำเหล่านั้นเป็นการพยากรณ์ที่แม่นยำทั้งในทางดีและทางเสื่อมเสีย

คนที่ไปนมัสการหวังที่จะได้วัตถุมงคล บ้างขอน้ำมนต์ ขานหมาก แหวน ผ้ายันต์ เหริยญรูปหล่อ รูปพิมพ์ ซึ่งพ่อท่านคล้ายก็ได้มีเมตตาให้กับทุกคน ยิ่งขานหมากของท่านหากใครได้รับจากมือท่านเป็นต้องหวงแหนอย่างที่สุด

เหริยญพ่อท่านคล้าย

ผ้ายันต์พ่อท่านคล้าย

พ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์ ได้ชื่อว่าเป็นเทวดาเมืองคอน เทพเจ้าแห่งแดนใต้ ชาวเมืองคอนเสื่อมใส ศรัทธาเป็นอย่างยิ่ง ท่านมรณภาพด้วยโรคหืด เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2513 รวมอายุได้ 96 ปี เมื่อบำเพ็ญกุศลครบ 100 วัน จึงได้บรรจุสรีระของท่านไว้ในโลงแก้ว ประดิษฐานอยู่ในองค์พระเจดีย์ในวัดพระธาตุน้อย สังขาร พ่อท่านคล้ายซึ่งว่ากันว่าแข็งเป็นหิน ชาวบ้านนับถือและศรัทธาพากันหลังไหลเข้ามาสักการะบูชาเป็นจำนวนมาก จวบจนปัจจุบัน

2. ขุนพันธุรักษ์ราชเดช

ขุนพันธุรักษ์ราชเดช เป็นนายตำรวจมือปราบชื่อดังเมื่อครั้งอดีตเจ้าของฉายา “มือปราบหนังเหนียว” “มือปราบจอมขมังเวท” “มือปราบชาติตรี” และ “มือปราบดาบแดง” ซึ่งเป็นที่เคารพนับถือของวงการข้าราชการตำรวจ และประชาชนชาวนครศรีธรรมราช ทั้งยังได้ชื่อว่าเป็นเจ้าพิธิกรรม

สำคัญของนครศรีธรรมราช โดยเฉพาะพิธีกรรมสร้างหลักเมืองนครศรีธรรมราช ท่านมีประวัติ และผลงานที่น่าศึกษาดังจะกล่าวต่อไป

ขุนพันรักรักราชเดช

พล.ต.ต.ขุนพันรักรักราชเดช หรือชื่อเดิมว่า บุตร พันรักรักร์ เกิดเมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2446 ที่บ้านอ้ายเขียว หมู่ที่ 5 ตำบลดอนตะโก อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นบุตรของ นายอ้วน นางทองจันทร์ พันรักรักร์ เริ่มเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่โรงเรียนวัดสวนปาน อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช เนื่องจากท่านมีความรู้ในวิชาเลขและหนังสืออยู่แล้วก่อนที่จะเข้าโรงเรียน ดังนั้นเมื่อเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ 1 วัน ทางโรงเรียนก็เลื่อนชั้นให้เรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และวันรุ่งขึ้นก็เลื่อนชั้นให้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นอันว่าท่านเข้าโรงเรียนได้เพียง 3 วัน ได้เลื่อนชั้นถึง 2 ครั้ง

เมื่อครั้งเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสวนปาน มีพระภิกษุอินทร์ รัตนวิจิตร เป็นผู้สอน เรียนอยู่ประมาณ 2 เดือน โรงเรียนนั้นก็ถูกยุบ ท่านจึงเข้าเรียนในชั้นเดิม ที่โรงเรียนวัดพระนคร ตำบลพระเสื่อเมือง (ปัจจุบัน คือ ตำบลในเมือง) อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช มีครูเพิ่มเติม นคร เป็นครูประจำชั้น เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นชั้นสูงสุดของโรงเรียน ในปี พ.ศ. 2456 ได้เข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่โรงเรียนวัดท่าโพธิ์วรวิหาร (หรือเบญจมาชูทิศ นครศรีธรรมราช ในปัจจุบัน)

พอเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้ไม่กี่เดือน ก็ต้องออกจากโรงเรียนเพราะป่วยเป็นโรคคุดทะราด ต้องพักรักษาตัวปีกว่า เมื่อหายจึงคิดจะกลับมาศึกษาต่อที่โรงเรียนเดิม แต่ปรากฏว่าเพื่อน ๆ ที่เคยเรียนด้วยกันเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และปีที่ 3 แล้ว จึงเปลี่ยนใจเดินทางเข้าไปศึกษาที่กรุงเทพฯ

ในปี พ.ศ. 2459 โดยไปอยู่กับ พระปลัดพลับ บุญยเกียรติ ซึ่งมีศักดิ์เป็นน้า ที่วัดส้มเกลี้ยง (วัดราชผาติการาม) ได้เรียนอยู่ที่โรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตรในปัจจุบัน เข้าเรียน พ.ศ. 2461 ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ขณะเรียนที่โรงเรียนนี้ ท่านได้เรียนวิชามวย ยูโด และยิมนาสติก จากครูหลายคน เช่น ครูย้อย ครูศิริ ครูนก ครูมณี จนมีความชำนาญในเชิงมวย ท่านสอบไล่ได้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 8 ในปี พ.ศ. 2467

ต่อมาในปี พ.ศ. 2468 จึงได้เข้าเรียนต่อที่ โรงเรียนนายร้อยตำรวจห้วยจรเข้ม้ (โรงเรียนนายร้อยตำรวจในปัจจุบัน) จังหวัดนครปฐม ขณะเรียนได้เป็นครูมวยไทยด้วย เรียนอยู่ 5 ปี สำเร็จหลักสูตรในปี พ.ศ. 2472

หลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว ทางราชการได้แต่งตั้งให้ไปรับราชการในตำแหน่งนักเรียนทำการนายร้อย ที่กองบังคับการตำรวจภูธรมณฑลนครศรีธรรมราช ประจำจังหวัดสงขลา ในปี พ.ศ. 2473 เป็นนักเรียนทำการอยู่ 6 เดือน ได้เลื่อนยศเป็นที่ร้อยตำรวจตรี

ในปีเดียวกัน ได้ย้ายมาเป็นผู้บังคับหมวดที่กองเมืองจังหวัดพัทลุง ที่พัทลุงนี้เองท่านได้สร้างเกียรติประวัติในตำแหน่งหน้าที่ จนเป็นที่รู้จักและยอมรับในวงราชการและคนทั่วไป โดยการปราบปรามผู้ร้ายสำคัญของจังหวัดพัทลุง คือ เสือสัง หรือเสือพุ่ม ซึ่งเป็นเสือร้ายที่แหกคุกมาจากเมืองตรัง หลังจากนั้นมาอีก 1 ปี ท่านก็ได้ปราบผู้ร้ายสำคัญอื่น ๆ 16 คน เช่น เสือเมือง เสือทอง เสือย้อย เป็นต้น ด้วยความดีความชอบ จึงได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น "ขุนพันรักษ์ราชเดช" ศักดินา ๔๐๐ เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2474 และในวันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2478 ได้รับเลื่อนยศเป็นร้อยตำรวจโท (ร.ต.ท.) และในปีนี้ได้อุปสมบทที่วัดมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีพระรัตนธัมมิ (แบน คณฐากรโณ) เป็นพระอุปัชฌาย์ บวชอยู่ได้ 1 พรรษา จึงลาสิกขา ในปี พ.ศ. 2479 ท่านได้ย้ายไปเป็นหัวหน้ากองตรวจ ประจำกองบังคับการตำรวจภูธรมณฑลนครศรีธรรมราช ประจำจังหวัดสงขลา ได้ปราบโจรผู้ร้ายหลายคน

"อ้าวสะดอ ตาและ"

การปราบโจรครั้งสำคัญและทำให้ท่านมีชื่อเสียงมาก คือ การปราบผู้ร้ายทางการเมืองที่นครราชสีมา ในปี พ.ศ. 2481 หัวหน้าโจรชื่อ "อະแะสะตอ ตาและ" นับว่าเป็นผู้ที่อยู่ยงคงกระพัน เทียวปล้นฆ่าเฉพาะคนไทยพุทธเท่านั้น ในที่สุดก็ถูกขุนพันธ์ฯ จับได้ ท่านได้รับการยกย่องจากทั้งชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมเป็นอันมาก ท่านจึงได้รับฉายาจากชาวไทยมุสลิมว่า "รายอกะจี" หรือแปลว่า "อัศวินพริกขี้หนู" และได้เลื่อนยศเป็นร้อยตำรวจเอก เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน ปีเดียวกัน พ.ศ. 2482 ขุนพันธ์ฯ ได้ย้ายมาเป็นผู้บังคับกองเมืองพัทลุง ปี พ.ศ. 2485 ย้ายเป็นรองผู้กำกับ การตำรวจภูธรที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้ปราบปรามโจรหลายราย รายสำคัญ คือ เสือสาย และเสือเอิบ และวันที่ 24 กันยายน พ.ศ. 2485 ได้รับพระบรมราชานุญาตให้ใช้ราชทินนามเป็นชื่อสกุล พล.ต.ต.ขุนพันธ์รักษาราชเดช เป็นคนสุดท้ายของประเทศไทยที่ได้รับพระราชทานทินนาม ซึ่งขุนพันธ์รักษาราชเดชได้ถึง

หลังจากนั้นขุนพันธ์ฯ ได้ย้ายไปอยู่ต่างจังหวัดในภาคอื่น คือ ปี พ.ศ. 2486 ได้ย้ายไปเป็นผู้กำกับการตำรวจภูธรที่จังหวัดพิจิตร ได้ปฏิบัติหน้าที่ที่มีความดีความชอบเรื่อยมา และได้ปราบปรามโจรผู้ร้ายมากมาย ที่สำคัญ คือ การปราบเสือโน้ม หรืออาจารย์โน้ม จึงได้รับพระราชทานยศเป็นพันตำรวจตรี พ.ต.ต. เมื่อวันที่ 7 กันยายน ปีเดียวกัน ปี พ.ศ. 2488 ย้ายไปดำรงตำแหน่งผู้กำกับการตำรวจภูธรจังหวัดชัยนาท ได้ปะทะและปราบปรามเสือร้ายหลายคน เช่น เสือฝ้าย เสือย่อง เสืออ่อน เสือคร่อม เสือปลั่ง เสือใบ เสืออ้วน เสือดำ เสือไหว เสือมเหศวร เป็นต้น กรมตำรวจได้พิจารณาเห็นว่าผู้ร้ายในเขตจังหวัดชัยนาทและสุพรรณบุรี ชุกชุมมากขึ้นทุกวันยากแก่การปราบปรามให้สิ้นซาก จึงได้ตั้งกองปราบพิเศษขึ้น โดยคัดเลือกเอาเฉพาะนายตำรวจที่มีฝีมือในการปราบปรามรวมได้ 1 กองพัน แต่งตั้งให้ พ.ต.ต.สวัสดิ์ กันเขตต์ เป็นผู้อำนวยการกองปราบ และ พ.ต.ต.ขุนพันธ์รักษาราชเดช เป็นรองผู้อำนวยการกองปราบพิเศษได้ประชุมนายตำรวจที่กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2488 เพื่อวางแผนกำจัดเสือฝ้าย แต่แผนล้มเหลว ผู้ร้ายรู้ตัวเสียก่อน ขุนพันธ์ฯ ได้รับคำสั่งด่วนให้สกัดโจรผู้ร้ายที่จะแตกเข้ามาจังหวัดชัยนาท

ครั้งนั้นขุนพันธ์ฯ ใช้ดาบเป็นอาวุธคู่มือแทนปืนยาว ดาบนั้นงูผ้าแดงสวมทั้งฝักและด้าม คนทั้งหลายจึงขนานนามท่านว่า "ขุนพันธ์ดาบแดง" ฝีมือขุนพันธ์ฯ เป็นที่ครั่นคร้ามของพวกมิจฉาชีพทั่วไป แม้แต่เสือฝ้ายเองก็เคยติดสินบนท่านถึง 20,000 บาท เพื่อไม่ให้ปราบปราม แต่ขุนพันธ์ฯ ไม่สนใจ คงปฏิบัติหน้าที่อย่างดีจนปราบปรามได้สำเร็จ ท่านอยู่ชัยนาท 3 ปี ปราบปรามเสือร้ายต่าง ๆ สงบลง แล้วได้ย้ายมาเป็นผู้กำกับการตำรวจภูธรที่อยุธยา อยู่ได้ประมาณ 4 เดือนเศษ ก็เกิดโจรผู้ร้ายชุกชุมที่กำแพงเพชร ขณะนั้นเป็นระยะเปลี่ยนอธิบดีกรมตำรวจและขุนพันธ์ฯ ก็ถูกใส่ร้ายจากเพื่อนร่วมอาชีพว่าเป็นโจรผู้ร้าย พล.ต.อ.หลวงอดุลเดชจรัส อธิบดีกรมตำรวจ ยังเชื่อมั่นว่าขุนพันธ์ฯ เป็นคนดี จึงโทรเลขให้ไปพบด่วนและแต่งตั้งให้ไปดำรงตำแหน่งผู้กำกับการตำรวจภูธร จังหวัดกำแพงเพชร

เมื่อปี พ.ศ. 2492 ขุนพันธ์ฯ ได้ปรับปรุงการตำรวจภูธรของเมืองนี้ให้มีสมรรถภาพขึ้น และปราบปรามโจรผู้ร้ายต่าง ๆ ที่สำคัญ คือ เสือไกรกับเสือวันแห่งอำเภอพวานกระต่าย จังหวัด กำแพงเพชร ทำให้ฝีมือการปราบปรามของท่านยิ่งลือกระฉ่อนไปไกล

ต่อมาในปี พ.ศ. 2491 ทางจังหวัดพัทลุงมีโจรผู้ร้ายกำเริบชุกชุมขึ้นอีก ราษฎรชาวพัทลุง นึกถึงท่านขุนพันธ์ฯ นายตำรวจมือปราบ เพราะเคยประจักษ์ฝีมือมาแล้ว จึงเข้าชื่อกันทำหนังสือ ร้องเรียนต่ออธิบดีกรมตำรวจ ผ่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขอตัวขุนพันธ์ฯ กลับพัทลุงเพื่อช่วย ปราบปรามโจรผู้ร้าย กรมตำรวจอนุมัติตามคำร้องขอ ขุนพันธ์ฯ จึงได้ย้ายมาเป็นผู้กำกับการ ตำรวจภูธรจังหวัดพัทลุงอีกวาระหนึ่ง ได้ปราบปรามเสือร้ายที่สำคัญ ๆ ลีนชื่อไปหลายคน ผู้ร้ายบางราย ก็หนีออกนอกเขตพัทลุงไปอยู่เสียดังอื่น นอกจากงานด้านปราบปรามซึ่งเป็นงานที่ท่านถนัดและ สร้างชื่อเสียงให้ท่านเป็นพิเศษแล้ว ท่านยังได้พัฒนาเมืองพัทลุงให้เป็นเมืองท่องเที่ยว โดยปรับปรุง ชายทะเลตำบลลำปำให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว และให้มีตำรวจคอยตรวจตรารักษาความปลอดภัย แก่ผู้โดยสารรถไฟที่เข้าออกเมืองพัทลุง ทำให้เมืองพัทลุงในสมัยที่ท่านเป็นผู้กำกับการตำรวจ มีความ สงบสุขน่าอยู่ขึ้นมาก ตำรวจที่ทำหน้าที่ดังกล่าวได้เลิกไปเมื่อกรมตำรวจจัดตั้งกองตำรวจรถไฟขึ้น ด้วยความดีความชอบในหน้าที่ราชการ ท่านจึงได้รับพระราชทานเลื่อนยศ เป็นพันตำรวจโท เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2493 ท่านอยู่พัทลุงได้ 2 ปีเศษ จนถึง พ.ศ. 2494 จึงได้รับการแต่งตั้งให้ไปดำรง ตำแหน่งรองผู้บังคับการตำรวจภูธรเขต 8 จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยได้รับพระราชทานยศ พันตำรวจเอก เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2498 จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 2503 จึงดำรงตำแหน่งผู้บังคับ การตำรวจภูธรเขต 8 และได้รับพระราชทานเลื่อนยศเป็น พลตำรวจตรี หรือ พล.ต.ต. เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2504 จนกระทั่งเกษียณอายุในปี พ.ศ. 2507

ได้รับพระราชทานเลื่อนยศเป็น พลตำรวจตรี

ชีวิตหลังเกษียณอายุราชการ ได้พยายามสืบเสาะและศึกษาเล่าเรียนความเชื่อทางไสยศาสตร์ เอาไว้เป็นจำนวนมากตลอดชีวิต จึงทำให้ท่านมีความรู้ในการประกอบกิจกรรมด้านความเชื่อได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นการทำพิธีลงเสาเอกบ้านเรือน พิธีขึ้นบ้านใหม่ พิธีเจิมหน้าคู่บ่าวสาวหรือการสวมมงคล การสร้างวัตถุมงคล การปลุกเสกวัตถุมงคล การดูฤกษ์ยาม การผูกดวง จึงทำให้บุคคลหลายอาชีพไปปรึกษาหารือและขอความรู้อยู่เสมอ เช่นพิธีบวงสรวงในการสร้างศาลหลักเมืองนครศรีธรรมราช พิธีปลุกเสกองค์พ่อจตุคามรามเทพ พิธีปลุกเสกเหรียญและรูปเหมือนอาจารย์ปาลอดิตเจ้าอาวาสวัดเขาอ้อ อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เป็นต้น

ภาพช่วงวัยหลังเกษียณอายุราชการ พล.ต.ต.ขุนพันธรักษ์ราชเดช

ท่านถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2549 ที่บ้านในซอยราชเดช ตำบลในเมือง อำเภอมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช อายุได้ 103 ปี

ภาพช่วงวัยหลังเกษียณอายุราชการ พล.ต.ต.ขุนพันธรักษ์ราชเดช

พล.ต.ต.ขุนพันธรักษ์ราชเดช ท่านเป็นบุคคลที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ไม่ว่าจะตำแหน่งใดยุคใด ยกย่อง นับถือและกล่าวถึง เนื่องจากท่านเป็นแบบอย่างที่ดีของตำรวจ เป็นบุคคลที่มีคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละความสุขส่วนตัว เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนและความเจริญก้าวหน้าของบ้านเมืองเป็นที่ตั้ง ดำรงชีวิตอยู่อย่างพอเพียง บำเพ็ญตนและหน้าที่เพื่อประชาชน ชื่อเสียงของท่านจึงเป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไป สมควรที่อนุชนคนรุ่นหลังเอาไปเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต

3. นายประยงค์ รณรงค์

นายประยงค์ รณรงค์ เป็นปราชญ์ชาวบ้าน ต้นแบบผู้นำการเรียนรู้ที่เดินไปพร้อมกับชุมชน แล้ว ท่านเป็น “ครู” ในความหมายที่ทันสมัย คือ เป็นครูที่ไม่ได้คิดแต่จะถ่ายทอดความคิดของตนเองให้คนอื่นอย่างเดียว แต่ยอมรับว่าทุกคนมีศักยภาพที่สามารถพัฒนาได้ถ้าหากมีกระบวนการและวิธีการที่เหมาะสม ทำให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งออกมาจากข้างใน ใช้วิธีการสังเคราะห์ ประมวลความคิด และประสบการณ์ต่าง ๆ ให้เป็นองค์ความรู้ที่มีคุณค่ามีพลังในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นและได้รับการยอมรับจากคนนครศรีธรรมราช และชุมชนทั่วประเทศว่าเป็น “ผู้นำ” ทางปัญญา ที่สร้างแรงบันดาลใจให้ชุมชนลุกขึ้นมาเรียนรู้และค้นหาทางออกเพื่อให้พึ่งพาตนเอง ไม่ใช่นั่งรอความช่วยเหลือจากรัฐหรือใครก็ได้ ท่านมีประวัติที่น่าสนใจชวนให้ศึกษาดังนี้

นายประยงค์ รณรงค์

นายประยงค์ วรรณรงค์ เกิดเมื่อ พ.ศ. 2480 ปัจจุบันอายุ 83 ปี อยู่บ้านเลขที่ 51 หมู่ที่ 9 ตำบลไม้เรียง อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นบุตรของ นายห้วง – นางแจ๊จ วรรณรงค์ อาชีพทำสวน ภรรยาชื่อ นางแบบ วรรณรงค์ มีบุตรธิดา จำนวน 5 คน จบการศึกษาในระดับชั้น ป.4 โรงเรียนบ้านนาเส ม.5 ต.นากะชะ อ.ฉวาง อาชีพหลัก คือ ทำการเกษตร สวนยางพารา สวนสมรม ซึ่งมีทั้งเงาะ ทุเรียน มังคุด ลองกอง สะตอ สละ ขนุน จำปาตะ ซึ่งล้วนแล้วแต่ปลูกตามร่องยางพารา นอกจากนี้ยังมีอาชีพเลี้ยงสัตว์ เช่น ไก่พื้นเมือง ปลาน้ำจืด

เดิม นายประยงค์ วรรณรงค์ เป็นเกษตรกรที่มีฐานะค่อนข้างยากจน หลังจากจบประถมศึกษาปีที่ 4 ก็ต้องออกมาช่วยพ่อแม่ทำงาน รับจ้างทำงานทุกอย่างที่จะทำได้ ไม่ว่าจะเป็นงานหนักงานเบา เช่น รับจ้างตัดไม้ ดูแลช้างลากไม้ รับจ้างล่องแพซุงตามลำน้ำตาปี ทำแร่ดีบุก ชีวิตที่ลำบากนี้เอง ทำให้ได้เรียนรู้ได้เห็นการต่อสู้ที่แย่งชิงผลประโยชน์ และได้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างคน ระบบ การประกอบอาชีพ การดิ้นรนเพื่อการอยู่รอด การมีโอกาสนี้ไม่เท่าเทียมกัน ประกอบกับมีนิสัยใฝ่รู้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จึงได้พัฒนาตนเองเป็นปัญญาชนท้องถิ่น ที่มีส่วนสำคัญในการร่วมแก้ปัญหากับชาวบ้านในพื้นที่ สิ่งที่ได้รับรู้และเผชิญปัญหามาตลอดก็คือเรื่องยางพารา ท่านเริ่มต้นจากการทำ “แผนแม่บทยางพาราไทย” กับผู้นำสวนยางนครศรีธรรมราช เมื่อปี 2549 และ “แผนแม่บทชุมชน” ในเวลาต่อมา ซึ่งได้กลายเป็นต้นแบบทางความคิดและแนวทางปฏิบัติให้รัฐบาลและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งราชการและเอกชนและสถาบันการศึกษา นำไปใช้เพื่อเป็นเครื่องมือในการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจน กำหนดให้ทุกตำบลมีแผนชุมชน ภายใน 2 - 3 ปี

นายประยงค์ จึงเป็นตัวอย่างหนึ่งของการจัดระบบเศรษฐกิจท้องถิ่นของตนเอง ทำให้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกิดขึ้นจริง มีรูปธรรมที่จับต้องได้ มีพื้นฐานมั่นคงและพัฒนาทั้ง 3 ระดับ คือ ฟังตนเองระดับครอบครัว ฟังพาท้องถิ่นระดับชุมชนและเครือข่าย และนำผลผลิตบางตัวออกไปสู่ตลาดภายนอก เป็นต้นแบบของวิสาหกิจชุมชนในการจัดการทุนของเอกชน เพื่อฟังตนเองอย่างยั่งยืน ทุนในที่นี้ไม่ได้หมายถึง เงิน แต่หมายรวมถึง ทรัพยากร ผลผลิตความรู้ภูมิปัญญา และทุนทางสังคม

ด้านของปัญหาที่เกิดขึ้นในชนบทของไทย ถือว่ามีการตื่นตัวมาก ที่จะแก้ปัญหาให้กับตนเอง ส่งเสริมสนับสนุนให้ฟังพาทนเองมากขึ้น โดยคิดว่าตอนนี้ทั้งประเทศไทยกำลังตื่นตัว แต่จะต้องได้รับการสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ในทุก ๆ ด้าน เพื่อพัฒนาคนในชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง

การกำเนิดแผนแม่บทชุมชน จึงเป็นกระบวนการเรียนรู้ของคนในชุมชนเอง เป็นเครื่องมือให้เรา รู้จักตนเอง รู้ถึงความสามารถ และศักยภาพที่เรามีอยู่ พร้อมทั้งหาข้อมูลเพิ่มเติมมาประกอบ ต้องมีรายละเอียด การกำหนดแผน จึงเกิดจากการทำข้อมูลจนกระทั่งทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อที่จะทำให้มีแผนแม่บทชุมชนอย่างเต็มรูปแบบ กระบวนการเรียนรู้เพื่อให้เกิดขึ้นในชุมชนนั้น จะต้องเกิดการรวมตัวกัน เชื่อมกันเป็นเครือข่าย ทำให้คนไม่เรี่ยรายยอมรับว่ามีหูด

กว้างไกลขึ้น ได้เห็นวิธีการผลิตและการดำรงชีพที่แตกต่างไปจากอาชีพทำสวนยางของตัวเอง ทำให้เห็นส่วนที่ไม่เหมือนของตัวเอง และสามารถนำมาปรับปรุงให้ดีขึ้นได้ การให้ในสิ่งที่ชาวบ้านอยากรู้ ย่อมประกันความสนใจในการเรียนรู้ของเขาได้

การประชุมประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนแม่บทประจำปี บ้านไม้เรียง

ผลงานของ นายประยงค์ ธรรงค์ เป็นที่ประจักษ์แก่ชุมชน ท่านได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติหลายประการ เช่น พ.ศ. 2530 ผู้นำอาชีพก้าวหน้าของกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2537 คนดีศรีสังคม พ.ศ. 2540 เป็นผู้มีความดีเด่นด้านวัฒนธรรมไทย พ.ศ. 2544 ได้รับการยกย่องเป็นครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 1 ของ สกศ. และที่สำคัญท่านได้รับรางวัลแมกไซไซ ปี 2547 สาขาพัฒนาชุมชน ถือเป็นรางวัลแห่งความภาคภูมิใจของ ประยงค์ ธรรงค์ ชีวิตจากบุคคลธรรมดาได้กลายมาเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงของสังคม เป็นที่ยอมรับว่าบุคคลผู้นี้สามารถใช้สติปัญญาที่มีพัฒนาชุมชนให้มีความยั่งยืนและเข้มแข็งได้ยึดหลัก คือ เป็นนักแสวงหาความรู้ด้วยตัวเองทั้งชวนผู้นำและชาวบ้านที่ไม้เรียงหาคำตอบพร้อมกับค้นหา “นวัตกรรม” ทางสังคม ที่เหมาะสมกับชุมชนตลอดมา และมีความคิดวางแผนดำเนินการทุกขั้นตอนจากชุมชน โดยคนในชุมชน และเพื่อชุมชน

จะเห็นได้ว่า นายประยงค์ ธรรงค์ เป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่งของจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ผลักดันการดำเนินงานตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ 9 ในการพัฒนาคนให้มีความสามารถในการแก้ปัญหาปากท้องและปัญหาอื่น ๆ ของตัวเองได้ แล้วยังส่งผลให้สามารถแก้ปัญหาร่วมกันของชุมชน ถือเป็นผู้นำทางปัญญาคนหนึ่งสร้างแรงบันดาลใจให้เกษตรกรลุกขึ้นมาเรียนรู้และค้นหาทางออก ในการพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

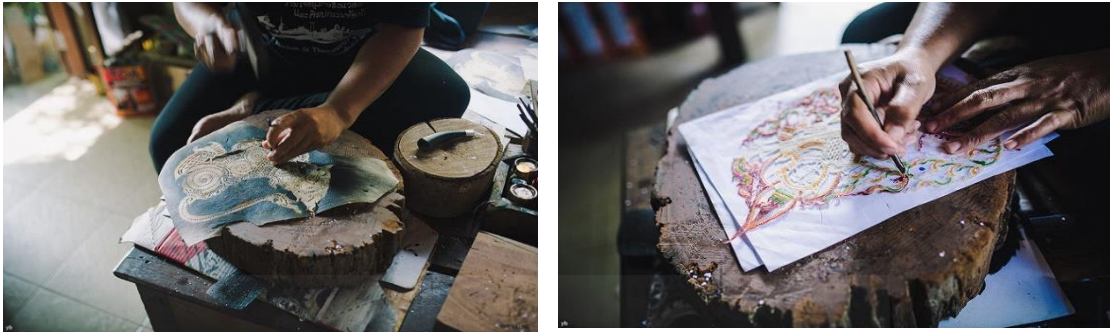
4. นายสุชาติ ทรัพย์สิน

นายสุชาติ ทรัพย์สิน เป็นนายหนังตะลุงและช่างแกะสลักฝีมือดีคนหนึ่งของเมือง นครศรีธรรมราช เกิดเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2481 ที่ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา ขณะที่ยังเรียน อยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่โรงเรียนวัดสระแก้ว ทางวัดได้จ้างนายต่วน ช่างจากกรุงเทพฯ มาทำพระประธาน ท่านได้ไปเฝ้าดูด้วยความสนใจ เมื่อนายต่วนมีเวลาว่างจึงสอนให้หัดเขียนลายไทย จุดนี้เองที่ได้วิชา เพราะความรักงานศิลปะชิ้นในจิตใจ

นายสุชาติ ทรัพย์สิน ศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะการแสดงพื้นบ้าน (หนังตะลุง)

นายสุชาติ ทรัพย์สิน จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่โรงเรียนวัดสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช แล้วได้ฝากตัวเป็นศิษย์ นายทอง หนูขาว ช่างแกะสลักหนังชาวตำบลสระแก้ว นายทองผู้นี้เป็นช่างฝีมือดี ได้แกะรูปหนังตะลุงให้กับนายเอี่ยมทองคำ ซึ่งเป็นหนังดีคณะหนึ่งของเมือง นครศรีธรรมราชในสมัยนั้น นอกจากนายทองจะมีฝีมือในการแกะสลัก หนังแล้วยังมีความสามารถ ทางด้านกาพย์กลอนด้วย หนังสุชาติจึงได้เรียนวิชาแกะหนังและหัดว่ากาพย์กลอนไปพร้อม ๆ กัน ครั้นเรียนแกะหนังจนสามารถร่างแบบและแกะได้แล้ว จึงออกไปแกะรูปหนังตะลุงด้วยกระดาษถลุง ปูนซีเมนต์จำหน่ายตามงานเทศกาลและตลาดนัดต่าง ๆ

งานแกะรูปหนังตะลุง

พออายุได้ราว 14 ปี เกิดความละอายที่เที่ยวขายรูปกระดาษจึงหันมารับทำเมรุ ทำเบญจาและทำโลงศพ ซึ่งก็ใช้วิชาแกะสลักเช่นเดียวกัน บางครั้งเมื่อไปรับจ้างทำงานเหล่านี้ ตกกลางคืนมีผู้ชักชวนให้เล่นหนังตะลุงก็เล่นเพื่อเป้าหมายหลักเพื่อความสนุกสนาน มิได้มีสินจ้างรางวัลแต่อย่างใด หลังจากนั้นได้รับงานใหม่แล้วเปลี่ยนอยู่หลายงาน ได้แก่ เป็นช่างซ่อมรถจักรยาน เป็นช่างรับจ้างถ่ายรูปโดยเดินไปถ่ายถึงหมู่บ้าน ทำสวนอยู่ 2 ปี ท่านรู้สึกเบื่อหน่ายจึงได้มอบตัวเป็นศิษย์ของหนังทราย และเริ่มจับงานเล่นหนังตะลุงอย่างจริงจัง ได้เที่ยวเล่นไปในหลายจังหวัด ในภาคใต้ ระยะเวลาที่เล่นหนังตะลุงใช้ชื่อว่า “หนังสุชาติ ฉลามดำ”

“หนังสุชาติ ฉลามดำ”

ต่อมา พ.ศ. 2506 เขาชนะประกวดกลอนทางวิทยุ มทบ.5 ค่ายวชิราวุธ นครศรีธรรมราช จึงเปลี่ยนชื่อคณะเป็น “หนังสุชาติ กลอนงาม” ได้ประชันกับหนังที่มีชื่อเสียงหลายคณะ เช่น หนังประทีน บัวทอง หนังเคล้าน้อย และหนังจูเลี่ยม เป็นต้น ทั้งยังยอมรับจ้างว่ากลอนโฆษณา

ขายสินค้าทางสถานีวิทยุให้แก่บริษัทห้างร้านหลายแห่ง ในช่วงที่หนังสุชาติเริ่มมีชื่อเสียงในการเล่นหนังตะลุง เขาได้กลับมาอยู่บ้านเดิมที่สระแก้ว หลังจากแต่งงานเมื่ออายุ 29 ปี ได้แยกครอบครัวมาตั้งบ้านเรือนหลังวัดสระเรียง ในเขตเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช และที่นี้เองนายสุชาติเริ่มงานแกะรูปหนังตะลุงอย่างจริงจัง รูปที่แกะส่วนใหญ่เป็นรูปที่ใช้ประดับฝาผนังอาคารบ้านเรือน ซึ่งมีรูปแบบต่างไปจากรูปหนังตะลุงที่ใช้ในการแสดง ด้วยฝีมืออันปราณีต ทำให้ผลงานของเขาได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางจนไม่สามารถผลิตตามลำพังของตนเองได้ทัน ท่านจึงคิดรวมช่างแกะหนังในจังหวัดนครศรีธรรมราชและพัทลุงขึ้น โดยเป็นผู้กำหนดแบบและให้ช่างแกะและระบายสี การผลิตและจำหน่ายเช่นนี้จึงทำให้กิจการของเขาคล่องตัวมาก ในปี พ.ศ. 2511 เขาได้ส่งผลิตภัณฑ์ให้บริษัทอุตสาหกรรมไทยในครัวเรือน (กรุงเทพฯ) เป็นผู้จำหน่าย แม้หนังสุชาติจะทำหัตถกรรมแกะรูปหนังเป็นแบบพาณิชย์แต่เขาคำนึงถึงคุณค่าทางศิลปะวัฒนธรรมเป็นพิเศษ ผลงานของเขาจึงมีราคาสูงกว่ารูปหนังที่จำหน่ายอยู่ในภาคใต้โดยทั่วไป และข้อสำคัญเขามิได้วางจำหน่ายในส่วนภูมิภาค สิ่งที่จะประกันมือของเขาอย่างหนึ่งคือ ผลการตัดสินของคณะกรรมการประกวดรูปหนังซึ่งให้เขาได้รับรางวัลที่ 1 - 3 จากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมหลายปีติดต่อกัน (ประกวดที่สนามหน้าเมืองนครศรีธรรมราช) จนระยะหลังเขาได้รับเชิญให้เป็นกรรมการตัดสินการประกวดซึ่งหมายถึงว่าเขาหมดสิทธิ์ในการส่งผลงานเข้าประกวดโดยปริยาย

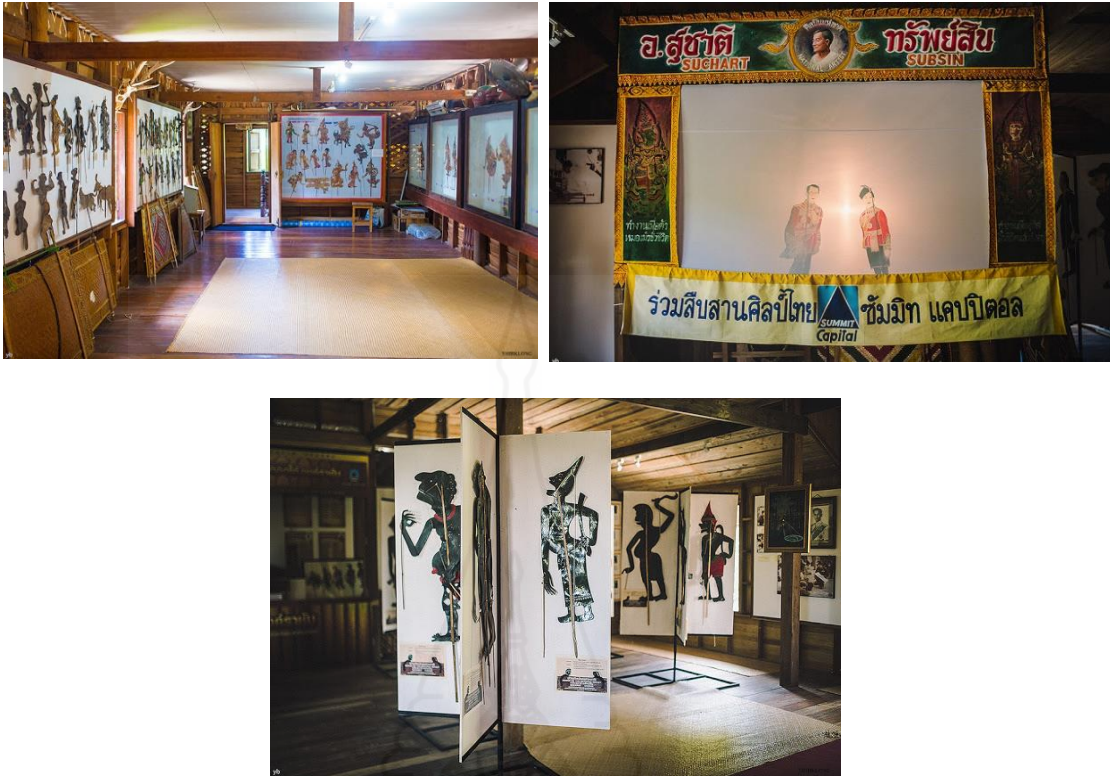
รูปแกะหนังตะลุงคุณค่างานหัตถศิลป์ในบ้านหนังสุชาติ ทรัพย์สิน

สำหรับผลงานที่เขาภูมิใจมากที่สุดเป็นงานที่ชนะการประกวดชิ้นแรก ซึ่งจัดโดยกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ณ สนามหน้าเมืองนครศรีธรรมราช งานดังกล่าวเป็นรูปช่างเอราวัณหลังจากชนะการประกวดแล้ว เขาได้ทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ครั้งนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตรัสว่า “ขอบใจนะที่รักษาของเก่าไว้ให้ อย่าหวงวิชา”

หนังสือชาตมีความรู้เกี่ยวกับการแกะหนังและเรื่องหนังตะลุงเป็นอย่างดี ทั้งเป็นคนที่มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ความคิดและมีมนุษยสัมพันธ์ดี มีจิตใจกว้างขวาง ชอบช่วยเหลืองานสาธารณะ จึงได้รับเชิญจากหน่วยงานต่าง ๆ ให้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น เช่น งานกองส่งเสริมหัตถกรรมและสมาคมนักออกแบบแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการดำเนินงานศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรมวิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช เป็นต้น โดยเฉพาะงานศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราชนั้น สุชาติได้ฝากฝีมือที่เขาภูมิใจอีกชิ้นหนึ่งคือ การจัดแสดงลักษณะและประวัติของรูปหนังตะลุงทั้งหมดไว้ในอาคารศูนย์วัฒนธรรมของวิทยาลัยครู (ปัจจุบัน คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช) ซึ่งผลงานชิ้นนี้ได้รับความสนใจจากผู้เข้าเยี่ยมชมศูนย์ฯ เป็นอย่างมาก

ในปี พ.ศ. 2530 หนังสือชาติ ทรัพย์สิน ได้อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นสาขาหนังตะลุง โดยจัดให้บ้านที่อยู่ที่บ้านเลขที่ 10/18 ถนนศรีธรรมโศก 3 ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช เป็นพิพิธภัณฑ์หนังตะลุง จะเป็นบ้านไม้สองชั้น ด้านบนจัดแสดงตัวหนังตะลุงแบบต่าง ๆ มีตัวหนังตะลุงจากต่างประเทศ เช่นอินเดีย อินโดจีน ตุรกี มีตัวหนังในยุคต่าง ๆ เช่น ตัวหนังตะลุงในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นแหล่งผลิตและจำหน่ายตัวหนังตะลุงและหนังใหญ่ อีกทั้งยังมีการแสดงในลักษณะสาธิตในบริเวณบ้านหนังตะลุง นอกจากนี้ยังได้แบ่งพื้นที่เพื่อจัดเป็นพิพิธภัณฑ์แสดง เครื่องมือเครื่องใช้พื้นบ้าน และพิพิธภัณฑ์หนังตะลุงนานาชาติโดยที่ท่านเป็นศิลปินหนังตะลุงและช่างทำรูปหนังตะลุงฝีมือดีเยี่ยมของเมืองนครศรีธรรมราช ที่ริเริ่มและสืบทอดวัฒนธรรมการทำตัวหนังตะลุง รวมไปถึงการเชิดหนังตะลุงจน ที่เป็นที่ยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ ทั้งยังทำนุบำรุงความเป็น ไทยคงใช้เครื่องดนตรีไทยที่เป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาติไทย เกียรติประวัติและผลงานของท่าน ได้รับรางวัลชีวิตหลายอย่างทั้งจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระเทพฯ ตลอดจนหน่วยงานราชการ สถาบัน และบุคคลต่าง ๆ ล้วนแต่เป็นที่น่ายินดีและชื่นชมของชาวนครศรีธรรมราช เช่น ได้รับคัดเลือกให้เป็นศิลปินท้องถิ่นผู้ซึ่งได้รับรางวัลยอดเยี่ยมอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (ไทยแลนด์ทัวริสซึมอวอร์ด) ประจำปี 2539 รางวัลดีเด่นประเภทวัฒนธรรมและโบราณสถาน พ.ศ. 2549 ได้รับยกย่องให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (การแสดงพื้นบ้าน) พ.ศ. 2550 บ้านหนังตะลุงสุชาติ ทรัพย์สิน ได้รับการคัดเลือกเป็นแหล่งบ่มเพาะวิสาหกิจ ทางด้านวัฒนธรรมจากสำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม พ.ศ. 2550 ได้รับประกาศนียบัตรยกย่อง

ผลงานที่น่าภาคภูมิใจของศิลปินแห่งชาติ “นายสุชาติ ทรัพย์สิน”

เป็นผู้มีทักษะทางด้านศิลปหัตถกรรม จากสมาคมศิลปหัตถกรรมเอเชีย พ.ศ. 2552 ได้รับรางวัลครูศิลป์ของแผ่นดิน จากศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ พ.ศ. 2552 ได้รับรางวัลยอดเยี่ยม ประเภทแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้และนันทนาการ (THAILAND TOURISM AWARDS) จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ฯลฯ และผลงานที่ทำนภาคภูมิใจที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในชีวิต คือ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เป็นผู้ประติษฐ์และแกะหนังใหญ่เรื่องพระมหากษัตริย์ 45 ภาพ

ชีวิตบั้นปลาย “หนังสุชาติ ทรัพย์สิน” ศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ประเภทหนังตะลุง ได้ถึงแก่กรรมด้วยโรคชรา รวมอายุ 77 ปี ที่บ้านพักที่ตั้งอยู่ในบริเวณพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เลขที่ 6 ซอยศรีธรรมโศก 3 ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช และได้รับพระราชทานเพลิงศพอย่างสมเกียรติ ในฐานะศิลปินแห่งชาติผู้ทำนุบำรุงและรักษาศิลปะการแสดงพื้นบ้านของภาคใต้ โดยเฉพาะหนังตะลุง

5. พ่อจ๋าดำ

ใน พ.ศ. 2482 ได้เกิดวิกฤตการณ์สงครามโลกครั้งที่ 2 ในทวีปยุโรป โดยมีเยอรมนี และ อิตาลี ซึ่งเรียกว่าฝ่ายอักษะฝ่ายหนึ่ง กับสัมพันธมิตรซึ่งประกอบด้วยสหราชอาณาจักร และฝรั่งเศส อีกฝ่ายหนึ่ง การสงครามได้ขยายตัวกว้างขวาง ครั้นถึง พ.ศ. 2484 ญี่ปุ่นเข้าร่วมกับฝ่ายอักษะสงคราม ได้ลุกลามเข้าสู่ทวีปเอเชีย โดยญี่ปุ่นยกพลขึ้นบกพร้อมกันในประเทศสิงคโปร์ อินโดนีเซีย มลายู และ ไทย เมื่อเช้าตรู่วันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2484 ในประเทศไทย ญี่ปุ่น ยกพลขึ้นบกพร้อมกันที่ สมุทรปราการ ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร สุราษฎร์ธานี สงขลา ปัตตานี นครศรีธรรมราช และ ปราณบุรี โดยที่ฝ่ายไทย ไม่คาดคิด

อนุสาวรีย์พ่อจ๋าดำ

จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นที่ตั้งกองกำลังสำคัญของภาคใต้ คือมณฑลทหารบกที่ 6 ในเวลานั้น มี พลตรีหลวงเสนานรงค์ เป็นผู้บัญชาการมณฑล เข้าวันเกิดเหตุ ได้รับแจ้งข่าวจากนาย ไปรษณีย์ นครศรีธรรมราช ว่า ญี่ปุ่นได้ส่งเรือรบ ประมาณ 15 ลำ มาลอยลำในอ่าวสงขลา และได้ ยกพลขึ้นบกที่เมืองสงขลา พลตรีหลวงเสนานรงค์ ผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ 6 จึงสั่งการรับศึก และสั่งให้เตรียมกำลังเคลื่อนย้ายไปสนับสนุนกองทัพอสงขลา โดยด่วน ขณะเตรียมการอยู่นั้น ก็ได้รับ แจ้งจากพลทหาร พลฯ จ้อน ใจซื่อ และ พลฯ เต็ม ลูกเสือ สังกัด หน่วย ป.พัน 15 ซึ่งเป็นเวรตรวจ เหตุการณ์ที่บ้านท่าแพ (ใกล้ค่ายวิชารัฐ) ว่า ญี่ปุ่นได้ยกพลขึ้นจากเรือรบไม่ทราบจำนวนพลทหาร และลำเลียงกำลังด้วยเรือท้องแบนมาตามลำคลองท่าแพที่บ้านท่าแพ ตำบลปากพูน เมืองนครศรีธรรมราช ผู้บัญชาการมณฑลจึงสั่งการให้ทุกคน ทำการต่อสู้เต็มกำลัง โดยความมุ่งหมายที่จะมิให้กองทัพญี่ปุ่น

เข้ายึดโรงทหารได้เป็นอันขาด การสู้รบระหว่างทหารไทย ยุวชนทหาร กับทหารญี่ปุ่นเป็นไปในลักษณะประจัญหน้า พื้นที่บริเวณสู้รบอยู่ในแนวเขตทหารด้านเหนือ กับบริเวณตลาดท่าแพ มีถนนราชดำเนิน ผ่านพื้นที่ในแนว เหนือ - ใต้ การรบทำได้ไม่สะดวกนัก เพราะตลอดเวลาตั้งแต่ 07.00 - 10.00 น. ฝนได้ตกลงมาอย่างหนัก ผบ.มณฑล ได้สั่งการให้เปิดคลังแสงและจ่ายอาวุธปืนเล็ก ปืนกล และปืนประสุนให้แก่ทุกคนที่ยังไม่มีอาวุธประจำกาย และประกาศให้ทุกคนทำการสู้รบอย่างเต็มสติกำลัง โดยความมุ่งหมายที่จะมิให้กองทหารญี่ปุ่นเข้ายึดโรงทหารได้เป็นอันขาด ผู้ที่ไม่มีผู้บังคับบัญชาแน่นอน ก็ให้เข้าสมทบกับหน่วยใดหน่วยหนึ่งซึ่งประจำอยู่ตามแนวต่าง ๆ ในหน่วย ร.17 พอคำสั่งด้วยวาจาไม่ว่าจะเป็นคำสั่งประกาศขาดคำสั่ง ผู้รับคำสั่งทุกคนทุกหมู่เหล่าได้รับลงมือปฏิบัติตามโดยทันที โดยมีได้มีการสะทกสะท้านหวาดกลัว หรือแสดงอาการตื่นเต้นลี้ภัยแต่่น้อย

ในการยกพลบุกเข้าประเทศไทยในวันที่ 8 ธันวาคม 2484 กองทัพญี่ปุ่นได้ทุ่มกำลังทหารเข้ามามากกว่ากำลังต่อต้านของฝ่ายไทยทุกจุด แม้ทหารตำรวจ ข้าราชการพลเรือน ยุวชนทหาร ลูกเสือ และประชาชน จะรวมพลังกันรักษาแผ่นดินแล้ว ก็ยังไม่อาจขับไล่ญี่ปุ่นออกไปได้ อย่างไรก็ดีแค่นั่นไว้ให้อยู่กับที่ บ้างก็ถูกญี่ปุ่นรุกรานถอย มีแต่ที่ท่าแพ นครศรีธรรมราช เท่านั้น ที่ญี่ปุ่นเจอการต่อสู้แบบอุทิศชีวิตให้แผ่นดินของทหารไทย วิ่งเข้าประจัญบานด้วยดาบปลายปืนเสียคาบกันเป็นคู่ ๆ จนทหารญี่ปุ่นถอดใจต้องถอย ถือได้ว่าเป็นสมรภูมิเดียวที่ไทยชนะ ซึ่งฝ่ายญี่ปุ่นก็ยอมรับในเรื่องนี้ คำขวัญที่ถูกแพร่ออกมาปลุกเร้าใจกองกำลังฝ่ายไทยในขณะนั้น คือ “ถ้าแม่จะปราศัยแก่ไพร่ ก็ให้ได้ แต่ปลูฟี่ไม่มีคน” ทำให้ทุกคนอีกเฝิมที่จะต่อสู้กับญี่ปุ่นอย่างไม่เสียตายชีวิต จนในที่สุดญี่ปุ่นต้องถอยและขอเจรจายุติการรบ ฝ่ายญี่ปุ่นแสดงความเสียใจที่มีการสู้รบกัน มีความรู้สึกเห็นใจ และยกย่องชมเชยวีรกรรมของทหารไทย ผลของการสู้รบ ฝ่ายไทยเสียชีวิต 38 คน เป็นนายทหารสัญญาบัตร 3 คน นายทหารประทวน 3 คน พลทหาร 32 คน ส่วนญี่ปุ่นนั้นไม่ยอมแจ้ง หนึ่งในจำนวนทหารไทยนั้นมีวีรบุรุษนักสู้ที่เสียชีวิตคาสนามรบคือ “จำดำ”

หลังสงครามมหาเอเซียบูรพายุติแล้ว ทางราชการและประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ร่วมกันสร้างอนุสาวรีย์ขึ้นเป็นที่ระลึกและเป็นเกียรติแก่ทหารหาญของชาติตรงบริเวณที่มีการสู้รบกับทหารญี่ปุ่น โดยให้ชื่อว่า “อนุสาวรีย์วีระไทย” แต่ชาวบ้านเรียกอนุสาวรีย์นี้ว่า “อนุสาวรีย์จำดำ” หรือ “อนุสาวรีย์เจ้าพ่อดำ” ซึ่งตามรายชื่อของผู้เสียชีวิตจากการต่อต้านญี่ปุ่นในครั้งนี้ไม่ปรากฏว่ามีใครชื่อ “ดำ” เลย ไม่ว่าจะป็นชั้นประทวนหรือสัญญาบัตร แต่อย่างไรก็ตาม ร.อ.พิชิต สมภู ซึ่งป็น

ฐานอนุสาวรีย์วีรไทยจะมีชื่อทหารที่พลีชีพเพื่อปกป้องแผ่นดินไทย

ทหารเสนารักษ์ในวันนั้น ได้ยืนยันกับผู้ใกล้ชิดว่า เป็นผู้ดึงดาบปลายปืนออกจากศพทหารไทยและ ญี่ปุ่นคู่หนึ่ง ฝ่ายไทยเป็นพลทหารมีชื่อจริงว่าอะไรไม่ทราบ ทราบแต่ชื่อเล่นว่า “ดำ” เมื่อตอนญี่ปุ่น บุกได้ออกวิ่งมาด้วยกันโดยไม่มีโอกาสได้ตั้งตัว พลทหารดำอยู่ในชุดกางเกงขาสั้นเสื้อคอกลม และคว้า ปืนจากศพทหารไทยออกไปประจัญบานกับข้าศึก ตอนที่ตนจะดึงดาบปลายปืนออกจากศพทหาร ทั้งสองนั้น ฝ่ายญี่ปุ่นได้ขอทำพิธีสดุดีวิญญาณผู้ตายก่อนถอน และเมื่อตอนที่จะมีการสร้างอนุสาวรีย์ ยังได้บอกเล่าเรื่องราวของพลทหารดำให้ พล.ต.หลวงเสนานรงค์ทราบ แต่ผู้ออกแบบอนุสาวรีย์เห็นว่า นุ่งกางเกงขาสั้นเสื้อคอกลมดูไม่เหมาะสม จึงใส่เครื่องแบบให้ ทั้งยังมีข้อสันนิษฐานอีกอย่างว่า เนื่องจาก มีการบอกกล่าวรำลือ ว่ารูปหล่อวีรบุรุษที่ยืนอยู่บนแท่นอนุสาวรีย์นี้ เป็นนายทหารชั้นจ่านายสิบที่ ประจัญบานกับทหารญี่ปุ่นด้วยดาบปลายปืนจนเสียชีวิตออกด้วยกันทั้งคู่ ส่วนคำว่า “ดำ” นั้น อาจจะ มาจากอนุสาวรีย์นี้หล่อด้วยทองเหลือง แต่ทางราชการเกรงว่าจะมัวหมองจากอากาศ จึงเอาสีดำมาทา จนดำสนิท เลยเรียกกันว่า “จ่าดำ” ไป

อย่างไรก็ตาม ทุกวันที่ 8 ธันวาคมของทุกปี กองทัพอากาศที่ 4 จะจัดงานวางพวงมาลาและ ทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้เสียชีวิต ณ อนุสาวรีย์แห่งนี้

ด้วยความสำคัญของพ่อจ๋าฉันนี้ ชาวจังหวัดนครศรีธรรมราชจึงมีความศรัทธาต่อพ่อจ๋าดำมาก กล่าวคือ หากว่าต้องการบนบานสิ่งใด ชาวนครศรีธรรมราชไม่ว่าจากอำเภอใกล้หรือไกล มักมาบนบานด้วยของต่าง ๆ จะเห็นได้ว่าทุก ๆ วันอังคารและวันเสาร์ จะมีผู้คนมาทำพิธีแก้บน อยู่เสมอ หรือวันปกติ ก็จะมีประชาชนมาสักการะ กราบไหว้ ขอพร เพื่อเป็นสิริมงคล อยู่มิได้ขาดสาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าเป็น ข้าราชการ ตำรวจ ทหาร ก็จะมีศรัทธาต่อ “พ่อจ๋าดำ” สูงมาก ต่างเชื่อกันว่า จะให้คุณต่อหน้าที่ การงาน ความเจริญรุ่งเรือง และแคล้วคลาดปลอดภัย จากการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ที่มีอันตราย เสี่ยงต่อชีวิตผู้ที่เคารพนับถือสามารถไปกราบไหว้ขอพรได้ทุกวัน

กิจกรรมท้ายบทที่ 5

เรื่อง บุคคลสำคัญของชาวเมืองคอน

คำชี้แจง กิจกรรมนี้มี 2 ตอน

ตอนที่ 1 ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. นักเรียนคิดว่าการศึกษาประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญในท้องถิ่นมีประโยชน์หรือไม่ อย่างไร จงอธิบาย
2. การศึกษาประวัติบุคคลสำคัญจากหนังสือเมืองคอนบ้านเรา นักเรียนสามารถนำแบบอย่างของผู้ใดมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้บ้าง จงยกตัวอย่างพร้อมอธิบายเหตุผล
3. นักเรียนคิดว่าผู้นำชุมชนจะต้องมีคุณสมบัติอะไรบ้าง จงอธิบาย
4. ในหมู่บ้านของนักเรียนมีบุคคลใดบ้างที่เป็นแบบอย่างในการพัฒนาชุมชนและประพฤติตนเป็นที่น่ายกย่องนับถือ ยกตัวอย่างมา 1 คน พร้อมอธิบายเหตุผล
5. นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ที่มักมีคนทำวัตถุมงคลรูปเหมือนบุคคลสำคัญคนเดียวกันแต่ทำหลาย ๆ สถานที่จึงให้เหตุผล

ตอนที่ 2 กิจกรรมเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนไปสัมภาษณ์บุคคลดีเด่นในท้องถิ่นของนักเรียนเกี่ยวกับประวัติและผลงานต่าง ๆ แล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน
2. แบ่งกลุ่มนักเรียนค้นคว้ารายชื่อบุคคลสำคัญในด้านต่าง ๆ ของท้องถิ่นแล้วนำมารวบรวมเป็นหนังสือ

บทที่ 6

ผลิตภัณฑ์เครื่องชื้อของเมืองคอน

จังหวัดนครศรีธรรมราช มียุทธศาสตร์ในการพัฒนาระบบเครือข่ายการเรียนรู้ ส่งเสริมการจัดสร้างชุมชนต้นแบบตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาการบริหารจัดการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน ทั้งภาคเกษตรและอุตสาหกรรมมีการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนชาวบ้านได้รับการส่งเสริมให้มีความสามารถในการผลิตสินค้า มีการส่งเสริมด้านการตลาดให้ประชาชนพึ่งพาตนเองได้ และสินค้าที่คนทั่วไปรู้จักและมีชื่อเสียงของชาวเมืองคอนมีหลายอย่างที่สำคัญมีดังนี้

1. เครื่องถมนคร

เครื่องถมนคร มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักแพร่หลายมาตั้งแต่อดีตและนับเป็นหนึ่งในบรรดาศิลปาชีพชั้นสูง ที่นิยมทำเป็นเครื่องราชบรรณาการ เครื่องราชูปโภค และของที่ระลึกตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ผลิตภัณฑ์เครื่องถมนครได้รับความนิยมจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากยังรักษาคุณภาพไว้ได้ และนำศึกษาดังจะกล่าวต่อไปนี้

ปัจจุบันยังไม่สามารถหาข้อยุติได้ว่าเครื่องถมของไทยได้รับอิทธิพลหรือความรู้มาจากที่ใด หากแต่ในประวัติศาสตร์ของไทยพบว่าเครื่องถมมีมาแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ดังปรากฏเป็นหลักฐานในกฎ มนเทียรบาลที่ตราขึ้นในแผ่นดินสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถว่า “ขุนนางศักดินา 10,000 กินเมือง กินเจียดเงิน ถมยาดำรองตะลุ่ม” ซึ่งแสดงว่าคนไทยในสมัยนั้นทำเครื่องถมใช้กันแล้ว จนมีกฎให้ใช้เป็นเครื่องยศของขุนนาง ชั้นสูง และตามพระราชพงศาวดารก็ได้กล่าวถึงสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ทรงส่งเครื่องบรรณาการ ถวายพระ เจ้าหลุยส์ที่ 14 แห่งประเทศฝรั่งเศส เป็นเครื่องถมลายอรหันต์ นอกจากนั้นเจ้าพระยาวิชาเยนทร์ยังได้ส่ง บรรณาการกางเขนถม ซึ่งเป็นฝีมือช่างชาวนครศรีธรรมราชถวายต่อสันตปาปา ณ กรุงโรมอีกด้วย

เครื่องถมนคร

ช่างถมที่ถือกันว่าฝีมือดีที่สุด คือ ช่างถมเมืองนครศรีธรรมราช เราจึงมักได้ยินชื่อเสียงของเครื่องถมใน นาม ถมนคร ด้วยชาวนครเป็นผู้ที่มีพรสวรรค์และจินตนาการในด้านการผลิตเครื่องถม จนมีชื่อเสียงไปทั้งเมืองไทย ขณะนั้น สมเด็จพระนารายณ์มหาราชจึงทรงโปรดรับสั่งให้ช่างถมที่มีฝีมือดีเข้าไปถวายงานประจำในเมืองหลวง เครื่องถมทั้งหลายที่เป็นเครื่องราชูปโภครวมถึงของใช้ชั้นสูงจึงล้วนมาจากฝีมือช่างเมืองนครทั้งสิ้น หลังจากนั้นประวัติของเครื่องถมก็เริ่มเลือนลาง จนในสมัยสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 แห่งกรุงรัตน โกสินทร์ ได้มีการฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมและหัตถกรรมของไทยเครื่องถมจึงกลับมารุ่งเรืองอีกครั้ง และมีการถ่ายทอดกันเรื่อยมาจนถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ก็ทรงพระราชทานเครื่องถมแด่แขกบ้านแขก เมืองของพระองค์เช่นกัน

เมื่อเวลาผ่านไปช่างเก่าแก่ต่างก็ค่อย ๆ ล้มหายตายจาก ที่ฝีมือดีก็เหลือน้อยลงไปทุกที ดังนั้นในปี พ.ศ. 2456 พระรัตนธัษณีนีเจ้าอาวาสวัดท่าโพธิ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จึงได้จัดตั้งโรงเรียนช่างถมขึ้น เพื่ออนุรักษ์ ศิลปหัตถกรรมแขนงนี้ไว้ โดยนำช่างฝีมือดีที่มีชีวิตอยู่มาเป็นครูสอน ในระยะเวลาต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นวิทยาลัย ศิลปหัตถกรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช เปิดสอนสาขาวิชาเครื่องถมมาจนถึงทุกวันนี้

เครื่องถมแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ถมดำหรือถมเงิน ถมตะทอง และถมทอง ถมดำหรือถมเงินเป็นถมที่เก่าแก่ที่สุด มีลวดลายเป็นสีขาวหรือสีของเนื้อเงิน ถมตะทองเป็นคำเรียกของช่างถมตะทองในที่นี้หมายถึงวิธี การระบายทองหรือแต้มทองเป็นแห่ง ๆ บนลวดลายที่ต้องการ ไม่ระบายหมดเช่นถมทองที่ผิว ภาชนะเนื้อเงิน เปลี่ยนเป็นสีทองแทนทั้งหมดกรรมวิธีในการผลิตเครื่องถมนั้น ต้องอาศัยความละเอียดอ่อนและความพยายามเป็นอย่างมาก ดังนั้นช่าง ที่ดีจึงต้องมีลักษณะพิเศษในตัวเอง คือนอกจากจะมีพรสวรรค์แล้ว ยังต้องเป็นคนอารมณ์เย็น และใจสู้ จึงจะ สามารถจับเครื่องมือแต่ละชิ้นขึ้นมาสร้างสรรค์เป็นลวดลายบนเครื่องถมได้

ถมดำหรือถมเงิน

ถมตะทอง

ถมทอง

ช่างทำเครื่องถมที่ดีโบราณท่านว่า ควรมีความเป็นสหช่าง คือมีช่างสาขาต่าง ๆ รวมอยู่ อย่างน้อย ๓ สาขา ซึ่งประกอบไปด้วย ช่างขึ้นรูป ช่างแขนงนี้ มาจากช่างเงิน ช่างทอง ที่จะทำรูปทรง ภาชนะหรือเครื่องประดับต่าง ๆ ให้ได้สัดส่วน ช่างแกะสลัก คือผู้บรรจง สลักเสลา ลวดลายให้อ่อน ซ้อยงดงามตามแบบนิยมและช่างถม ซึ่งเป็นช่างที่ต้องใช้ความชำนาญในการผสมและ ลงยาถมบน พื้นที่ซึ่งแกะสลักลวดลายไว้แล้ว

การทำเครื่องถม

เมื่อได้แท่งเงินบริสุทธิ์ช่างขึ้นรูปจะเริ่มตีแผ่ขึ้นรูปตามแบบและขนาดที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งขณะตีแผ่อยู่นั้น ช่างจะต้องตีสลักไปกับการให้ความร้อน เนื้อโลหะจะได้อ่อนตัวลงไม่แตกง่าย ประการสำคัญเมื่อเนื้อเงินอ่อนตัว ลง การตีแผ่ขึ้นรูปจะง่ายโดยที่ช่างไม่ต้องเสียพลังแรงกาย ไปมากกว่าที่ควรเลย ช่างขึ้นรูปที่มีฝีมือดีจะต้องรู้จักใช้ เครื่องมือขึ้นรูปทุกชนิดและใช้ให้เป็น เพราะหากไม่รู้จักจังหวะหรือน้ำหนักของเครื่องมือแต่ละชิ้นอาจทำให้รูป ทรงของภาชนะหรือ เครื่องประดับผิดเพี้ยนไปได้ ช่างแกะสลัก คือ ผู้สานต่อชิ้นงาน เนื่องด้วยภาชนะยังมีลักษณะ

การทำเครื่องถม

เกลี้ยงเงาไม่สวยงาม การเพิ่มลวดลายลง ไปจะทำให้ภาชนะเหล่านั้นดูสวยโดดเด่นขึ้นมาได้ โดยช่างจะเริ่มเขียนแบบลวดลายลงบนผิวภาชนะ หากเป็นช่าง โบราณที่มีฝีมือดีและชำนาญจะใช้วิธีการเขียนสด คือ เขียนลายได้โดยไม่ต้องดูแบบหรือลวดลาย สำหรับลายที่นิยมกันมาก ได้แก่ ลายไทยลายใบเทศหรือใบพุดตาล เป็นต้น ความสัมพันธ์กลมกลืนของลายที่เขียนควรสอดคล้องกับรูปแบบของภาชนะเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพื่อความสวยงาม เมื่อเขียนลายเสร็จช่างจะเริ่มใช้สีแว่แกะสลักไปตามลวดลายที่เขียนไว้

งานหัตถกรรมเครื่องถม

นับเนื่องจากอดีตถึงปัจจุบัน เครื่องถมเมืองนครเป็นที่รู้จักกันในฐานะศิลปาชีพขั้นสูงที่เก่าแก่สืบสานของน้ำยาถมที่ซึมแทรกอยู่บนร่องริ้วอันอ่อนช้อยงดงามของลวดลายไทย คูโตนเด่นสูงค่าขึ้นยิ่งนัก ความวิจิตรบรรจงที่ยากจะหาศิลปกรรมใดเสมอเหมือน ทำให้เครื่องถมเป็นหัตถศิลป์ชั้นเอกอีกชิ้นหนึ่งที่ควรคู่กับการดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์แห่งความเป็นไทยให้คงอยู่สืบไปนานเท่านาน เนื่องจากทองและเงินมีราคาสูงขึ้น ประกอบกับการทำต้องอาศัยเวลาและมีมือชั้นสูง เครื่องถมนครไม่ค่อยพัฒนารูปแบบและลวดลาย นิยมทำแบบดั้งเดิม มีตั้งแต่ภาชนะ เครื่องประดับชิ้นเล็ก เช่น ซ้อนแหวน กำไล เข็มกลัดติดเสื้อไปจนถึงชิ้นใหญ่ เช่น พานขันโตก ถาด เมื่อเทียบกับเครื่องถมที่ผลิตจากกรุงเทพฯ ทำกระเป่าถือผู้หญิง รูปทรงต่าง ๆ ไปออกแบบร่วมกับวัสดุอย่างอื่นบ้าง เช่น กระเป๋าย่านลิเกาบ้าง หรือตกแต่งกับวัสดุอย่างอื่นก็ได้ หวายก็ได้ มีการพัฒนา มีการประกวดแข่งขันกันก็เป็นที่น่าภาคภูมิใจเกิดการพัฒนารูปแบบ แต่เครื่องถมนครคงเอกลักษณ์ของตนเองไว้อย่างดีเยี่ยม

ปัจจุบันผู้คนเริ่มหันมาสนใจและสะสมเครื่องถมเก่าอันเป็นศิลปกรรมของชาติกันมากขึ้น ซึ่งขัดกันกับช่างทำเครื่องถมที่นับวันจะสูญสิ้นไป สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถในรัชกาลที่ 9 ได้ทรงเล็งเห็นถึงความสำคัญของงานหัตถศิลป์ชิ้นนี้ จึงทรงโปรดให้ครูช่างถมจากเมืองนครศรีธรรมราชมาทำการสอนวิชาเครื่องถมแก่นักเรียนใน ศูนย์ศิลปาชีพพิเศษศูนย์จิตรลดา ซึ่งพระมหากษัตริย์คุณครั้งนี้นอกจากจะเป็นการอนุรักษ์และส่งเสริมงานเครื่องถมแล้ว ยังทำให้คนทั่วไปได้รู้จักและรับรู้ว่าคุณคนไทยมีอารยธรรมที่แสนงดงามเป็นของตัวเอง สิ่งนี้เป็นเสมือนแรง บันดาลใจให้ช่างถมของไทยมีพลังสร้างสรรค์ผลงานอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติให้คงอยู่คู่แผ่นดินสยามสืบไป

2. เครื่องจักสานย่านลิเกา

เครื่องจักสานย่านลิเกา เป็นเครื่องจักสานประเภทหนึ่ง ที่สานด้วยย่านลิเกา ซึ่งเป็นพืชตระกูลเฟิร์น หรือ เถาวัลย์ชนิดหนึ่ง (ภาษาท้องถิ่นภาคใต้เรียกเถาวัลย์ว่า “ย่าน”) มีคุณสมบัติที่ดีคือ ลำต้นเหนียว ชาวบ้านจึงนำมาจักสานเป็นภาชนะเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันของชาวบ้าน เช่น กระเชอ กุ่มหมาก กล่องยาเส้น พานเขียนหมาก บั้งชา กล่อง ชันดอกไม้รูปเทียน กรงนก กระเป่าถือ เป็นต้น แหล่งผลิตที่สำคัญของเครื่องจักสานย่านลิเกาอยู่ที่บ้านหมน ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

จักสานย่านลิเภา

เครื่องจักสานย่านลิเภา เป็นเครื่องจักสานประเภทหนึ่ง ที่สานด้วยย่านลิเภา ซึ่งเป็นพืชตระกูลเฟิร์น หรือ เถาวัลย์ชนิดหนึ่ง (ภาษาท้องถิ่นภาคใต้เรียกเถาวัลย์ว่า “ย่าน”) มีคุณสมบัติที่ดีคือ ลำต้นเหนียว ชาวบ้านจึงนำมา จักสานเป็นภาชนะเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันของชาวบ้าน เช่น กระเชอ กุ้มหมาก กล่องยาเส้น พานเขียนหมาก ปั้นชา กล่อง ชันดอกไม้รูปเทียน กรงนก กระเป๋าถือ เป็นต้น แหล่งผลิตที่สำคัญ ของเครื่องจักสานย่านลิเภาอยู่ที่บ้านหมน ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

เครื่องจักสานย่านลิเภา ในจังหวัดนครศรีธรรมราช เริ่มทำกันมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ถือเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านตั้งแต่สมัยเจ้าพระยามนทรศรีธรรมราช กล่าวกันว่า เจ้าเมืองนครได้เคยนำ ถวายเจ้านายในกรุงเทพมหานคร แต่ในสมัยนั้นยังไม่เป็นที่แพร่หลายนัก จนกระทั่ง ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เจ้าพระยายมราช (ปั้น สุขุม) ครั้งที่ดำรงตำแหน่งพระยาสุขุมนัย วิปตสมุณ เทศาภิบาลมณฑลนครศรีธรรมราช ได้ฟื้นฟูส่งเสริมงานจักสานย่านลิเภาเริ่มเป็นที่รู้จักในหมู่ชนชั้นสูงในกรุงเทพมหานครและได้มีการฟื้นฟูครั้งสำคัญอีก 2 ครั้ง ในสมัย จอมพล ป. - พิบูลสงคราม มีการประกวดการสานย่านลิเภา และเมื่อเจ้านายจากหัวเมืองใต้ นำขึ้นมาถวาย ในราชสำนัก และเผยแพร่ในหมู่เจ้านาย มาตั้งแต่สมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ จนในปี พ.ศ. 2513 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ทรงมีพระราชดำริ ให้สอนการสานย่านลิเภาในโครงการ ศิลปอาชีพ มีการพัฒนารูปแบบได้อย่างสวยงามประณีต แสดงให้เห็นถึงความอุตสาหกรรมของช่างผู้ผลิต ซึ่งสร้างความภาคภูมิใจให้แก่ผู้ครอบครอง หรือผู้เป็นเจ้าของ เป็นที่นิยมอย่างกว้างขวางทั้งระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และทั่วประเทศ ด้วยคุณสมบัติเฉพาะตัวของย่านลิเภา ที่มอง ๆ ดูก็คล้าย ๆ กับ เถาวัลย์นั้น จะมีความเหนียว ทนทานอายุใช้งานคงทนมากกว่าผักตบชวา หรือหวาย แต่กว่าที่เราจะ ได้ลิเภาจากป่ามา 1 เส้น นั้น จะต้องอาศัยทั้งความชำนาญ และประสบการณ์ในการมองหา แยกให้

นอกจากต้นไหนด คือ หญ้า หรือต้นไหนด คือ ลิเกากันแน่ สถานที่ที่พบบ้านลิเภาได้ง่ายมีมากทางภาคใต้ คือจังหวัดนครศรีฯ สตูล สงขลา ยะลา ปัตตานี นราธิวาส เป็นต้น

สินค้าที่เป็นนิยมของชาวเมืองคอน

ปัจจุบันเครื่องจักสานย่านลิเภาของจังหวัดนครศรีธรรมราช กลายเป็นสินค้าหัตถกรรมชั้นสูงที่มีชื่อเสียงทั้งในประเทศและต่างประเทศ ราคาค่อนข้างแพง เนื่องจากมีกรรมวิธีการผลิตอย่างประณีต มีกรรมวิธีและขั้นตอนที่ยุ่งยากซับซ้อน งดงามด้วยลวดลายท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ และสืบทอดภูมิปัญญาของตอกเส้นยี่นที่ทำ จากไม้ไผ่ หรือไม้ลิงโร สลับกันงดงาม บางครั้งยังเสริมส่วนประกอบด้วยเครื่องถมเงินและถมทอง เพื่อเพิ่ม มูลค่า ความงาม และคุณค่าของเครื่องจักสานย่านลิเภา ให้สูงขึ้น สามารถสร้างอาชีพ สร้างรายได้ ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น และเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์สืบทอดจากบรรพบุรุษหลายร้อยปีควรค่าแก่การรักษาและสืบทอดให้คงอยู่ต่อไป

3. ผ้ายกเมืองนคร

ผ้ายกเมืองนคร เป็นชื่อเฉพาะ หมายถึง ผ้าทอพื้นเมืองของจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นผ้าที่ได้รับการยกย่องมาแต่โบราณว่าสวยงามตามแบบอย่างผ้าชั้นดี เป็นภูมิปัญญาการทอผ้าดั้งเดิมของคนตำบลขนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ถ่ายทอดสู่ลูกหลานในปัจจุบัน เป็นผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างจากผ้าทออื่น ๆ ดอกผ้าจะยกนูนขึ้นเห็นลายชัดเจน และมีความละเอียดอ่อนประณีตในตัวของผืนผ้า มีความเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นโบราณแบบดั้งเดิมของคนสมัยก่อน

ลวดลายผ้ายกเมืองนคร

ที่มาของผ้ายกเมืองนครนั้น สันนิษฐานว่าในสมัยอาณาจักรตามพรลิงค์ ซึ่งเป็นอาณาจักรโบราณที่มีมาตั้งแต่ก่อนสมัยพุทธศตวรรษที่ 7 และมีศูนย์กลางอยู่ที่นครศรีธรรมราชในปัจจุบันคงจะมีการทอผ้าอย่างจริงจังแล้ว เพราะยุคนั้นตามพรลิงค์ เป็นเมืองท่าศูนย์กลางการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้า และการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม จึงมีการแลกเปลี่ยนรับเอาศิลปวัฒนธรรมจาก จีน อินเดีย และอาหรับ ชาติต่าง ๆ เหล่านี้คงจะนำเอาวิชาการทอผ้ามาถ่ายทอดไว้ ซึ่งทำให้ชาวพื้นเมืองรู้จักการทอผ้าทั้งผืนเรียบและผ้ายกดอก

ลวดลายผ้ายกเมืองคอน

ส่วนการทอผ้ายกที่ลวดลายสีสันวิจิตรงดงาม คงเพิ่งจะเริ่มทำกันในสมัยอยุธยาตอนปลาย หรือรัตนโกสินทร์ตอนต้น กล่าวกันว่า ชาวเมืองนครศรีธรรมราชได้แบบอย่างการทอผ้ามาจากแขกเมืองไทรบุรี โดยในปี พ.ศ. 2354 เมื่อครั้งเจ้าเมืองนครศรีธรรมราช ยกกองทัพไปปราบกบฏ ขากลับได้กวาดต้อนครอบครัวเชลย ได้นำพวกช่างฝีมือมาหลายพวกรวมทั้งช่างทอผ้ายก คงเป็นเหตุนี้เองที่เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรมกับความรู้ดั้งเดิมโดยใช้กรรมวิธีการทอที่สลับซับซ้อนด้วยความพิถีพิถัน ประกอบกับวัสดุที่นำมาทอเป็นสิ่งที่สูงค่ามีราคา จึงถือได้ว่าผ้ายกเมืองนครเป็นงานประณีตศิลป์ชั้นเยี่ยมตั้งแต่รัชกาลสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย จนเป็นเอกลักษณ์ของการทอผ้ายกเมืองนครที่ขึ้นชื่อในเวลาต่อมา

ผลิตภัณฑ์จากผ้ายกเมืองคอน

จนถึงรัชกาลพระจุลจอมเกล้า เป็นยุคสมัยที่การปกครองบ้านเมืองเป็นปึกแผ่น และสภาพเศรษฐกิจดี ส่งผลให้การทำนุบำรุงศิลปะในแขนงต่าง ๆ เจริญรุ่งเรือง ผ้ายกเมืองนครเป็นผ้าที่เจ้าเมืองนครสวมใส่ในเวลาออกว่าราชการ และเป็นของที่พระมหากษัตริย์ พระราชทานให้กับบุคคลสำคัญ เจ้านายและข้าราชการชั้นสูง ใช้สวมใส่เวลาเข้าเฝ้าเป็นการแสดงสถานะของบุคคล มีความแตกต่างจากผ้าอื่น ๆ ผ้ายกจะมีกรวยเชิงหน้านาง ลายผ้าและผืนผ้าจะอยู่ในผืนเดียวกัน สมัยก่อนช่างทอผ้าจะทอผ้ายกด้วยทองแท้ในบางผืน ในช่วงหลังผ้ายกเมืองนครได้ห่างหายไปจากเมืองนครศรีธรรมราชไม่ค่อยมีให้เห็นมากนัก เนื่องจากต้องอาศัยวัสดุที่มีราคาค่อนข้างสูง แต่ปัจจุบันก็ได้รับการส่งเสริมศิลปาชีพจากหน่วยงานราชการ โดยเฉพาะกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ได้ร่วมโครงการวิจัยเพื่อฟื้นฟูผ้ายกเมืองนครขึ้นมาใหม่อีกครั้ง โดยทอผ้ายกด้วยด้ายฝ้ายเมอร์ซีไลย์ เมื่อก่อนการทอผ้ายกจะทอขึ้นเพื่อเก็บไว้ในพิพิธภัณฑ์ในหลายหน่วยงาน แต่ทางกลุ่มได้ทอผ้ายกเมืองนครเพื่อใช้สำหรับตัดชุดผู้หญิง และช่วงหลังได้มีลูกค้าทั้งผู้หญิง ผู้ชายนิยมสวมใส่มากขึ้น

4. รูปหนังตะลุง

หนังตะลุงเป็นมหรสพพื้นบ้านอย่างหนึ่งของชาวปักษ์ใต้ เป็นที่ผูกพันกับวิถีชีวิตชาวใต้ มาแต่โบราณกาล โดยใช้บทพากย์และบทกลอนในการแสดง ความนิยมของผู้คนจึงรับไปแสดงกันในงานประเพณี งานวัดหรืองานศพ งานสมโภชหรืองานเฉลิมฉลองต่าง ๆ ของชุมชน หนังตะลุงนอกจากจะให้ ความสนุกสนาน ครึกครื้นแล้ว ยังสะท้อนค่านิยมและโลกทัศน์ของชาวใต้ที่แฝงอยู่ในเนื้อเรื่องที่แสดงอีกด้วย ในการแสดงจะทำรูปหนังจากแผ่นหนังสัตว์ต่าง ๆ เช่น หนังวัว หนังควาย หนังเก้ง หรือหนังเสือ ฯลฯ รูปหนังตะลุง เป็นผลิตภัณฑ์เครื่องหนังที่มีเอกลักษณ์พิเศษของคนไทย สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อใช้ในศิลปะการแสดงหนังตะลุงในภาคใต้ ที่อาศัยรูปเงาในการสื่อสารสร้างสาระและความบันเทิงให้คนดูที่อยู่หน้าจอได้รับความรู้และความเพลิดเพลินตลอดคืน ปัจจุบันรูปหนังตะลุงมีเพียงแต่ใช้ในการแสดงอย่างเดียว แต่ยังคงกลายเป็นของที่ระลึกยอดนิยมสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาเยือน รูปหนังตะลุงปรากฏแพร่หลายในท้องถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งจะได้กล่าวถึงดังนี้

รูปหนังตะลุง

รูปหนัง เป็นอุปกรณ์สำคัญในการแสดงหนังตะลุง หนังคณะหนึ่ง ๆ ใช้รูปหนังประมาณ 150 - 200 ตัว หนังตะลุงแกะโดยนายช่างผู้ชำนาญในจังหวัดหนึ่ง ๆ ของภาคใต้ มีเพียง 2 - 3 คนเท่านั้น ต้นแบบได้มาจากรูปหนังใหญ่ เพราะรูปเก่าแก่ที่เหลืออยู่เท่าเหยียบขนาด มีอายุกว่า 100 ปีไปแล้ว ต้นแบบสำคัญคือรูปเรื่องรามเกียรติ์ที่ฝาผนังรอบวัดพระแก้ว ผสมผสานกับรูปหนังของชาว ทำให้รูปกะทัดรัดขึ้นและมีหน้าเคลื่อนไหวได้ รูปหนังจะจัดเก็บไว้ใน แผงหนัง โดยวางเรียงอย่างเป็นระเบียบและตามศักดิ์ของรูป นั่นคือ เอรูปเบ็ดเตล็ดและรูปตลกที่ไม่สำคัญซึ่งเรียกรวมกันว่า รูปกากไว้ล่าง ถัดขึ้นมาเป็นรูปยักษ์ พระ นาง เจ้าเมือง ตัวตลกสำคัญ รูปปรายหน้าบท พระอิศวร และฤๅษี

ตามลำดับ กรุงเทพมหานคร เป็นศูนย์กลางแห่งศิลปะ การละเล่นพื้นเมืองที่ได้ชื่อว่า “หนัง” เพราะผู้เล่นใช้รูปหนังประกอบการเล่านิทานหลังเงา รูปหนังตะลุงมีกรรมวิธีการทำโดยเอาหนังมาแช่ในน้ำส้ม แล้วเอามาขูดจนบางใสแล้วขึงให้ตึง และนำมาวาดรูปและตัดตามลักษณะตัวละคร การแกะรูปหนังตัวสำคัญ เช่น ฤๅษี พระอิศวร พระอินทร์ นางกนิรี ยังคงเหมือนเดิม แต่รูปอื่น ๆ ได้วิวัฒนาการไปตามสมัยนิยมของผู้คน เช่น ทรงผม เสื้อผ้า รูปหนังรุ่นแรกมีขนาดใหญ่รองจากรูปหนังใหญ่ฉลุลงดลายนางงามมาก เป็นรูปขาวดำ แล้วค่อยเปลี่ยนรูปให้มีขนาดเล็กลง ระบายสีให้ดูสะดุดตายิ่งขึ้น แล้วใช้ตะขิบสำหรับถือหรือปักที่หน้าจอ ใส่มือและไม้ผูกติดกับมือสำหรับเชิดต่อไป ศิลปะในการสร้างรูปหนังตะลุงของภาคใต้จะหันหน้าไปทางด้านข้างหมด

ภาพแสดงลวดลายฉลุบนรูปหนังตะลุง

ศิลปะในการสร้างรูปหนังตะลุงของชาวนครศรีธรรมราชในระยะเริ่มแรกถ่ายทอดและยึดแบบมาจากรูปหนัง ภายหลังได้ดัดแปลงปรับปรุงไปตามท้องถิ่นและกาลเวลา ตัวละครที่สำคัญ เช่น ฤๅษี พระอิศวร เจ้าเมือง นางเมือง พระเอก นางเอก นาง เบียน ยักษ์ และ ตัวตลก

รูปตัวละครสำคัญของหนังตะลุง

ไอ้ سهم้อ

ไอ้ สีแก้ว

ไอ้ พุน

ไอ้ หนูนุ้ย

ไอ้ ยอดทอง

ไอ้ เห่ง

ตัวตลกหนังตะลุง

ในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีช่างที่มีความชำนาญในการเขียนรูปและแกะตัวหนังตะลุง คือหนังตะลุงสุชาติ ทรัพย์สิน ศิลปินแห่งชาติสาขา ศิลปะการแสดง (การแสดงพื้นบ้าน) พุทธศักราช 2549 (ปัจจุบันเสียชีวิตแล้ว) ท่านสามารถออกแบบตัวหนังตะลุง และหนังใหญ่ ได้ตามแบบโบราณ และแบบประยุกต์ได้อย่างสวยงาม นอกจากนี้หนังสุชาติ ทรัพย์สิน ยังมีความสามารถ ในการเขียน กาพย์กลอนและบทหนังตะลุง แม้ท่านจะจากไปแล้วแต่คนในครอบครัวยังมีการสาธิตการทำตัวหนัง ตะลุง และมีการสาธิต การเล่นหนังตะลุงให้กับผู้ที่สนใจด้วย บ้านของท่านเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ของจังหวัดนครศรีธรรมราช มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและ ชาวต่างประเทศ นิยม มาดูศิลปะการแกะ หนังตะลุงและการแสดงหนังตะลุงเป็นอันมากและสินค้าการแกะหนังตะลุงและหนังใหญ่ของ หนังสุชาติ สามารถส่งขายเป็นสินค้าออกยังต่างประเทศ เพราะตัวหนังตะลุงมีคุณภาพสูง

รูปหนังตะลุงเป็นสินค้าที่ระลึกของชาวเมืองคอน

ปัจจุบัน บ้านหนังสุชาติ ทรัพย์สิน เป็นพิพิธภัณฑ์หนังตะลุงจัดแสดงตัวหนังตะลุง ในอาคาร มีทั้งเทวดา ยักษ์ เจ้าเมือง ตัวพระ ตัวนาง ผี และตัวหนังตลกอายุ 50 - 100 ปี อย่างหนูน้อย เท่ง แก้ว สหะหม้อ สายนุ้ย หลังขวัญเมือง เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีตัวหนังจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศในแต่ละยุคสมัย เช่น ตัวหนังในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ตัวหนังของภาคกลาง ตัวหนังมุสลิม (วายังดูละ) ตัวหนัง ประโมทัย (หนังตะลุงอีสาน) ตัวหนังนานาชาติ เช่น อินเดีย อินโดจีน ตุรกี และยังมีการจัด แสดงเครื่องดนตรีที่ใช้ในการเชิดหนังตะลุง ถือว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวดีเด่น ประเภทวัฒนธรรมและโบราณสถาน ตั้งอยู่ที่ เลขที่ 10/18 ถนนศรีธรรมโศก 3 ศิลปินท้องถิ่น ผู้ซึ่งได้รับรางวัลยอดเยี่ยมอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (ไทยแลนด์ ทัวริสซึม อวอร์ด) ประจำปี 2539 รางวัลดีเด่นประเภทวัฒนธรรมและโบราณสถาน จัดเป็นพิพิธภัณฑ์แสดงเครื่องมือเครื่องใช้พื้นบ้าน และพิพิธภัณฑ์หนังตะลุงนานาชาติ ผู้ที่สนใจสามารถเข้าชมและศึกษาศิลปวัฒนธรรมได้ทุกวัน

5. ส้มโอทับทิมสยาม

ส้มโอทับทิมสยาม

ส้มโอเป็นไม้ผลเศรษฐกิจที่ทุกคนรู้จักกันดี เนื่องจากสามารถปลูกได้ทุก ๆ ภาคของประเทศไทย และเป็นไม้ผลที่มีรสชาติที่ดีและมีคุณค่าทางโภชนาการสูง ให้ผลผลิตและตอบแทนสูง ระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวผลผลิตของส้มโอจะอยู่ในช่วงเดือนตุลาคม ถึงเดือนมกราคมของทุก ๆ ปี สามารถเก็บไว้ได้นานเพราะมีเปลือกหนา เกษตรกรสามารถปลูกเพื่อการบริโภคหรือเพื่อการค้าได้ แต่ส่วนมากนิยมปลูกเพื่อการค้าเพราะได้ราคาดี และสามารถซื้อไปเป็นของฝากได้เช่นกัน ประโยชน์ของส้มโอนอกจากจะบริโภคเนื้อแล้ว เปลือกของส้มโอยังสามารถนำมาแปรรูปเป็นเปลือกส้มโอเชื่อม และเปลือกส้มโอแช่อิ่มได้อีกด้วย ในที่นี้จะกล่าวถึงส้มโอทับทิมสยามซึ่งเป็นผลไม้เลื่องชื่อของจังหวัดนครศรีธรรมราช

ส้มโอทับทิมสยามพืชเศรษฐกิจของชุมชนบ้านแสงวิมาน

ส้มโอทับทิมสยามหรือส้มโอแสงวิมาน มีแหล่งผลิตอยู่ที่บ้านแสงวิมาน หมู่ที่ 13 ตำบลคลองน้อย อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นหมู่บ้านแรกของอำเภอปากพนังที่มีการปลูกส้มโอเต็มพื้นที่ ภายหลังจากที่โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริดำเนินการ โดยนำพันธุ์มาจากอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม สภาพพื้นที่ของบ้านแสงวิมานนั้นเป็นที่ราบลุ่มป่าชายเลนมีน้ำขังเป็นส่วนใหญ่ บ้านแสงวิมานเป็นชื่อของสองตระกูล คือตระกูลของนายแสงกับนางมาน ซึ่งเป็นบุคคลที่เข้ามาตั้งถิ่นฐาน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2481 โดยมีเครือญาติประมาณ 20 ครัวเรือน อพยพมาจากบ้านปากกลัด อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ และบางครอบครัวจากจังหวัดนนทบุรี มาอยู่ในช่วงแรกมีอาชีพทำนา แต่รายได้ไม่เพียงพอ ประกอบกับภูมิรัฐในเรื่องทำสวนมาก่อน จึงนำมาใช้ในพื้นที่แห่งนี้ เริ่มต้นด้วยการขุดยกร่อง เพื่อให้สามารถระบายน้ำได้ เช่นแถบสวนของเมืองนนทบุรี ช่วงยกร่องใหม่ ๆ ปลูกพืชล้มลุก และไม้ผลหลายชนิด แต่ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากประสบปัญหาน้ำท่วมขังในฤดูมรสุม และบางปีน้ำเค็มทะเลล้นคันกันน้ำ เข้าไปท่วมขังร่องสวนพืชผลได้รับความเสียหายต่อมาในปี พ.ศ. 2510 ได้นำกิ่งพันธุ์ส้มโอ

มาทดลองปลูก ปรากฏว่าได้ผลเป็นที่น่าพอใจ เนื่องจากส้มโอเป็นพืชที่ทนต่อสภาพน้ำท่วมขัง น้ำกร่อย ประกอบ ดินมีสภาพเป็นดินเหนียว จึงทำให้ส้มโอมีรสชาติหวานเข้ม ไม่ขม แตกต่างจาก ส้มโอจากพื้นที่อื่น เมื่อประสบความสำเร็จเกษตรกรรายอื่น ๆ ในอำเภอปากพนัง จึงนำมาปลูกบ้างจน เป็นผลให้ทั่วทั้งพื้นที่เต็มไปด้วยสวนส้มโอ ที่มีรสชาติหวานเข้ม กุ้งมีสีแดงอมชมพู

พันธุ์ส้มโอแสงวิมาน

ต่อมาในปี พ.ศ. 2523 นายหวัง มัสแหละ ได้นำพันธุ์ส้มโอ 3 ต้นมาจาก บ้านบราโอ ตำบลประจัน อำเภอชะงัก จังหวัดปัตตานี เป็นส้มโอที่มีผลเหมือนพันธุ์ชาวพวง มีกุ้ง เนื้อสีชมพู ค่อนข้างแดง เป็นพันธุ์พื้นเมือง ผลมีขนาดใหญ่ แต่มีรสขม แต่เมื่อนำมาทดลองปลูกที่บ้านแสงวิมาน ผลปรากฏว่าออกลูกและมีรสชาติหวานขึ้น ผิวผลมีสีเขียวเข้ม และมีขนอ่อนนุ่มปกคลุมทั่วผล คล้ายกำมะหยี่ จากนั้นได้มีการปรับปรุงคุณภาพ สายพันธุ์แบบภูมิปัญญาท้องถิ่น ใช้เวลาหลายปี ในที่สุดก็ได้ส้มโอพันธุ์เนื้อสีแดงเข้ม แบบสีทับทิมรสชาติหวาน หอม นุ่ม จึงมีการตั้งชื่อขึ้นมาใหม่ เป็น “พันธุ์ทับทิมสยาม” ลักษณะประจำพันธุ์ ของส้มโอพันธุ์นี้ คือ ใบค่อนข้างกว้าง ปลายใบแหลม ใต้ใบมีขนอ่อนนุ่ม ผลมีขนาดใหญ่ เส้นรอบผลประมาณ 16 - 22 นิ้ว หัวจีบ ผิวผลมีขนอ่อนนุ่มคล้าย กำมะหยี่ปกคลุมทั่วทั้งผล เปลือกบาง จากความอร่อยและต้องปากของคนไทย จึงทำให้ส้มโอพันธุ์นี้มี คุณภาพ เป็นที่ต้องการของตลาดสูงอย่างต่อเนื่อง สามารถส่งออกและจัดจำหน่ายได้ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศจีน ฮองกง และประเทศในทวีปยุโรป เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าส้มโอทับทิมสยาม ผลไม้ท้องถิ่นที่พื้นที่ปลูกมีสภาพดินที่เกิดจากโคลนทับถม กันระหว่างน้ำจืด และโคลนจากน้ำเค็ม แล้วได้ผลผลิตที่รสชาติดีกลายเป็นผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ ที่ได้มาตรฐาน GAP ของกลุ่มเกษตรกรบ้านแสงวิมาน เป็นผลผลิตที่ปลอดภัยได้มาตรฐาน สามารถพัฒนาเป็นสินค้า GI ของจังหวัด นับเป็นอีกหนึ่งในความภาคภูมิใจของเกษตรกรชาวปากพนัง และที่สำคัญเนื่องจากระบบการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่แบบภาครวม ที่ได้เข้ามามีผลให้พื้นที่มี

ความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นจนเกษตรกรสามารถประสบ ความสำเร็จในการเพาะปลูก ที่เป็นผลมาจาก การบริหารจัดการน้ำในโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอัน เนื่องมาจากพระราชดำรินั่นเอง

กิจกรรมท้ายบทที่ 6

เรื่อง ผลิตภัณฑ์เลื่องชื่อของเมืองคอน

คำชี้แจง กิจกรรมนี้มี 2 ตอน

ตอนที่ 1 ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. นักเรียนคิดว่าในการประดิษฐ์งานหัตถกรรมพื้นเมืองของชาวเมืองคอน ต้องอาศัยปัจจัยใดบ้างจึงจะทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป จงอธิบาย
2. นักเรียนคิดว่าในท้องถิ่นของนักเรียนมีผลิตภัณฑ์ใดบ้างที่สมควรได้รับการพัฒนาหรือต่อยอดให้เป็นรายได้เสริมจากการประกอบอาชีพของผู้ปกครองนักเรียน
3. การปลูกส้มโอที่บ้านแสงวิมานอำเภอปากพนังมีส่วนเกี่ยวข้องการดำเนินงานตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 อย่างไรบ้าง จงอธิบาย
4. นักเรียนคิดว่าจะมีวิธีการอย่างไรบ้างที่จะให้ฝ่ายการเมืองนครเป็นที่รู้จักแพร่หลายของบุคคลทั่วไป จงอธิบาย
5. นักเรียนคิดว่าจะมีวิธีการใดบ้างที่ช่วยอนุรักษ์และส่งเสริมผลิตภัณฑ์หัตถกรรมพื้นเมืองให้อยู่คู่กับเมืองคอนต่อไป

ตอนที่ 2 กิจกรรมเสนอแนะ

1. แบ่งกลุ่มนักเรียนสำรวจผลิตภัณฑ์ที่มีในท้องถิ่นของตนแล้วรวบรวมทำแผ่นพับเพื่อประชาสัมพันธ์สินค้าภายในชุมชน
2. ฝึกการพูด โดยแบ่งกลุ่มให้นักเรียนไปสำรวจผลิตภัณฑ์ที่น่าสนใจในท้องถิ่นของตนแล้วนำมาเสนอหน้าชั้นเรียนให้เพื่อน ๆ ในห้องฟัง

บรรณานุกรม

- กรมศิลปากร. (2505). “ตำนานเมืองนครศรีธรรมราช” ในรวมเรื่องเมืองนครศรีธรรมราช (พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ พลเอก เจ้าพระยาบดินทรเดชาฯ ชุด (แยม ณ นคร) ณ เมรุหน้าพลับพลาอิสริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส (27 กุมภาพันธ์ 2505). พระนคร: กรมศิลปากร.
- กองทัพภาคที่ 4. (2534). 50 ปี วีรไทย พิมพ์เนื่องในโอกาสวาระครบรอบ 50 ปี แห่งสงครามมหาเอเซียบูรพา 8 ธันวาคม 2534 โครงการสัมมนาประวัติศาสตร์ ณ สโมสรทหารค่ายวชิราวุธ จังหวัดนครศรีธรรมราช วันที่ 8 ธันวาคม 2534. กรุงเทพฯ: รินทร์พรีนติ้งกรุ๊ป.
- กองส่งเสริมกิจกรรม ฝ่ายกิจกรรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2554). หนังสือเทศกาลงานประเพณีที่น่าสนใจทางการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เกรียงไกร เกิดศิริ. (2560). พระบรมธาตุนครศรีธรรมราช: มรดกพุทธศาสนาสถาปัตยกรรมศูนย์กลางพระพุทธศาสนาเถรวาทแห่งคาบสมุทรภาคใต้. กรุงเทพฯ: อุษาคเนย์.
- จันทรา มาศสุพงศ์. (2553). ตะลุยกุญแจไขมรดกของนักแสวงโชค. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- ฉัตรชัย ศุกระกาญจน์. (2547). ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมประเพณีไทย. นครศรีธรรมราช: ศูนย์วัฒนธรรมภาคใต้วิทยาลัยครุศรีธรรมราช.
- ชัยวัฒน์ สีแก้ว. (2561). ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช: อิกมูมองภูมิถิ่นแผ่นดินนคร. นครศรีธรรมราช: ประยูรการพิมพ์.
- ชวน เพชรแก้ว. (2519). ชีวิตไทยปักษ์ใต้. กรุงเทพฯ: อักษรสัมพันธ์.
- ดาเรส เมธารมภ์ และสุกัญญา อมรวาที. (2537). อุทยานแห่งชาติเขาหลวง. กรุงเทพฯ: PSP.
- ดำรงศัพันธ์ ใจห้าว. (2554). หนังสือถอดบทเรียนการบริหารวิชาการเรื่องการเรียนรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนรอบเขาหลวง เขตพื้นที่ชุมชนพรหมโลก อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช โครงการเรียนรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนรอบเขาหลวง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- ทศยศ กระทบอมแก้ว. (2553). พระเจ้าตากฯ ลี้นพระชนม์ที่เมืองนครศรีธรรมราช. (พิมพ์ครั้งที่ 6). นนทบุรี: กรีน – ปัญญาญาณ.
- นิจ หัญชีระนันท์. (2552). “นครศรีธรรมราชในด้านของการตั้งถิ่นฐานมนุษย์” ใน รายงานการสัมมนาประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช ครั้งที่ 1 (พ.ศ. 2521) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

บัญชา พงษ์พานิช และปาริชาติ เรืองวิเศษ. (2537). *เมืองคอนจากแต่ก่อนถึงวันหน้า*.

นครศรีธรรมราช: สารคดี.

ประทุม ชุ่มเพ็งเพ็ญ. (2555). *เมืองนครศรีธรรมราช มหานคร*. กรุงเทพฯ: ดวงกมลพับลิชชิง.

ประภัสสร ชูวิเชียร. (2553). *พระบรมธาตุเจดีย์นครศรีธรรมราช มหาสถูปแห่งคาบสมุทรมุขใต้*.

กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.

ประเสริฐ ณ นคร. (2525). “จารึกที่พบในนครศรีธรรมราช” ใน *สัมมนาประวัติศาสตร์*

นครศรีธรรมราช ครั้งที่ 1 25 - 28 มกราคม 2525 จังหวัดนครศรีธรรมราช วิทยาลัยครู
นครศรีธรรมราช.

ประเสริฐ ลิมปนัดดา. (2546). *ประเพณีทำบุญสารทเดือนสิบ สมาคมชาวปักษ์ใต้ฝั่งบูรพา*.

กรุงเทพฯ: พล็อตตติ้ง เทคโนโลยี คอมมูนิเคชั่น.

พลกฤษณ์ วลีวิวัฒน์. (2561). *ประเพณีแห่ผ้าขึ้นธาตุในบริบทที่เปลี่ยนแปลง*. นครศรีธรรมราช: ดิซีย์.

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. (2552). *รายงานการสัมมนาประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช*

ครั้งที่ 5. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

วรวิธ สุวรรณฤทธิ์และคณะ. (2549). *วิถีไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

วัฒนสาสน์ นุ่นสุข. (2561). “พัฒนาการของบ้านเมืองบนหาดทรายแก้ว นครศรีธรรมราช จาก

หลักฐานทางโบราณคดี”. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครศรีธรรมราช: ไทมพ์พรีนติ้ง”

วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร. (2547). *เรียนรู้บูชาพระบรมธาตุเมืองนคร*. นครศรีธรรมราช:

วัดมหาธาตุวรมหาวิหาร.

ศรีสุดา จรียากุล. (2545). *การใช้ทรัพยากรชุมชนกับการศึกษา. ประมวลสาระชุดวิชาบริบท*

ทางการศึกษา เล่ม 2 หน่วยที่ 8. นนทบุรี: สาขาศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช. (2528). *ประเพณีสำคัญของชาวนครศรีธรรมราช*. กรุงเทพฯ:

กรุงสยามการพิมพ์.

ชรววัฒน์ (คณะบุคคลกัลปพฤกษ์). (2555). *พ่อท่านคล้ายวาจาสิทธิ์*. กรุงเทพฯ: จูปีตัส.

สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช. (2541). *เขาขุนพนม: ชีวิตและวัฒนธรรม ชุดเขาขุนพนม - พรหมคีรี*

อันดับที่ 1. กรุงเทพฯ: ที.พี.พรีนธ์.

สถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน มูลนิธิหมู่บ้านและมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. (2547). *ประยงค์*

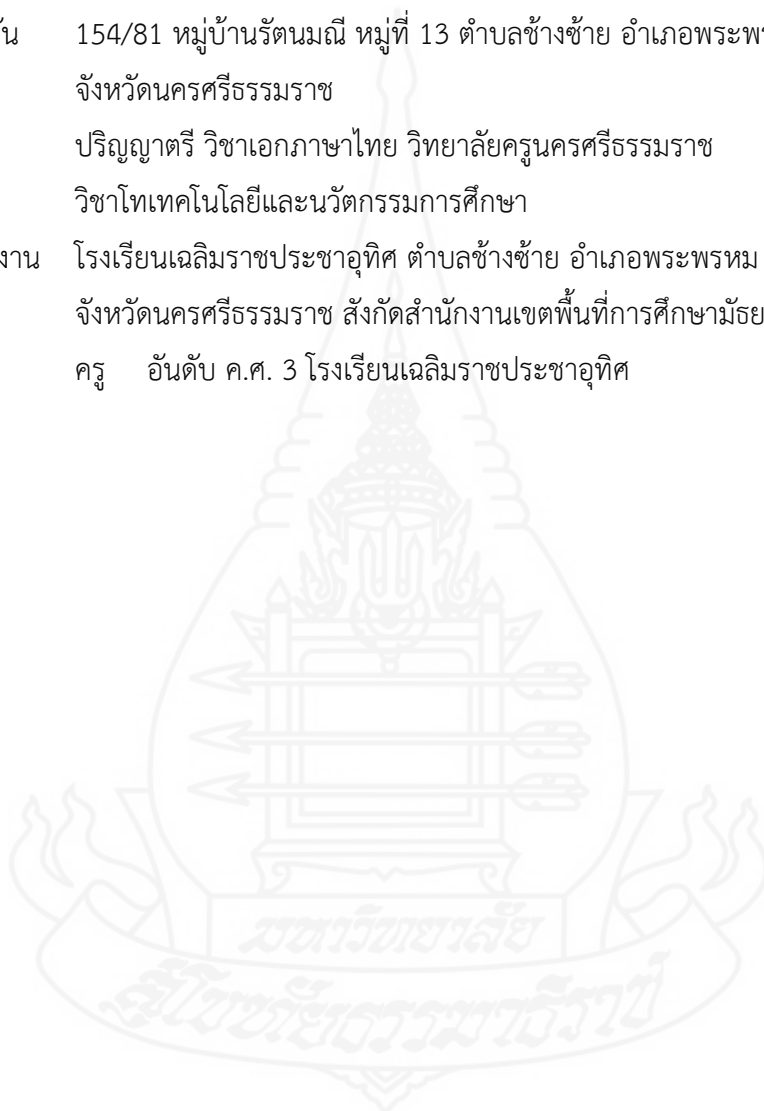
รมรงค์ แมกไซไซ 2004 สาขาผู้นำชุมชน รางวัลของคนทำงานด้วยชีวิตและจิตวิญญาณ.

กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

- สมจิตร ทองสมัคร และคณะ. (2543). *ศาลหลักเมืองนครศรีธรรมราช พิมพ์เนื่องในโอกาสที่ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ ทรงประกอบพิธีเปิด ศาลหลักเมืองนครศรีธรรมราช ณ สนามหน้าเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช วันศุกร์ที่ 16 มิถุนายน 2543*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สมปราชนธ์ อัมมะพันธุ์. (2548). *ประเพณีท้องถิ่นภาคใต้*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สมัย สุทธิธรรม. (2539). *สารคดีชุดถิ่นทองของไทย “นครศรีธรรมราช”*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครศรีธรรมราช. (2550). *คู่มือนำเที่ยววัดพระมหาธาตุ วรมหาวิหาร*. นครศรีธรรมราช: บี.วี.ออฟเซต.
- สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2557). *นครศรีธรรมราชมรดกแห่งธรรมชาติและ วัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: เอ.พี.พรีนติ้งกรุ๊ป.
- สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 11 นครศรีธรรมราช. (2541). *โบราณสถาน เขาขุนพนม*. กรุงเทพฯ: ที.พี.พรีนติ้ง.
- สีลาภรณ์ บัวสาย และก้าน จันทรพรหมมา. (2552). *ลุ่มน้ำปากพนังจากความขัดแย้งสู่ความ สยามฉันท*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พรีนติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สุชาดา ลิ้มปี่. (2558). *“นครศรีธรรมราช”*. นครศรีธรรมราช: คอมม่าดีไซน์แอนด์พรีนติ้ง.
- สุพิน วิริยะพงศ์พานิช. (2545). *เทคนิคการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของ 4 นักเขียนวรรณกรรมเยาวชน ของไทย*. กรุงเทพฯ: ธารอักษร.
- สุริพัฒน์ ประภากรสกุล. (2544). *อุทยานแห่งชาติเขาหลวง*. นนทบุรี: ธารบัวแก้ว.
- อมรา ศรีสุชาติ. (2544). *สายรากภาคใต้: ภูมิลักษณะรูปลักษณ์ จิตลักษณ์*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน กองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- อุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช กรม. (2546). *การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ นครศรีธรรมราช สำนักงานบริหารจัดการในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ 19 ไม่ปรากฏชื่อสำนักพิมพ์*.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ นางกฤษณา เก็นโนนกกอก
วัน เดือน ปีเกิด 12 ธันวาคม 2512
ที่อยู่ปัจจุบัน 154/81 หมู่บ้านรัตนมณี หมู่ที่ 13 ตำบลช้างซ้าย อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษา ปริญญาตรี วิชาเอกภาษาไทย วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช
วิชาโทเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา
สถานที่ทำงาน โรงเรียนเฉลิมราชประชาอุทิศ ตำบลช้างซ้าย อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12
ตำแหน่ง ครู อันดับ ค.ศ. 3 โรงเรียนเฉลิมราชประชาอุทิศ

บทที่ 3

สรุปการศึกษา อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง เมืองคอนบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนครศรีธรรมราช สรุปผลได้ดังนี้

1. สรุปการศึกษา

1.1 วัตถุประสงค์ของการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา

1.1.1 เพื่อสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง เมืองคอนบ้านเรา สำหรับชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 3 จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.1.2 เพื่อตรวจสอบคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง เมืองคอนบ้านเรา

1.2 ขอบเขตของการสร้างหนังสือ

1.2.1 หนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง เมืองคอนบ้านเรา สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นหนังสือที่ใช้เพื่อส่งเสริมการอ่านในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีเนื้อหาที่ให้ความรู้เกี่ยวกับจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 6 เรื่อง
ดังนี้ เรื่องที่ 1 อดีตและปัจจุบันของเมืองคอน เรื่องที่ 2 สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ของเมืองคอน
เรื่องที่ 3 สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติของเมืองคอน เรื่องที่ 4 ประเพณีของชาวเมืองคอน เรื่องที่ 5 บุคคล
สำคัญชาวเมืองคอน และเรื่องที่ 6 ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นของเมืองคอน ซึ่งสร้างขึ้นจากการวิเคราะห์หลักสูตร
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1.2.2 การตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งเป็นผู้มีความรู้
ประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในด้านภาษาไทย โดยใช้แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องตรวจสอบ
ความเหมาะสม ขอบข่ายเนื้อหา นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำหนังสือที่ได้รับแก้ไขแล้วให้
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 คน ของโรงเรียนเฉลิมราชประชาอุทิศ จังหวัดนครศรีธรรมราช
ประเมินคุณภาพของหนังสือโดยใช้แบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า

1.3 การสร้างและพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่าน

ผู้ศึกษาดำเนินการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน 2 ขั้นตอน ดังนี้

1.3.1 กำหนดลักษณะของหนังสือส่งเสริมการอ่าน ผู้ศึกษากำหนดลักษณะหนังสือส่งเสริมการอ่าน เป็นหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แหล่งที่มาของเรื่องคือความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 6 เรื่อง ดังนี้ เรื่องที่ 1 อดีตและปัจจุบันของเมืองคอน เรื่องที่ 2 สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ของเมืองคอน เรื่องที่ 3 สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติของเมืองคอน เรื่องที่ 4 ประเพณีของชาวเมืองคอน เรื่องที่ 5 บุคคลสำคัญชาวเมืองคอน และเรื่องที่ 6 ผลิตภัณฑ์เลี้ยงชีพของเมืองคอน แต่ละเรื่องมีคำอธิบายศัพท์ ภาพประกอบเนื้อหา และกิจกรรมท้ายเรื่องที่มีลักษณะการบูรณาการทักษะทางภาษาสอดคล้องหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1.3.2 การสร้างและพัฒนาหนังสือ การสร้างและการพัฒนาคุณภาพหนังสือมีขั้นตอน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการสร้างหนังสือ ขั้นตอนการปรับปรุงคุณภาพหนังสือโดยอาศัยความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ และขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพ โดยการนำหนังสือที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินคุณภาพอีกครั้ง โดยดำเนินการดังนี้

1) ศึกษาหลักสูตรโดยพิจารณาจากมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิเคราะห์ความสอดคล้องของมาตรฐานตัวชี้วัด เนื้อเรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมถึงการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2) ศึกษาเอกสาร ตำรา แนวทางในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน

3) ศึกษาข้อมูล เนื้อหาจากหนังสือเอกสาร บันทึกต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดนครศรีธรรมราช ศึกษาข้อมูลจากศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช หอสมุดแห่งชาติจังหวัดนครศรีธรรมราช สัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้รู้ในท้องถิ่น

4) กำหนดชื่อเรื่องที่สอดคล้องกับเนื้อหา โครงสร้างหนังสือ นำผลการศึกษาหลักสูตร ข้อมูลและอื่น ๆ มาเป็นแนวทางในการตั้งวัตถุประสงค์ของหนังสือ

5) เรียบเรียงเนื้อหาที่ได้จากการศึกษาจากตำรา เอกสาร บันทึกต่างๆ จากการสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้รู้ในท้องถิ่น เพื่อเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านแนวสารคดีเชิงความรู้

6) จัดพิมพ์หนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่องเมืองคอนบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นรูปเล่ม โดยมีเนื้อหา ภาพประกอบ และกิจกรรมท้ายเรื่องที่บูรณาการทักษะทางภาษา

7) สร้างแบบประเมินคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่องเมืองคอนบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 2 ชุด คือ แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องสำหรับผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ประเมิน และแบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับนักเรียนเป็นผู้ประเมิน

8) นำหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่องเมืองคอนบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนครศรีธรรมราช ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาประเมินคุณภาพของหนังสือ พร้อมให้ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงหนังสือต่อไป

9) ปรับปรุงหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่องเมืองคอนบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

10) นำหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่องเมืองคอนบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนครศรีธรรมราช ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเฉลิมราชประชาอุทิศ จำนวน 10 คน และตอบแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหนังสือส่งเสริมการอ่าน

11) รายงานสรุปผลการจัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่องเมืองคอนบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.4 สรุปผลการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน

1.4.1 ลักษณะของหนังสือส่งเสริมการอ่าน คือ หนังสือที่สร้างขึ้นเพื่อส่งเสริมการอ่านเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยเนื้อหาในหนังสือส่งเสริมการอ่านเป็นเรื่องราว ความรู้สภาพทั่วไป ของจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยแบ่งออกเป็น 6 เรื่อง ดังนี้ เรื่องที่ 1 อดีตและปัจจุบันของเมืองคอน เรื่องที่ 2 สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ของเมืองคอน เรื่องที่ 3 สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติของเมืองคอน เรื่องที่ 4 ประเพณีของชาวเมืองคอน เรื่องที่ 5 บุคคลสำคัญชาวเมืองคอน และเรื่องที่ 6 ผลิตภัณฑ์สิ่งของชื่อของเมืองคอน ในแต่ละเรื่องประกอบด้วย คำอธิบาย ภาพประกอบ เนื้อหา และกิจกรรมที่บูรณาการทักษะทางภาษาที่สอดคล้องกับตัวชี้วัด วิชาภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แนวการเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านเป็นแบบสารคดี

1.4.2 ผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่องเมืองคอนบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนครศรีธรรมราช

1) การตรวจสอบคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านโดยผู้เชี่ยวชาญ

ผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่องเมืองคอนบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยใช้แบบประเมินดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 ซึ่งมีรายการประเมิน 5 ด้าน ดังนี้

(1) ด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์ มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า การออกแบบปกหนังสือสวยงามน่าสนใจ

สอดคล้องกับเนื้อหา รูปเล่มน่าอ่าน ขนาดของหนังสือเหมาะสมกับชั้นและวัยของผู้เรียน ส่วนประกอบของหนังสือครบถ้วน ขนาดของตัวอักษรเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนและการพิมพ์ตัวสะกดการันต์ถูกต้อง

(2) ด้านเนื้อหา มีความเหมาะสมโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ระดับ 1.00 ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าการแบ่งเนื้อหาแต่ละบทมีความเหมาะสม ความยาวของบทเรียนมีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน การเสนอเนื้อหาเป็นลำดับขั้นตอนเข้าใจง่าย เนื้อหาของหนังสือเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน เนื้อหาถูกต้องและสอดคล้องกับหลักสูตร รวมทั้งยังให้ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น กิจกรรมท้ายบทมีความสอดคล้องกับเนื้อหา

(3) ด้านการใช้ภาษา มีความเหมาะสมโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ระดับ 1.00 ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าการใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจนเข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และคำศัพท์ที่ใช้มีความเหมาะสม

(4) ด้านภาพประกอบ มีความเหมาะสมโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าภาพประกอบมีความสัมพันธ์กับเนื้อหา มีสีสันสวยงาม ชัดเจนน่าสนใจ การจัดวางภาพประกอบเหมาะสมกับหนังสือ ดึงดูดความสนใจให้อยากอ่านเนื้อหาช่วยให้เข้าใจเนื้อหาดียิ่งขึ้น

(5) ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าหนังสือมีส่วนช่วยทำให้นักเรียนเกิดความรักและภาคภูมิใจท้องถิ่นของตน คือจังหวัดนครศรีธรรมราช ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน หนังสือมีส่วนช่วยให้นักเรียนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

2) การตรวจสอบคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านโดยนักเรียน

การตรวจสอบคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่องเมืองคอนบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือส่งเสริมการอ่าน ซึ่งเป็นแบบมาตราวัดประมาณค่า โดยมีคุณภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมระดับมาก ดังตาราง

ตารางที่ 3.1 แสดงผลการสำรวจการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S. D.) แบบสอบถามความคิดเห็นนักเรียนเกี่ยวกับหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่องเมืองคอนบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนครศรีธรรมราช

ที่	ประเด็นการประเมิน	$\bar{x}$	S. D.	ระดับความเหมาะสม
1	ด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์			
	1.1 การออกแบบปกหนังสือสวยงามน่าสนใจ	4.40	0.52	มาก
	1.2 การออกแบบปกสอดคล้องกับเนื้อหา	4.60	0.52	มากที่สุด
	1.3 ขนาดของหนังสือเหมาะสมกับชั้นและวัยของผู้เรียน	4.20	0.63	มาก
	1.4 ขนาดของตัวอักษรเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	4.20	0.63	มาก
	คะแนนเฉลี่ย	4.35	0.58	มาก
2	ด้านเนื้อหา			
	2.1 การแบ่งเนื้อหาแต่ละบทมีความเหมาะสม	4.40	0.52	มาก
	2.2 การเสนอเนื้อหาเป็นลำดับขั้นตอนเข้าใจง่าย	4.40	0.52	มาก
	2.3 เนื้อหาของหนังสือให้ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น	4.60	0.52	มากที่สุด
	2.4 กิจกรรมท้ายเรื่องสอดคล้องกับเนื้อหา	4.40	0.52	มาก
	คะแนนเฉลี่ย	4.45	0.50	มาก
3	ด้านการใช้ภาษา			
	3.1 การใช้ภาษามีความชัดเจน เข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	4.50	0.53	มาก
	3.2 คำศัพท์ที่ใช้มีความเหมาะสม	4.60	0.52	มากที่สุด
	คะแนนเฉลี่ย	4.55	0.51	มากที่สุด
4	ด้านภาพประกอบ			
	4.1 ภาพประกอบมีความสัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง	4.60	0.52	มากที่สุด
	4.2 ภาพประกอบมีสีสันสวยงามชัดเจนน่าสนใจ	4.70	0.48	มากที่สุด
	4.3 การจัดวางภาพประกอบเหมาะสมกับหนังสือ	4.50	0.53	มาก
	4.4 ภาพประกอบดึงดูดความสนใจให้อยากอ่านเนื้อหาบทเรียน	4.30	0.48	มาก

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ที่	ประเด็นการประเมิน	$\bar{x}$	S. D.	ระดับความเหมาะสม
	4.5 ภาพประกอบส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาดียิ่งขึ้น	4.60	0.52	มากที่สุด
	คะแนนเฉลี่ย	4.54	0.50	มากที่สุด
5	ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ			
	5.1 หนังสือนี้มีส่วนช่วยทำให้นักเรียนเกิดความรักและภาคภูมิใจในจังหวัดนครศรีธรรมราช	4.70	0.48	มากที่สุด
	5.2 หนังสือนี้มีส่วนช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน	4.50	0.53	มาก
	5.3 หนังสือนี้มีส่วนช่วยส่งเสริมและอนุรักษ์ของดีของจังหวัดนครศรีธรรมราช	4.60	0.52	มากที่สุด
	5.4 นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.20	0.42	มาก
	คะแนนเฉลี่ย	4.50	0.51	มาก
	คะแนนเฉลี่ยทั้งหมด	4.47	0.52	มาก

จากตารางพบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่องเมืองคอนบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความเหมาะสมระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 จากรายการประเมิน 5 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์ นักเรียนมีความเห็นว่ามีเหมาะสมมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 2) ด้านเนื้อหา นักเรียนมีความเห็นว่ามีเหมาะสมมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 3) ด้านการใช้ภาษา นักเรียนมีความเห็นว่ามีเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 4) ด้านภาพประกอบ นักเรียนมีความเห็นว่ามีเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 และ 5) ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ นักเรียนมีความเห็นว่ามีเหมาะสมมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50

2. อภิปรายผล

การอภิปรายผลการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง เมืองคอนบ้านเรา สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนครศรีธรรมราช มีดังนี้

**2.1 การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง เมืองคอนบ้านเรา สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
จังหวัดนครศรีธรรมราช** โดยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความเหมาะสมซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่
ระหว่าง 0.67 – 1.00 และจากแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีหนังสือส่งเสริมการอ่านที่ผู้ศึกษา
สร้างขึ้นมีความเหมาะสมระดับมาก เนื่องผู้ศึกษาสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง เมืองคอนบ้านเรา
สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีการศึกษาแนวทางการสร้างหนังสืออ่านหนังสือ
ส่งเสริมการอ่าน ศึกษาหลักสูตร และเอกสารหลักสูตร ศึกษาจิตวิทยาของเด็กแต่ละวัยเกี่ยวกับอ่านหนังสือ
ศึกษาเทคนิควิธีการเขียนเรื่องสำหรับเด็ก กำหนดองค์ประกอบในการเขียน ได้แก่ กำหนดประเภทหนังสือ
กำหนดผู้อ่าน กำหนดหัวข้อเรื่องหรือเนื้อหา วางโครงเรื่องเนื้อหาหรือโครงเรื่อง กำหนดตัวละคร บทสนทนา
และฉาก กำหนดความยากง่ายของภาษาและออกแบบหนังสือโดยกำหนด ขนาดรูปเล่ม ภาพประกอบ
จำนวนหน้า และมีกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ปฏิบัติด้วยตนเอง มีแบบฝึกหัดคำถามหรือแบบทดสอบท้ายเรื่อง
สอดคล้องกับแนวคิดในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านของ จินตนา ไบกาชุยี (2536, น. 147-173)
รังสิมันต์ ฉิมรักษ์ (2550, น. 22-24) เจด็จ คชฤทธิ์ (2554, น. 125-222) และกรมวิชาการ (2543, น. 78)
ซึ่งเสนอแนวทางในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเพื่อให้ผู้เรียนมีหนังสืออ่านที่เหมาะสมกับวัย พัฒนา
ความรู้ ให้ความเพลิดเพลิน ปลูกฝังคุณธรรมและส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้แก่ผู้เรียน

**2.2 การตรวจสอบคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง เมืองคอนบ้านเรา สำหรับ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนครศรีธรรมราช** ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น โดยประเมินคุณภาพของหนังสือใน
5 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์ ด้านเนื้อหา ด้านการใช้ภาษา ด้านภาพประกอบ
ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ ซึ่งให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบหาค่าความสอดคล้อง (IOC)
และนักเรียนตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือส่งเสริมการอ่านโดยใช้แบบสอบถามแบบมาตรา
ส่วนประมาณค่า ผลการตรวจสอบคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่าน พบว่า ผลการประเมินจาก
ผู้เชี่ยวชาญมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และผลการตอบ
แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนมีระดับความเหมาะสมมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 เนื่องจากผู้ศึกษา
จัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่านที่สอดคล้องกับวัยของผู้เรียน ผู้เรียนได้รับความรู้ เพลิดเพลิน เนื้อหาตรงกับ
ความต้องการและความสนใจ สอดคล้องกับแนวคิดของ กรมวิชาการ (2543, น. 78) กล่าวว่า เนื้อเรื่องต้อง
มีความสนุกสนาน ตื่นเต้น ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แก่ผู้เรียน ใช้ภาษาสุภาพเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน
ภาพประกอบเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง ได้รับความสนใจของผู้อ่าน ปริมาณภาพเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง รูปเล่มต้อง
น่าสนใจ ขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสม การใช้สีและการพิมพ์ต้องน่าสนใจ ทำให้ผู้เรียนมีความคิดเห็น

เกี่ยวกับหนังสือส่งเสริมการอ่านในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เทวีวรรณ การปลุก (2556) สิริกาญจน์ ศิริพานิช (2556) และอำนาจ เรืองศรี (2556) โดยหนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้นมีค่าดัชนี ความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และมีคุณภาพเหมาะสมในระดับมากที่สุด เช่นกัน

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการสร้างหนังสือครั้งต่อไป

3.1.1 ครูสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่องอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการศึกษาของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ต่อไป

3.1.2 ครูสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านในรูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มีเนื้อเรื่อง ภาษา ที่ใช้ และภาพประกอบที่เป็นภาพเคลื่อนไหว เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในการอ่าน สร้างนิสัยรักการอ่าน มากยิ่งขึ้น

3.2 ข้อเสนอแนะในการนำหนังสือไปใช้

3.2.1 ครูผู้สอนควรทำความเข้าใจวัตถุประสงค์และเนื้อหาของหนังสือให้เข้าใจ เพื่อแนะนำผู้เรียนให้สามารถใช้หนังสือได้อย่างถูกต้อง

3.2.2 การใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านเล่มนี้ ผู้เรียนต้องมีความสามารถในการอ่าน การเขียนภาษาไทยได้ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3.2.3 ครูผู้สอนเน้นย้ำให้ผู้เรียนทำกิจกรรมท้ายเรื่องตามที่ระบุไว้เพื่อตรวจสอบความรู้ ความเข้าใจเบื้องต้นของผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

3.2.4 ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการบูรณาการทักษะทางภาษาทั้งการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน ให้สัมพันธ์กับเนื้อหาเพื่อส่งเสริมทักษะทางภาษาและทักษะการคิดแก่ผู้เรียน

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: ครูสภา.
- กรมวิชาการ. (2546). *คู่มือการจัดกิจกรรมการอ่านเชิงวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ: ครูสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2541). *สภาพการผลิตและการพัฒนาหนังสือสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- _____. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กุกยา แสงเดช. (2545). *หนังสือส่งเสริมการอ่าน*. กรุงเทพฯ: แม็ค.
- จินตนา ไบกาชุย. (2536). *แนวการทำหนังสือสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2542). *เทคนิคการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2538). *เทคนิคและตัวอย่างการเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านและหนังสืออ่านเพิ่มเติม*. กรุงเทพฯ: มิติใหม่.
- _____. (2539). *การเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านและหนังสืออ่านเพิ่มเติม*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ต้นอ่อนแถมมี.
- _____. (2544) *การเขียนเรื่องบันเทิงคดีและสารคดีสำหรับเยาวชน*. กรุงเทพฯ: ธารอักษร.
- เทวีวรรณ การปลุก. (2556). *การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่องเล่าเรื่องเมืองโคราช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดนครราชสีมา*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- เมทินี สว่างศรี ไวท์. (2550). *การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่องเพื่อนรักสี่ขา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- รังสิมันต์ ฉิมรักษ์. (2550). *การเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านและตัวอย่างหนังสือส่งเสริมการอ่านที่เป็นผลงานทางวิชาการ*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิเคชั่นส์.

- วรรณรัตน์ ศรีรัง. (2550). รายงานการพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่านและแบบฝึกเสริมทักษะ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. สืบค้นจาก <http://www.gotoknow.org/blogs/posts/272635>.
- ศศิธร พูลทอง. (2546). ผลของการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดท้องถิ่นของเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนฤทธิวรณาลัย กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สมพร จารุณัญญ. (2540). การจัดทำหนังสือเสริมประสบการณ์. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาหนังสือกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- สมลักษณ์ ภาพันธ์. (2547). มิติใหม่ในการสอนอ่าน. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. ม.ป.ท.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมชมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2548). รายงานการวิจัยโครงการวิจัยเชิงทดลองกระบวนการสร้างหลักสูตรสถานศึกษาแบบอิงมาตรฐาน. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- _____. (2548). รายงานการวิจัยการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานตามทัศนะของผู้สอน. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- สำลี รักสุทธี. (2544). ทางก้าวสู่ครูอาชีพ. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- สิริกาญจน์ ศิริพานิช. (2556). การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่องนิทานพื้นบ้านกรุงเทพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กรุงเทพมหานคร. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สุชาติ เจริญฤทธิ์. (2543). “การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่องเที่ยวเมืองพังงา”. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2545). เอกสารชุดวิชาการอ่านภาษาไทย หน่วยที่ 1 – 7. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2545) หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2549). เรียนรู้สู่ครูมืออาชีพ. กรุงเทพฯ: ที.พี. พรินท์.

เสนีย์ วิลาวรรณ. (2547). *พัฒนาทักษะทางภาษา เล่ม 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.

อรุณี จิรมหาศาล. (2550). *การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านประกอบการเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่องเที่ยวเมืองสามชัย*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

อำนวยการ เรื่องศรี. (2556). *การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่องเมืองตะลุง สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดพัทลุง*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

เอมอร ตั้งศุภกุล. (2549). *การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาไทย เรื่องประเพณีบูชาอินทขีล สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนพระฤทธิย์ จังหวัดเชียงใหม่*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

เอมอร เนียมน้อย. (2551). *พัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยวิธี SQ3R*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

เอื้อสุภา ส่องสว่าง. (2551). *วิจัยเรื่อง การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่องพระยาพิชัยดาบหัก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สืบช่วยธรรมมาภิบาล

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ชื่อ นางสาววรรกร ธรรมภิบาลอุดม
ตำแหน่ง พนักงานมหาวิทยาลัย (อาจารย์)
สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
วุฒิการศึกษา ศศ.บ.ภาษาไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ
อ.บ.ภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร
สถานที่ติดต่อ 54 ม. 5 ต.นาโหนด อ.เมือง จ.พัทลุง 93000
ประสบการณ์หรือความชำนาญ
- พ.ศ. 2555 – 2557 อาจารย์ประจำโรงเรียนสอนภาษาไทยวัดอู่ตะเภาธรรมาราม
รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย
- พ.ศ. 2557 - 2559 อาจารย์ประจำคณะภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยไป๋เซ่อ
มณฑลกวางสี สาธารณรัฐประชาชนจีน
- พ.ศ. 2559 - ปัจจุบัน อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
(พ.ศ. 2559 - ปัจจุบัน)
2. ชื่อ นายนันท์วัฒน์ เนตรเจริญ
ตำแหน่ง อาจารย์ สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
สถานที่ทำงาน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
วุฒิการศึกษา ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขาวิชาภาษาเพื่อการพัฒนา คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (อ.ม.) สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
สถานที่ติดต่อ สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
เลขที่ 1 หมู่ 4 ต.ท่าจั่ว อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช 80280
ประสบการณ์หรือความชำนาญ
- พ.ศ. 2558 - 2560 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ภาคผนวก ข

ผลการหาคุณภาพของเครื่องมือ

ตารางภาคผนวก 1 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่องเมืองคอนบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ประเด็นการประเมิน	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ระดับ IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
ด้านที่ 1 การจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์				
1. การออกแบบปกหนังสือสวยงามน่าสนใจ	1	1	1	1.00
2. การออกแบบปกสอดคล้องกับเนื้อหา	1	1	1	1.00
3. การจัดทำรูปเล่มทำให้น่าสนใจ	1	1	1	1.00
4. ขนาดของหนังสือเหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้เรียน	1	1	0	0.67
5. ส่วนประกอบของหนังสือครบถ้วน	1	1	1	1.00
6. ขนาดของตัวอักษรเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	1	0	1	0.67
7. การพิมพ์ ตัวสะกด การันต์ถูกต้อง	1	1	1	1.00
ด้านที่ 2 เนื้อหา				
1. การแบ่งเนื้อหาแต่ละบทมีความเหมาะสม	1	1	1	1.00
2. ความยาวของบทเรียนเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	1	1	1	1.00
3. การเสนอเนื้อหาเป็นลำดับขั้นตอนเข้าใจง่าย	1	1	1	1.00
4. เนื้อหาของหนังสือเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน	1	1	1	1.00
5. เนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตร	1	1	1	1.00
6. ความถูกต้องของเนื้อหาที่นำเสนอ	1	1	1	1.00
7. เนื้อหาของหนังสือให้ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น	1	1	1	1.00
8. กิจกรรมท้ายบทมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	1	1	1	1.00
ด้านที่ 3 การใช้ภาษา				
1. การใช้ภาษาถูกต้อง	1	1	1	1.00
2. การใช้ภาษามีความชัดเจน เข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	1	1	1	1.00
3. คำศัพท์ที่ใช้มีความเหมาะสม	1	1	1	1.00

ประเด็นการประเมิน	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ระดับ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	IOC
ด้านที่ 4 ภาพประกอบ				
1. ภาพประกอบมีความสำคัญกับเนื้อเรื่อง	1	1	1	1.00
2. ภาพประกอบมีสีสันสวยงามชัดเจนน่าสนใจ	1	1	1	1.00
3. การจัดวางภาพประกอบเหมาะสมกับหนังสือ	1	1	1	1.00
4. ภาพประกอบดึงดูดความสนใจให้อยากอ่านเนื้อหาบทเรียน	1	1	0	0.67
5. ภาพประกอบส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาดียิ่งขึ้น	1	1	1	1.00
ด้านที่ 5 คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ				
1. หนังสือมีส่วนช่วยทำให้นักเรียนเกิดความรักและภาคภูมิใจในจังหวัดนครศรีธรรมราช	1	1	1	1.00
2. หนังสือมีส่วนช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน	1	1	1	1.00
3. หนังสือมีส่วนช่วยส่งเสริมและอนุรักษ์ของดีเมืองนครศรีธรรมราช	1	1	1	1.00
4. หนังสือมีส่วนช่วยทำให้นักเรียนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	1	1	0	0.67
5. นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตรประจำวัน	1	0	1	0.67

ตารางภาคผนวก 2 แสดงผลการสำรวจการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S. D.)

แบบสอบถามความคิดเห็นนักเรียนเกี่ยวกับหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่องเมืองคอนบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนครศรีธรรมราช

ที่	ประเด็นการประเมิน	$\bar{x}$	S. D.	ระดับความเหมาะสม
1	ด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์			
	1.1 การออกแบบปกหนังสือสวยงามน่าสนใจ	4.40	0.52	มาก
	1.2 การออกแบบปกสอดคล้องกับเนื้อหา	4.60	0.52	มากที่สุด
	1.3 ขนาดของหนังสือเหมาะสมกับชั้นและวัยของผู้เรียน	4.20	0.63	มาก
	1.4 ขนาดของตัวอักษรเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	4.20	0.63	มาก
คะแนนเฉลี่ย		4.35	0.58	มาก
2	ด้านเนื้อหา			
	2.1 การแบ่งเนื้อหาแต่ละบทมีความเหมาะสม	4.40	0.52	มาก
	2.2 การเสนอเนื้อหาเป็นลำดับขั้นตอนเข้าใจง่าย	4.40	0.52	มาก
	2.3 เนื้อหาของหนังสือให้ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น	4.60	0.52	มากที่สุด
	2.4 กิจกรรมท้ายเรื่องสอดคล้องกับเนื้อหา	4.40	0.52	มาก
คะแนนเฉลี่ย		4.45	0.50	มาก
3	ด้านการใช้ภาษา	4.55	0.51	มากที่สุด
	3.1 การใช้ภาษามีความชัดเจน เข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	4.50	0.53	มาก
	3.2 คำศัพท์ที่ใช้มีความเหมาะสม	4.60	0.52	มากที่สุด
4	ด้านภาพประกอบ			
	4.1 ภาพประกอบมีความสัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง	4.60	0.52	มากที่สุด
	4.2 ภาพประกอบมีสีสันสวยงามชัดเจนน่าสนใจ	4.70	0.48	มากที่สุด
	4.3 การจัดวางภาพประกอบเหมาะสมกับหนังสือ	4.50	0.53	มาก
	4.4 ภาพประกอบดึงดูดความสนใจให้อยากอ่านเนื้อหาบทเรียน	4.30	0.48	มาก

ที่	ประเด็นการประเมิน	$\bar{x}$	S. D.	ระดับความเหมาะสม
	4.5 ภาพประกอบส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาดียิ่งขึ้น	4.60	0.52	มากที่สุด
	คะแนนเฉลี่ย	4.54	0.50	มากที่สุด
5	ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ			
	5.1 หนังสือนี้มีส่วนช่วยทำให้นักเรียนเกิดความรักและภาคภูมิใจในจังหวัดนครศรีธรรมราช	4.70	0.48	มากที่สุด
	5.2 หนังสือนี้มีส่วนช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน	4.50	0.53	มาก
	5.3 หนังสือนี้มีส่วนช่วยส่งเสริมและอนุรักษ์ของดีของจังหวัดนครศรีธรรมราช	4.60	0.52	มากที่สุด
	5.4 นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.20	0.42	มาก
	คะแนนเฉลี่ย	4.50	0.51	มาก
	คะแนนเฉลี่ยทั้งหมด	4.47	0.52	มาก

ภาคผนวก ค

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

แบบประเมินคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่องเมืองคอนบ้านเรา
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนครศรีธรรมราช
สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดเห็นที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

โดย +1 หมายถึง เหมาะสม
0 หมายถึง ไม่แน่ใจ
-1 หมายถึง ไม่เหมาะสม

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน		
	+1	0	-1
ด้านที่ 1 การจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์			
1. การออกแบบปกหนังสือสวยงามน่าสนใจ			
2. การออกแบบปกสอดคล้องกับเนื้อหา			
3. การจัดทำรูปเล่มทำให้น่าสนใจ			
4. ขนาดของหนังสือเหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้เรียน			
5. ส่วนประกอบของหนังสือครบถ้วน			
6. ขนาดของตัวอักษรเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน			
7. การพิมพ์ ตัวสะกด การันต์ถูกต้อง			
ด้านที่ 2 เนื้อหา			
8. การแบ่งเนื้อหาแต่ละบทมีความเหมาะสม			
9. ความยาวของบทเรียนเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน			
10. การเสนอเนื้อหาเป็นลำดับขั้นตอนเข้าใจง่าย			
11. เนื้อหาของหนังสือเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน			
12. เนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตร			
13. ความถูกต้องของเนื้อหาที่นำเสนอ			
14. เนื้อหาของหนังสือให้ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น			
15. กิจกรรมท้ายบทมีความสอดคล้องกับเนื้อหา			

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน		
	+1	0	-1
ด้านที่ 3 การใช้ภาษา			
16. การใช้ภาษาถูกต้อง			
17. การใช้ภาษามีความชัดเจน เข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน			
18. คำศัพท์ที่ใช้มีความเหมาะสม			
19. การจัดวางภาพประกอบเหมาะสมกับหนังสือ			
20. ภาพประกอบดึงดูดความสนใจให้อยากอ่านเนื้อหาบทเรียน			
21. ภาพประกอบส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาดียิ่งขึ้น			
ด้านที่ 5 คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ			
22. หนังสือนี้มีส่วนช่วยทำให้นักเรียนเกิดความรักและภาคภูมิใจในจังหวัดนครศรีธรรมราช			
23. หนังสือนี้มีส่วนช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน			
24. หนังสือนี้มีส่วนช่วยส่งเสริมและอนุรักษ์ของดีเมืองนครศรีธรรมราช			
25. หนังสือนี้มีส่วนช่วยทำให้นักเรียนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์			
26. นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน			

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้ประเมิน

แบบสอบถามความคิดเห็นนักเรียนเกี่ยวกับหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่องเมืองคอนบ้านเรา
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนครศรีธรรมราช
สำหรับนักเรียน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดเห็นที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน

- โดย 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด
4 หมายถึง เหมาะสมมาก
3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง
2 หมายถึง เหมาะสมน้อย
1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

ที่	ประเด็นการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	ด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์					
	1.1 การออกแบบปกหนังสือสวยงามน่าสนใจ					
	1.2 การออกแบบปกสอดคล้องกับเนื้อหา					
	1.3 ขนาดของหนังสือเหมาะสมกับชั้นและวัยของผู้เรียน					
	1.4 ขนาดของตัวอักษรเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน					
2	ด้านเนื้อหา					
	2.1 การแบ่งเนื้อหาแต่ละบทมีความเหมาะสม					
	2.2 การเสนอเนื้อหาเป็นลำดับขั้นตอนเข้าใจง่าย					
	2.3 เนื้อหาของหนังสือให้ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น					
	2.4 กิจกรรมท้ายเรื่องสอดคล้องกับเนื้อหา					
3	ด้านการใช้ภาษา					
	3.1 การใช้ภาษามีความชัดเจน เข้าใจง่าย เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน					
	3.2 คำศัพท์ที่ใช้มีความเหมาะสม					

ที่	ประเด็นการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
4	ด้านภาพประกอบ					
	4.1 ภาพประกอบมีความสัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง					
	4.2 ภาพประกอบมีสีสันสวยงามชัดเจนน่าสนใจ					
	4.3 การจัดวางภาพประกอบเหมาะสมกับหนังสือ					
	4.4 ภาพประกอบดึงดูดความสนใจให้อยากอ่านเนื้อหาบทเรียน					
	4.5 ภาพประกอบส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาดียิ่งขึ้น					
5	ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ					
	5.1 หนังสือนี้มีส่วนช่วยทำให้นักเรียนเกิดความรักและภาคภูมิใจในจังหวัดนครศรีธรรมราช					
	5.2 หนังสือนี้มีส่วนช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน					
	5.3 หนังสือนี้มีส่วนช่วยส่งเสริมและอนุรักษ์ของดีของจังหวัดนครศรีธรรมราช					
	5.4 นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้ประเมิน

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางกฤษณา เก็นโนนกอก
วัน เดือน ปีเกิด	12 ธันวาคม 2512
สถานที่เกิด	อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช
ประวัติการศึกษา	ครุศาสตรบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนเฉลิมราชประชาอุทิศ ตำบลช้างซ้าย อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช
ตำแหน่ง	ครู อันดับ ค.ศ.3 โรงเรียนเฉลิมราชประชาอุทิศ

